Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης

L 39

Έκδοση στην ελληνική γλώσσα

Νομοθεσία

61ο έτος

13 Φεβρουαρίου 2018

Περιεχόμενα

II *Μη νομοθετικές πράξεις*

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ

★ **Εκτελεστικός κανονισμός (ΕΕ) 2018/207 της Επιτροπής, της 9ης Φεβρουαρίου 2018, για την έγκριση μη ήσσονος σημασίας τροποποίησης των προδιαγραφών ονομασίας καταχωρισμένης στο μητρώο προστατευόμενων ονομασιών προέλευσης και προστατευόμενων γεωγραφικών ενδείξεων [«Laguiole» (ΠΟΠ)]** 1

★ **Κανονισμός (ΕΕ) 2018/208 της Επιτροπής, της 12ης Φεβρουαρίου 2018, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 389/2013 για τη σύσταση ενωσιακού μητρώου** [1] 3

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

★ **Εκτελεστική απόφαση (ΕΕ) 2018/209 της Επιτροπής, της 8ης Φεβρουαρίου 2018, σχετικά με την έγκριση παρέκκλισης την οποία ζήτησε η Ιρλανδία κατ' εφαρμογή της οδηγίας 91/676/ΕΟΚ του Συμβουλίου για την προστασία των υδάτων από τη νιτρορρύπανση γεωργικής προέλευσης** *[κοινοποιηθείσα υπό τον αριθμό C(2018) 624]* 5

★ **Εκτελεστική απόφαση (ΕΕ) 2018/210 της Επιτροπής, της 12ης Φεβρουαρίου 2018, σχετικά με την έγκριση του πολυετούς προγράμματος εργασίας LIFE για την περίοδο 2018-2020** [1] 11

[1] Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ

EL

Οι πράξεις των οποίων οι τίτλοι έχουν τυπωθεί με λευκά στοιχεία αποτελούν πράξεις τρεχούσης διαχειρίσεως που έχουν θεσπισθεί στο πλαίσιο της γεωργικής πολιτικής και είναι γενικά περιορισμένης χρονικής ισχύος.

Οι τίτλοι όλων των υπολοίπων πράξεων έχουν τυπωθεί με μαύρα στοιχεία και επισημαίνονται με αστερίσκο.

II

(Μη νομοθετικές πράξεις)

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ

ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΕ) 2018/207 ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 9ης Φεβρουαρίου 2018

για την έγκριση μη ήσσονος σημασίας τροποποίησης των προδιαγραφών ονομασίας καταχωρισμένης στο μητρώο προστατευόμενων ονομασιών προέλευσης και προστατευόμενων γεωγραφικών ενδείξεων [«Laguiole» (ΠΟΠ)]

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1151/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 21ης Νοεμβρίου 2012, για τα συστήματα ποιότητας των γεωργικών προϊόντων και τροφίμων ([1]), και ιδίως το άρθρο 52 παράγραφος 2,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

(1) Σύμφωνα με το άρθρο 53 παράγραφος 1 πρώτο εδάφιο του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1151/2012, η Επιτροπή εξέτασε την αίτηση της Γαλλίας για την έγκριση τροποποίησης των προδιαγραφών της προστατευόμενης ονομασίας προέλευσης «Laguiole», η οποία καταχωρίσθηκε δυνάμει του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1107/96 της Επιτροπής ([2]), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) 2015/1770 της Επιτροπής ([3]).

(2) Δεδομένου ότι η εν λόγω τροποποίηση δεν είναι ήσσονος σημασίας κατά την έννοια του άρθρου 53 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1151/2012, η Επιτροπή δημοσίευσε την αίτηση τροποποίησης, κατ' εφαρμογή του άρθρου 50 παράγραφος 2 στοιχείο α) του εν λόγω κανονισμού, στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* ([4]).

(3) Δεδομένου ότι δεν έχει κοινοποιηθεί στην Επιτροπή καμία δήλωση ένστασης βάσει του άρθρου 51 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1151/2012, πρέπει να εγκριθεί η τροποποίηση των προδιαγραφών,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΟΝ ΠΑΡΟΝΤΑ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ:

Άρθρο 1

Εγκρίνεται η τροποποίηση των προδιαγραφών η οποία έχει δημοσιευθεί στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* και αφορά την ονομασία «Laguiole» (ΠΟΠ).

Άρθρο 2

Ο παρών κανονισμός αρχίζει να ισχύει την εικοστή ημέρα από τη δημοσίευσή του στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*.

([1]) ΕΕ L 343 της 14.12.2012, σ. 1.

([2]) Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1107/96 της Επιτροπής, της 12ης Ιουνίου 1996, σχετικά με την καταχώρηση των γεωγραφικών ενδείξεων και των ονομασιών προέλευσης σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 17 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 2081/92 (ΕΕ L 148 της 21.6.1996, σ. 1).

([3]) Εκτελεστικός κανονισμός (ΕΕ) 2015/1770 της Επιτροπής, της 29ης Σεπτεμβρίου 2015, για την έγκριση μη ήσσονος σημασίας τροποποίησης των προδιαγραφών ονομασίας καταχωρισμένης στο μητρώο προστατευόμενων ονομασιών προέλευσης και προστατευόμενων γεωγραφικών ενδείξεων [Laguiole (ΠΟΠ)] (ΕΕ L 258 της 3.10.2015, σ. 1).

([4]) ΕΕ C 361 της 25.10.2017, σ. 42.

Ο παρών κανονισμός είναι δεσμευτικός ως προς όλα τα μέρη του και ισχύει άμεσα σε κάθε κράτος μέλος.

Βρυξέλλες, 9 Φεβρουαρίου 2018.

Για την Επιτροπή,
εξ ονόματος του Προέδρου,
Phil HOGAN
Μέλος της Επιτροπής

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΕ) 2018/208 ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 12ης Φεβρουαρίου 2018

για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 389/2013 για τη σύσταση ενωσιακού μητρώου

(Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης,

Έχοντας υπόψη την οδηγία 2003/87/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Οκτωβρίου 2003, σχετικά με τη θέσπιση συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου (ΣΕΔΕ) εντός της Κοινότητας και την τροποποίηση της οδηγίας 96/61/ΕΚ του Συμβουλίου ([1]), και ιδίως τα άρθρα 12 και 19,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

(1) Το σύστημα μητρώων εξασφαλίζει την ορθή λογιστική καταγραφή των συναλλαγών που πραγματοποιούνται στο πλαίσιο του συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής της ΕΕ (ΣΕΔΕ της ΕΕ) που θεσπίστηκε με την οδηγία 2003/87/ΕΚ, του πρωτοκόλλου του Κιότο και της απόφασης αριθ. 406/2009/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ([2]). Τα μητρώα είναι τυποποιημένες και ασφαλείς ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων οι οποίες περιέχουν κοινά στοιχεία με σκοπό την παρακολούθηση των εκχωρήσεων, της κατοχής, των μεταβιβάσεων και των ακυρώσεων των σχετικών μονάδων, την παροχή πρόσβασης στο κοινό και την τήρηση της εμπιστευτικότητας, κατά περίπτωση, και την αποτροπή μεταβιβάσεων που δεν συμβιβάζονται με τις υποχρεώσεις.

(2) Όταν είναι αναγκαίο και για όσο διάστημα είναι αναγκαίο προκειμένου να διασφαλιστεί η περιβαλλοντική ακεραιότητα του ΣΕΔΕ της ΕΕ, οι φορείς εκμετάλλευσης αεροσκαφών και άλλοι φορείς εκμετάλλευσης στο πλαίσιο του ΣΕΔΕ της ΕΕ δεν θα δύνανται να χρησιμοποιούν τα δικαιώματα που έχουν εκχωρηθεί από κράτος μέλος το οποίο έχει γνωστοποιήσει στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο την πρόθεσή του να αποχωρήσει από την Ένωση σύμφωνα με το άρθρο 50 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ) και, σύμφωνα με το άρθρο 12 παράγραφος 3 της οδηγίας 2003/87/ΕΚ, η Επιτροπή θα πρέπει να αξιολογεί σε τακτική βάση κατά πόσον εξακολουθεί να είναι αναγκαία η απαγόρευση της χρήσης των δικαιωμάτων, ιδιαίτερα σε περιπτώσεις στις οποίες η ενωσιακή νομοθεσία δεν έχει ακόμα παύσει να ισχύει στο εν λόγω κράτος μέλος ή στις περιπτώσεις στις οποίες διασφαλίζεται επαρκώς ότι η παράδοση των δικαιωμάτων πραγματοποιείται με νομικώς δεσμευτικό τρόπο πριν από την παύση ισχύος των Συνθηκών.

(3) Ο παρών κανονισμός θα πρέπει να τεθεί σε ισχύ επειγόντως και να εφαρμόζεται από την 1η Ιανουαρίου 2018 ούτως ώστε τα μέτρα να εφαρμοστούν στα δικαιώματα που θα κατανεμηθούν δωρεάν, θα ληφθούν σε ανταλλαγή διεθνών πιστωτικών μονάδων ή θα εκπλειστηριαστούν το 2018. Οι διατάξεις του παρόντος κανονισμού δεν θίγουν οποιαδήποτε μελλοντική συμφωνία με ένα τέτοιο κράτος μέλος.

(4) Θα πρέπει να θεσπιστούν κατάλληλα τεχνικά μέτρα προκειμένου να διασφαλιστεί η αποτελεσματικότητα του παρόντος κανονισμού κατά τη χρονική στιγμή της εφαρμογής του.

(5) Τα μέτρα που προβλέπονται στον παρόντα κανονισμό είναι σύμφωνα με τη γνώμη της επιτροπής για την αλλαγή του κλίματος,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΟΝ ΠΑΡΟΝΤΑ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ:

Άρθρο 1

Ο κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 389/2013 της Επιτροπής ([3]) τροποποιείται ως εξής:

1) Στο άρθρο 41 προστίθεται η ακόλουθη παράγραφος 4:

«4. Τα δικαιώματα εκπομπής που δημιουργούνται από την 1η Ιανουαρίου 2018 και εφεξής σύμφωνα με τον εθνικό πίνακα κατανομής ή τον πίνακα διεθνών πιστωτικών δικαιωμάτων κράτους μέλους το οποίο έχει κοινοποιήσει στο Ευρωπαϊκό

([1]) ΕΕ L 275 της 25.10.2003, σ. 32.

([2]) Απόφαση αριθ. 406/2009/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Απριλίου 2009, περί των προσπαθειών των κρατών μελών να μειώσουν τις οικείες εκπομπές αερίων θερμοκηπίου, ώστε να τηρηθούν οι δεσμεύσεις της Κοινότητας για μείωση των εκπομπών αυτών μέχρι το 2020 (ΕΕ L 140 της 5.6.2009, σ. 136).

([3]) Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 389/2013 της Επιτροπής, της 2ας Μαΐου 2013, για τη σύσταση ενωσιακού μητρώου δυνάμει της οδηγίας 2003/87/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και των αποφάσεων αριθ. 280/2004/ΕΚ και αριθ. 406/2009/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και για την κατάργηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 920/2010 και αριθ. 1193/2011 της Επιτροπής (ΕΕ L 122 της 3.5.2013, σ. 1).

Συμβούλιο την πρόθεσή του να αποχωρήσει από την Ένωση σύμφωνα με το άρθρο 50 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση ή πρόκειται να εκπλειστηριαστούν από χώρο πλειστηριασμών που έχει ορίσει τέτοιο κράτος μέλος προσδιορίζονται με κωδικό χώρας και καθίστανται διακριτά ανάλογα με το έτος δημιουργίας. Τα δικαιώματα που δημιουργούνται για το 2018 δεν προσδιορίζονται με κωδικό χώρος στην περίπτωση που η ενωσιακή νομοθεσία δεν έχει ακόμα παύσει να ισχύει στο εν λόγω κράτος μέλος έως τις 30 Απριλίου 2019 ή στην περίπτωση που διασφαλίζεται επαρκώς ότι η παράδοση των δικαιωμάτων πρέπει να πραγματοποιηθεί στο αργότερο στις 15 Μαρτίου 2019 με νομικώς δεσμευτικό τρόπο προτού παύσουν να ισχύουν οι Συνθήκες στο εν λόγω κράτος μέλος. Το οικείο κράτος μέρος υποβάλλει αμέσως μετά τις 15 Μαρτίου 2019 έκθεση σχετικά με τη συμμόρφωση στα κράτη μέλη και την Επιτροπή.».

2) Στο άρθρο 67 προστίθεται η ακόλουθη παράγραφος 4:

«4. Τα δικαιώματα εκπομπής που έχουν κωδικό χώρας σύμφωνα με το άρθρο 41 παράγραφος 4 δεν είναι δυνατόν να παραδίδονται.».

3) Στο άρθρο 99 προστίθενται οι ακόλουθες παράγραφοι 4 και 5:

«4. Η Επιτροπή δύναται να δώσει εντολή στον κεντρικό διαχειριστή να αναστείλει προσωρινά την αποδοχή από το EUTL των σχετικών διαδικασιών ΣΕΔΕ από την 1η Ιανουαρίου 2018 έως ότου τεθούν σε εφαρμογή τα μέτρα που προβλέπονται στο άρθρο 41 παράγραφος 4, στο άρθρο 67 παράγραφος 4 και στο παράρτημα XIV σημείο 4 στοιχείο γ) και σημείο 5 στοιχείο α).

5. Η Επιτροπή μπορεί, μεταξύ άλλων και κατόπιν αιτήματος κράτους μέλους το οποίο έχει κοινοποιήσει στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο την πρόθεσή του να αποχωρήσει από την Ένωση σύμφωνα με το άρθρο 50 της ΣΕΕ, να δώσει εντολή στον κεντρικό διαχειριστή να αναστείλει προσωρινά την αποδοχή από το EUTL των σχετικών διαδικασιών για το εν λόγω κράτος μέλος όσον αφορά τη δωρεάν κατανομή, τον εκπλειστηριασμό και την ανταλλαγή διεθνών πιστωτικών δικαιωμάτων.».

4) Στο παράρτημα XIV, το σημείο 4 στοιχείο γ) αντικαθίσταται με το ακόλουθο κείμενο:

«γ) την ποσότητα δικαιωμάτων εκπομπής ή μονάδων Κιότο που αφορά η συναλλαγή, μαζί με τον κωδικό χώρας αλλά χωρίς τον αποκλειστικό αναγνωριστικό κωδικό μονάδας των δικαιωμάτων εκπομπής και την αποκλειστική αριθμητική τιμή του αριθμού σειράς των μονάδων Κιότο·».

5) στο παράρτημα XIV, το σημείο 5 στοιχείο α) αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο:

«α) τα τρέχοντα χαρτοφυλάκια δικαιωμάτων εκπομπής ή μονάδων Κιότο, μαζί με τον κωδικό χώρας αλλά χωρίς τον αποκλειστικό αναγνωριστικό κωδικό μονάδας των δικαιωμάτων εκπομπής και την αποκλειστική αριθμητική τιμή του αριθμού σειράς των μονάδων Κιότο·».

Άρθρο 2

Ο παρών κανονισμός αρχίζει να ισχύει την επόμενη ημέρα από τη δημοσίευσή του στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*.

Εφαρμόζεται από την 1η Ιανουαρίου 2018.

Ο παρών κανονισμός είναι δεσμευτικός ως προς όλα τα μέρη του και ισχύει άμεσα σε κάθε κράτος μέλος.

Βρυξέλλες, 12 Φεβρουαρίου 2018.

Για την Επιτροπή

Ο Πρόεδρος

Jean-Claude JUNCKER

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΗ (ΕΕ) 2018/209 ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 8ης Φεβρουαρίου 2018

σχετικά με την έγκριση παρέκκλισης την οποία ζήτησε η Ιρλανδία κατ' εφαρμογή της οδηγίας 91/676/ΕΟΚ του Συμβουλίου για την προστασία των υδάτων από τη νιτρορρύπανση γεωργικής προέλευσης

[κοινοποιηθείσα υπό τον αριθμό C(2018) 624]

(Το κείμενο στην αγγλική γλώσσα είναι το μόνο αυθεντικό)

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης,

Έχοντας υπόψη την οδηγία 91/676/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 1991, για την προστασία των υδάτων από τη νιτρορρύπανση γεωργικής προέλευσης ([1]), και ιδίως το παράρτημα III παράγραφος 2 τρίτο εδάφιο,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

(1) Η οδηγία 91/676/ΕΟΚ ορίζει κανόνες για την προστασία των υδάτων από τη νιτρορρύπανση γεωργικής προέλευσης. Εάν η ποσότητα κοπριάς που πρόκειται να επιτραπεί ετησίως σε κράτος μέλος ανά εκτάριο διαφέρει από τις καθοριζόμενες στο παράρτημα III παράγραφος 2 δεύτερο εδάφιο πρώτη περίοδος της εν λόγω οδηγίας, η ποσότητα της κοπριάς πρέπει να καθορίζεται κατά τρόπον ώστε να μη διακυβεύεται η επίτευξη των στόχων του άρθρου 1 της οδηγίας 91/676/ΕΟΚ και να αιτιολογείται με βάση αντικειμενικά κριτήρια, όπως οι παρατεταμένες καλλιεργητικές περίοδοι και οι καλλιέργειες με μεγάλη πρόσληψη αζώτου.

(2) Στις 22 Οκτωβρίου 2007 η Επιτροπή εξέδωσε την απόφαση 2007/697/ΕΚ ([2]) σχετικά με την έγκριση παρέκκλισης την οποία ζήτησε η Ιρλανδία κατ' εφαρμογή της οδηγίας 91/676/ΕΟΚ του Συμβουλίου, προκειμένου να επιτραπεί η διασπορά κοπριάς μέχρι το ανώτατο όριο των 250 kg αζώτου ανά εκτάριο ετησίως, υπό ορισμένους όρους, σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις με χορτολιβαδική έκταση τουλάχιστον 80 %, στο πλαίσιο του προγράμματος δράσης της Ιρλανδίας «*Irish Action Programme as implemented in the European Communities (Good Agricultural Practices for Protection of waters) Regulations 2006 (Statutory Instrument No 378 of 2006)*».

(3) Στις 24 Φεβρουαρίου 2011 η Επιτροπή εξέδωσε την απόφαση 2011/127/ΕΕ ([3]), για την τροποποίηση της απόφασης 2007/697/ΕΚ και την παράταση της παρέκκλισης έως τις 31 Δεκεμβρίου 2013, στο πλαίσιο του προγράμματος δράσης της Ιρλανδίας «*Irish Action Programme as implemented in the European Communities (Good Agricultural Practices for Protection of waters) Regulations 2010 (Statutory Instrument No 610 of 2010)*».

(4) Στις 27 Φεβρουαρίου 2014 η Επιτροπή εξέδωσε την απόφαση 2014/112/ΕΕ ([4]) σχετικά με την έγκριση παρέκκλισης την οποία ζήτησε η Ιρλανδία κατ' εφαρμογή της οδηγίας 91/676/ΕΟΚ του Συμβουλίου για την προστασία των υδάτων από τη νιτρορρύπανση γεωργικής προέλευσης, προκειμένου να επιτραπεί η διασπορά κοπριάς μέχρι το ανώτατο όριο των 250 kg αζώτου ανά εκτάριο ετησίως, υπό ορισμένους όρους, σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις με χορτολιβαδική έκταση τουλάχιστον 80 %, στο πλαίσιο του προγράμματος δράσης της Ιρλανδίας «*Irish Action Programme as implemented in the* European Communities (Good Agricultural Practices for Protection of waters) Regulations 2014 (Statutory Instrument No 610 of 2014)». Η ισχύς της απόφασης αριθ. 2014/112/ΕΕ έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2017.

(5) Η παρέκκλιση που χορηγήθηκε με την απόφαση 2014/112/ΕΕ αφορούσε 6 802 γεωργικές εκμεταλλεύσεις το 2016, οι οποίες αντιστοιχούσαν περίπου στο 5,4 % του συνολικού αριθμού των εκμεταλλεύσεων με ζώα βοσκής, στο 20,2 % του συνολικού αριθμού των μονάδων ζωικού κεφαλαίου και στο 9,3 % της ολικής καθαρής γεωργικής έκτασης στην Ιρλανδία.

([1]) ΕΕ L 375 της 31.12.1991, σ. 1.

([2]) Απόφαση 2007/697/ΕΚ της Επιτροπής, της 22ας Οκτωβρίου 2007, σχετικά με την έγκριση παρέκκλισης, την οποία ζήτησε η Ιρλανδία κατ' εφαρμογή της οδηγίας 91/676/ΕΟΚ του Συμβουλίου για την προστασία των υδάτων από τη νιτρορρύπανση γεωργικής προέλευσης (ΕΕ L 284 της 30.10.2007, σ. 27).

([3]) Απόφαση 2011/127/ΕΕ της Επιτροπής, της 24ης Φεβρουαρίου 2011, για την τροποποίηση της απόφασης 2007/697/ΕΚ σχετικά με την έγκριση παρέκκλισης την οποία ζήτησε η Ιρλανδία σύμφωνα με την οδηγία 91/676/ΕΟΚ του Συμβουλίου για την προστασία των υδάτων από τη νιτρορρύπανση γεωργικής προέλευσης (ΕΕ L 51 της 25.2.2011, σ. 19).

([4]) Εκτελεστική απόφαση 2014/112/ΕΕ της Επιτροπής, της 27ης Φεβρουαρίου 2014, σχετικά με την έγκριση παρέκκλισης την οποία ζήτησε η Ιρλανδία κατ' εφαρμογή της οδηγίας 91/676/ΕΟΚ του Συμβουλίου για την προστασία των υδάτων από τη νιτρορρύπανση γεωργικής προέλευσης (ΕΕ L 61 της 1.3.2014, σ. 7).

(6) Στις 7 Μαρτίου 2017 η Ιρλανδία υπέβαλε στην Επιτροπή αίτημα για παράταση της παρέκκλισης βάσει του παραρτήματος ΙΙΙ παράγραφος 2 τρίτο εδάφιο της οδηγίας 91/676/ΕΟΚ.

(7) Η Ιρλανδία εφαρμόζει πρόγραμμα δράσης στο σύνολο του εδάφους της σύμφωνα με το άρθρο 3 παράγραφος 5 της οδηγίας 91/676/ΕΟΚ.

(8) Τα στοιχεία που παρείχε η Ιρλανδία στο πλαίσιο της υποχρέωσης υποβολής έκθεσης σύμφωνα με το άρθρο 10 της οδηγίας 91/676/ΕΟΚ δείχνουν ότι, για την περίοδο 2012-2015, τα ύδατα ήταν γενικά καλής ποιότητας. Σε όλους τους σταθμούς παρακολούθησης για τα υπόγεια ύδατα στην Ιρλανδία οι μέσες συγκεντρώσεις νιτρικών ενώσεων είναι χαμηλότερες από 50 mg/l και στο 87 % των εν λόγω σταθμών παρακολούθησης οι μέσες συγκεντρώσεις νιτρικών ενώσεων είναι χαμηλότερες από 25 mg/l. Σε όλους τους σταθμούς παρακολούθησης για τα επιφανειακά ύδατα στην Ιρλανδία οι μέσες συγκεντρώσεις νιτρικών ενώσεων είναι χαμηλότερες από 40 mg/l, ενώ στο 99,5 % των εν λόγω σταθμών παρακολούθησης οι μέσες συγκεντρώσεις νιτρικών ενώσεων είναι χαμηλότερες από 25 mg/l.

(9) Ο αριθμός των μονάδων ζωικού κεφαλαίου στην Ιρλανδία αυξήθηκε κατά τα προηγούμενα έτη. Οι αριθμοί των βοοειδών, των χοίρων και των προβάτων αυξήθηκαν αντιστοίχως κατά 3,8 %, 3,7 % και 5,1 % από την περίοδο 2008-2011 έως την περίοδο 2012-2015, γεγονός που ανέστρεψε τη μείωση τους κατά την προηγούμενη περίοδο υποβολής στοιχείων. Κατά την περίοδο 2012-2015 το άζωτο από τη ζωική κοπριά ήταν κατά μέσο όρο 104 kg/ha, στο ίδιο επίπεδο με την περίοδο 2008-2011. Κατά την περίοδο 2012-2015 ο φώσφορος από την κοπριά ήταν κατά μέσο όρο 15 kg/ha, επίσης στο ίδιο επίπεδο με την περίοδο 2008-2011. Κατά την περίοδο 2012-2015 η χρήση χημικών αζωτούχων λιπασμάτων αυξήθηκε κατά 5 % κατά μέσο όρο σε σύγκριση με την περίοδο 2008-2011. Κατά την περίοδο 2012-2015 η χρήση χημικών φωσφορούχων λιπασμάτων αυξήθηκε κατά 32,7 % κατά μέσο όρο σε σύγκριση με την περίοδο 2008-2011. Ωστόσο, κατά την περίοδο 2012-2015 η χρήση χημικών φωσφορούχων λιπασμάτων ήταν κατά 9,5 % χαμηλότερη κατά μέσο όρο σε σύγκριση με τη χρήση των εν λόγω λιπασμάτων κατά μέσο όρο την περίοδο 2004-2008 ([1]).

(10) Στην Ιρλανδία, το 92 % των αγροτικών γαιών είναι χορτολιβαδικές εκτάσεις. Συνολικά, σε χορτολιβαδικές γεωργικές εκμεταλλεύσεις, το 50 % του εδάφους αποτελεί αντικείμενο εκτατικής εκμετάλλευσης και, ως εκ τούτου, χαρακτηρίζεται από σχετικά χαμηλή πυκνότητα βόσκησης και περιορισμένη χρήση λιπασμάτων, το 21 % αποτελεί αντικείμενο εκμετάλλευσης στο πλαίσιο γεωργοπεριβαλλοντικών προγραμμάτων και μόλις το 9,3 % αποτελεί αντικείμενο εντατικής εκμετάλλευσης. Ποσοστό 8 % χρησιμοποιείται για τη γεωργική εκμετάλλευση αρόσιμων εκτάσεων. Η μέση χρήση χημικών λιπασμάτων σε χορτολιβαδικές εκτάσεις ανέρχεται σε 80 kg/ha για το άζωτο και σε 8 kg/ha για τον φώσφορο ([1]).

(11) Το κλίμα της Ιρλανδίας, που χαρακτηρίζεται από βροχοπτώσεις ομοιόμορφα κατανεμημένες στη διάρκεια του έτους και σχετικά περιορισμένες ετήσιες διακυμάνσεις της θερμοκρασίας, ευνοεί μια μεγάλης διάρκειας αυξητική περίοδο του χόρτου, που κυμαίνεται από 330 ημέρες ετησίως στο νοτιοδυτικό τμήμα της χώρας έως περίπου 250 ημέρες ετησίως στο βορειοανατολικό ([2]).

(12) Η Επιτροπή, αφού εξέτασε το αίτημα της Ιρλανδίας σύμφωνα με το παράρτημα ΙΙΙ παράγραφος 2 τρίτο εδάφιο της οδηγίας 91/676/ΕΟΚ, έχοντας λάβει υπόψη το πρόγραμμα δράσης της Ιρλανδίας και με βάση την πείρα που αποκτήθηκε από την ήδη χορηγηθείσα παρέκκλιση που προβλέπεται στις αποφάσεις 2007/697/ΕΚ και 2014/112/ΕΕ, θεωρεί ότι η ποσότητα κοπριάς που προτείνεται από την Ιρλανδία, η οποία αντιστοιχεί σε 250 kg αζώτου ανά εκτάριο ετησίως, δεν αντίκειται στην επίτευξη των στόχων της οδηγίας 91/676/ΕΟΚ, εφόσον τηρηθούν ορισμένες αυστηρές ατομικές προϋποθέσεις που θα πρέπει να εφαρμοστούν στους γεωργούς που καλύπτονται από την άδεια.

(13) Από τα στοιχεία που υπέβαλε η Ιρλανδία προκύπτει ότι η προτεινόμενη ποσότητα των 250 kg αζώτου ανά εκτάριο ετησίως σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις με τουλάχιστον 80 % χορτολιβαδικές εκτάσεις αιτιολογείται με βάση αντικειμενικά κριτήρια, όπως οι παρατεταμένες αυξητικές περίοδοι και οι υψηλής απόδοσης χορτοκαλλιέργειες με μεγάλη πρόσληψη αζώτου.

(14) Η ισχύς της απόφασης αριθ. 2014/112/ΕΕ θα λήξει στις 31 Δεκεμβρίου 2017. Προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι οι ενδιαφερόμενοι γεωργοί θα εξακολουθήσουν να επωφελούνται της παρέκκλισης, είναι σκόπιμο να εγκριθεί η παρούσα απόφαση.

(15) Τα μέτρα που προβλέπονται στην παρούσα απόφαση είναι σύμφωνα με τη γνώμη της επιτροπής για τη νιτρορρύπανση, η οποία συστάθηκε δυνάμει του άρθρου 9 της οδηγίας 91/676/ΕΟΚ,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΠΟΦΑΣΗ:

Άρθρο 1

Παρέκκλιση

Εγκρίνεται, υπό τους όρους της παρούσας απόφασης, η παρέκκλιση την οποία ζήτησε με την από 7ης Μαρτίου 2017 επιστολή της η Ιρλανδία, με στόχο να επιτραπεί η διασπορά στην ξηρά μεγαλύτερης ποσότητας κοπριάς από εκείνη που προβλέπεται στο παράρτημα ΙΙΙ παράγραφος 2 δεύτερο εδάφιο πρώτη περίοδος της οδηγίας 91/676/ΕΟΚ.

([1]) Υπουργείο Γεωργίας, Τροφίμων και Θαλάσσιου Περιβάλλοντος της Ιρλανδίας.
([2]) Teagasc — Αρμόδια αρχή για την ανάπτυξη της γεωργίας και των τροφίμων, Ιρλανδία.

Άρθρο 2

Ορισμοί

Για τους σκοπούς της παρούσας απόφασης ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί:

α) «γεωργικές εκμεταλλεύσεις χορτολιβαδικών εκτάσεων»: εκμεταλλεύσεις στις οποίες τουλάχιστον το 80 % της γεωργικής έκτασης που διατίθεται για τη διασπορά κοπριάς είναι χόρτο·

β) «ζώα βοσκής»: τα βοοειδή (εξαιρουμένων των μόσχων πάχυνσης), τα αιγοπρόβατα, τα ελάφια και τα άλογα·

γ) «χόρτο»: μόνιμη ή προσωρινή χορτολιβαδική έκταση (ο όρος «προσωρινή» υποδηλώνει πρόσκαιρους λειμώνες για χρονικό διάστημα μικρότερο των τεσσάρων ετών)·

δ) «αγροτεμάχιο»: μεμονωμένος αγρός ή ομάδα αγρών, ομοιογενής ως προς την καλλιέργεια, τον τύπο του εδάφους και τις πρακτικές λίπανσης·

ε) «σχέδιο λίπανσης»: ο εκ των προτέρων υπολογισμός όσον αφορά την προβλεπόμενη χρήση και τη διαθεσιμότητα θρεπτικών στοιχείων·

στ) «λογαριασμός λίπανσης»: το ισοζύγιο θρεπτικών στοιχείων με βάση την πραγματική χρήση και την πρόσληψη θρεπτικών στοιχείων.

Άρθρο 3

Πεδίο εφαρμογής

Η παρούσα παρέκκλιση ισχύει για τις γεωργικές εκμεταλλεύσεις χορτολιβαδικών εκτάσεων για τις οποίες έχει χορηγηθεί άδεια σύμφωνα με το άρθρο 4.

Άρθρο 4

Ετήσια αίτηση και ανάληψη δέσμευσης

1. Για τις γεωργικές εκμεταλλεύσεις χορτολιβαδικών εκτάσεων οι γεωργοί δύνανται να υποβάλουν στις αρμόδιες αρχές αίτηση για τη χορήγηση ετήσιας άδειας για τη διασπορά κοπριάς που περιέχει έως 250 kg αζώτου ανά εκτάριο ετησίως. Η αίτηση περιλαμβάνει δήλωση στην οποία βεβαιώνεται ότι ο γεωργός γεωργικής εκμετάλλευσης χορτολιβαδικής έκτασης υπόκειται σε όλους τους ελέγχους που προβλέπονται στο άρθρο 9.

2. Κατά την υποβολή της ετήσιας αίτησης που αναφέρεται στην παράγραφο 1, ο αιτών δεσμεύεται εγγράφως να τηρεί τους όρους που προβλέπονται στα άρθρα 6 και 7.

Άρθρο 5

Η χορήγηση αδειών

Οι άδειες για τη διασπορά ποσότητας κοπριάς που περιέχει έως και 250 kg αζώτου ανά εκτάριο ετησίως χορηγούνται υπό τους όρους που καθορίζονται στα άρθρα 6 έως 7.

Άρθρο 6

Διασπορά κοπριάς και άλλων λιπασμάτων

1. Η ποσότητα κοπριάς από ζώα βοσκής η οποία διασπείρεται ετησίως στο έδαφος γεωργικών εκμεταλλεύσεων χορτολιβαδικών εκτάσεων, συμπεριλαμβανομένης της διασποράς από τα ίδια τα ζώα, δεν υπερβαίνει την ποσότητα κοπριάς που περιέχει 250 kg αζώτου ανά εκτάριο, τηρουμένων των όρων των παραγράφων 2 έως 8.

2. Οι συνολικές εισροές αζώτου δεν υπερβαίνουν τις προβλεπόμενες ανάγκες των εν λόγω καλλιεργειών σε θρεπτικά στοιχεία, λαμβανομένης υπόψη της προσφοράς από το έδαφος, ούτε το μέγιστο ποσοστό λίπανσης που ισχύει για τη γεωργική εκμετάλλευση χορτολιβαδικής έκτασης και καθορίζεται στο πρόγραμμα δράσης κατά της νιτρορρύπανσης. Η συνολική χρήση αζώτου διαφοροποιείται ανάλογα με την πυκνότητα βόσκησης και την παραγωγικότητα της χορτολιβαδικής έκτασης.

3. Για κάθε γεωργική εκμετάλλευση χορτολιβαδικών εκτάσεων καταρτίζεται και τηρείται σχέδιο λίπανσης, στο οποίο περιγράφονται η αμειψισπορά στην καλλιεργούμενη έκταση και η προγραμματισμένη διασπορά κοπριάς και άλλων λιπασμάτων. Το σχέδιο αυτό είναι διαθέσιμο στη γεωργική εκμετάλλευση χορτολιβαδικών εκτάσεων για κάθε ημερολογιακό έτος πριν από την 1η Μαρτίου του εκάστοτε έτους. Το σχέδιο λίπανσης περιλαμβάνει τουλάχιστον τα ακόλουθα:

α) το σχέδιο αμειψισποράς, το οποίο πρέπει να προσδιορίζει την έκταση, σε εκτάρια, των αγροτεμαχίων με χόρτο και των αγροτεμαχίων με άλλες καλλιέργειες, καθώς και σκαρίφημα χάρτη στο οποίο εμφαίνεται η θέση των επιμέρους αγροτεμαχίων·

β) τον αριθμό των ζώων στη γεωργική εκμετάλλευση χορτολιβαδικών εκτάσεων και περιγραφή του συστήματος σταβλισμού και αποθήκευσης της κοπριάς, συμπεριλαμβανομένης της χωρητικότητας των διαθέσιμων χώρων αποθήκευσης της κοπριάς·

γ) υπολογισμό του αζώτου και του φωσφόρου κοπριάς που παράγονται στη γεωργική εκμετάλλευση χορτολιβαδικών εκτάσεων·

δ) την ποσότητα, τον τύπο και τα χαρακτηριστικά της κοπριάς που διασπείρεται εκτός της γεωργικής εκμετάλλευσης χορτολιβαδικών εκτάσεων ή στη γεωργική εκμετάλλευση χορτολιβαδικών εκτάσεων·

ε) τις προβλεπόμενες, για κάθε αγροτεμάχιο, ανάγκες των καλλιεργειών σε άζωτο και φωσφόρο·

στ) τα αποτελέσματα ανάλυσης του εδάφους που αφορούν την κατάστασή του ως προς το άζωτο και τον φώσφορο, εφόσον είναι διαθέσιμα·

ζ) το είδος του λιπάσματος που χρησιμοποιείται·

η) υπολογισμό του αζώτου και του φωσφόρου από την κοπριά που χρησιμοποιείται για κάθε αγροτεμάχιο·

θ) υπολογισμό του αζώτου και του φωσφόρου από τη χρήση χημικών και άλλων λιπασμάτων για κάθε αγροτεμάχιο·

το σχέδιο λίπανσης αναθεωρείται το αργότερο εντός επτά ημερών από τυχόν αλλαγή στις γεωργικές πρακτικές στη βοοτροφική εκμετάλλευση.

4. Για κάθε γεωργική εκμετάλλευση χορτολιβαδικών εκτάσεων καταρτίζονται και τηρούνται λογαριασμοί λίπανσης, οι οποίοι περιλαμβάνουν στοιχεία σχετικά με τη διαχείριση των εισροών αζώτου και φωσφόρου και τη διαχείριση του εδαφικού ύδατος. Υποβάλλονται στην αρμόδια αρχή για κάθε ημερολογιακό έτος πριν από τις 31 Μαρτίου του ακόλουθου ημερολογιακού έτους.

5. Για κάθε γεωργική εκμετάλλευση χορτολιβαδικών εκτάσεων εκτελείται περιοδική ανάλυση αζώτου και φωσφόρου στο έδαφος.

Η δειγματοληψία και η ανάλυση πρέπει να διενεργούνται τουλάχιστον μία φορά ανά τετραετία για κάθε τμήμα της γεωργικής εκμετάλλευσης που θεωρείται ομοιογενές ως προς την αμειψισπορά και τα χαρακτηριστικά του εδάφους.

Διενεργείται υποχρεωτικά τουλάχιστον μία ανάλυση ανά πέντε εκτάρια γεωργικής εκμετάλλευσης.

Τα αποτελέσματα της ανάλυσης αζώτου και φωσφόρου στο έδαφος είναι διαθέσιμα στη γεωργική εκμετάλλευση χορτολιβαδικών εκτάσεων.

6. Δεν διασπείρεται κοπριά το φθινόπωρο, πριν από την καλλιέργεια χόρτου.

7. Τουλάχιστον το 50 % της υγρής κοπριάς που παράγεται στην εκμετάλλευση διασπείρεται πριν από τις 15 Ιουνίου. Για διασπορά υγρής κοπριάς μετά τις 15 Ιουνίου πρέπει να χρησιμοποιείται υγρή κοπριά με χαμηλά επίπεδα εκπομπών.

Άρθρο 7

Διαχείριση των γαιών

1. Οι προσωρινοί λειμώνες οργώνονται την άνοιξη.

2. Σε όλους τους τύπους εδάφους, αμέσως μετά το όργωμα των εκτάσεων που χρησιμοποιήθηκαν για χορτοκαλλιέργεια, ακολουθεί καλλιέργεια με μεγάλες ανάγκες σε άζωτο.

3. Η αμειψισπορά δεν περιλαμβάνει όσπρια ούτε άλλα φυτά που δεσμεύουν το ατμοσφαιρικό άζωτο. Ωστόσο, αυτό δεν ισχύει για το τριφύλλι σε χορτολιβαδικές εκτάσεις όπου η αναλογία του είναι μικρότερη από 50 % και για τις καλλιέργειες άλλων οσπρίων με χόρτο ως επίσπορη καλλιέργεια.

Άρθρο 8

Παρακολούθηση

1. Οι αρμόδιες αρχές μεριμνούν ώστε να σχεδιάζονται και να επικαιροποιούνται κάθε χρόνο χάρτες στους οποίους εμφαίνονται το ποσοστό των γεωργικών εκμεταλλεύσεων χορτολιβαδικών εκτάσεων, το ποσοστό του ζωικού κεφαλαίου και το ποσοστό των γεωργικών εκτάσεων που καλύπτονται από άδειες σε κάθε επαρχία (County), καθώς και χάρτες των τοπικών χρήσεων γαιών.

2. Οι αρμόδιες αρχές διενεργούν παρακολούθηση στο έδαφος και στα επιφανειακά και τα υπόγεια ύδατα και παρέχουν στην Επιτροπή στοιχεία για τη συγκέντρωση αζώτου και φωσφόρου στο εδαφικό ύδωρ, για το ανόργανο άζωτο στην εδαφική κατατομή και για τις συγκεντρώσεις νιτρικών ιόντων στα υπόγεια και τα επιφανειακά ύδατα, σε συνθήκες παρέκκλισης και χωρίς παρέκκλιση. Η παρακολούθηση διενεργείται σε κλίμακα αγρού γεωργικής εκμετάλλευσης και στις λεκάνες απορροής γεωργικής παρακολούθησης. Οι σταθμοί παρακολούθησης αντιπροσωπεύουν τους βασικούς τύπους εδαφών, τα επίπεδα έντασης της καλλιέργειας, τις πρακτικές λίπανσης και τις καλλιέργειες.

3. Οι αρμόδιες αρχές διενεργούν εντατική παρακολούθηση των υδάτων στις γεωργικές λεκάνες απορροής που γειτνιάζουν με τα πλέον ευάλωτα υδατικά συστήματα.

4. Οι αρμόδιες αρχές διεξάγουν έρευνες για τη χρήση των γαιών σε τοπικό επίπεδο, την αμειψισπορά και τις γεωργικές πρακτικές για τις γεωργικές εκμεταλλεύσεις χορτολιβαδικών εκτάσεων που καλύπτονται από άδειες.

5. Οι πληροφορίες και τα δεδομένα που συγκεντρώνονται από την ανάλυση θρεπτικών στοιχείων, όπως προβλέπεται στο άρθρο 6 παράγραφος 5, και από την παρακολούθηση, όπως προβλέπεται στην παράγραφο 2 του παρόντος άρθρου, χρησιμοποιούνται για υπολογισμούς, βάσει μοντέλου, του μεγέθους των απωλειών αζώτου και φωσφόρου από τις γεωργικές εκμεταλλεύσεις χορτολιβαδικών εκτάσεων που καλύπτονται από άδειες.

Άρθρο 9

Έλεγχοι

1. Οι αρμόδιες αρχές μεριμνούν ώστε όλες οι αιτήσεις για τη χορήγηση άδειας να υπόκεινται σε διοικητικό έλεγχο. Σε περίπτωση που ο έλεγχος αποδείξει ότι δεν πληρούνται οι όροι που προβλέπονται στα άρθρα 6 και 7, οι αιτήσεις απορρίπτονται και ενημερώνεται σχετικά ο αιτών.

2. Οι αρμόδιες αρχές καταρτίζουν πρόγραμμα καλλιεργητικών ελέγχων των γεωργικών εκμεταλλεύσεων χορτολιβαδικών εκτάσεων με βάση την ανάλυση επικινδυνότητας, τα αποτελέσματα των ελέγχων προηγουμένων ετών και τα αποτελέσματα των γενικών τυχαίων ελέγχων της εφαρμογής της νομοθεσίας με την οποία έχει μεταφερθεί στο εθνικό δίκαιο η οδηγία 91/676/ΕΟΚ. Οι καλλιεργητικοί έλεγχοι καλύπτουν τουλάχιστον το 5 % των γεωργικών εκμεταλλεύσεων που έχουν λάβει άδεια και επαληθεύουν τη συμμόρφωση με τους όρους των άρθρων 6 και 7 της παρούσας απόφασης.

3. Στις περιπτώσεις που κατά την επαλήθευση διαπιστωθεί μη συμμόρφωση με την παρούσα απόφαση, οι αρμόδιες αρχές λαμβάνουν τα απαιτούμενα μέτρα επανόρθωσης. Στους γεωργούς που δεν συμμορφώνονται με τα άρθρα 6 και 7 επιβάλλεται πρόστιμο σύμφωνα με τους εθνικούς κανόνες και μπορεί να αποκλειστούν από τη χορήγηση άδειας το επόμενο έτος.

4. Στις αρμόδιες αρχές επιβάλλεται να εκχωρηθούν οι αναγκαίες εξουσίες και τα απαραίτητα μέσα για την εξακρίβωση της συμμόρφωσης με τους όρους της άδειας που χορηγείται βάσει της παρούσας απόφασης.

Άρθρο 10

Υποβολή εκθέσεων

Οι αρμόδιες αρχές υποβάλλουν κάθε χρόνο έως τις 30 Ιουνίου το αργότερο, έκθεση στην Επιτροπή με τις ακόλουθες πληροφορίες:

α) χάρτες που απεικονίζουν το ποσοστό γεωργικών εκμεταλλεύσεων χορτολιβαδικών εκτάσεων, το ποσοστό ζωικού κεφαλαίου και το ποσοστό γεωργικών εκτάσεων που καλύπτονται από άδειες για κάθε επαρχία (County), καθώς και χάρτες των χρήσεων γαιών σε τοπικό επίπεδο, κατά τα αναφερόμενα στο άρθρο 8 παράγραφος 1·

β) τα αποτελέσματα της παρακολούθησης των υπόγειων και των επιφανειακών υδάτων, όσον αφορά τις συγκεντρώσεις νιτρικών ενώσεων, συμπεριλαμβανομένων πληροφοριών για τις τάσεις της ποιότητας των υδάτων, υπό συνθήκες παρέκκλισης και χωρίς παρέκκλιση, καθώς και τις επιπτώσεις της παρέκκλισης που χορηγείται με την παρούσα απόφαση στην ποιότητα των υδάτων, κατά τα αναφερόμενα στο άρθρο 8 παράγραφος 2·

γ) τα αποτελέσματα της παρακολούθησης του εδάφους όσον αφορά τις συγκεντρώσεις αζώτου και φωσφόρου στο εδαφικό ύδωρ και το ανόργανο άζωτο στην εδαφική κατατομή, υπό συνθήκες παρέκκλισης και χωρίς παρέκκλιση, κατά τα αναφερόμενα στο άρθρο 8 παράγραφος 2·

δ) σύνοψη και αξιολόγηση των δεδομένων που συγκεντρώνονται μέσω της εντατικής παρακολούθησης των υδάτων κατά τα αναφερόμενα στο άρθρο 8 παράγραφος 3·

ε) τα αποτελέσματα των ερευνών για τις χρήσεις γαιών σε τοπικό επίπεδο, την αμειψισπορά και τις γεωργικές πρακτικές, κατά τα αναφερόμενα στο άρθρο 8 παράγραφος 4·

στ) τα αποτελέσματα των υπολογισμών, βάσει μοντέλου, του μεγέθους των απωλειών αζώτου και φωσφόρου, κατά τα αναφερόμενα στο άρθρο 8 παράγραφος 5·

ζ) αξιολόγηση της τήρησης των όρων για τη χορήγηση αδειών, βάσει των αποτελεσμάτων των διοικητικών ελέγχων και των καλλιεργητικών ελέγχων, κατά τα αναφερόμενα στο άρθρο 9 παράγραφοι 1 και 2·

η) συγκριτική ανάλυση των ελέγχων σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις χορτολιβαδικών εκτάσεων στην Ιρλανδία οι οποίες καλύπτονται από άδειες και των ελέγχων σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις χορτολιβαδικών εκτάσεων που δεν καλύπτονται από άδειες. Η ανάλυση περιλαμβάνει δεδομένα για τις ετήσιες επιθεωρήσεις, τους διοικητικούς ελέγχους, τους καλλιεργητικούς ελέγχους στο πλαίσιο διακανονισμών πολλαπλής συμμόρφωσης και τις στατιστικές μη συμμόρφωσης.

Άρθρο 11

Εφαρμογή

Η παρούσα απόφαση ισχύει στο πλαίσιο του προγράμματος δράσης της Ιρλανδίας «*Irish Action Programme as implemented in the European Union (Good Agricultural Practice for Protection of Waters) Regulations 2017* (*Statutory Instrument No. 605 of 2017*)».

Η παρούσα απόφαση ισχύει έως τις 31 Δεκεμβρίου 2021.

Άρθρο 12

Παραλήπτης

Η παρούσα απόφαση απευθύνεται στην Ιρλανδία.

Βρυξέλλες, 8 Φεβρουαρίου 2018.

Για την Επιτροπή
Karmenu VELLA
Μέλος της Επιτροπής

ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΗ (ΕΕ) 2018/210 ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 12ης Φεβρουαρίου 2018

σχετικά με την έγκριση του πολυετούς προγράμματος εργασίας LIFE για την περίοδο 2018-2020

(Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1293/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Δεκεμβρίου 2013, σχετικά με τη θέσπιση Προγράμματος για το Περιβάλλον και τη Δράση για το Κλίμα (LIFE) και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 614/2007 ([1]), και ιδίως το άρθρο 24 παράγραφος 1,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ, Ευρατόμ) αριθ. 966/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Οκτωβρίου 2012, σχετικά με τους δημοσιονομικούς κανόνες που εφαρμόζονται στον γενικό προϋπολογισμό της Ένωσης και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ, Ευρατόμ) αριθ. 1605/2002 ([2]) του Συμβουλίου, και ιδίως το άρθρο 84 παράγραφος 2,

Αφού ζήτησε τη γνώμη της επιτροπής του προγράμματος LIFE για το περιβάλλον και τη δράση για το κλίμα,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

(1) Για να εξασφαλιστεί η υλοποίηση του προγράμματος LIFE, είναι αναγκαίο να θεσπιστεί πολυετές πρόγραμμα εργασίας για την περίοδο 2018-2020.

(2) Για να διαμορφωθεί το πλαίσιο εφαρμογής των δύο υποπρογραμμάτων του LIFE, το πολυετές πρόγραμμα εργασίας για την περίοδο 2018-2020 θα πρέπει να προσδιορίζει την ενδεικτική κατανομή των κονδυλίων μεταξύ των τομέων προτεραιότητας και των τύπων χρηματοδότησης, τα θέματα έργων για την υλοποίηση των θεματικών προτεραιοτήτων που καθορίζονται στο παράρτημα ΙΙΙ του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1293/2013, την τεχνική μεθοδολογία για την επιλογή, τα κριτήρια για την παροχή των επιχορηγήσεων και ενδεικτικά χρονοδιαγράμματα για τις προσκλήσεις υποβολής προτάσεων.

(3) Το πολυετές πρόγραμμα εργασίας για την περίοδο 2018-2020 θα πρέπει επίσης να περιλαμβάνει ποιοτικά και ποσοτικά αποτελέσματα, δείκτες και στόχους για κάθε τομέα προτεραιότητας και τύπο έργου, σύμφωνα με τους δείκτες επιδόσεων και τους ειδικούς στόχους για κάθε τομέα προτεραιότητας, με σκοπό να διευκολυνθεί η αξιολόγηση των αποτελεσμάτων και του αντικτύπου του προγράμματος.

(4) Τα δύο καινοτόμα χρηματοδοτικά μέσα, που χαρακτηρίστηκαν κατάλληλα εργαλεία για τη χρηματοδότηση των έργων σύμφωνα με το άρθρο 17 παράγραφος 4 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1293/2013 και δοκιμάστηκαν καθ' όλη τη διάρκεια του πολυετούς προγράμματος εργασίας LIFE για την περίοδο 2014-2017, έδειξαν τις δυνατότητές τους για τη μόχλευση χρηματοδότησης από επενδυτές στον τομέα της βιοποικιλότητας και του μετριασμού των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής και της προσαρμογής σε αυτήν, έτσι ώστε να αντιμετωπιστούν τα σημερινά οικονομικά εμπόδια για την προώθηση έργων στους τομείς αυτούς. Τα εν λόγω πιλοτικά έργα θα πρέπει, επομένως, να συνεχιστούν.

(5) Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕπ), με βάση, αφενός, την εμπειρία που έχει αποκτήσει και, αφετέρου, τη γεωγραφική της κάλυψη, που της επιτρέπει να φθάνει στους δυνητικούς δικαιούχους σε ολόκληρη την Ένωση, θα πρέπει να αναλάβει την εφαρμογή του χρηματοδοτικού μηχανισμού φυσικού κεφαλαίου και του μέσου ιδιωτικής χρηματοδότησης για την ενεργειακή απόδοση, που χρηματοδοτούνται μέσω συνεισφορών από το πρόγραμμα LIFE.

(6) Προκειμένου να εξασφαλιστεί η αδιάλειπτη εφαρμογή του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1293/2013, η παρούσα απόφαση θα πρέπει να εφαρμόζεται από την επομένη της λήξης της εφαρμογής του πολυετούς προγράμματος εργασίας LIFE για την περίοδο 2014-2017.

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΠΟΦΑΣΗ:

Άρθρο 1

Το πολυετές πρόγραμμα εργασίας

Εγκρίνεται το πολυετές πρόγραμμα εργασίας για την περίοδο 2018-2020, όπως ορίζεται στο παράρτημα.

([1]) ΕΕ L 347 της 20.12.2013, σ. 185.
([2]) ΕΕ L 298 της 26.10.2012, σ. 1.

Άρθρο 2

Συνεισφορά της Ένωσης στο πολυετές πρόγραμμα εργασίας

Η μέγιστη συνεισφορά στο πολυετές πρόγραμμα εργασίας LIFE για την περίοδο 2018-2020 ορίζεται σε 1 657 063 000 EUR, ποσό που θα χρησιμοποιηθεί για τη χρηματοδότηση των σχετικών υποπρογραμμάτων και τομέων προτεραιότητας ως εξής:

(1) Συνολικό ποσό ύψους 1 243 817 750 EUR για το υποπρόγραμμα για το Περιβάλλον, το οποίο κατανέμεται ως εξής:

α) 444 808 200 EUR για τον τομέα προτεραιότητας «Περιβάλλον και αποδοτικότητα των πόρων»·

β) 632 556 250 EUR για τον τομέα προτεραιότητας «Φύση και βιοποικιλότητα»·

γ) 143 377 300 EUR για τον τομέα προτεραιότητας «Περιβαλλοντική διακυβέρνηση και πληροφόρηση»·

δ) 3 000 000 EUR για το Ευρωπαϊκό Σώμα Αλληλεγγύης – Συνεισφορά από το υποπρόγραμμα για το Περιβάλλον του LIFE

ε) 20 076 000 EUR για τις σχετικές δαπάνες στήριξης (συμπεριλαμβανομένου του ποσού των 2 332 160 EUR της συνεισφοράς στον προϋπολογισμό του Εκτελεστικού Οργανισμού από το υποπρόγραμμα «Δράση για το κλίμα»).

(2) Συνολικό ποσό ύψους 413 245 250 EUR για το υποπρόγραμμα «Δράση για το κλίμα», το οποίο κατανέμεται ως εξής:

α) 230 500 000 EUR για τον τομέα προτεραιότητας «Μετριασμός της κλιματικής αλλαγής»·

β) 123 850 000 EUR για τον τομέα προτεραιότητας «Προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή»·

γ) 47 549 250 EUR για τον τομέα προτεραιότητας «Κλιματική διακυβέρνηση και πληροφόρηση»·

δ) 1 500 000 EUR για το Ευρωπαϊκό Σώμα Αλληλεγγύης – Συνεισφορά από το υποπρόγραμμα για τη Δράση για το Κλίμα του LIFE

ε) 9 846 000 EUR για τις σχετικές δαπάνες στήριξης.

Άρθρο 3

Χρηματοδοτικά μέσα

(1) Βάσει του άρθρου 17 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1293/2013 λαμβάνουν συνεισφορές το ακόλουθο χρηματοδοτικό μέσο, όπως περιγράφονται στο παράρτημα:

— το μέσο ιδιωτικής χρηματοδότησης για την ενεργειακή απόδοση.

(2) Η εφαρμογή της συνεισφοράς στο μέσο ιδιωτικής χρηματοδότησης για την ενεργειακή απόδοση και στον χρηματοδοτικό μηχανισμό φυσικού κεφαλαίου ανατίθεται στην Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων.

Άρθρο 4

Η παρούσα απόφαση εφαρμόζεται από την 1η Ιανουαρίου 2018.

Η παρούσα απόφαση αρχίζει να ισχύει την επομένη της δημοσίευσής της στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*.

Βρυξέλλες, 12 Φεβρουαρίου 2018.

Για την Επιτροπή

Ο Πρόεδρος

Jean-Claude JUNCKER

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύμφωνα με το άρθρο 3 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1293/2013 (εφεξής «κανονισμός LIFE»), το πρόγραμμα LIFE επιδιώκει τους ακόλουθους γενικούς στόχους:

— να συμβάλει στη στροφή προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, με αποδοτικότητα των πόρων και ανθεκτικότητα στην αλλαγή του κλίματος, στην προστασία και στη βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος, καθώς και στην ανάσχεση και αντιστροφή της απώλειας της βιοποικιλότητας, συμπεριλαμβανομένης της στηρίξεως του δικτύου Natura 2000, και στην αντιμετώπιση της υποβάθμισης των οικοσυστημάτων·

— να βελτιώσει την ανάπτυξη, την υλοποίηση και την επιβολή της περιβαλλοντικής και κλιματικής πολιτικής και νομοθεσίας της Ένωσης καθώς και να ευνοήσει και να προαγάγει την ολοκλήρωση και την ενσωμάτωση περιβαλλοντικών και κλιματικών στόχων σε άλλες πολιτικές της Ένωσης και στην πρακτική του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, μεταξύ άλλων και μέσω της αύξησης των δυνατοτήτων του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα·

— να υποστηρίξει τη βελτίωση της περιβαλλοντικής και κλιματικής διακυβέρνησης σε όλα τα επίπεδα, συμπεριλαμβανομένης της βελτιωμένης συμμετοχής της κοινωνίας των πολιτών, των ΜΚΟ και τοπικών παραγόντων· και

— να υποστηρίξει την υλοποίηση του 7ου Περιβαλλοντικού Προγράμματος Δράσης.

Στο παρόν, δεύτερο πολυετές πρόγραμμα εργασίας LIFE (ΠΠΕ) λαμβάνεται υπόψη η πείρα που έχει αποκτηθεί κατά την περίοδο 2014-2017 και, ειδικότερα, λαμβάνονται υπόψη οι συστάσεις που διατυπώθηκαν στο πλαίσιο της ενδιάμεσης αξιολόγησης ([1]), οι οποίες αφορούσαν κυρίως

1) την απλούστευση των διαδικασιών υποβολής αιτήσεων και εκθέσεων·

2) την αναπαραγωγή των αποτελεσμάτων των έργων·

3) τη βελτίωση της επικοινωνιακής στρατηγικής.

Τα μέτρα απλούστευσης που αφορούν τη διαδικασία υποβολής αιτήσεων αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του περιεχομένου του παρόντος ΠΠΕ LIFE (βλ. ενότητα 5.1.1.1 κατωτέρω). Στην ανάγκη συνέχισης, αναπαραγωγής και/ή μεταφοράς των αποτελεσμάτων των έργων δίνεται μεγαλύτερη έμφαση κατά τη φάση της Ανάθεσης (βλ. ενότητα 5.1.1.2 κατωτέρω) και, στο πλαίσιο αυτό, θα παρασχεθεί περισσότερη στήριξη μέσω δημόσιων συμβάσεων. Για την απλούστευση της υποβολής εκθέσεων θα χρησιμοποιηθούν διαδικασίες διαχείρισης έργων και θα παρασχεθεί στους δικαιούχους πρόσβαση σε ηλεκτρονική βάση δεδομένων με την οποία διευκολύνεται η συλλογή δεδομένων σχετικά με τους βασικούς δείκτες έργων. Η βελτίωση της επικοινωνιακής στρατηγικής επιτυγχάνεται μέσω δημόσιων συμβάσεων. Ως εκ τούτου, τα μέτρα αυτά δεν εξετάζονται λεπτομερώς στο παρόν ΠΠΕ LIFE.

Το παρόν ΠΠΕ LIFE ακολουθεί επίσης τις πρόσφατες εξελίξεις στην πολιτική της ΕΕ, όπως είναι το σχέδιο δράσης για την κυκλική οικονομία ([2]) και το σχέδιο δράσης για τη φύση, τον άνθρωπο και την οικονομία ([3]), και λειτουργεί ως γέφυρα για τη μελλοντική χρηματοδότηση της «βιωσιμότητας» όπως περιγράφεται στο έγγραφο προβληματισμού για το μέλλον των οικονομικών της ΕΕ ([4]) Έχουν συμπεριληφθεί οι ακόλουθες αλλαγές:

όσον αφορά το υποπρόγραμμα «Περιβάλλον»:

— μείωση του αριθμού των θεμάτων έργων (από 87 σε 42) και μεγαλύτερη έμφαση στην ενίσχυση της καθοδήγησης των αιτούντων προς τις προτεραιότητες πολιτικής της ΕΕ, με παράλληλη αύξηση της πιθανότητας ανάληψης έργων σε ορισμένους υποτομείς όπως η βιοποικιλότητα και η κυκλική οικονομία, καθώς και έργων με ισχυρό και άμεσο αντίκτυπο στην υγεία της πλειονότητας των Ευρωπαίων πολιτών,

— επαναπροσανατολισμός των θεμάτων έργων διακυβέρνησης και πληροφόρησης ώστε να εστιάζουν περισσότερο σε ειδικά ζητήματα που αφορούν την ευαισθητοποίηση και τη διακυβέρνηση·

([1]) Βλέπε «Έκθεση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών που συνοδεύει την ενδιάμεση αξιολόγηση του προγράμματος LIFE», COM(2017) 642, http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=COM%3A2017%3A642%3AFIN.

([2]) Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, «Το κλείσιμο του κύκλου – Ένα σχέδιο δράσης της ΕΕ για την κυκλική οικονομία», http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A52015DC0614.

([3]) Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, «Σχέδιο δράσης για τη φύση, τον άνθρωπο και την οικονομία», http://ec.europa.eu/environment/nature/legislation/fitness_check/action_plan/index_en.htm.

([4]) https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/reflection-paper-eu-finances_el.pdf

όσον αφορά και τα δύο υποπρογράμματα:

— περαιτέρω ενίσχυση του προσανατολισμού στα αποτελέσματα με τη θέσπιση απαίτησης για παραγωγή μετρήσιμων αποτελεσμάτων όσον αφορά το περιβάλλον και την κλιματική αλλαγή σε όλους τους τομείς προτεραιότητας·

— ενθάρρυνση της μεγαλύτερης συμμετοχής ιδιωτικών οντοτήτων μέσω της ανάδειξης των πλεονεκτημάτων των προσεγγίσεων που είναι προσανατολισμένες στην αγορά ως εργαλείου για τη διασφάλιση της βιωσιμότητας των αποτελεσμάτων των έργων. Στήριξη δράσεων οι οποίες συμβάλλουν στην ανάπτυξη πρόσφορων για επενδύσεις και οικονομικά και περιβαλλοντικά βιώσιμων έργων που κινητοποιούν πρόσθετους ιδιωτικούς και δημόσιους χρηματοδοτικούς πόρους για την κλιμάκωση και την αναπαραγωγή των αποτελεσμάτων·

— απλούστευση των διαδικασιών διαχείρισης επιχορηγήσεων, ειδικότερα με τη δοκιμή μιας διαδικασίας υποβολής αιτήσεων σε δύο στάδια για τα πιλοτικά έργα, τα έργα επίδειξης, τα έργα βέλτιστων πρακτικών και πληροφόρησης, ευαισθητοποίησης και διάδοσης, όπως προτείνεται στην ενδιάμεση αξιολόγηση του προγράμματος LIFE.

Η ενδιάμεση αξιολόγηση του προγράμματος LIFE και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (όσον αφορά τις δαπάνες της ΕΕ) ([1]) επιβεβαίωσαν την ανάγκη και τη σημασία επίτευξης πρακτικών και μετρήσιμων αποτελεσμάτων των έργων. Το πρόγραμμα LIFE περιλαμβάνει δείκτες επιδόσεων, ενώ τα πολυετή προγράμματα εργασίας περιλαμβάνουν ποσοτικούς (δηλαδή υλοποιήσεις) και ποιοτικούς δείκτες αποτελεσμάτων σύμφωνα με τα ανωτέρω. Για να είναι σε θέση να υποβάλλουν εκθέσεις σχετικά με τους εν λόγω δείκτες σε επίπεδο προγράμματος, οι δικαιούχοι πρέπει να προβλέπουν και να μετρούν τα αποτελέσματα που αφορούν το περιβάλλον, το κλίμα και τη διακυβέρνηση και πληροφόρηση, δηλαδή την κοινωνία, σε επίπεδο έργου σε σχέση με ειδικούς δείκτες υλοποιήσεων και αποτελεσμάτων ([2]). Για τη διασφάλιση του μακροχρόνιου χαρακτήρα, δηλαδή της βιωσιμότητας συν τω χρόνω, των αποτελεσμάτων, οι δικαιούχοι πρέπει επίσης να αναπτύσσουν αξιόπιστους μηχανισμούς ώστε να εξασφαλίζεται ότι τα έργα παράγουν αποτελέσματα πέραν της αρχικής περιοχής του έργου μέσω επέκτασης και αναπαραγωγής. Ως εκ τούτου, η σαφής και συνεκτική επεξήγηση του τρόπου διασφάλισης της συνέχισης, της αναπαραγωγής και/ή της μεταφοράς των δραστηριοτήτων και των αποτελεσμάτων των έργων καθίσταται ένα ακόμη πιο καθοριστικό κριτήριο ανάθεσης κατά την αξιολόγηση των προτάσεων έργων. Από τη φύση τους, οι προσανατολισμένες στην αγορά λύσεις σε προκλήσεις σχετικά με το περιβάλλον και την κλιματική αλλαγή, οι οποίες έχουν εφαρμοστεί επιτυχώς, εμφανίζουν ιδιαίτερα υψηλές πιθανότητες συνέχισης, αναπαραγωγής και/ή μεταφοράς. Συνεπώς, οι προτάσεις που παρουσιάζουν, με αξιόπιστο και συνεκτικό τρόπο, μια στρατηγική για την επίτευξη εμπορευσιμότητας έως το τέλος του έργου, λαμβάνουν υψηλή βαθμολογία στο πλαίσιο αυτού του κριτηρίου.

Στην ενδιάμεση αξιολόγηση αναλύθηκε σύμφωνα με το άρθρο 25 του κανονισμού LIFE και επιβεβαιώθηκε η ικανότητα του προγράμματος LIFE να προάγει συνέργειες εντός του προγράμματος. Τα έγγραφα προβληματισμού σχετικά με το μέλλον των οικονομικών της ΕΕ ([3]) τονίζουν τη σημασία της κοινωνικής διάστασης στις ευρωπαϊκές πολιτικές. Όσον αφορά το πρόγραμμα LIFE, αυτό αναμένεται να δώσει ώθηση στην επιδίωξη ακόμη περισσότερων συνεργειών μεταξύ της περιβαλλοντικής, της οικονομικής και της κοινωνικής διάστασης της βιώσιμης ανάπτυξης. Ως εκ τούτου, οι καλά σχεδιασμένες προσεγγίσεις πολλαπλών σκοπών, οι οποίες επιδιώκουν, πέραν των πρωταρχικών στόχων τους που αφορούν το περιβάλλον ή τη δράση για το κλίμα, π.χ. την κοινωνική ενσωμάτωση ή την οικονομική ανάπτυξη, θα λαμβάνουν πριμοδότηση ([4]). Για παράδειγμα, οι δραστηριότητες προστασίας της φύσης και της βιοποικιλότητας και οι δραστηριότητες που αποσκοπούν στην ενίσχυση της κυκλικής οικονομίας έχουν τη δυνατότητα να συμβάλουν στην οικοδόμηση κοινοτήτων και στην κοινωνική ενσωμάτωση. Όσον αφορά την κυκλική οικονομία μπορεί να αποτελέσει πρόκληση η απόδειξη της οικονομικής βιωσιμότητάς της και σε πολλές περιπτώσεις είναι σημαντικό να λαμβάνεται υπόψη η κοινωνική διάσταση (για παράδειγμα σχετικά με την ένταξη μειονεκτούντων ατόμων στην αγορά εργασίας).

Το πρόγραμμα LIFE επιτρέπει «άλλα έργα» και «άλλες δραστηριότητες». Η ευελιξία αυτή μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τη δοκιμή νέων προσεγγίσεων, νέων τύπων έργων και υπηρεσιών υποστήριξης για υφιστάμενα έργα, και/ή την προσέλκυση ενδιαφερομένων που δεν βρίσκουν ελκυστικές τις παραδοσιακές μορφές έργων. Για παράδειγμα, το κενό μεταξύ της επιτυχούς εφαρμογής λύσεων σχετικά με το περιβάλλον ή τη δράση για το κλίμα σε έργα του LIFE και της πραγματικής πρόσβασής τους στην αγορά θα μπορούσε συχνά να καλυφθεί, εάν τα πλέον υποσχόμενα έργα του LIFE λάμβαναν ειδική στήριξη για την πρόσβαση στις αγορές και σε δυνητικούς επενδυτές. Η στήριξη αυτή θα μπορούσε να συνίσταται σε ένα συμπληρωματικό έργο που θα επικεντρώνεται στη στήριξη της πρόσβασης στην αγορά, στην καθοδήγηση σχετικά με την ειδική ανά έργο διαχείριση επιχειρηματικών δραστηριοτήτων και σχετικά με την εξασφάλιση πόρων, στην παροχή στήριξης για τη δημιουργία και/ή τη συνεργασία με συνεργατικούς σχηματισμούς της κυκλικής οικονομίας ή σε ετήσια βραβεία για έργα με ιδιαίτερα υψηλή ενωσιακή προστιθέμενη αξία. Εάν ο νέος δημοσιονομικός κανονισμός παρέχει μεγαλύτερη ευελιξία όσον αφορά τη διάθεση κατ' αποκοπή ποσών για συγκεκριμένα αποτελέσματα, η εν λόγω στήριξη μπορεί επίσης να χρησιμοποιηθεί για την ανάπτυξη ικανοτήτων με σκοπό την «τραπεζική ελκυστικότητα» των επενδυτικών έργων και την πρόσβαση στην αγορά.

([1]) Απόφαση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 27ης Απριλίου 2017 σχετικά με την απαλλαγή όσον αφορά την εκτέλεση του γενικού προϋπολογισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το οικονομικό έτος 2015, τμήμα III - Επιτροπή και εκτελεστικοί οργανισμοί (2016/2151(DEC)), σημείο 8, http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P8-TA-2017-0143+0+DOC+XML+V0//EL

([2]) Πρόκειται για τους αποκαλούμενους βασικούς δείκτες έργων του προγράμματος LIFE, βλ. επίσης ενότητα 7 κατωτέρω.

([3]) https://ec.europa.eu/commission/publications/reflection-paper-future-eu-finances_el

([4]) Πρόσφατες μελέτες επιβεβαιώνουν ότι οι βιώσιμες επενδύσεις απαιτούν έξυπνες πολιτικές και κίνητρα για την εξασφάλιση μεγαλύτερης συμμετοχής εντός της ευρύτερης κοινωνίας και σε όλους τους τομείς, ειδικότερα σε επίπεδο τοπικών κοινοτήτων και σε συνεργασία με τους πολίτες και τις ΜΜΕ, καθώς οι παράγοντες αυτοί συμμετέχουν όλο και περισσότερο είτε μέσω κοινοτικών πρωτοβουλιών η ανάληψη των οποίων διευκολύνεται από τη διάδοση των ψηφιακών τεχνολογιών, ή με την ιδιότητα των «παραγωγών-καταναλωτών» (μπορούν π.χ. να παράγουν, να αποθηκεύουν και ακόμη και να πωλούν ηλεκτρική ενέργεια αντί απλώς να την αγοράζουν), πρβλ. Ευρωπαϊκό Κέντρο Πολιτικής Στρατηγικής, EPSC Strategic Notes, Τεύχος 25, 8 Ιουνίου 2017, σ. 14.

Η διαχείριση του προγράμματος LIFE πραγματοποιείται από τις ίδιες τις υπηρεσίες της Επιτροπής ή από τον εκτελεστικό οργανισμό (ΕΟ) στον οποίο έχει ανατεθεί αυτό το καθήκον στο πλαίσιο της άμεσης διαχείρισης. Ο ΕΟ ενεργεί εντός των ορίων των εξουσιών που του ανατίθενται, σύμφωνα με την απόφαση C(2013) 9414 της Επιτροπής ή οποιασδήποτε απόφασης της Επιτροπής που αντικαθιστά την εν λόγω απόφαση και υπό την εποπτεία των υπηρεσιών της Επιτροπής. Η συνολική ευθύνη για την υλοποίηση του προγράμματος παραμένει στην Επιτροπή. Επιπλέον, ενδέχεται να προσληφθούν εξωτερικοί εμπειρογνώμονες για τη στήριξη των υπηρεσιών της Επιτροπής και/ή του ΕΟ κατά την εκτέλεση των εργασιών τους.

Κατ' εφαρμογή της αρχής της συμπληρωματικότητας με άλλα ευρωπαϊκά χρηματοδοτικά προγράμματα που καθορίζονται στις αιτιολογικές σκέψεις 5, 11 και 13 και στο άρθρο 8 του κανονισμού LIFE, η υλοποίηση του ΠΠΕ θα διασφαλίσει την ύπαρξη συνεκτικότητας και συνεργειών, και θα αποφύγει τις αλληλεπικαλύψεις με άλλες πολιτικές και χρηματοδοτικά μέσα της Ένωσης στο μέτρο του δυνατού, επιδιώκοντας συμπληρωματικότητα με το «Ορίζων 2020» ([1]), το πρόγραμμα έρευνας και καινοτομίας της Ένωσης για την περίοδο 2014-2020, καθώς και με τα προγράμματα εργασίας του ([2]). Αυτό θα επιτευχθεί κυρίως μέσω των κριτηρίων επιλεξιμότητας για τους διάφορους τύπους έργων και μέσω των προσανατολισμών στις οδηγίες για την υποβολή αιτήσεων που συνοδεύουν τις προσκλήσεις υποβολής προτάσεων ([3]), με γνώμονα τη συμπληρωματικότητα με το πρόγραμμα-πλαίσιο «Ορίζων 2020». Η διπλή χρηματοδότηση θα αποφευχθεί μέσω διασταύρωσης κατά τη φάση της επιλογής και μέσω εκ των υστέρων επαληθεύσεων. Έργα που επικεντρώνονται στην έρευνα ή στην κατασκευή μεγάλων έργων υποδομής, τα οποία καλύπτονται από άλλα προγράμματα της ΕΕ, αποκλείονται από τη χρηματοδότηση μέσω του προγράμματος LIFE.

Η δομή του ΠΠΕ ακολουθεί τη δομή που ορίζεται στο άρθρο 24 παράγραφος 2 του κανονισμού LIFE και αναφέρεται στα υποπρογράμματα «Περιβάλλον» και «Δράση για το κλίμα» χωριστά, όπου είναι απαραίτητο.

Καλύπτει την περίοδο από 1 Ιανουαρίου 2018 έως 31 Δεκεμβρίου 2020.

1.1. **Το υποπρόγραμμα «Περιβάλλον»**

Το υποπρόγραμμα «Περιβάλλον» καλύπτει τους **τομείς προτεραιότητας** «Περιβάλλον και αποδοτικότητα των πόρων», «Φύση και βιοποικιλότητα» και «Περιβαλλοντική διακυβέρνηση και πληροφόρηση» (άρθρα 9 έως 12 του κανονισμού LIFE). Κάθε ένας από τους τομείς προτεραιότητας καλύπτει διάφορες **θεματικές προτεραιότητες**, που απαριθμούνται στο παράρτημα ΙΙΙ του κανονισμού LIFE.

Το παρόν ΠΠΕ για την περίοδο 2018-2020 καθορίζει τα θέματα έργων για την υλοποίηση των θεματικών προτεραιοτήτων.

1.2. **Το υποπρόγραμμα «Δράση για το κλίμα»**

Το υποπρόγραμμα «Δράση για το κλίμα» καλύπτει, ως **τομείς προτεραιότητας**, τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής, την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και την κλιματική διακυβέρνηση και πληροφόρηση (άρθρα 13-16 του κανονισμού LIFE). Κάθε τομέας προτεραιότητας περιλαμβάνει ορισμένους **τομείς πολιτικής**, οι οποίοι καθορίζονται στην ενότητα 4 κατωτέρω, και οι οποίοι θεωρείται ότι παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για ολόκληρη την περίοδο που καλύπτεται από το παρόν πολυετές πρόγραμμα εργασίας.

2. ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ ΜΕΤΑΞΥ ΤΟΜΕΩΝ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΞΥ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΤΥΠΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ - ΑΡΘΡΟ 24 ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 2 ΣΤΟΙΧΕΙΟ Α)

Σύμφωνα με το άρθρο 4 του κανονισμού LIFE, **το συνολικό κονδύλιο του προϋπολογισμού για το πρόγραμμα LIFE για την περίοδο 2014-2020** ανέρχεται σε 3 456 655 000 EUR, εκ των οποίων το 75 % διατίθεται στο υποπρόγραμμα «Περιβάλλον» (2 592 491 250 EUR) και το 25 % διατίθεται στο υποπρόγραμμα «Δράση για το κλίμα» (864 163 750 EUR).

Κατά τα έτη 2014-2017, στο υποπρόγραμμα «Περιβάλλον» διατέθηκαν 1 349 εκατ. EUR και στο υποπρόγραμμα «Δράση για το κλίμα» 446 εκατ. EUR. Για τα έτη 2018-2020 παραμένουν διαθέσιμα 1 657 εκατ. EUR.

([1]) Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1290/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Δεκεμβρίου 2013, σχετικά με τη θέσπιση των κανόνων συμμετοχής και διάδοσης του «Ορίζων 2020 - Πρόγραμμα-πλαίσιο έρευνας και καινοτομίας (2014-2020)» και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1906/2006 (ΕΕ L 347 της 20.12.2013, σ. 81).

([2]) Το τελευταίο πρόγραμμα εργασίας του προγράμματος-πλαισίου «Ορίζων 2020» καλύπτει τα έτη 2018-2020. Το πρόγραμμα-πλαίσιο «Ορίζων 2020» επικεντρώνεται σε τρεις προτεραιότητες, ήτοι στην παραγωγή επιστήμης αριστείας προκειμένου να ενισχυθεί η παγκόσμιας κλάσης αριστεία της Ένωσης στην επιστήμη· στην προώθηση της βιομηχανικής υπεροχής για τη στήριξη των επιχειρήσεων, συμπεριλαμβανομένων των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ) και της καινοτομίας· και στην ανταπόκριση στις κοινωνικές προκλήσεις, προκειμένου να αντιμετωπιστούν άμεσα οι προκλήσεις που προσδιορίζονται στη στρατηγική «Ευρώπη 2020» με τη στήριξη δραστηριοτήτων που καλύπτουν ολόκληρο το φάσμα από την έρευνα έως την αγορά. Στο πρόγραμμα-πλαίσιο «Ορίζων 2020», η έρευνα και η καινοτομία στο πλαίσιο των υποπρογραμμάτων «Περιβάλλον» και «Δράση για το κλίμα» υλοποιούνται με μια σειρά από δράσεις και ευκαιρίες για συνεργασία, και ειδικότερα με τις κοινωνικές προκλήσεις «Δράση για το κλίμα, περιβάλλον, αποδοτικότητα πόρων και πρώτες ύλες» και «Επισιτιστική ασφάλεια, βιώσιμη γεωργία και δασοκομία, έρευνα στον τομέα της θάλασσας, της ναυτιλίας και των εσωτερικών υδάτων, και βιοοικονομία». Σε αυτό το πλαίσιο, η περιβαλλοντική έρευνα και καινοτομία αποσκοπούν στη διαμόρφωση μιας οικονομίας και μιας κοινωνίας που να είναι αποδοτικές ως προς τους ενεργειακούς και τους υδάτινους πόρους και ανθεκτικές στην κλιματική αλλαγή.

([3]) Οι οδηγίες υποβολής αιτήσεων για κάθε πρόσκληση υποβολής προτάσεων διατίθενται στον δικτυακό τόπο του LIFE: http://ec.europa.eu/environment/life/funding/life.htm

Ο κανονισμός LIFE καθορίζει επίσης το ελάχιστο ποσοστό του συνολικού προϋπολογισμού που θα διατεθεί σε **έργα** (81 %, άρθρο 17 παράγραφος 4 του κανονισμού LIFE) και το μέγιστο ποσοστό των δημοσιονομικών πόρων που προορίζεται για έργα τα οποία λαμβάνουν ενίσχυση μέσω επιχορηγήσεων δράσης οι οποίες ενδέχεται να διατεθούν σε **ολοκληρωμένα έργα** (30 %, άρθρο 17 παράγραφος 5 του κανονισμού LIFE).

Το άρθρο 4 του κανονισμού LIFE τελεί από αναθεώρηση ώστε να συμπεριληφθεί συνεισφορά ύψους 4 500 000 EUR προς το Ευρωπαϊκό Σώμα Αλληλεγγύης για έργα που υλοποιούνται με τη συμμετοχή νέων εθελοντών σε ολόκληρη την ΕΕ για την προστασία του περιβάλλοντος και τη δράση για το κλίμα ([1]).

Τα έργα LIFE χρηματοδοτούνται μέσω **επιχορηγήσεων δράσης** ή, κατά περίπτωση, μέσω **χρηματοδοτικών μέσων** (άρθρο 17 παράγραφος 4 του κανονισμού LIFE).

Σύμφωνα με το άρθρο 24 παράγραφος 2 στοιχείο α) του κανονισμού LIFE, στο παρόν ΠΠΕ προσδιορίζονται τα ποσά που θα διατεθούν ανά τομέα προτεραιότητας και τύπο χρηματοδότησης.

Συνολική κατανομή ανά τύπο χρηματοδότησης για τα δύο υποπρογράμματα

Προϋπολογισμός 2018-2020	σε εκατ. EUR
Έργα και λειτουργικές επιχορηγήσεις	
Επιχορηγήσεις δράσης	1 263,44
Λειτουργικές επιχορηγήσεις	36,00
Χρηματοδοτικά μέσα	75,00
Δημόσιες συμβάσεις	252,70
Δαπάνες στήριξης	29,92
Συνολικό ποσό	**1 657,06**

Συνολική κατανομή ανά τομέα προτεραιότητας 2018-2020

Τομείς προτεραιότητας	Περιβάλλον και αποδοτικότητα των πόρων	Φύση και βιοποικιλότητα	Περιβαλλοντική διακυβέρνηση και πληροφόρηση	Ευρωπαϊκό Σώμα Αλληλεγγύης	Μετριασμός της κλιματικής αλλαγής	Προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή	Κλιματική διακυβέρνηση και πληροφόρηση
Σύνολο ανά τομέα (σε εκατ. EUR)	444,81	632,55	143,38	4,50	230,50	123,85	47,55
Υποσύνολο	1 627,14						
Δαπάνες στήριξης (διοικητική και τεχνική συνδρομή)	29,92						
Συνολικό ποσό	**1 657,06**						

Τα κονδύλια ανά τομέα προτεραιότητας και τύπο χρηματοδότησης είναι ενδεικτικά. Όσον αφορά τις επιχορηγήσεις δράσης, η τελική κατανομή των κονδυλίων θα εξαρτηθεί από τον πραγματικό αριθμό των επιλέξιμων για χρηματοδότηση προτάσεων έργων σε κάθε τομέα προτεραιότητας. Τα κονδύλια του προϋπολογισμού που προορίζονται και κατανέμονται μεταξύ των χρηματοδοτικών μέσων μπορούν να προσαρμόζονται κατά τη διάρκεια του προγράμματος LIFE σε συνάρτηση με την πραγματική απορρόφηση. Σύμφωνα με τον δημοσιονομικό κανονισμό ([2]), εντός των ορίων που προβλέπει ο κανονισμός LIFE, οι ανακατανομές μεταξύ των τομέων προτεραιότητας δεν μπορούν να υπερβαίνουν το 5 % της συνολικής κατανομής κονδυλίων για τους οικείους τομείς προτεραιότητας.

([1]) Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το κείμενο της πρότασης κανονισμού για το Ευρωπαϊκό Σώμα Αλληλεγγύης και το τρέχον στάδιο της σχετικής νομοθετικής διαδικασίας, βλ. http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/HIS/?uri=COM%3A2017%3A262%3AFIN.

([2]) Κανονισμός (ΕΕ, Ευρατόμ) αριθ. 966/2012

2.1. **Το υποπρόγραμμα «Περιβάλλον»**

Κατά τη διάρκεια της υλοποίησης του παρόντος ΠΠΕ διατίθεται προϋπολογισμός ύψους 1 243,81 εκατ. EUR ([1]) για το υποπρόγραμμα «Περιβάλλον».

Συγκεκριμένο ποσοστό των δημοσιονομικών πόρων που κατανέμονται σε έργα υποστηριζόμενα μέσω επιχορηγήσεων δράσης στο πλαίσιο του υποπρογράμματος «Περιβάλλον» διατίθεται σε έργα που υποστηρίζουν τη διατήρηση της φύσης και της βιοποικιλότητας, συμπεριλαμβανομένων σχετικών έργων πληροφόρησης και διακυβέρνησης, τεχνικής βοήθειας, καθώς και προπαρασκευαστικών έργων (άρθρο 9 παράγραφος 3 του κανονισμού LIFE) ([2]). Το υπόλοιπο του προϋπολογισμού που κατανέμεται σε έργα θα διατεθεί για έργα στους τομείς προτεραιότητας «Περιβάλλον και αποδοτικότητα των πόρων» και «Περιβαλλοντική διακυβέρνηση και πληροφόρηση».Ενδεικτική κατανομή ανά τύπο χρηματοδότησης στο πλαίσιο του υποπρογράμματος «Περιβάλλον»

Ενδεικτική κατανομή ανά τύπο χρηματοδότησης στο πλαίσιο του υποπρογράμματος «Περιβάλλον»

Προϋπολογισμός 2018-2020		σε εκατ. EUR
Επιχορηγήσεις δράσης (*)		
— Έργα οικοδόμησης δυναμικού		7,75
— Έργα τεχνικής βοήθειας		2,95
— Λοιπές επιχορηγήσεις δράσης		992,37
Χρηματοδοτικό μέσο (**)		
Μηχανισμός Χρηματοδότησης Φυσικού Κεφαλαίου (ΜΧΦΚ)		π.υ.
Λειτουργικές επιχορηγήσεις		27,00
Δημόσιες συμβάσεις		193,67
Δαπάνες στήριξης (***)		20,07
Συνολικό ποσό		**1 243,81**

(*) Σύμφωνα με το άρθρο 17 παράγραφος 5 του κανονισμού LIFE, το 30 % των δημοσιονομικών πόρων που προορίζονται για έργα τα οποία λαμβάνουν ενίσχυση μέσω επιχορηγήσεων δράσης διατίθεται σε ολοκληρωμένα έργα. Ανάλογα με τον πραγματικό αριθμό των προτάσεων για ολοκληρωμένα έργα, οι μη χρησιμοποιηθέντες πόροι θα χρησιμοποιηθούν για άλλα έργα που χρηματοδοτούνται από επιχορηγήσεις δράσης.

(**) Το μέγιστο επίπεδο του κόστους διαχείρισης που συνδέεται με την εφαρμογή των χρηματοδοτικών μέσων (ΧΜ) δεν υπερβαίνει το 7 % του συνολικού κονδυλίου για τα ΧΜ.

(***) Περιλαμβάνεται η συνολική συνεισφορά ύψους 14,58 εκατ. EUR από το πρόγραμμα LIFE στον προϋπολογισμό του εκτελεστικού οργανισμού, με το ποσό συνεισφοράς 2,33 εκατ. EUR από το υποπρόγραμμα «Δράση για το κλίμα».

Τα κονδύλια ανά τομέα προτεραιότητας και τύπο χρηματοδότησης είναι ενδεικτικά.

Τα κονδύλια του προϋπολογισμού που προορίζονται και κατανέμονται μεταξύ των χρηματοδοτικών μέσων μπορούν να προσαρμόζονται κατά τη διάρκεια του προγράμματος LIFE σε συνάρτηση με την πραγματική απορρόφηση. Εντός των ορίων που προβλέπει ο κανονισμός LIFE, οι ανακατανομές μεταξύ των τομέων προτεραιότητας δεν μπορούν να υπερβαίνουν το 5 % της συνολικής κατανομής κονδυλίων για τους οικείους τομείς προτεραιότητας.

([1]) Για δημοσιονομικούς λόγους, το ποσό αυτό περιλαμβάνει 2,33 εκατ. EUR ως συνεισφορά στον προϋπολογισμό του εκτελεστικού οργανισμού από το υποπρόγραμμα «Δράση για το κλίμα».

([2]) Κατ' εξουσιοδότηση κανονισμός (ΕΕ) 2018/93 της Επιτροπής, της 16ης Νοεμβρίου 2017, σχετικά με την αύξηση του ποσοστού των δημοσιονομικών πόρων που διατίθενται σε έργα υποστηριζόμενα μέσω επιχορηγήσεων δράσης στο πλαίσιο του υποπρογράμματος για το περιβάλλον σε έργα που αφορούν τη διατήρηση της φύσης και της βιοποικιλότητας σύμφωνα με το άρθρο 9 παράγραφος 4 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1293/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη θέσπιση Προγράμματος για το Περιβάλλον και τη Δράση για το Κλίμα (LIFE) και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 614/2007 (ΕΕ L 17 της 23.1.2018, σ. 5) (εφεξής: κατ' εξουσιοδότηση κανονισμός για την αύξηση του ποσοστού για τη φύση και τη βιοποικιλότητα).

2.2. **Το υποπρόγραμμα «Δράση για το κλίμα»**

Όσον αφορά το παρόν πολυετές πρόγραμμα εργασίας, ο προϋπολογισμός για το υποπρόγραμμα «Δράση για το κλίμα» ανέρχεται σε 413,25 εκατ. EUR. Η κατανομή ανά τομέα προτεραιότητας είναι ενδεικτική και εξαρτάται από τον πραγματικό αριθμό των προτάσεων για επιχορηγήσεις δράσης σε κάθε τομέα προτεραιότητας, καθώς και από τη σχετική αφομοίωση από την αγορά του μέσου ιδιωτικής χρηματοδότησης για την ενεργειακή απόδοση (αφορά αποκλειστικά το συγκεκριμένο υποπρόγραμμα) και του μηχανισμού χρηματοδότησης φυσικού κεφαλαίου.

Ενδεικτική κατανομή ανά τύπο χρηματοδότησης στο πλαίσιο του υποπρογράμματος «Δράση για το κλίμα»

Προϋπολογισμός 2018-2020		σε εκατ. EUR
Επιχορηγήσεις δράσης (*)		
Έργα οικοδόμησης δυναμικού		3,00
Έργα τεχνικής βοήθειας		0,78
Λοιπές επιχορηγήσεις δράσης		256,59
Χρηματοδοτικά μέσα (**)		
Ιδιωτική χρηματοδότηση για την ενεργειακή απόδοση (PF4EE)		75,0
Μηχανισμός Χρηματοδότησης Φυσικού Κεφαλαίου (ΜΧΦΚ)		π.υ.
Λειτουργικές επιχορηγήσεις		9,00
Δημόσιες συμβάσεις		59,03
Δαπάνες στήριξης (***)		9,85
Συνολικό ποσό		**413,25**

(*) Σύμφωνα με το άρθρο 17 παράγραφος 5 του κανονισμού LIFE, το 30 % των δημοσιονομικών πόρων που προορίζονται για έργα τα οποία λαμβάνουν ενίσχυση μέσω επιχορηγήσεων δράσης διατίθεται σε ολοκληρωμένα έργα. Ανάλογα με τον πραγματικό αριθμό των προτάσεων για ολοκληρωμένα έργα, οι μη χρησιμοποιηθέντες πόροι θα χρησιμοποιηθούν για άλλα έργα που χρηματοδοτούνται από επιχορηγήσεις δράσης.

(**) Το μέγιστο επίπεδο του κόστους διαχείρισης που συνδέεται με την εφαρμογή των ΧΜ δεν υπερβαίνει το 7 % του συνολικού κονδυλίου για τα ΧΜ.

(***) Το ποσό συνεισφοράς ύψους 2,33 εκατ. EUR στον προϋπολογισμό του εκτελεστικού οργανισμού από το υποπρόγραμμα «Δράση για το Κλίμα» περιλαμβάνεται στη συνολική συνεισφορά από το πρόγραμμα LIFE.

3. ΘΕΜΑΤΑ ΕΡΓΩΝ ΤΑ ΟΠΟΙΑ ΥΛΟΠΟΙΟΥΝ ΤΙΣ ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΠΟΥ ΟΡΙΖΟΝΤΑΙ ΣΤΟ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ ΤΟΥ ΥΠΟΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ «ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ» ([ΑΡΘΡΟ 24 ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 2 ΣΤΟΙΧΕΙΟ Β) ΤΟΥ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ LIFE]

Σύμφωνα με την αιτιολογική σκέψη 36 και το άρθρο 24 του κανονισμού LIFE, το ΠΠΕ περιλαμβάνει έναν μη εξαντλητικό κατάλογο θεμάτων έργων που υλοποιούν τις θεματικές προτεραιότητες, εστιάζοντας τις προσπάθειες σε συγκεκριμένες προτεραιότητες πολιτικής και τομείς δράσης όσον αφορά το περιβάλλον και την περιβαλλοντική διακυβέρνηση και πληροφόρηση στο πλαίσιο του υποπρογράμματος «Περιβάλλον». Σύμφωνα με την αιτιολογική σκέψη 22 του κανονισμού LIFE, κατά την αξιολόγηση της ενωσιακής προστιθέμενης αξίας των έργων στο πλαίσιο του υποπρογράμματος «Περιβάλλον», η Επιτροπή θα πρέπει να δίνει ιδιαίτερη σημασία στη συμβολή τους στις θεματικές προτεραιότητες που υλοποιούνται μέσω των θεμάτων έργων. Συνεπώς, τα θέματα έργων είναι ένα μέσο για την πριμοδότηση των έργων που αφορούν στρατηγικά σημαντικούς τομείς πολιτικής, ενώ παραμένουν ανοικτά σε αξιόπιστες προτάσεις σε άλλους τομείς και στην ενσωμάτωση νέων ιδεών για την ανταπόκριση στις νέες προκλήσεις.

Συγκεκριμένο ποσοστό των πόρων που κατανέμονται σε έργα υποστηριζόμενα μέσω επιχορηγήσεων δράσης θα διατεθεί για έργα που υποστηρίζουν τη διατήρηση της φύσης και της βιοποικιλότητας ([1]). Αυτή η αυξημένη διάθεση πόρων σε σύγκριση με τον κανονισμό LIFE+ περιορίζει τον διαθέσιμο προϋπολογισμό για έργα σε άλλες θεματικές προτεραιότητες στο πλαίσιο του υποπρογράμματος «Περιβάλλον» και, κατά συνέπεια, είναι ένας επιπλέον λόγος για την καλύτερη εστίαση της χρήσης των πόρων σε αυτούς τους τομείς.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι δεν αποκλείεται η χρηματοδότηση έργων για θέματα που δεν περιλαμβάνονται στον εν λόγω κατάλογο. Επίσης, είναι δυνατό να χρηματοδοτηθούν έργα υψηλής ποιότητας που πληρούν τα εφαρμοστέα κριτήρια επιλεξιμότητας και επιλογής. Συνεπώς, η κατάρτιση αυτού του καταλόγου για την περίοδο διάρκειας του ΠΠΕ διασφαλίζει τόσο την αναγκαία ευελιξία για την επίτευξη των στόχων του προγράμματος LIFE όσο και την αναγκαία σταθερότητα για τους δυνητικούς αιτούντες όσον αφορά τον προγραμματισμό, την εκπόνηση και την υποβολή των προτάσεων.

3.1. **Τομέας προτεραιότητας «Περιβάλλον και αποδοτικότητα των πόρων»**

Σύμφωνα με το άρθρο 10 στοιχείο α) του κανονισμού LIFE, τα θέματα έργων που αντιστοιχούν σε αυτόν τον τομέα προτεραιότητας και τις σχετικές θεματικές προτεραιότητες που καθορίζονται στο παράρτημα ΙΙΙ του κανονισμού LIFE, επιδιώκουν ειδικότερα τον συγκεκριμένο στόχο για «**ανάπτυξη, δοκιμή και επίδειξη πολιτικών ή διαχειριστικών προσεγγίσεων, βέλτιστων πρακτικών και λύσεων**, συμπεριλαμβανομένων της ανάπτυξης και επίδειξης καινοτόμων τεχνολογιών, για περιβαλλοντικές προκλήσεις, που προσφέρονται για αναπαραγωγή, μεταφορά ή ενσωμάτωση, περιλαμβανομένου και του σεβασμού για τον δεσμό που υπάρχει μεταξύ περιβάλλοντος και υγείας, και υποστήριξη της πολιτικής και της νομοθεσίας που σχετίζεται με την αποδοτικότητα των πόρων, περιλαμβανομένου και του χάρτη πορείας που οδηγεί σε μια αποδοτική, από πλευράς πόρων, Ευρώπη». Στις καινοτόμες διαχειριστικές προσεγγίσεις περιλαμβάνεται, ειδικότερα, η κοινή πειραματική δράση δημόσιων και ιδιωτικών φορέων και φορέων της κοινωνίας των πολιτών κατά μήκος αξιακών αλυσίδων, η οποία αναμένεται να έχει άμεσες και μετρήσιμες θετικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις. Ως εκ τούτου, όλα τα έργα αυτού του τομέα προτεραιότητας είναι είτε πιλοτικά έργα είτε έργα επίδειξης κατά την έννοια του άρθρου 18 στοιχεία α) και β) του κανονισμού LIFE, αλλά δεν επικεντρώνονται στην έρευνα. Περιορισμένη εφαρμοσμένη έρευνα επιτρέπεται ως μέρος των προπαρασκευαστικών δράσεων και/ή δράσεων παρακολούθησης. Όσον αφορά τα έργα επίδειξης αυτού του τομέα προτεραιότητας, τα οποία καλύπτονται από ένα από τα θέματα έργων που αναφέρονται παρακάτω, δίνεται προτεραιότητα σε έργα που θέτουν σε εφαρμογή, δοκιμάζουν, αξιολογούν και διαδίδουν δράσεις, μεθοδολογίες ή προσεγγίσεις που είναι **νέες ή άγνωστες σε επίπεδο Ένωσης.**

Οι επιδόσεις του προγράμματος LIFE όσον αφορά τους στόχους του στον συγκεκριμένο τομέα προτεραιότητας για πιλοτικά έργα και έργα επίδειξης, και συγκεκριμένα όσον αφορά τη συμβολή του στη στροφή προς μια οικονομία με αποδοτικότητα των πόρων, καθώς και στην προστασία και τη βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος, μετρούνται με βάση τις περιβαλλοντικές βελτιώσεις που αποδίδονται σε έργα του LIFE. Ως εκ τούτου, όλα τα έργα του LIFE σε αυτόν τον τομέα προτεραιότητας περιλαμβάνουν δράσεις οι οποίες έχουν **άμεσα και μετρήσιμα αποτελέσματα στο περιβάλλον κατά τη διάρκεια του έργου.**

Παράρτημα ΙΙΙ του κανονισμού LIFE

α) ***Θεματικές προτεραιότητες για το νερό, συμπεριλαμβανομένου του θαλάσσιου περιβάλλοντος***: *δραστηριότητες για την εφαρμογή των συγκεκριμένων στόχων για το νερό, οι οποίοι ορίζονται στον «Χάρτη πορείας για μια αποδοτική, από πλευράς πόρων, Ευρώπη» και στο 7ο Πρόγραμμα Δράσης για το Περιβάλλον, και ειδικότερα:*

(i) ολοκληρωμένες προσεγγίσεις για την υλοποίηση της οδηγίας 2000/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ([2])·

(ii) δραστηριότητες για την εφαρμογή της οδηγίας 2007/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ([3])·

(iii) δραστηριότητες για την υλοποίηση του προγράμματος μέτρων της οδηγίας 2008/56/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ([4]) προκειμένου να επιτευχθεί καλή περιβαλλοντική κατάσταση στα θαλάσσια ύδατα·

(iv) δραστηριότητες για να κατοχυρωθεί η ασφαλής και αποτελεσματική χρήση των υδάτινων πόρων, με βελτίωση της ποσοτικής διαχείρισης των υδάτων, διατήρηση υψηλού επιπέδου ποιότητας υδάτων και αποφυγή της κακής χρήσης και υποβάθμισης των υδάτινων πόρων.

([1]) Όπως τροποποιήθηκε με τον κατ' εξουσιοδότηση κανονισμό για την αύξηση του ποσοστού για τη φύση και τη βιοποικιλότητα.
([2]) Οδηγία 2000/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23ης Οκτωβρίου 2000 για τη θέσπιση πλαισίου κοινοτικής δράσης στον τομέα της πολιτικής των υδάτων (ΕΕ L 327 της 22.12.2000, σ. 1).
([3]) Οδηγία 2007/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Οκτωβρίου 2007, για την αξιολόγηση και τη διαχείριση των κινδύνων πλημμύρας (ΕΕ L 288 της 6.11.2007, σ. 27).
([4]) Οδηγία 2008/56/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Ιουνίου 2008, περί πλαισίου κοινοτικής δράσης στο πεδίο της πολιτικής για το θαλάσσιο περιβάλλον (οδηγία-πλαίσιο για τη θαλάσσια στρατηγική) (ΕΕ L 164 της 25.6.2008, σ. 19).

Η εξεύρεση ενός οικονομικά αποδοτικού τρόπου για τη διαχείριση της ποιότητας των υδάτων και των επιπτώσεων των πλημμύρων και της ξηρασίας συνιστά σοβαρή πρόκληση για την ΕΕ. Η ανταπόκριση στις προκλήσεις και στις ευκαιρίες στον τομέα των υδάτων απαιτεί ολιστική προσέγγιση σε ένα ευρύ φάσμα παραγόντων. Σύμφωνα με την εφαρμογή της οδηγίας-πλαισίου για τα ύδατα, της οδηγίας για τις πλημμύρες και σύμφωνα με τις προτεραιότητες της ευρωπαϊκής σύμπραξης καινοτομίας για το νερό, τα έργα θα πρέπει να επικεντρωθούν στην ανάπτυξη και ιδιαίτερα στην υλοποίηση δράσεων που μπορούν να βοηθήσουν τα κράτη μέλη να μεταβούν προς μια πραγματικά ολοκληρωμένη διαχείριση των υδάτινων πόρων, προωθώντας, κατά περίπτωση, προσεγγίσεις με βάση το οικοσύστημα. Στο πλαίσιο των δράσεων που στοχεύουν στην εφαρμογή της οδηγίας-πλαισίου για τη θαλάσσια στρατηγική, ιδιαίτερη έμφαση θα πρέπει να δοθεί στις διαφαινόμενες πιέσεις και επιπτώσεις, καθώς και στη βελτίωση της ολοκληρωμένης διαχείρισης των παράκτιων ζωνών και του θαλάσσιου χωροταξικού σχεδιασμού. Όσον αφορά τον κλάδο ύδρευσης, οι τεχνολογίες και οι διαδικασίες που χρησιμοποιούνται για τη διασφάλιση της παροχής υπηρεσιών ύδατος (παραγωγή πόσιμου νερού ή επεξεργασία λυμάτων) βρίσκονται σε ώριμο στάδιο. Σύμφωνα με τους τομείς προτεραιότητας της ευρωπαϊκής σύμπραξης καινοτομίας για το νερό, η υφιστάμενη πρόκληση είναι διττή: i) διασφάλιση της ορθής εφαρμογής με οικονομικά επωφελή, αποδοτικά ως προς τους πόρους και σύννομα αποτελέσματα, και ii) διασφάλιση της δυνατότητας αντιμετώπισης των διαφαινόμενων προβλημάτων αυτού του τομέα.

Ως εκ τούτου, θα δοθεί προτεραιότητα στα ακόλουθα θέματα έργων:

Ύδατα, πλημμύρες και ξηρασία — Παράρτημα ΙΙΙ ενότητα Α στοιχείο α) σημεία i)-ii)

1. Υλοποίηση δράσεων **διαχείρισης των κινδύνων πλημμυρών και/ή ξηρασίας** μέσω της εφαρμογής τουλάχιστον ενός από τα ακόλουθα:

   — λύσεις βασιζόμενες στη φύση, οι οποίες συνίστανται σε μέτρα φυσικής συγκράτησης των υδάτων που αυξάνουν τη διείσδυση και την ικανότητα αποθήκευσης υδάτων, και απομακρύνουν τους ρύπους μέσω φυσικών ή «οιονεί φυσικών» διαδικασιών, συμπεριλαμβανομένης της αποκατάστασης των ποταμών, των λιμνών, της μορφολογίας των εκβολών των ποταμών και των ακτών και/ή της εκ νέου δημιουργίας συναφών οικοτόπων, συμπεριλαμβανομένων των πλημμυρικών ζωνών και των ελωδών περιοχών·

   — εργαλεία πρόληψης και προστασίας και τεχνικές για την υποστήριξη της πολιτικής, του χωροταξικού σχεδιασμού, της μείωσης των κινδύνων, της ανθεκτικότητας μετά το συμβάν και της διαχείρισης καταστάσεων έκτακτης ανάγκης και/ή

   — ολοκληρωμένη αξιολόγηση κινδύνων και προσεγγίσεις διαχείρισης που λαμβάνουν υπόψη την κοινωνική ευπάθεια και στοχεύουν στη βελτίωση της ανθεκτικότητας εξασφαλίζοντας παράλληλα την κοινωνική αποδοχή.

2. Έργα για την αντιμετώπιση των **υδρομορφολογικών πιέσεων** που προσδιορίζονται στα σχέδια διαχείρισης λεκάνης απορροής ποταμού και οι οποίες οφείλονται στις χρήσεις γης ή υδάτων, με στόχο την επίτευξη καλής κατάστασης ή δυναμικού των υδάτων όπως απαιτείται σύμφωνα με την οδηγία-πλαίσιο για τα ύδατα.

3. **Ολοκληρωμένη διαχείριση των θρεπτικών ουσιών και των οργανικών ρύπων** ανθρώπινης και/ή γεωργικής προέλευσης με άμεση εξάλειψη της ρύπανσης. Οι προβλεπόμενες δράσεις θα πρέπει να προσδιοριστούν κατόπιν ενδελεχούς ανάλυσης ελλείψεων ([1]) για τον καθορισμό των μέτρων που απαιτούνται σε κλίμακα υδρογραφικής λεκάνης ή λεκάνης απορροής ποταμού προκειμένου να καταστεί δυνατή η εκπλήρωση των απαιτήσεων της οδηγίας-πλαισίου για τα ύδατα και της οδηγίας-πλαισίου για τη θαλάσσια στρατηγική, λαμβανομένων υπόψη όσων έχουν επιτευχθεί μέσω των απαιτήσεων της οδηγίας για την επεξεργασία των αστικών λυμάτων ([2]), της οδηγίας για τη νιτρορύπανση ([3]), της οδηγίας για τα ύδατα κολύμβησης ([4]) και της οδηγίας για τα υπόγεια ύδατα ([5]).

4. Μείωση των πιέσεων από **χημικούς ρύπους** στο υδάτινο περιβάλλον μέσω της μείωσης των εκπομπών ουσιών προτεραιότητας και άλλων χημικών ουσιών που προσδιορίζονται ως συγκεκριμένοι ρύποι λεκάνης απορροής ποταμού στην πηγή, με τη χρήση των κατάλληλων υποκατάστατων ([6]) ή εναλλακτικών τεχνολογιών.

5. Εφαρμογή μέτρων **εξοικονόμησης νερού** με στόχο τη μείωση των ποσοτικών και ποιοτικών πιέσεων στα υδάτινα σώματα λεκανών που αντιμετωπίζουν πίεση από πλευράς υδάτινων πόρων, όπως προσδιορίζονται στο σχετικό σχέδιο διαχείρισης λεκάνης απορροής ποταμού.

([1]) Ανάλυση του χάσματος μεταξύ της τρέχουσας κατάστασης των υδατικών συστημάτων και της μείωσης των πιέσεων που είναι απαραίτητη για την επίτευξη του στόχου της καλής κατάστασης όπως απορρέει από το άρθρο 11 παράγραφος 1 της οδηγίας-πλαισίου για τα ύδατα, σύμφωνα με το οποίο τα κράτη μέλη πρέπει να θεσπίσουν προγράμματα μέτρων «λαμβάνοντας υπόψη τα αποτελέσματα των αναλύσεων που απαιτούνται δυνάμει του άρθρου 5» (ανάλυση πιέσεων και επιπτώσεων), «προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι που καθορίζονται δυνάμει του άρθρου 4» (καλή κατάσταση). Το άρθρο 11 παράγραφος 8 ορίζει επίσης ότι τα προγράμματα μέτρων πρέπει να αναθεωρούνται ανά εξαετία. Για περισσότερες πληροφορίες, βλ. καθοδήγηση για την υποβολή εκθέσεων ΟΠΥ 2016, http://cdr.eionet.europa.eu/help/WFD/WFD_521_2016/Guidance/WFD_ReportingGuidance.pdf, ειδικότερα το κεφάλαιο 10.1.8.2, σ. 245 (περιγραφή των στοιχείων που πρέπει να αναφέρουν τα κράτη μέλη όσον αφορά τους δείκτες χάσματος για κάθε σημαντικό είδος πίεσης ή χημική ουσία) και τις ενότητες 10.1.4 και 10.1.5.

([2]) Οδηγία 91/271/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Μαΐου 1991, για την επεξεργασία των αστικών λυμάτων (ΕΕ L 135 της 30.5.1991, σ. 40).

([3]) Οδηγία 91/676/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 1991, για την προστασία των υδάτων από τη νιτρορρύπανση γεωργικής προέλευσης (ΕΕ L 375 της 31.12.1991, σ. 1).

([4]) Οδηγία 2006/7/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Φεβρουαρίου 2006, σχετικά με τη διαχείριση της ποιότητας των υδάτων κολύμβησης και την κατάργηση της οδηγίας 76/160/ΕΟΚ (ΕΕ L 64 της 4.3.2006, σ. 37).

([5]) Οδηγία 2006/118/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 2006, σχετικά με την προστασία των υπόγειων υδάτων από τη ρύπανση και την υποβάθμιση (ΕΕ L 372 της 27.12.2006, σ. 19).

([6]) «Κατάλληλα υποκατάστατα» είναι άλλες χημικές ουσίες που παράγουν τα ίδια επιθυμητά αποτελέσματα με περιορισμένες περιβαλλοντικές επιπτώσεις.

Διαχείριση του θαλάσσιου περιβάλλοντος και των παράκτιων ζωνών - Παράρτημα III ενότητα Α στοιχείο α) σημείο iii)

1. Εφαρμογή εργαλείων, τεχνολογιών ή πρακτικών για τη **διασφάλιση της βιωσιμότητας των ανθρώπινων δραστηριοτήτων που σχετίζονται με το θαλάσσιο περιβάλλον**, μεταξύ άλλων μέσω της μείωσης της πίεσης που ακούν οι ανθρώπινες δραστηριότητες στο θαλάσσιο περιβάλλον και της αντιμετώπισης τουλάχιστον ενός από τα ακόλουθα ζητήματα που προκαλούν μεγάλη ανησυχία:

   — υποθαλάσσιος θόρυβος,

   — όχληση του θαλάσσιου βυθού,

   — εξόρυξη ανοικτής θαλάσσης,

   — αλιεία,

   — γεωργία και/ή

   — πλοήγηση.

2. Έργα που αποσκοπούν στην **πρόληψη και μείωση των θαλάσσιων απορριμμάτων ή ρυπογόνων ουσιών**, μέσω της αντιμετώπισής τους στην πηγή – στο έδαφος και/ή στις θάλασσες.

Κλάδος ύδρευσης — Παράρτημα III ενότητα Α στοιχείο α) σημείο iv)

1. Εφαρμογή τεχνολογιών για συστήματα επεξεργασίας πόσιμου νερού και αστικών λυμάτων, μέσω **αποδοτικών ως προς τη χρήση των πόρων διαδικασιών** για την παροχή υπηρεσιών ύδατος ([1]), και μέσω επιτόπιων διαδικασιών και/ή διαδικασιών ελέγχου, με σκοπό τη μείωση ή εξάλειψη των απορρίψεων αναδυόμενων ρύπων και/ή παθογόνων παραγόντων ως μέρος των εκροών επεξεργασίας λυμάτων.

2. Εφαρμογή εργαλείων με τα οποία εξασφαλίζεται **η αποδοτική ως προς τη χρήση των πόρων παροχή υπηρεσιών ύδατος**, σύμφωνα με την οδηγία για το πόσιμο νερό και την οδηγία για τα αστικά λύματα, σε πληθυσμούς που ζουν σε αγροτικές περιοχές ([2]).

3. **Βελτίωση της αποδοτικότητας** και της αποτελεσματικότητας των λύσεων και/ή επιλογών επεξεργασίας για την **ανακύκλωση/ανάκτηση υδάτων**, μέσω της εφαρμογής ενός ή περισσοτέρων από τα ακόλουθα:

   — ιδεών για (εναλλακτική) ύδρευση, επεξεργασία λυμάτων, επαναχρησιμοποίηση, ανάκτηση και ανακύκλωση πόρων ([3])·

   — μεθόδων ελέγχου στην πηγή και οικονομικά αποδοτικών επιτόπιων τεχνολογιών για απορρίψεις αναδυόμενων ρύπων και παθογόνων οργανισμών στο σύστημα επεξεργασίας λυμάτων·

   — καινοτόμων κέντρων επεξεργασίας υδάτων, σε περιοχές που δεν διαθέτουν σήμερα κατάλληλα συστήματα αποχέτευσης και επεξεργασίας και εγκαταστάσεις υγιεινής, τα οποία εφαρμόζουν έξυπνες τεχνολογίες και αποκεντρωμένα συστήματα με έμφαση στη χρήση εναλλακτικών πηγών υδάτων·

   — συστηματικών προσεγγίσεων για την αποφυγή της απώλειας υδάτων, ενέργειας και πόρων στη βιομηχανική παραγωγή και/ή σε υποδομές ύδρευσης και διαχείρισης λυμάτων.

Παράρτημα III του κανονισμού LIFE

β) ***Θεματικές προτεραιότητες για τα απόβλητα***: *δραστηριότητες για την εφαρμογή των συγκεκριμένων στόχων για τα απόβλητα, οι οποίοι ορίζονται στον «Χάρτη πορείας για μια αποδοτική, από πλευράς πόρων, Ευρώπη» και στο 7ο Πρόγραμμα Δράσης για το Περιβάλλον, και ειδικότερα:*

(i) ολοκληρωμένες προσεγγίσεις για την υλοποίηση σχεδίων και προγραμμάτων που αφορούν τα απόβλητα·

(ii) δραστηριότητες για την εφαρμογή και την ανάπτυξη της ενωσιακής νομοθεσίας για τα απόβλητα, με ιδιαίτερη έμφαση στις πρώτες ενέργειες της ενωσιακής ιεραρχίας στη διαχείριση αποβλήτων (αποτροπή, εκ νέου χρήση και ανακύκλωση)·

(iii) δραστηριότητες για την αποδοτικότητα των πόρων και τον αντίκτυπο κύκλου ζωής των προϊόντων, καταναλωτικά πρότυπα και αποϋλοποίηση της οικονομίας.

Όσον αφορά τα απόβλητα, ο χάρτης πορείας για μια αποδοτική, από πλευράς πόρων, Ευρώπη και το έβδομο πρόγραμμα δράσης για το περιβάλλον αποσκοπούν στην επίτευξη των ακόλουθων γενικών στόχων έως το 2020:

— μείωση των παραγόμενων αποβλήτων·

— μεγιστοποίηση της ανακύκλωσης και της επαναχρησιμοποίησης·

([1]) Π.χ. με στόχο τη μείωση της κατανάλωσης ενέργειας για την επεξεργασία και τη διαχείριση των υδάτων, καθώς και της απώλειας υδάτων.

([2]) Οι πληθυσμοί που ζουν σε αγροτικές περιοχές είναι οι πληθυσμοί που ζουν εκτός αστικών περιοχών. Οι αστικές περιοχές προσδιορίζονται βάσει της ακόλουθης μεθόδου: 1. ένα όριο πληθυσμιακής πυκνότητας (300 κάτοικοι ανά km^2) εφαρμόζεται σε πλέγματα κελιών 1 km^2· 2. ένα ελάχιστο όριο μεγέθους (5 000 κάτοικοι) εφαρμόζεται σε ομαδοποιημένα πλέγματα κελιών πάνω από το όριο πυκνότητας. Για περισσότερες πληροφορίες: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Urban-rural_typology.

([3]) Π.χ. θρεπτικές ουσίες (P, K, N) και οργανικές ενώσεις του εδάφους.

— περιορισμός της αποτέφρωσης στα μη ανακυκλώσιμα υλικά· και

— περιορισμός της υγειονομικής ταφής στα μη ανακυκλώσιμα και μη ανακτήσιμα απόβλητα.

Ως εκ τούτου, θα δοθεί προτεραιότητα στα ακόλουθα θέματα έργων:

Εφαρμογή της νομοθεσίας περί αποβλήτων — Παράρτημα ΙΙΙ ενότητα Α στοιχείο β) σημεία i)-ii)

1. Εφαρμογή μεθόδων **διαχείρισης** (χωριστή συλλογή, διαλογή και ανακύκλωση) **των αποβλήτων** στις εξόχως απόκεντρες περιοχές της ΕΕ ([1]) ή σε νησιά ([2]) με μόνιμο πληθυσμό κάτω των 250 000 κατοίκων ([3]).

2. Εφαρμογή **καινοτόμων λύσεων** για ένα από τα ακόλουθα:

   — διαχωρισμένη αποκομιδή και **ανακύκλωση αποβλήτων ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού** (ΑΗΗΕ) και/ή ηλεκτρικών στηλών και συσσωρευτών, ή ανακύκλωση ΑΗΗΕ και/ή ηλεκτρικών στηλών και συσσωρευτών·

   — αποσυναρμολόγηση και **ανακύκλωση οχημάτων στο τέλος του κύκλου ζωής τους** (ΟΤΚΖ)·

   — **επιλεκτική αποδόμηση** κατασκευαστικών έργων ή κτιρίων από την οποία προκύπτουν ανακυκλωμένα υλικά ή προϊόντα προστιθεμένης αξίας ([4])·

   — διαλογή και προστιθεμένης αξίας **ανακύκλωση πλαστικών** ([5])·

   — διαχωρισμένη αποκομιδή και ανακύκλωση **βιολογικών** αποβλήτων και/ή

   — ανακύκλωση **σύνθετων υλικών για την ανάκτηση πρώτων υλών κρίσιμης σημασίας**.

   Επεξηγηματική σημείωση:

   Συμπληρωματικά προς αυτές τις καινοτόμες λύσεις και το έργο του LIFE, κατά τη διάρκεια και πέραν της περιόδου του έργου θα πρέπει επίσης να επιδιώκεται η εφαρμογή των άλλων σχετικών εργασιών διαχείρισης των αποβλήτων σύμφωνα με την ιεράρχηση των αποβλήτων.

3. **Εντοπισμός** ([6]) **και διαχωρισμός των επικίνδυνων ουσιών που περιέχονται στα απόβλητα**, ώστε να καθίσταται δυνατή η προστιθέμενης αξίας ανακύκλωση ([7]) των επεξεργασμένων αποβλήτων και η ασφαλής διάθεση των επικίνδυνων ουσιών εντός του πλαισίου του έργου.

Απόβλητα και αποδοτικότητα πόρων — Παράρτημα ΙΙΙ ενότητα Α στοιχείο β) σημείο iii)

1. Εφαρμογή νέων επιχειρηματικών μοντέλων και/ή μοντέλων κατανάλωσης και/ή προσεγγίσεων για τη στήριξη της αποδοτικότητας των πόρων στους βιομηχανικούς τομείς προτεραιότητας που έχουν οριστεί στον χάρτη πορείας για μια αποδοτική, από πλευράς πόρων, Ευρώπη ([8]) και στο σχέδιο δράσης της ΕΕ για την κυκλική οικονομία ([9]), με εστίαση στην ανθεκτικότητα, την επαναχρησιμοποίηση, την επισκευή και την ανακύκλωση των προϊόντων, καθώς και σε εναλλακτικές μεθόδους αντί της πώλησης των προϊόντων. Ήδη κατά τη διάρκεια των έργων, η εφαρμογή των νέων επιχειρηματικών μοντέλων και προσεγγίσεων αναμένεται

   — να οδηγήσει σε μείωση της χρήσης πόρων (ήτοι της χρήσης υλικών, ενέργειας και/ή υδάτων, ανάλογα με τα κυριότερα αποτελέσματα) και

([1]) Γουαδελούπη, Ρεϊνιόν, Μαγιότ, Γουιάνα και Μαρτινίκα, Άγιος Μαρτίνος (Γαλλία)· Μαδέρα, Αζόρες (Πορτογαλία)· Κανάριες Νήσοι (Ισπανία), βλέπε: http://ec.europa.eu/regional_policy/el/policy/themes/outermost-regions/.

([2]) Ως νησιά ορίζονται εδάφη με ελάχιστη επιφάνεια 1 km², ελάχιστη απόσταση 1 km μεταξύ του νησιού και της ηπειρωτικής χώρας, μόνιμο πληθυσμό άνω των 50 κατοίκων, χωρίς σταθερή ζεύξη (γέφυρα, σήραγγα, ανάχωμα) μεταξύ του νησιού και της ηπειρωτικής χώρας. Για τον ορισμό, βλ. Regional focus nº 01/2011 «Regional typologies: a compilation», περιφερειακή πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης, http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/focus/2011_01_typologies.pdf.

([3]) Σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα δημοσιευμένα στοιχεία των σχετικών αρμόδιων αρχών.

([4]) Ως προστιθέμενης αξίας νοείται η ανακύκλωση από την οποία προκύπτουν προϊόντα υψηλής ποιότητας, δηλαδή όχι η ανακύκλωση από την οποία προκύπτουν αδρανή υλικά. Σχετικά με την έννοια, βλέπε: Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών «Προς μια κυκλική οικονομία: πρόγραμμα μηδενικών αποβλήτων για την Ευρώπη», COM(2014) 398 final της 2.7.2014, http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex%3A52014DC0398.

([5]) Περιλαμβάνονται οι συσκευασίες πλαστικών.

([6]) Συμπεριλαμβανομένου του χαρακτηρισμού.

([7]) Ως προστιθέμενης αξίας νοείται η ανακύκλωση από την οποία προκύπτουν προϊόντα υψηλής ποιότητας, δηλαδή όχι η ανακύκλωση από την οποία προκύπτουν αδρανή υλικά. Σχετικά με την έννοια, βλέπε: Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών «Προς μια κυκλική οικονομία: πρόγραμμα μηδενικών αποβλήτων για την Ευρώπη», COM(2014) 398 final της 2ας Ιουλίου 2014, http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex%3A52014DC0398.

([8]) Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών «Χάρτης πορείας για μια αποδοτική, από πλευράς πόρων, Ευρώπη», COM(2011) 571 τελικό της 20ής Σεπτεμβρίου 2011, http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=COM:2011:0571:FIN.

([9]) Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, «Το κλείσιμο του κύκλου – Ένα σχέδιο δράσης της ΕΕ για την κυκλική οικονομία», COM(2015) 614 final της 2ας Δεκεμβρίου 2015, http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX:52015DC0614.

— να στηρίξει τις αλλαγές στις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ) ([1]) και/ή

— να ενσωματώσει την κοινωνική διάσταση στο επιχειρηματικό μοντέλο.

Επεξηγηματική σημείωση:

Στις εναλλακτικές διαδικασίες περιλαμβάνονται ενδεικτικά η κοινή χρήση ή χρηματοδοτική μίσθωση, η ανακατασκευή, η βιομηχανική συμβίωση, η βελτιστοποίηση των αλυσίδων τροφίμων, των μεταφορών και της κινητικότητας, τα βιώσιμα κτίρια και οι κατασκευές / κατεδαφίσεις.

Παράρτημα ΙΙΙ του κανονισμού LIFE

γ) ***Θεματικές προτεραιότητες για την αποδοτικότητα των πόρων, συμπεριλαμβανομένων του εδάφους και των δασών, πράσινη και κυκλική οικονομία***: *δραστηριότητες για την εφαρμογή του «Χάρτη πορείας για μια αποδοτική, από πλευράς πόρων, Ευρώπη» και του 7ου Προγράμματος Δράσης για το Περιβάλλον οι οποίες δεν καλύπτονται από άλλες θεματικές προτεραιότητες που αναφέρονται στο παρόν Παράρτημα, και ιδίως:*

(i) δραστηριότητες για βιομηχανική συμβίωση και μεταφορά γνώσης, ανάπτυξη νέων μοντέλων για τη μετάβαση προς μία κυκλική και πράσινη οικονομία·

(ii) δραστηριότητες για τη θεματική στρατηγική για το έδαφος (ανακοίνωση της Επιτροπής, με ημερομηνία 22 Σεπτεμβρίου 2006 και τίτλο «θεματική στρατηγική για την προστασία του εδάφους»), με ιδιαίτερη έμφαση στην αποδήμηση και την αντιστάθμιση για τη σφράγιση του εδάφους, και βελτιωμένη χρήση της γης·

(iii) δραστηριότητες για την παρακολούθηση των δασών και τα συστήματα πληροφόρησης καθώς και για την αποτροπή δασικών πυρκαγιών.

Τα έργα στο πλαίσιο των θεματικών προτεραιοτήτων για την αποδοτικότητα των πόρων, συμπεριλαμβανομένων του εδάφους και των δασών, και για την πράσινη και κυκλική οικονομία θα επικεντρωθούν στην εφαρμογή του χάρτη πορείας για μια αποδοτική, από πλευράς πόρων, Ευρώπη, του σχεδίου δράσης της ΕΕ για την κυκλική οικονομία ([2]), της θεματικής στρατηγικής για την προστασία του εδάφους ([3]) και της δασικής στρατηγικής της ΕΕ του 2013 ([4]).

Όσον αφορά τη βιομηχανική συμβίωση, τη μεταφορά γνώσεων και τη μετάβαση προς μια κυκλική και πράσινη οικονομία, θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στις αποδοτικές ως προς τους πόρους/την κυκλική οικονομία, περιβαλλοντικά ορθές επιδόσεις των επιχειρήσεων, της πολιτικής για τους καταναλωτές, των νέων επιχειρηματικών μοντέλων και μοντέλων κατανάλωσης, καθώς και των αξιακών αλυσίδων. Μέχρι στιγμής, η δημόσια στήριξη στην κυκλική οικονομία κατευθύνεται κυρίως προς την «ανακύκλωση», ενώ τα έργα επαναχρησιμοποίησης, επισκευής και ανακατασκευής υποεκπροσωπούνται ([5]). Εάν εφαρμοστεί κατά μήκος των (τοπικών) αξιακών αλυσίδων, η κυκλική οικονομία παρουσιάζει σημαντικό δυναμικό δημιουργίας θετικών κοινωνικών επιπτώσεων, για παράδειγμα όσον αφορά την ένταξη λιγότερο ευνοημένων ατόμων στην αγορά εργασίας και την επισημοποίηση δραστηριοτήτων της παραοικονομίας. Τα έργα που αφορούν την κυκλική οικονομία θα πρέπει να εξετάζουν τις πτυχές αυτές παράλληλα με τις άμεσες μετρήσιμες περιβαλλοντικές επιπτώσεις. Οι εν λόγω αξιακές αλυσίδες θα καλύψουν τους τομείς προτεραιότητας και, ως εκ τούτου, θα προωθήσουν επίσης την υλοποίηση της επικείμενης «στρατηγικής για τις πλαστικές ύλες στην κυκλική οικονομία» ([6]).

Όσον αφορά την προστασία του εδάφους, είναι ανάγκη να βελτιωθεί η διαχείριση του εδάφους και, ειδικότερα, να περιοριστούν και να μετριαστούν οι επιπτώσεις της σφράγισης του εδάφους. Τα σχετικά με το έδαφος δεδομένα που συλλέγονται στο πλαίσιο του έργου θα πρέπει να διαβιβάζονται στις σχετικές περιφερειακές, εθνικές και/ή ενωσιακές βάσεις δεδομένων.

Τα έργα που αφορούν τα δάση αναμένεται να συμβάλουν στην παρακολούθηση των δασών, με τη διαβίβαση κάθε παραγόμενου από αυτά σχετικού δεδομένου σε υφιστάμενα ή μελλοντικά ευρωπαϊκά συστήματα πληροφοριών για τα δάση. Από την άλλη πλευρά, υπάρχει ανάγκη εξεύρεσης οικονομικά αποδοτικών προσεγγίσεων που είναι κοντά στη φύση ή παρόμοιων εναλλακτικών δασοκομικών προσεγγίσεων για φυτευμένες δασοσυστάδες με δένδρα ίδιας ηλικίας ή δένδρα ενός είδους, προκειμένου να ενισχυθούν περαιτέρω η βιοποικιλότητα και η ανθεκτικότητα. Θα πρέπει να καταβληθούν ιδιαίτερες προσπάθειες για την πρόληψη της εκδήλωσης δασικών πυρκαγιών, την ελαχιστοποίηση των συνθηκών εξάπλωσής τους και την αύξηση της συνολικής ανθεκτικότητας των δασών, ιδιαίτερα σε προστατευόμενες περιοχές όπως οι περιοχές Natura 2000, στις οποίες βρίσκεται μεγάλο ποσοστό δασών και οι οποίες αποτελούν τη ραχοκοκαλιά της δράσης της ΕΕ για την προστασία της φύσης.

([1]) Για τον ορισμό των ΜΜΕ, βλέπε: http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=LEGISSUM%3An26026.

([2]) Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, «Το κλείσιμο του κύκλου – Ένα σχέδιο δράσης της ΕΕ για την κυκλική οικονομία», COM(2015) 614 final της 2ας Δεκεμβρίου 2015, http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX:52015DC0614.

([3]) Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών - Θεματική στρατηγική για την προστασία του εδάφους, COM(2006) 231 τελικό http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex%3A52006DC0231

([4]) https://ec.europa.eu/agriculture/forest/strategy_el.

([5]) Βλέπε έκθεση ΕΟΠ αριθ. 6/2017, «Circular by design – products in the circular economy», σ. 23: ποσοστό 5 % όλων των έργων Ε&Α της ΕΕ στον τομέα του σχεδιασμού προϊόντων αφορά τον οικολογικό σχεδιασμό, 1 % την ανακατασκευή και 2 % την επισκευή, αλλά ποσοστό 8 % εστιάζει στην ανακύκλωση.

([6]) http://www.europarl.europa.eu/legislative-train/theme-new-boost-for-jobs-growth-and-investment/file-strategy-on-plastics-in-the-circular-economy.

Ως εκ τούτου, θα δοθεί προτεραιότητα στα ακόλουθα θέματα έργων:

Αποδοτικότητα των πόρων, πράσινη και κυκλική οικονομία — Παράρτημα ΙΙΙ ενότητα Α στοιχείο γ) σημείο i)

Εφαρμογή της έννοιας της κυκλικής οικονομίας με στόχευση τουλάχιστον σε έναν από τους τομείς προτεραιότητας του σχεδίου δράσης της ΕΕ για την κυκλική οικονομία ([1]) και διασφάλιση της χρήσης δευτερογενών πόρων, άχρηστων υλικών και/ή αποβλήτων υψηλής ποιότητας στην ίδια ή σε διαφορετικές αξιακές αλυσίδες. Ήδη κατά τη διάρκεια των έργων, η εφαρμογή της κυκλικής οικονομίας αναμένεται:

— να στηρίξει τις αλλαγές στις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ) και/ή

— να ενσωματώσει την κοινωνική διάσταση στην αξιακή αλυσίδα (ή αλυσίδες).

Έδαφος — Παράρτημα ΙΙΙ ενότητα Α στοιχείο γ) σημείο ii)

1. Υλοποίηση δράσεων σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές για τη σφράγιση του εδάφους ([2]) με βελτιωμένη απόδοση σε σύγκριση με τις λύσεις της αγοράς, με σκοπό την **επίτευξη περιφερειακής ή εθνικής χωροταξικής ανάπτυξης χωρίς περαιτέρω δέσμευση της γης ή σφράγιση του εδάφους**. Οι εν λόγω δράσεις συνίστανται σε τουλάχιστον ένα από τα ακόλουθα:

   — περιορισμός και/ή άλλες δράσεις εξυγίανσης που εστιάζουν σε μολυσμένους τόπους·

   — μετριασμός της σφράγισης του εδάφους και/ή

   — αντιστάθμιση για τη σφράγιση του εδάφους.

2. Εφαρμογή πρακτικών ολοκληρωμένης βιώσιμης διαχείρισης του εδάφους σύμφωνα με τις προαιρετικές κατευθυντήριες γραμμές για τη βιώσιμη διαχείριση του εδάφους ([3]) μέσω περιφερειακών, εθνικών ή διακρατικών δικτύων ή οργανισμών.

Δάση — Παράρτημα ΙΙΙ ενότητα Α στοιχείο γ) σημείο iii)

Πέραν των δεδομένων σχετικά με τους δείκτες που σχετίζονται με τους δασικούς οικοτόπους και τα δασικά οικοσυστήματα, καθώς και τις υπηρεσίες τους, τα έργα του LIFE που αφορούν τα δάση θα πρέπει επίσης να παρέχουν δεδομένα αναφορικά με τους σχετικούς δείκτες βάσει των κριτηρίων 1, 2, 4 και 5 των επικαιροποιημένων πανευρωπαϊκών δεικτών για τη βιώσιμη διαχείριση των δασών ([4]).

1. Αποτελεσματική και αποδοτική χρήση εργαλείων, μεθοδολογιών, τεχνικών, τεχνολογιών και εξοπλισμού για την εφαρμογή προσεγγίσεων διαχείρισης των δασών που είναι κοντά στη φύση και παρόμοιων δασοκομικών εναλλακτικών προσεγγίσεων ([5]) αντί της εντατικότερης ([6]) διαχείρισης δασών και/ή προσεγγίσεων διαχείρισης βάσει φυτευμένων δασοσυστάδων με δένδρα ίδια ηλικίας ή δένδρα ενός είδους, με οικονομική αποδοτικότητα συγκρίσιμη με εκείνη δραστηριοτήτων μεσαίας ή μεγάλης κλίμακας που χρησιμοποιούνται σε ένα ισοδύναμο πλαίσιο εντατικότερης διαχείρισης δασών και/ή διαχείρισης δασών που αποτελούνται από δένδρα ίδιας ηλικίας ή ενός είδους ([7]).

([1]) Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, «Το κλείσιμο του κύκλου – Ένα σχέδιο δράσης της ΕΕ για την κυκλική οικονομία», COM(2015) 614 final της 2ας Δεκεμβρίου 2015, http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX:52015DC0614. Οι τομείς προτεραιότητας είναι: πλαστικές ύλες, πρώτες ύλες κρίσιμης σημασίας, σπατάλη τροφίμων, βιομάζα και προϊόντα βιολογικής προέλευσης, απόβλητα κατασκευών και κατεδαφίσεων.

([2]) Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής, Βρυξέλλες, SWD(2012) 101 final της 12ης Απριλίου 2012, «Κατευθυντήριες γραμμές για τις βέλτιστες πρακτικές περιορισμού, μετριασμού ή αντιστάθμισης της σφράγισης του εδάφους», http://ec.europa.eu/environment/soil/pdf/guidelines/EL%20-%20Sealing%20Guidelines.pdf.

([3]) Εκδόθηκαν από το Συμβούλιο του FAO στις 5 Δεκεμβρίου 2016 και εγκρίθηκαν από την ΕΕ και τα κράτη μέλη, http://www.fao.org/3/a-bl813e.pdf.

([4]) Υπουργική δήλωση της Μαδρίτης, της 22ας Οκτωβρίου 2015, όπως εγκρίθηκε από τη συνεδρίαση εμπειρογνωμόνων της Forest Europe, 30 Ιουνίου – 2 Ιουλίου 2015, Μαδρίτη, Ισπανία, http://foresteurope.org/wp-content/uploads/2016/11/III.-ELM_7MC_2_2015_MinisterialDeclaration_adopted-2.pdf#page=5

([5]) Π.χ. δασοκομικές δραστηριότητες μικρής κλίμακας.

([6]) Philipp S. Duncker, Susana M. Barreiro, Geerten M. Hengeveld, Torgny Lind, William L. Mason, Slawomir Ambrozy και Heinrich Spiecker, Classification of Forest Management Approaches: A New Conceptual Framework and Its Applicability to European Forestry, Ecology and Society 17(4): 51. http://dx.doi.org/10.5751/ES-05262-170451, σ. 50: «Διάφορες προσεγγίσεις διαχείρισης των δασών ή δασοκομικά συστήματα μπορούν να εφαρμόζονται βάσει διαβαθμισμένης έντασης διαχείρισης, ανάλογα με τις συγκεκριμένες δασοκομικές μεθόδους και πρακτικές που χρησιμοποιούνται (επιλογή ειδών, προετοιμασία τοποθεσίας, φύτευση, φροντίδα, αραίωση, τελική υλοτόμηση, χρήση χημικών παραγόντων κ.λπ.). Οι επιλογές των ανωτέρω μεθόδων και πρακτικών θα έχουν επακόλουθες συνέπειες στις δομές και τις λειτουργίες των δασικών οικοσυστημάτων, συμπεριλαμβανομένης της βιοποικιλότητας και άλλων κριτηρίων βιωσιμότητας. Στην "εντατική" διαχείριση των δασών δίνεται συνήθως προτεραιότητα σε οικονομικές παραμέτρους και, κυρίως, στους στόχους παραγωγής βιομάζας, ενώ οι οικολογικές ανησυχίες και άλλες λειτουργίες και υπηρεσίες των οικοσυστημάτων διαδραματίζουν συγκριτικά ήσσονος σημασίας ρόλο. Στις συνήθεις μεθόδους και δραστηριότητες βάσει αυτής της προσέγγισης περιλαμβάνονται οι μικροί περίτροποι χρόνοι, οι δασοσυστάδες με δένδρα ίδιας ηλικίας, η δυνατότητα χρήσης μη αυτόχθονων ειδών δένδρων, η εφαρμογή χημικών παραγόντων, η αποψίλωση ως καθεστώς τελικής υλοτόμησης, η εντατική χρήση μηχανημάτων και καλλιέργεια του εδάφους, ή η λίπανση και ασβέστωση».

([7]) Π.χ. νέα μηχανήματα που είναι κατάλληλα για τη μερική αφαίρεση δένδρων, με την οποία αντιμετωπίζεται η μικρής κλίμακας διαφοροποίηση στη δομή των συστάδων· πρόληψη της ζημίας στο έδαφος· νέα μοντέλα απογραφής και συστήματα ΤΠ για τον σχεδιασμό και τη διαχείριση των δασοσυστάδων· τεχνολογίες απομακρυσμένης επιτήρησης για την πρόληψη της παράνομης υλοτομίας· εξειδικευμένη τεχνολογία πριονισμού κ.-λπ.

Επεξηγηματική σημείωση:

Η διαχείριση των δασών με τρόπο κοντά στη φύση (ενίοτε αποκαλούμενη επίσης «οικολογική δασοκομία» ή «δασοκομία συνεχούς κάλυψης») χαρακτηρίζεται από πρακτικές που προσπαθούν να μιμηθούν τις φυσικές διαδικασίες και αποσκοπούν στον συνδυασμό της οικονομικής χρήσης των δασών με τη διατήρηση της φύσης. Το αποτέλεσμα είναι πολυώροφα και πλούσια μεικτά δάση υπό ενεργό διαχείριση, τα οποία παρουσιάζουν σχετικά παρόμοια χαρακτηριστικά με τα φυσικά δάση. Η έννοια περιλαμβάνει την ενεργό διαχείριση των δασών με υλοτόμηση και, ως εκ τούτου, δεν θα πρέπει να συγχέεται με τις προσεγγίσεις που αποσκοπούν ρητά στη διατήρηση των φυσικών διαδικασιών, π.χ. σε περιοχές άγριας φύσης. Οι πρακτικές που χρησιμοποιούνται συνήθως ενδέχεται να διαφέρουν ελαφρώς μεταξύ των χωρών, αλλά κατά κανόνα περιλαμβάνουν τα ακόλουθα στοιχεία: χρήση αυτόχθονων ή προσαρμοσμένων στον τόπο ειδών δένδρων, φυσική αναγέννηση, περιορισμένη χρήση μηχανημάτων, συμπερίληψη μέτρων διατήρησης της φύσης, μη χρήση λιπασμάτων ή φυτοφαρμάκων, μεγάλος περίτροπος χρόνος, υλοτόμηση ενός στελέχους ή συλλογική υλοτόμηση ([1]).

2. Δοκιμή και εφαρμογή μεθόδων ([2]) για τη μετατροπή υφιστάμενων ιδιαίτερα επιρρεπών στις πυρκαγιές δασών σε περισσότερο ανθεκτικές δασοσυστάδες με χαμηλότερο κίνδυνο συσσώρευσης καύσιμης ύλης και εξάπλωσης της πυρκαγιάς, με βάση δασοκομικές πρακτικές και πρακτικές διαχείρισης της γης οι οποίες ευνοούν τα ημιφυσικά μεικτά ή πλατύφυλλα δάση, αποκλείουν την υπερεκμετάλλευση των συναφών υδατικών συστημάτων και/ή διασφαλίζουν τη βιώσιμη χρήση της γης μειώνοντας τον κίνδυνο πυρκαγιάς και/ή την ένταση της πυρκαγιάς.

Παράρτημα ΙΙΙ του κανονισμού LIFE

δ) ***Θεματικές προτεραιότητες για το περιβάλλον και την υγεία, συμπεριλαμβανομένων των χημικών ουσιών και των θορύβων***: *στήριξη δραστηριοτήτων για την υλοποίηση των συγκεκριμένων στόχων για το περιβάλλον και την υγεία, οι οποίοι ορίζονται στο 7ο Πρόγραμμα Δράσης για το Περιβάλλον, ιδίως:*

(i) στήριξη δραστηριοτήτων για την υλοποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1907/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ([3]) (REACH) και του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 528/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ([4]) («κανονισμός για τα βιοκτόνα») να διασφαλίσουν ασφαλέστερη, βιωσιμότερη και οικονομικότερη χρήση των χημικών ουσιών (συμπεριλαμβανομένων των νανοϋλικών)·

(ii) στήριξη δραστηριοτήτων για τη διευκόλυνση της εφαρμογής της οδηγίας 2002/49/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ([5]) («οδηγία για τον θόρυβο»), για να επιτευχθούν επίπεδα θορύβου που δεν έχουν σοβαρό αρνητικό αντίκτυπο στην ανθρώπινη υγεία ούτε τη θέτουν σε κίνδυνο·

(iii) στήριξη δραστηριοτήτων για την πρόληψη μεγάλων ατυχημάτων, ιδίως με τη διευκόλυνση της εφαρμογής της οδηγίας 2012/18/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ([6]) («οδηγία Σεβέζο ΙΙΙ»).

Όσον αφορά το περιβάλλον και την υγεία, θα πρέπει να διερευνηθούν νέες μέθοδοι για τη μείωση των επιπτώσεων των χημικών ουσιών, του θορύβου και των βιομηχανικών ατυχημάτων στο περιβάλλον και την ανθρώπινη υγεία.

Ως εκ τούτου, θα δοθεί προτεραιότητα στα ακόλουθα θέματα έργων:

Χημικές ουσίες – Παράρτημα ΙΙΙ ενότητα Α στοιχείο δ) σημείο i)

Μείωση των επιπτώσεων στο περιβάλλον ή στην ανθρώπινη υγεία που οφείλονται σε τουλάχιστον ένα από τα ακόλουθα:

— **ουσίες που χαρακτηρίζονται ως επικίνδυνες για την ανθρώπινη υγεία ή το περιβάλλον βάσει του κανονισμού για την ταξινόμηση, την επισήμανση και τη συσκευασία των ουσιών και των μειγμάτων (CLP)** ([7])·

([1]) Από Duncker, P. S., S. M. Barreiro, G. M. Hengeveld, T. Lind, W. L. Mason, S. Ambrozy, και H. Spiecker. 2012. Classification of forest management approaches: a new conceptual framework and its applicability to European forestry. Ecology and Society 17(4): 51.

([2]) Οι μέθοδοι και οι προσεγγίσεις ποικίλλουν ανάλογα π.χ. με το μέγεθος της δασικής εκμετάλλευσης, το είδος της ιδιοκτησίας, το είδος του δάσους και τη βιογεωγραφική περιοχή κ.λπ.

([3]) Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1907/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 2006, για την καταχώριση, την αξιολόγηση, την αδειοδότηση και τους περιορισμούς των χημικών προϊόντων (REACH) και για την ίδρυση του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Χημικών Προϊόντων καθώς και για την τροποποίηση της οδηγίας 1999/45/ΕΚ και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 793/93 του Συμβουλίου και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1488/94 της Επιτροπής καθώς και της οδηγίας 76/769/ΕΟΚ του Συμβουλίου και των οδηγιών της Επιτροπής 91/155/ΕΟΚ, 93/67/ΕΟΚ, 93/105/ΕΚ και 2000/21/ΕΚ (ΕΕ L 396 της 30.12.2006, σ. 1).

([4]) Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 528/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2012, σχετικά με τη διάθεση στην αγορά και τη χρήση βιοκτόνων (ΕΕ L 167 της 27.6.2012, σ. 1).

([5]) Οδηγία 2002/49/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Ιουνίου 2002, σχετικά με την αξιολόγηση και τη διαχείριση του περιβαλλοντικού θορύβου (ΕΕ L 189 της 18.7.2002, σ. 12).

([6]) Οδηγία 2012/18/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 4ης Ιουλίου 2012, για την αντιμετώπιση των κινδύνων μεγάλων ατυχημάτων σχετιζόμενων με επικίνδυνες ουσίες και για την τροποποίηση και στη συνέχεια την κατάργηση της οδηγίας 96/82/ΕΚ του Συμβουλίου (ΕΕ L 197 της 24.7.2012, σ. 1).

([7]) Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1272/2008 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2008, για την ταξινόμηση, την επισήμανση και τη συσκευασία των ουσιών και των μειγμάτων, την τροποποίηση και την κατάργηση των οδηγιών 67/548/ΕΟΚ και 1999/45/ΕΚ και την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1907/2006 (ΕΕ L 353 της 31.12.2008, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε τελευταία με βάση την τεχνική και επιστημονική πρόοδο: https://echa.europa.eu/el/regulations/clp/legislation.

— **συνδυαστικά αποτελέσματα χημικών ουσιών, συμπεριλαμβανομένων των ενδοκρινικών διαταρακτών**·

— **νανοϋλικά**·

— **βιοκτόνα και/ή φυτοφάρμακα**.

Αυτό επιτυγχάνεται μέσω ενός ή περισσοτέρων από τα ακόλουθα:

— ασφαλέστερη ή βιωσιμότερη χρήση,

— ελαχιστοποίηση της έκθεσης σε τοξικές χημικές ουσίες που περιέχονται σε προϊόντα ή στο περιβάλλον, και/ή

— αντικατάσταση με ασφαλέστερες ουσίες ή με μη χημικές λύσεις.

Θόρυβος — Παράρτημα ΙΙΙ ενότητα Α στοιχείο δ) σημείο ii)

Υπό τον τίτλο αυτό, θα δοθεί προτεραιότητα σε έργα σε αστικές περιοχές, προκειμένου να επωφεληθεί από τη βελτίωση της κατάστασης ο μέγιστος δυνατός αριθμός ατόμων.

Μείωση του **θορύβου που προέρχεται από τους δρόμους σε πυκνοκατοικημένες αστικές περιοχές** με τη χρήση επιστρώσεων και/ή ελαστικών χαμηλού επιπέδου θορύβου που έχουν κόστος κύκλου ζωής συγκρίσιμο με εκείνο των συνήθων επιστρώσεων και/ή ελαστικών ενώ παράλληλα επιτυγχάνουν σημαντική μείωση του θορύβου.

Βιομηχανικά ατυχήματα — Παράρτημα ΙΙΙ ενότητα Α στοιχείο ε) σημείο iii)

Διευκόλυνση της εφαρμογής της **οδηγίας Σεβέζο ΙΙΙ** (οδηγία 2012/18/ΕΕ) για την αντιμετώπιση των κινδύνων μεγάλων ατυχημάτων σχετιζόμενων με επικίνδυνες ουσίες, μέσω της χρήσης ιδιαίτερα οικονομικά αποδοτικών μεθοδολογικών εργαλείων για τη χαρτογράφηση των κινδύνων για την **ανθρώπινη υγεία και το περιβάλλον**, και για την αντιμετώπιση των **επαγωγικών επιπτώσεων** (φαινόμενο «ντόμινο»). Τα έργα προβλέπουν την εφαρμογή των εν λόγω εργαλείων για λόγους επίδειξης από διάφορους υπεύθυνους και εφαρμόζουν μέτρα πρόληψης ή μείωσης του κινδύνου βάσει αυτών.

Παράρτημα ΙΙΙ του κανονισμού LIFE

ε) ***Θεματικές προτεραιότητες για την ποιότητα του αέρα και τις εκπομπές, συμπεριλαμβανομένου του αστικού περιβάλλοντος***: *στήριξη δραστηριοτήτων για την εφαρμογή των συγκεκριμένων στόχων για τον αέρα και τις εκπομπές, οι οποίοι ορίζονται στον «Χάρτη πορείας για μια αποδοτική, από πλευράς πόρων, Ευρώπη» και στο 7ο Πρόγραμμα Δράσης για το Περιβάλλον, και ειδικότερα:*

(i) ολοκληρωμένες προσεγγίσεις στην εφαρμογή της νομοθεσίας περί ποιότητας του αέρα·

(ii) δραστηριότητες στήριξης για να διευκολύνεται η συμμόρφωση με τις προδιαγραφές για την ποιότητα αέρα στην Ένωση και με τις σχετικές προδιαγραφές για τις εκπομπές στην ατμόσφαιρα, συμπεριλαμβανομένης της οδηγίας 2001/81/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου [1] («οδηγία για τα εθνικά ανώτατα όρια εκπομπών»)·

(iii) στήριξη δραστηριοτήτων για την ενισχυμένη εφαρμογή της οδηγίας 2010/75/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου [2] («οδηγία για τις βιομηχανικές εκπομπές») με ιδιαίτερη έμφαση στη βελτίωση του ορισμού και της διαδικασίας εφαρμογής των βέλτιστων διαθέσιμων τεχνικών, ενώ θα διασφαλίζεται η εύκολη πρόσβαση του κοινού στην ενημέρωση και θα ενισχύεται η συμβολή της οδηγίας για τις βιομηχανικές εκπομπές στην καινοτομία.

Η θεματική προτεραιότητα «ποιότητα του αέρα και εκπομπές, συμπεριλαμβανομένου του αστικού περιβάλλοντος» επικεντρώνεται στην εφαρμογή της νομοθεσίας για την ποιότητα του αέρα και σε μια συνολική προσέγγιση για την αντιμετώπιση των αστικών περιβαλλοντικών προβλημάτων. Στην Ευρώπη, η ατμοσφαιρική ρύπανση παραμένει το πιο σοβαρό πρόβλημα υγείας που οφείλεται στο περιβάλλον, με ποσοστό θνησιμότητας υπερδεκαπλάσιο σε σχέση με αυτό των τροχαίων ατυχημάτων, καθώς επίσης και με σημαντικές επιπτώσεις στα οικοσυστήματα (π.χ. το 70 % των περιοχών Natura 2000 της ΕΕ πλήττονται από ευτροφισμό, ως αποτέλεσμα της ατμοσφαιρικής ρύπανσης). Το πρόβλημα αυτό θα πρέπει να αντιμετωπιστεί σύμφωνα με την επικείμενη στρατηγική της ΕΕ για την ποιότητα του αέρα κατά την περίοδο έως το 2030. Τα έργα θα πρέπει να αφορούν εκπομπές σωματιδίων (PM) και/ή NO_2, και όχι CO_2. Εάν ο πρωταρχικός στόχος είναι η μείωση των εκπομπών CO_2, το έργο θα πρέπει να υποβληθεί στο πλαίσιο του υποπρογράμματος «Δράση για το κλίμα».

Η οδηγία για τις βιομηχανικές εκπομπές αποτελεί βασικό μέσο για την πρόληψη και τον έλεγχο της ρύπανσης από μεγάλες σημειακές πηγές. Χάρη στην εμπειρία από την υλοποίηση της οδηγίας για τις βιομηχανικές εκπομπές (και της προγενέστερης οδηγίας την ολοκληρωμένη πρόληψη και τον έλεγχο της ρύπανσης) εντοπίστηκαν πρόσθετες ανάγκες όσον αφορά την ενημέρωση του κοινού και την εφαρμογή αναδυόμενων τεχνικών.

[1] Οδηγία 2001/81/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Οκτωβρίου 2001, σχετικά με εθνικά ανώτατα όρια εκπομπών για ορισμένους ατμοσφαιρικούς ρύπους (ΕΕ L 309 της 27.11.2001, σ. 22).

[2] Οδηγία 2010/75/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Νοεμβρίου 2010, περί βιομηχανικών εκπομπών (ολοκληρωμένη πρόληψη και έλεγχος της ρύπανσης) (ΕΕ L 334 της 17.12.2010, σ. 17).

Ως εκ τούτου, θα δοθεί προτεραιότητα στα ακόλουθα θέματα έργων:

Νομοθεσία για την ποιότητα του αέρα και οδηγία για τον καθορισμό των εθνικών ανώτατων ορίων εκπομπών (ΕΑΟΕ) — Παράρτημα ΙΙΙ ενότητα Α στοιχείο ε) σημεία i)-ii)

Σε περίπτωση που δεν αναφέρεται ρητώς το αντίθετο, τα έργα για την ποιότητα του αέρα θα πρέπει γενικά να επικεντρώνονται στις αστικές περιοχές, προκειμένου να καλύπτουν όσο το δυνατόν μεγαλύτερο πληθυσμό.

1. **Βελτίωση της ποιότητας του αέρα και μείωση των εκπομπών σωματιδίων** (PM) σε περιοχές με υψηλή χρήση στερεών καυσίμων όπως βιομάζα, άνθρακας και τύρφη για οικιακή θέρμανση. Τα έργα αυτά εφαρμόζουν ένα ή περισσότερα από τα ακόλουθα:

   — τεχνικές λύσεις ([1]),

   — λύσεις διαχείρισης,

   — ρυθμιστικές λύσεις και/ή

   — λύσεις παροχής κινήτρων ([2]).

2. **Βιώσιμη κινητικότητα στις οδικές μεταφορές**, με στόχευση στις εκπομπές ατμοσφαιρικών ρύπων, των οποίων η μείωση συμβάλλει ουσιωδώς στην τήρηση των προτύπων ποιότητας του αέρα, και με επικέντρωση σε ένα ή περισσότερα από τα ακόλουθα:

   — καθαρότερες πραγματικές συνθήκες οδήγησης·

   — καθαρότερα ή ηλεκτρικά δίκυκλα ή τρίκυκλα και/ή ανάλυση αναγκών για σχετικές υποδομές και υλοποίησή τους σε δοκιμαστική κλίμακα·

   — χρήση ηλεκτρικών οχημάτων ή οχημάτων εξαιρετικά χαμηλών εκπομπών ρύπων ([3])·

   — χρήση εναλλακτικών καυσίμων·

   — καινοτόμα προγράμματα μετατροπής για οχήματα ([4])·

   — εναλλακτική τεχνολογία μετάδοσης κίνησης ([5])·

   — υψηλού αντικτύπου συστήματα πρόσβασης κυκλοφορίας (όπως ζώνες χαμηλών εκπομπών και συστήματα οδικών τελών) μέσω προηγμένων κριτηρίων πρόσβασης και/ή ετικετών· και/ή

   — χρήση καινοτόμων πλατφορμών εφοδιαστικής ([6]).

3. **Βιώσιμη κινητικότητα στον τομέα των αεροπορικών μεταφορών και των μη οδικών κινητών μηχανημάτων** με σκοπό τη μείωση των εκπομπών, κυρίως από υφιστάμενα μη οδικά κινητά μηχανήματα τα οποία δεν καλύπτονται (ακόμη) από τον κανονισμό (ΕΕ) 2016/1628 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ([7]).

4. Μείωση των εκπομπών αμμωνίας, μεθανίου και σωματιδίων από τη γεωργία για τη στήριξη της εφαρμογής του αναβαθμισμένου κώδικα ορθής πρακτικής της Οικονομικής Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για την Ευρώπη (ΟΕΕ/ΗΕ) με στόχο τη μείωση των εκπομπών από τη γεωργία ([8]).

([1]) Π.χ. προεπεξεργασία καυσίμων, τεχνολογίες εξαιρετικά χαμηλών εκπομπών σκόνης, υψηλής απόδοσης και καθαρές τεχνολογίες καύσης και ελέγχου, συνδυασμοί με ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές μηδενικών εκπομπών, αποθήκευση θερμότητας.

([2]) Επισημαίνεται ότι οι άμεσες πληρωμές κινήτρων προς τρίτους δεν είναι επιλέξιμες στο πλαίσιο του προγράμματος LIFE σύμφωνα με το άρθρο II.11 του υποδείγματος συμφωνίας επιχορήγησης του προγράμματος LIFE.

([3]) Οχήματα εξαιρετικά χαμηλών εκπομπών ρύπων κατά την έννοια του προγράμματος εργασίας του προγράμματος-πλαισίου «Ορίζων 2020», http://ec.europa.eu/research/participants/data/ref/h2020/wp/2016_2017/main/h2020-wp1617-transport_en.pdf. Μπορούν να περιλαμβάνουν οχήματα δημόσιας χρήσης.

([4]) Τα προβλεπόμενα προϊόντα θα μπορούσε να είναι τα αυτοκίνητα, καθώς και τα μηχανοκίνητα δίκυκλα και τρίκυκλα.

([5]) Όπως, για παράδειγμα, ηλεκτροκινητικότητα και κινητικότητα με βάση το υδρογόνο.

([6]) Π.χ. για την παράδοση των εμπορευμάτων στο «τελευταίο χιλιόμετρο» (last mile).

([7]) Κανονισμός (ΕΕ) 2016/1628 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Σεπτεμβρίου 2016, σχετικά με τις απαιτήσεις που αφορούν τα όρια εκπομπών για τους αέριους και σωματιδιακούς ρύπους και την έγκριση τύπου για κινητήρες εσωτερικής καύσης για μη οδικά κινητά μηχανήματα, για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1024/2012 και (ΕΕ) αριθ. 167/2013 και για την τροποποίηση και κατάργηση της οδηγίας 97/68/ΕΚ (ΕΕ L 252 της 16.9.2016, σ. 53) π.χ. από τις πλωτές μεταφορές, τις λιμενικές υποδομές και τα εργοτάξια. Στο πλαίσιο αυτό μπορούν να περιλαμβάνονται η εναλλαγή καυσίμων (συμπεριλαμβανομένης της ηλεκτρικής ενέργειας), τα καύσιμα χαμηλών εκπομπών (π.χ. καύσιμα αεροσκαφών από τα οποία προκύπτει χαμηλός αριθμός εκπεμπόμενων σωματιδίων) και ο μετεξοπλισμός με τεχνολογίες μείωσης των εκπομπών. Οι δράσεις μπορούν να συμπληρώνονται από την εφαρμογή σχετικών αστικών πολιτικών, ρυθμιστικών προσεγγίσεων και σχεδιασμού. Οι δράσεις θα πρέπει να αποφέρουν μετρήσιμη μείωση των εκπομπών ατμοσφαιρικών ρύπων όπως τα σωματίδια και το NO_2.

([8]) http://www.unece.org/index.php?id=41358

Οδηγία για τις βιομηχανικές εκπομπές — Παράρτημα III ενότητα Α στοιχείο ε) σημείο iii)

Εφαρμογή των τεχνικών πρόληψης και μείωσης της ρύπανσης που αναφέρονται στην οδηγία για τις βιομηχανικές εκπομπές ως αναδυόμενες τεχνικές.

Αστικό περιβάλλον — Παράρτημα III ενότητα Α στοιχείο ε)

Εφαρμογή **ολοκληρωμένων πολιτικών αστικής ανάπτυξης και κανονιστικών προσεγγίσεων για αειφόρο προγραμματισμό και σχεδιασμό και/ή για τη στήριξη καινοτόμων τεχνικών λύσεων**, με σκοπό τη βελτίωση τουλάχιστον ενός από τα ακόλουθα στοιχεία:

— αστικές δημόσιες συγκοινωνίες και κινητικότητα,

— λύσεις ενεργειακής απόδοσης ή αποδοτικότητας των πόρων ή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές μηδενικών/χαμηλών εκπομπών ([1]) ή ανανεώσιμων υλικών ([2]),

— τοπική παραγωγή ειδών διατροφής και/ή

— κατάσταση των αστικών οικοσυστημάτων και των υπηρεσιών τους ([3]).

3.2. **Τομέας προτεραιότητας «Φύση και βιοποικιλότητα»**

Σύμφωνα με το άρθρο 11 στοιχείο α) του κανονισμού LIFE, τα θέματα έργων που αντιστοιχούν σε αυτόν τον τομέα προτεραιότητας και οι σχετικές θεματικές προτεραιότητες που παρατίθενται στο παράρτημα ΙΙΙ του κανονισμού LIFE επιδιώκουν τον ειδικό στόχο «Συμβολή στην ανάπτυξη και υλοποίηση της πολιτικής και νομοθεσίας της Ένωσης στον τομέα της φύσης και της βιοποικιλότητας, περιλαμβανομένης και της Στρατηγικής της Ένωσης για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2020, και της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ του Συμβουλίου ([4]) και την οδηγία 2009/147/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ([5]), κυρίως μέσω της εφαρμογής, ανάπτυξης, δοκιμής και επίδειξης προσεγγίσεων, βέλτιστων πρακτικών και λύσεων».

Το πρόγραμμα LIFE συνιστά βασικό μέσο στήριξης της εφαρμογής των οδηγιών για τα πτηνά και τους οικοτόπους κατά τη διάρκεια των τελευταίων 25 ετών ·επιπλέον, έχει συμβάλει αποφασιστικά και σε ορισμένες περιπτώσεις έχει διαδραματίσει καίριο ρόλο στη διασφάλιση της συγκρότησης του δικτύου Natura 2000. Στον έλεγχο καταλληλότητας των οδηγιών για τη φύση ([6]) και στο σχέδιο δράσης για τη φύση, τον άνθρωπο και την οικονομία ([7]) υπογραμμίζεται η ανάγκη αύξησης της χρηματοδότησης για τον συγκεκριμένο τομέα προτεραιότητας, η οποία καλύπτεται από τον κατ' εξουσιοδότηση κανονισμό που τροποποιεί το άρθρο 9 παράγραφος 4 του κανονισμού LIFE. Η θεματική προτεραιότητα «Φύση και βιοποικιλότητα» του προγράμματος LIFE θα συνεχίσει να επικεντρώνει τους οικονομικούς πόρους της στο δίκτυο Natura 2000, ώστε να εξασφαλίζεται η πλήρης υλοποίηση των δεσμεύσεων όσον αφορά τον στόχο 1 της στρατηγικής για τη βιοποικιλότητα και, παράλληλα, θα προωθεί έργα που αφορούν τους στόχους 2, 3, 4 και 5 της στρατηγικής για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2020.

Σκοπός των έργων του προγράμματος LIFE για τη φύση και των έργων για τη βιοποικιλότητα είναι να αλληλοσυμπληρώνονται και, κατά περίπτωση, να συμπληρώνουν άλλες θεματικές προτεραιότητες που σχετίζονται με τη φύση και τη βιοποικιλότητα, π.χ. όταν ένα έργο αφορά το δίκτυο Natura 2000, θα πρέπει, κατά περίπτωση, να καλύπτει επίσης τα χωροκατακτητικά ξένα είδη. Ως εκ τούτου, για την αποφυγή ανακολουθιών, οι αρχές που εφαρμόζονται στο πλαίσιο μίας από τις θεματικές προτεραιότητες εφαρμόζονται και στο πλαίσιο της συμπληρωματικής προτεραιότητας. Εάν έργα τα οποία υλοποιούν τους στόχους 2, 3, 4 και/ή 5 της στρατηγικής για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2020 υλοποιούνται (ακόμη και εν μέρει) σε τοποθεσίες Natura 2000, τα προτεινόμενα μέτρα πρέπει να συνάδουν με τους στόχους διατήρησης της τοποθεσίας, το σχέδιο διαχείρισης της τοποθεσίας ή ισοδύναμα μέσα και/ή την πράξη χαρακτηρισμού ειδικών ζωνών διατήρησης (ΕΖΔ). Επιπλέον, τα έργα του LIFE που αφορούν τα δάση θα πρέπει επίσης να παρέχουν δεδομένα αναφορικά με τους σχετικούς δείκτες βάσει των κριτηρίων 1, 2, 4 και 5 των επικαιροποιημένων πανευρωπαϊκών δεικτών για τη βιώσιμη διαχείριση των δασών ([8]).

([1]) Ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές μηδενικών/χαμηλών εκπομπών. Το έργο θα πρέπει να αφορά εκπομπές σωματιδίων (PM) ή NO_2, και όχι CO_2. Εάν ο πρωταρχικός στόχος είναι η μείωση των εκπομπών CO_2, το έργο θα πρέπει να υποβληθεί στο πλαίσιο του υποπρογράμματος «Δράση για το κλίμα».

([2]) Περιλαμβάνονται λύσεις συμπληρωματικές προς τις δραστηριότητες στο πλαίσιο του Συμφώνου των Δημάρχων.

([3]) http://ec.europa.eu/environment/nature/knowledge/ecosystem_assessment/pdf/102.pdf

([4]) Οδηγία 92/43/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 21ης Μαΐου 1992 για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας (ΕΕ L 206 της 22.7.1992, σ. 7).

([5]) Οδηγία 2009/147/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Νοεμβρίου 2009, περί της διατηρήσεως των αγρίων πτηνών (ΕΕ L 20 της 26.1.2010, σ. 7).

([6]) Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής SWD(2016) 472 final της 16ης Δεκεμβρίου 2016 «Fitness-check of the EU Nature Legislation (Birds and Habitats Directives) Directive 2009/147/EC of the European Parliament and of the Council of 30 November 2009 on the conservation of wild birds and Council Directive 92/43/EEC of 21 May 1992 on the conservation of natural habitats and of wild fauna and flora» [Έλεγχος καταλληλότητας της νομοθεσίας της ΕΕ για τη φύση (οδηγίες για τα πτηνά και τους οικοτόπους) Οδηγία 2009/147/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Νοεμβρίου 2009, περί της διατηρήσεως των αγρίων πτηνών και οδηγία 92/43/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Μαΐου 1992, για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας] (εφεξής αναφερόμενο ως «έλεγχος καταλληλότητας των οδηγιών για τα πτηνά και τους οικοτόπους»).

([7]) Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, «Σχέδιο δράσης για τη φύση, τον άνθρωπο και την οικονομία», COM(2017) 198 final της 27ης Απριλίου 2017.

([8]) Υπουργική δήλωση της Μαδρίτης, της 22ας Οκτωβρίου 2015, όπως εγκρίθηκε από τη συνεδρίαση εμπειρογνωμόνων της Forest Europe, 30 Ιουνίου – 2 Ιουλίου 2015, Μαδρίτη, Ισπανία, http://foresteurope.org/wp-content/uploads/2016/11/III.-ELM_7MC_2_2015_MinisterialDeclaration_adopted-2.pdf#page=5

Παράρτημα ΙΙΙ του κανονισμού LIFE

α) ***Θεματικές προτεραιότητες για τη φύση***: *δραστηριότητες για την εφαρμογή των οδηγιών 92/43/ΕΟΚ και 2009/147/ΕΚ, και ειδικότερα:*

(i) δραστηριότητες που αποσκοπούν στη βελτίωση του καθεστώτος διατήρησης οικοτόπων και ειδών, συμπεριλαμβανομένων των θαλάσσιων οικοτόπων και ειδών, και των ειδών πτηνών, που παρουσιάζουν ενδιαφέρον για την Ένωση·

(ii) δραστηριότητες στήριξης των βιο-γεωγραφικών σεμιναρίων του δικτύου Natura 2000·

(iii) ολοκληρωμένες προσεγγίσεις για την εφαρμογή πλαισίων δράσης προτεραιότητας.

Δίνεται προτεραιότητα στα ακόλουθα θέματα έργων που συμβάλλουν στον στόχο 1 της στρατηγικής για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2020 που αποσκοπεί στην πλήρη εφαρμογή των οδηγιών για τα πτηνά και τους οικοτόπους:

1. Βελτίωση της κατάστασης διατήρησης των διαφόρων τύπων οικοτόπων ή ειδών κοινοτικού ενδιαφέροντος ([1]) σύμφωνα με τις οδηγίες της ΕΕ για τα πτηνά και τους οικοτόπους, με στόχευση στις περιοχές του **δικτύου Natura 2000 που προτείνονται ή ορίζονται για τους εν λόγω τύπους οικοτόπων ή τα εν λόγω είδη** ([2])

2. Έργα με στόχο τη βελτίωση της κατάστασης διατήρησης των διαφόρων τύπων οικοτόπων ή ειδών κοινοτικού ενδιαφέροντος, υπό την προϋπόθεση ότι η κατάστασή τους **δεν χαρακτηρίζεται «ικανοποιητική/ασφαλής και μη φθίνουσα»** ή είναι «**άγνωστη**», σύμφωνα με τις πιο πρόσφατες γενικές εκτιμήσεις που υπέβαλαν τα κράτη μέλη, στο σχετικό γεωγραφικό επίπεδο, βάσει του άρθρου 17 της οδηγίας για τους οικοτόπους, ή σύμφωνα με τις πιο πρόσφατες εκτιμήσεις βάσει του άρθρου 12 της οδηγίας για τα πτηνά και τις εκτιμήσεις σχετικά με τα πτηνά σε επίπεδο ΕΕ.

3. Εφαρμογή της **θαλάσσιας συνιστώσας** των οδηγιών για τους οικοτόπους και τα πτηνά και των συναφών διατάξεων σύμφωνα με το χαρακτηριστικό ποιοτικής περιγραφής 1 της οδηγίας-πλαισίου για τη θαλάσσια στρατηγική, όταν τα εν λόγω έργα εστιάζουν σε μία ή περισσότερες από τις ακόλουθες δράσεις:

— ολοκλήρωση και οριστικοποίηση των εθνικών απογραφών για τη σύσταση του δικτύου των υπεράκτιων θαλάσσιων περιοχών Natura 2000·

— αποκατάσταση και διαχείριση των θαλάσσιων περιοχών του δικτύου Natura 2000, συμπεριλαμβανομένης της κατάρτισης και της εφαρμογής των σχεδίων διαχείρισης των περιοχών·

— δράσεις για την αντιμετώπιση διιστάμενων συμφερόντων μεταξύ της διατήρησης του θαλάσσιου περιβάλλοντος και των αλιέων ή άλλων «χρηστών των θαλάσσιων υδάτων» σε σχέση με είδη, οικοτόπους ή περιοχές, καθώς και δράσεις που συνδυάζουν μέτρα διατήρησης με τη βιώσιμη χρήση των περιοχών του δικτύου Natura 2000· και/ή

— προσεγγίσεις επίδειξης ή καινοτόμες προσεγγίσεις για την αξιολόγηση ή την παρακολούθηση των επιπτώσεων των ανθρώπινων δραστηριοτήτων σε θαλάσσιους οικοτόπους και είδη κρίσιμης σημασίας, και εφαρμογή των εν λόγω προσεγγίσεων ως εργαλείο καθοδήγησης για συγκεκριμένα μέτρα διατήρησης.

Παράρτημα ΙΙΙ του κανονισμού LIFE

β) ***Θεματικές προτεραιότητες για τη βιοποικιλότητα***: *δραστηριότητες για την εφαρμογή της ενωσιακής στρατηγικής για τη βιοποικιλότητα έως το 2020, και ειδικότερα:*

(i) δραστηριότητες που έχουν στόχο να συμβάλουν στην επίτευξη του στόχου 2·

(ii) δραστηριότητες που έχουν στόχο να συμβάλουν στην επίτευξη των στόχων 3, 4 και 5.

Τα ακόλουθα θέματα έργων επικεντρώνονται στην υλοποίηση των στόχων 2, 3, 4 και 5 της στρατηγικής για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2020, στον βαθμό που επιδιώκεται κατά κύριο λόγο η επίτευξη των γενικών και ειδικών στόχων σύμφωνα με τα άρθρα 3 και 11 του κανονισμού LIFE, και μπορούν ως εκ τούτου να χρηματοδοτηθούν στο πλαίσιο του προγράμματος LIFE.

([1]) Στο συγκεκριμένο πλαίσιο, ο όρος «κοινοτικό ενδιαφέρον» νοείται ως «ενωσιακό ενδιαφέρον».

([2]) Το σχετικό πλαίσιο δράσης προτεραιότητας και τα σχέδια δράσης για οικοτόπους και/ή είδη αποτελούν μέσα υλοποίησης για το συγκεκριμένο θέμα έργου.

Θα δοθεί προτεραιότητα στα θέματα έργων που παρατίθενται κατωτέρω:

1. Ανάπτυξη και εφαρμογή σχεδίων πράσινης υποδομής ([1]) και δράσεων για τη βελτίωση της κατάστασης των οικοσυστημάτων και των υπηρεσιών τις οποίες παρέχουν ([2]) και/ή της **συνδεσιμότητας** μεταξύ των περιοχών Natura 2000 και/ή άλλων προστατευόμενων περιοχών.

   Ανάπτυξη και εφαρμογή μεθόδων και/ή τεχνικών πράσινης υποδομής που μπορούν να αναπαραχθούν ευρέως και περιορίζουν αποτελεσματικά τις αρνητικές επιπτώσεις των ενεργειακών υποδομών ή των υποδομών μεταφορών στη βιοποικιλότητα μέσω της ενίσχυσης της συνδεσιμότητας. Οι εν λόγω τεχνικές και/ή μέθοδοι θα πρέπει να είναι οικονομικά αποδοτικότερες σε σύγκριση με ποιοτικά ισοδύναμες λύσεις που προσφέρονται ήδη στην αγορά και, κατά περίπτωση, να οδηγούν σε δωρεάν κοινές λύσεις ή στην ανάπτυξη τεχνικών προτύπων.

2. Ανάπτυξη και εφαρμογή εργαλείων που στοχεύουν στην ενσωμάτωση της βιοποικιλότητας στις οικονομικές και επιχειρηματικές αποφάσεις ώστε να διασφαλίζονται, μέσω των εργασιών διατήρησης και αποκατάστασης της βιοποικιλότητας που εκτελούνται κατά τη διάρκεια του έργου, **μηδενική καθαρή απώλεια βιοποικιλότητας και/ή βελτιωμένες οικοσυστημικές υπηρεσίες που παράγουν εισόδημα** ([3]).

3. Στόχευση **απειλούμενων ειδών ή οικοτόπων** που **δεν περιλαμβάνονται στα παραρτήματα της οδηγίας για τους οικοτόπους**, αλλά ταξινομούνται ως «**είδη ή οικότοποι που απειλούνται με εξαφάνιση**» ([4]) **ή «είδη ή οικότοποι που βρίσκονται σε δυσμενέστερη κατάσταση»** ([5]) στους ευρωπαϊκούς κόκκινους καταλόγους για τα είδη ή τους οικοτόπους, ή στον κόκκινο κατάλογο της διεθνούς ένωσης προστασίας της φύσης (IUCN) ([6]), αν πρόκειται για είδη που δεν καλύπτονται από τους ευρωπαϊκούς κόκκινους καταλόγους.

4. Αντιμετώπιση των **χωροκατακτητικών ξένων ειδών** ([7]) με τη δοκιμή και εφαρμογή των ακόλουθων τριών σταδίων στην κατάλληλη χωρική κλίμακα εντός ολοκληρωμένου πλαισίου:

   — πρόληψη της εισαγωγής χωροκατακτητικών ξένων ειδών, ιδίως με την αντιμετώπιση διαδρομών προτεραιότητας,

   — θέσπιση συστήματος έγκαιρης ανίχνευσης και ταχείας εξάλειψης, και

   — εξάλειψη, έλεγχος και περιορισμός εγκαταστημένων χωροκατακτητικών ξένων ειδών.

   Τα έργα θα πρέπει να σχεδιάζονται με στόχο τη βελτίωση των υφιστάμενων –ή τη θέσπιση νέων– τεχνικών, διοικητικών και/ή νομικών πλαισίων στο σχετικό επίπεδο, ειδικότερα όσον αφορά, ενδεικτικά, τα είδη που περιλαμβάνονται στον κατάλογο χωροκατακτητικών ξένων ειδών ενωσιακού ενδιαφέροντος σύμφωνα με το άρθρο 4 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1143/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ([8]).

   Επεξηγηματική σημείωση: Σε περίπτωση που κάποιο στάδιο έχει ήδη εφαρμοστεί ανεξάρτητα από το έργο ή δεν είναι δυνατή η εφαρμογή του στο πλαίσιο του έργου, οι δράσεις του έργου πρέπει, τουλάχιστον, να τοποθετούνται σαφώς σε ένα ευρύτερο πλαίσιο το οποίο συνδέει και τα τρία στάδια.

3.3. **Τομέας προτεραιότητας «Περιβαλλοντική διακυβέρνηση και πληροφόρηση»**

Σύμφωνα με το άρθρο 12 στοιχείο α) του κανονισμού LIFE, τα θέματα έργων που αντιστοιχούν σε αυτόν τον τομέα προτεραιότητας και οι σχετικές θεματικές προτεραιότητες που παρατίθενται στο παράρτημα III του κανονισμού LIFE επιδιώκουν κυρίως τον ειδικό στόχο «Προώθηση της ευαισθητοποίησης σε περιβαλλοντικά ζητήματα, περιλαμβανομένης και της εξασφάλισης υποστήριξης από μέρους του κοινού και των παραγόντων στην πολιτική που χαράσσει η Ένωση στον τομέα του περιβάλλοντος, και προώθηση της γνώσης όσον αφορά τη βιώσιμη ανάπτυξη και νέων προτύπων βιώσιμης κατανάλωσης».

([1]) Η πράσινη υποδομή (ΠΥ) είναι ένα στρατηγικά προγραμματισμένο δίκτυο φυσικών και ημιφυσικών περιοχών, καθώς και άλλων χαρακτηριστικών στοιχείων του περιβάλλοντος, ο σχεδιασμός και η διαχείριση του οποίου αποσκοπούν στην παροχή ευρέος φάσματος οικοσυστημικών υπηρεσιών. Το εν λόγω δίκτυο περιλαμβάνει χώρους πρασίνου (ή γαλάζιου, προκειμένου για υδάτινα οικοσυστήματα) και άλλα φυσικά χαρακτηριστικά στοιχεία των χερσαίων (συμπεριλαμβανομένων των παράκτιων) και των θαλάσσιων περιοχών. Στην ξηρά συναντάται ΠΥ σε αγροτικό και αστικό περιβάλλον. Βλέπε http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A52013DC0249.

([2]) http://ec.europa.eu/environment/nature/knowledge/ecosystem_assessment/pdf/MAESWorkingPaper2013.pdf

([3]) Για παραδείγματα βλ. την πλατφόρμα της ΕΕ για τις επιχειρήσεις και τη βιοποικιλότητα http://ec.europa.eu/environment/biodiversity/business/resources/index_en.htm.

([4]) http://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/species/redlist/index_en.htm.

([5]) http://ec.europa.eu/environment/nature/knowledge/redlist_en.htm.

([6]) http://www.iucnredlist.org/.

([7]) Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1143/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Οκτωβρίου 2014, για την πρόληψη και διαχείριση της εισαγωγής και εξάπλωσης χωροκατακτητικών ξένων ειδών (ΕΕ L 317 της 4.11.2014, σ. 35), και σύμφωνα με τον στόχο 5 της στρατηγικής για τη βιοποικιλότητα ή με σκοπό τη συμβολή στην επίτευξη του επιπέδου προστασίας που προβλέπεται στο χαρακτηριστικό ποιοτικής περιγραφής 2 - Μη αυτόχθονα είδη, παράρτημα Ι σημείο 2 της οδηγίας 2008/56/ΕΚ.

([8]) Ο κατάλογος επικαιροποιείται τακτικά, βλ. π.χ. τον εκτελεστικό κανονισμό (ΕΕ) 2016/1141 της Επιτροπής, της 13ης Ιουλίου 2016, για την έκδοση καταλόγου χωροκατακτητικών ξένων ειδών ενωσιακού ενδιαφέροντος σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1143/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΕ L 189 της 14.7.2016, σ. 4).

Παράρτημα III του κανονισμού LIFE

Τομέας προτεραιότητας «Περιβαλλοντική διακυβέρνηση και πληροφόρηση»

α) εκστρατείες πληροφόρησης, επικοινωνίας και ευαισθητοποίησης σύμφωνα με τις προτεραιότητες του 7ου προγράμματος περιβαλλοντικής δράσης·

β) δραστηριότητες στήριξης αποτελεσματικής ελεγκτικής διαδικασίας καθώς και μέτρα προώθησης της συμμόρφωσης σε σχέση με την ενωσιακή περιβαλλοντική νομοθεσία και με σκοπό να στηριχθούν τα συστήματα πληροφόρησης και τα εργαλεία του αντίστοιχου τομέα σε ό,τι αφορά την εφαρμογή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας της Ένωσης.

Εκστρατείες πληροφόρησης, επικοινωνίας και ευαισθητοποίησης — Παράρτημα III ενότητα Γ στοιχείο α)

Κατά την αξιολόγηση της ευρωπαϊκής προστιθέμενης αξίας των προτεινόμενων έργων θα λαμβάνεται υπόψη το γεωγραφικό πεδίο εφαρμογής των εκστρατειών πληροφόρησης, επικοινωνίας και ευαισθητοποίησης.

Ευαισθητοποίηση του σχετικού στοχευόμενου κοινού σχετικά με τα περιβαλλοντικά προβλήματα και τις πολιτικές, τα εργαλεία και/ή τη νομοθεσία της ΕΕ στον τομέα του περιβάλλοντος, με στόχο την αλλαγή των αντιλήψεων και την προώθηση της υιοθέτησης φιλικών προς το περιβάλλον συμπεριφορών και πρακτικών και/ή της άμεσης συμμετοχής των πολιτών. Οι αιτούντες πρέπει να παρέχουν τεκμηριωμένα στοιχεία που να αποδεικνύουν ότι η αλλαγή των επιπέδων ευαισθητοποίησης ([1]) στον τομέα ή στους τομείς που καλύπτονται από το έργο αποτελεί κρίσιμο παράγοντα για τη στήριξη της ορθής εφαρμογής και/ή της μελλοντικής ανάπτυξης πολιτικών, εργαλείων και/ή νομοθεσίας της ΕΕ στον τομέα του περιβάλλοντος. Οι δραστηριότητες ευαισθητοποίησης θα πρέπει να έχουν την ευρύτερη δυνατή κάλυψη για το συγκεκριμένο υπό εξέταση ζήτημα ([2]). Τα υπό εξέταση περιβαλλοντικά προβλήματα και οι πολιτικές, τα εργαλεία και/ή νομοθεσία της ΕΕ στον τομέα του περιβάλλοντος θα πρέπει να συνδέονται άμεσα με ένα ή περισσότερα από τα θέματα που παρατίθενται κάτω από τις ακόλουθες τρεις προτεραιότητες ([3]):

Πράσινη ανάπτυξη:

— βιώσιμη κατανάλωση με έμφαση στην πρόληψη της δημιουργίας αποβλήτων, ειδικότερα πλαστικών αποβλήτων, απορριμμάτων τροφίμων και θαλάσσιων απορριμμάτων·

— μετάβαση στην κυκλική οικονομία, ειδικότερα εφαρμογή βιώσιμων επιχειρηματικών μοντέλων, βιώσιμη παραγωγή, βιώσιμα προϊόντα και υπηρεσίες ([4])·

Σύνδεση με τους πολίτες:

— το δίκτυο Natura 2000 και τα οφέλη από την εφαρμογή της ευρωπαϊκής νομοθεσίας για τη φύση, σύμφωνα με το σχέδιο δράσης για τη φύση, τον άνθρωπο και την οικονομία ([5])·

— χωροκατακτητικά ξένα είδη·

— ασφαλής χρήση χημικών ουσιών·

— οφέλη της φύσης, συμπεριλαμβανομένης της πράσινης υποδομής και των υπηρεσιών σχετικών οικοσυστημάτων.

Από τη θεωρία στην πράξη:

— ποιότητα του αέρα στις αστικές περιοχές και οι επιπτώσεις της στην υγεία· και/ή

— οφέλη από την εφαρμογή της νομοθεσίας για τα ύδατα.

([1]) Το επίπεδο ευαισθητοποίησης ορίζεται εδώ ως το ποσοστό του στοχευόμενου κοινού που γνωρίζει την ιδέα / τον όρο / το προϊόν / την έννοια / την περιβαλλοντική πρόκληση / κ.λπ. που αποτελεί αντικείμενο των εργασιών του προτεινόμενου έργου του LIFE. Βλέπε επίσης τη διαφοροποίηση που γίνεται στο πλαίσιο των βασικών δεικτών έργων του προγράμματος LIFE (http://ec.europa.eu/environment/life/toolkit/pmtools/life2014_2020/documents/160215_LIFEproject_level_outcome_indicators.pdf=) μεταξύ της «προσέγγισης» [η προσέγγιση ορίζεται ως η επιτυχής παροχή ειδικών ανά έργο πληροφοριών στο στοχευόμενο κοινό (ευρύ κοινό ή ομάδες ενδιαφερομένων) που εκπροσωπείται από τα επιμέρους μέλη του. Η προσέγγιση των ατόμων μπορεί να συναχθεί από ορισμένες μορφές συμπεριφοράς] και της «ευαισθητοποίησης» [η ευαισθητοποίηση ορίζεται ως η επιτυχής αύξηση της κατανόησης και της γνώσης του στοχευόμενου κοινού (ευρύ κοινό ή ομάδες ενδιαφερομένων), που εκπροσωπείται από τα επιμέρους μέλη του, όσον αφορά τον τομέα εστίασης του έργου] ως βάσης για την αλλαγή συμπεριφοράς.

([2]) Ως γενική αρχή, οι προτάσεις αυτές θα πρέπει, ως εκ τούτου, να έχουν ως στόχο, για παράδειγμα, ένα κράτος μέλος, διάφορα κράτη μέλη ή ολόκληρη την ΕΕ, έναν ολόκληρο τομέα της αγοράς, μια μεγάλη μητροπολιτική περιοχή, ένα είδος σε ολόκληρη τη ζώνη κατανομής του, μια βιογεωγραφική περιοχή ή όλες τις περιοχές που αντιμετωπίζουν παρόμοιο ζήτημα.

([3]) Αντλήθηκε από το στρατηγικό σχέδιο 2016-2020 της ΓΔ Περιβάλλοντος: https://ec.europa.eu/info/publications/strategic-plan-2016-2020-environment_en

([4]) Συμπεριλαμβανομένων των βιώσιμων κατασκευών.

([5]) Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, «Σχέδιο δράσης για τη φύση, τον άνθρωπο και την οικονομία», COM(2017) 198 final της 27ης Απριλίου 2017, http://ec.europa.eu/environment/nature/legislation/fitness_check/action_plan/index_en.htm·

Δραστηριότητες στήριξης αποτελεσματικής ελεγκτικής διαδικασίας καθώς και μέτρα προώθησης της συμμόρφωσης — Παράρτημα ΙΙΙ ενότητα Γ στοιχείο β)

Συστήματα πληροφοριών, ποιότητα της δημόσιας διοίκησης και εθελοντικές προσεγγίσεις

1. **Βελτίωση των συστημάτων περιβαλλοντικών πληροφοριών** τα οποία διαχειρίζονται δημόσιες αρχές για την **ηλεκτρονική συλλογή, επεξεργασία, αποθήκευση και ανταλλαγή περιβαλλοντικών πληροφοριών**, μέσω της ανάπτυξης και της παροχής νέων συστημάτων ή, κατά περίπτωση, της βελτίωσης των ήδη υφιστάμενων. Τα έργα θα πρέπει να βελτιώνουν την εφαρμογή της περιβαλλοντικής πολιτικής της ΕΕ και να συνάδουν με τις υποχρεώσεις υποβολής εκθέσεων της ΕΕ.

   Επεξηγηματική σημείωση:

   Οι βελτιώσεις μπορούν να συνίστανται στη μείωση του διοικητικού φόρτου, στη βελτίωση της ανταλλαγής πληροφοριών εντός και μεταξύ αρχών, στη βελτίωση των τελικών χρήσεων των περιβαλλοντικών πληροφοριών, συμπεριλαμβανομένης της υποβολής εκθέσεων, και στην παροχή καλύτερων υπηρεσιών στους τελικούς χρήστες, συμπεριλαμβανομένου του κοινού.

   Όσον αφορά τα δεδομένα παρακολούθησης των χημικών ουσιών, τα έργα θα πρέπει να βελτιώνουν τη διαθεσιμότητα δεδομένων και την προσβασιμότητα των δεδομένων παρακολούθησης των χημικών ουσιών για τις κανονιστικές διαδικασίες μέσω της χρήσης της πλατφόρμας ενημέρωσης για την παρακολούθηση των χημικών ουσιών (IPCHEM), συνδέοντας και συσχετίζοντας τα δεδομένα παρακολούθησης χημικών ουσιών με δεδομένα για την ανθρώπινη υγεία και το περιβάλλον.

2. **Βελτίωση της ικανότητας και της ποιότητας της δημόσιας διοίκησης σε σχέση με σχέδια, προγράμματα, αναλύσεις, επισκοπήσεις και αξιολογήσεις και/ή άδειες, παρεκκλίσεις και άλλες αποφάσεις σχετικά με συγκεκριμένες δραστηριότητες**, κατά περίπτωση σε συνεργασία με ιδιωτικές οντότητες, με σκοπό τη μείωση του διοικητικού φόρτου και, παράλληλα, τη βελτιστοποίηση των περιβαλλοντικών αποτελεσμάτων και την ενσωμάτωση, κατά περίπτωση, της διατήρησης της φύσης.

   Στοχοθετούνται ένα ή περισσότερα από τα ακόλουθα:

   σχέδια, προγράμματα, αναλύσεις, επισκοπήσεις και αξιολογήσεις

   — **σχέδια για την ποιότητα του αέρα** ([1])·

   — **εθνικά προγράμματα ελέγχου της ατμοσφαιρικής ρύπανσης** ([2])·

   — **σχέδια διαχείρισης λεκάνης απορροής ποταμού** ([3]) και σχετικά προγράμματα μέτρων, αναλύσεις και επισκοπήσεις·

   — **θαλάσσια χωροταξικά σχέδια** και σχετικά προγράμματα μέτρων, καθώς επίσης θαλάσσιες στρατηγικές με σκοπό την εξασφάλιση συνεργειών με το δίκτυο Natura 2000 και τα σχέδια διαχείρισης λεκάνης απορροής ποταμού·

   — **σχέδια διαχείρισης των κινδύνων πλημμύρας** ([4])·

   — **σχέδια δράσης για τη νιτρορύπανση** ([5])·

   — **σχέδια διαχείρισης αποβλήτων** ([6])·

   — **σχέδια διαχείρισης Natura** 2000 ([7])·

   — **σχέδια διαχείρισης δασών τα οποία απαιτούνται βάσει του κανονισμού για την αγροτική ανάπτυξη**, με σκοπό τη διασφάλιση δασών μεγαλύτερης βιοποικιλότητας·

([1]) Π.χ. όπως προβλέπεται στην οδηγία 2008/50/ΕΚ ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 21ης Μαΐου 2008, για την ποιότητα του ατμοσφαιρικού αέρα και καθαρότερο αέρα για την Ευρώπη (ΕΕ L 152 της 11.6.2008, σ. 1).
([2]) Οδηγία (ΕΕ) 2016/2284 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Δεκεμβρίου 2016, σχετικά με τη μείωση των εθνικών εκπομπών ορισμένων ατμοσφαιρικών ρύπων, την τροποποίηση της οδηγίας 2003/35/ΕΚ και την κατάργηση της οδηγίας 2001/81/ΕΚ (ΕΕ L 344 της 17.12.2016, σ. 1).
([3]) Οδηγία 2000/60/ΕΚ, βλέπε άρθρα 5, 11 και 13.
([4]) Οδηγία 2007/60/ΕΚ.
([5]) Οδηγία 91/676/ΕΟΚ
([6]) Οδηγία 2008/98/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 19ης Νοεμβρίου 2008, για τα απόβλητα και την κατάργηση ορισμένων οδηγιών (ΕΕ L 312 της 22.11.2008, σ. 3).
([7]) Οδηγίες 92/43/ΕΟΚ και 2009/147/ΕΚ.

— **σχέδια χρήσης γης και άλλα σχέδια που απαιτούν στρατηγική περιβαλλοντική εκτίμηση** ([1]) με σκοπό τη βελτίωση της συνεκτίμησης των οικοσυστημάτων ([2]) και των υπηρεσιών τους ([3])·

— **αξιολογήσεις οικοσυστημικών υπηρεσιών και σχετικές εργασίες** ([4]). Και/ή

Αποφάσεις σχετικά με:

— τις **βιομηχανικές εκπομπές**·

— τη **διαχείριση των αποβλήτων**·

— **τη ρύπανση των υδάτων και την άντληση υδάτων** ([5])·

— την **προστασία της φύσης** ([6]).

Επεξηγηματική σημείωση:

Για τα σχέδια ή τα προγράμματα ή άλλα μέτρα υπό εξέταση, η βελτίωση της ικανότητας και της ποιότητας της δημόσιας διοίκησης θα μπορούσε να περιλαμβάνει ένα από τα ακόλουθα: τη συμμετοχή και στήριξη των ενδιαφερομένων· τη διενέργεια διαβουλεύσεων με το κοινό· τη βελτιστοποίηση του περιεχομένου των εγγράφων· την παρακολούθηση της εφαρμογής και της συμμόρφωσης με τα υπό εξέταση σχέδια και προγράμματα· την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών· τη χρήση αποτελεσματικών μεθόδων για την κατάρτιση, την αναθεώρηση και την περιβαλλοντική εκτίμηση των υπό εξέταση σχεδίων και προγραμμάτων. Η αυξημένη ικανότητα παρακολούθησης χάρη, για παράδειγμα, στη χρήση τεχνικών παρακολούθησης σε πραγματικό χρόνο οι οποίες παρουσιάζουν μεγάλο βαθμό διασποράς και εφαρμόζονται με συνεκτικό τρόπο σε πολλές τοποθεσίες, διευρύνει τις δυνατότητες και τη βάση πληροφοριών όχι μόνο για την αξιολόγηση των σχεδίων αλλά και για τη δημιουργία νέων, δυναμικών σχεδίων.

Όσον αφορά τα σχέδια διαχείρισης του δικτύου Natura 2000 και τις αποφάσεις σχετικά με την προστασία της φύσης, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι συστάσεις των βιο-γεωγραφικών σεμιναρίων του δικτύου Natura 2000. Όσον αφορά τις αποφάσεις σχετικά με την προστασία της φύσης, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι απαιτήσεις χορήγησης έγκρισης σύμφωνα με το άρθρο 6 παράγραφος 3 και το άρθρο 6 παράγραφος 4 της οδηγίας για τους οικοτόπους και οι κανόνες για την προστασία των ειδών σύμφωνα με τα άρθρα 12 και 16 της οδηγίας για τους οικοτόπους και τα άρθρα 5 και 9 της οδηγίας για τα πτηνά.

Στο πλαίσιο της αξιολόγησης περιλαμβάνονται μετρήσεις και εφαρμογή μοντέλων, καθώς και η καθιέρωση και/ή η βελτίωση της καταγραφής εκπομπών.

Ως αποφάσεις νοούνται οι αποφάσεις των αρμόδιων αρχών για τον σκοπό της τήρησης της σχετικής περιβαλλοντικής νομοθεσίας της ΕΕ.

3. **Ανάπτυξη, προώθηση, εφαρμογή και/ή εναρμόνιση** μίας ή περισσότερων από τις ακόλουθες **εθελοντικές προσεγγίσεις και χρήση αυτών** από οντότητες με σκοπό τη μείωση των επιπτώσεων που έχουν στο περιβάλλον οι δραστηριότητες, τα προϊόντα και οι υπηρεσίες τους:

— **εξακρίβωση από τρίτους** των επιδόσεων καινοτόμων τεχνολογιών όταν είναι έτοιμες για την αγορά, όπως το πρόγραμμα για την εξακρίβωση περιβαλλοντικών τεχνολογιών (ETV) ([7])·

— **κανόνες περιβαλλοντικού αποτυπώματος προϊόντων ανά κατηγορία (PEFCR) και/ή κανόνες περιβαλλοντικού αποτυπώματος οργανισμών ανά κλάδο (OEFSR)** σε ευρωπαϊκό επίπεδο για προϊόντα και κλάδους που δεν καλύπτονται ακόμη από τους ισχύοντες PEFCR/OEFSR και σχετικές βάσεις δεδομένων υψηλής ποιότητας, με βάση την **ευρωπαϊκή μεθοδολογία περιβαλλοντικού αποτυπώματος** ([8]) και την πιο πρόσφατη διαθέσιμη καθοδήγηση ([9])·

— **δράσεις, υπηρεσίες, δίκτυα και νέα επιχειρηματικά μοντέλα** για την προώθηση της χρήσης ανακατασκευασμένων, επισκευασμένων, ανακαινισμένων και/ή επαναχρησιμοποιούμενων προϊόντων, η οποία συνδέεται επίσης με την ανθεκτικότητα και την προγραμματισμένη αχρήστευση των προϊόντων, και/ή για την προώθηση της χρήσης επίσημα αναγνωρισμένων οικολογικών σημάτων όπως το **οικολογικό σήμα της ΕΕ**·

([1]) Οδηγία 2001/42/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Ιουνίου 2001, σχετικά με την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων (ΕΕ L 197 της 21.7.2001, σ. 30).
([2]) Συμπεριλαμβανομένων των εδαφικών οικοσυστημάτων.
([3]) Χαρτογράφηση, αξιολόγηση και/ή αποτίμηση των οικοσυστημάτων και των υπηρεσιών τους σύμφωνα με την πρώτη έκθεση χαρτογράφησης και αξιολόγησης των οικοσυστημάτων και των υπηρεσιών τους (MAES): http://ec.europa.eu/environment/nature/knowledge/ecosystem_assessment/pdf/MAESWorkingPaper2013.pdf
([4]) Στρατηγική της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα, δράση 5.
([5]) Συμπεριλαμβανομένης της ανάλυσης που είναι απαραίτητη για την ανάπτυξη αποτελεσματικών πολιτικών τιμολόγησης του ύδατος.
([6]) Σύμφωνα με τις οδηγίες 92/43/ΕΟΚ και 2009/147/ΕΚ.
([7]) https://ec.europa.eu/environment/ecoap/etv_en
([8]) Σύσταση 2013/179/ΕΕ της Επιτροπής, της 9ης Απριλίου 2013, σχετικά με τη χρήση κοινών μεθόδων για τη μέτρηση και τη γνωστοποίηση των περιβαλλοντικών επιδόσεων κατά τον κύκλο ζωής των προϊόντων και των οργανισμών (ΕΕ L 124 της 4.5.2013, σ. 1).
([9]) https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/wikis/display/EUENVFP/Documents+of+common+interest

— κοινή **συγγραφή υποχρεώσεων και/ή κοινά εργαλεία παρακολούθησης της αξιοποίησης** για δημόσιες αρχές που έχουν παρόμοιες αγοραστικές ανάγκες, με σκοπό την προώθηση της αξιοποίησης των **πράσινων και κυκλικών δημόσιων συμβάσεων**·

— σύνδεση των περιβαλλοντικών επιδόσεων με κανονιστικά, οικονομικά ή σχετικά με τη φήμη κίνητρα, χρησιμοποιώντας το **κοινοτικό σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου (EMAS)**·

— αξιολόγηση των **περιβαλλοντικών επιδόσεων των κτιρίων**, χρησιμοποιώντας το πλαίσιο για τα κτίρια με βασικούς δείκτες ([1]).

Διασφάλιση της περιβαλλοντικής συμμόρφωσης και πρόσβαση στη δικαιοσύνη

1. **Στήριξη της διασφάλισης της περιβαλλοντικής συμμόρφωσης** μέσω της ανάπτυξης και εφαρμογής ή της εφαρμογής υφιστάμενων διασυνοριακών, εθνικών ή περιφερειακών στρατηγικών βάσει κινδύνου με σκοπό την **προώθηση, τον έλεγχο και την επιβολή της συμμόρφωσης**, χρησιμοποιώντας ένα μείγμα διοικητικού δικαίου, ποινικού δικαίου και περιβαλλοντικής ευθύνης όσον αφορά ένα ή περισσότερα από τα ακόλουθα:

   — **εγκλήματα και παραβάσεις σχετικά με τα απόβλητα,**

   — **παράνομη εμπορία άγριων ειδών,**

   — **εγκλήματα και παραβάσεις εις βάρος των άγριων ειδών και της φύσης, συμπεριλαμβανομένης της παράνομης υλοτομίας,**

   — **διάχυτη και/ή σημειακή ρύπανση των υδάτων και/ή παράνομη άντληση υδάτων,**

   — **σημειακές και κινητές πηγές ατμοσφαιρικής ρύπανσης.**

   Επεξηγηματική σημείωση:

   Ο όρος «βάσει κινδύνου» αναφέρεται στην εκτίμηση, πρώτον, της πιθανότητας διάπραξης αδικημάτων από ορισμένες κατηγορίες προσώπων και, δεύτερον, της αναμενόμενης σοβαρότητας του αντίκτυπου στο περιβάλλον και στην ανθρώπινη υγεία. Όσο μεγαλύτερη είναι η πιθανότητα διάπραξης αδικημάτων και όσο μεγαλύτερος είναι ο αναμενόμενος αντίκτυπος, τόσο πιο επιτακτική είναι η ανάγκη παρέμβασης. Η επιλογή της παρέμβασης θα πρέπει να αντικατοπτρίζει τη φύση των κινδύνων και να στοχεύει στον μετριασμό τους στο μέτρο του δυνατού.

2. **Στήριξη της διασφάλισης της περιβαλλοντικής συμμόρφωσης** μέσω της δημιουργίας νέων ή, εφόσον υπάρχουν, μέσω της βελτίωσης των υφιστάμενων διασυνοριακών, εθνικών ή περιφερειακών **δικτύων επαγγελματιών ή εμπειρογνωμόνων** στον τομέα της διασφάλισης της περιβαλλοντικής συμμόρφωσης και/ή μέσω της θέσπισης ή, εφόσον υπάρχουν, μέσω της βελτίωσης των **επαγγελματικών προσόντων και της επαγγελματικής εκπαίδευσης** ([2]), με σκοπό τη βελτίωση της συμμόρφωσης με τις δεσμευτικές περιβαλλοντικές πράξεις της ΕΕ, μέσω της προώθησης, του ελέγχου και της επιβολής της συμμόρφωσης, χρησιμοποιώντας ένα μείγμα διοικητικού δικαίου, ποινικού δικαίου και περιβαλλοντικής ευθύνης.

   Επεξηγηματική σημείωση:

   Στους επαγγελματίες στον τομέα της διασφάλισης της περιβαλλοντικής συμμόρφωσης μπορούν να περιλαμβάνονται όσοι εργάζονται για αρχές και φορείς που ασκούν αρμοδιότητες διασφάλισης της συμμόρφωσης, όπως οι τοπικές, οι περιφερειακές, οι αστυνομικές και οι τελωνειακές αρχές, οι περιβαλλοντικοί οργανισμοί και οι επιθεωρήσεις, τα ανώτατα δημόσια ελεγκτικά όργανα και το δικαστικό σώμα. Μπορούν επίσης να περιλαμβάνονται μη κυβερνητικές οργανώσεις, καθώς και ακαδημαϊκοί και ερευνητές που ειδικεύονται σε μία ή περισσότερες πτυχές της διασφάλισης της συμμόρφωσης. Όσον αφορά τα επαγγελματικά προσόντα και την επαγγελματική εκπαίδευση, τα έργα θα πρέπει να διασφαλίζουν τα ακαδημαϊκά διαπιστευτήρια και να μεγιστοποιούν το δυναμικό της τεχνολογίας των πληροφοριών με τη χρήση μέσων όπως διαδικτυακά σεμινάρια και μαζικά ανοικτά διαδικτυακά μαθήματα (MOOC) ώστε η εξ αποστάσεως εκπαίδευση να μπορεί να προσεγγίσει όσο το δυνατόν περισσότερους επαγγελματίες με το μικρότερο δυνατό κόστος.

3. **Ανάπτυξη και χρήση καινοτόμων εργαλείων και δράσεων για την προώθηση, την παρακολούθηση και την επιβολή της συμμόρφωσης** μέσω της ανάπτυξης και χρήσης νέων ή, εφόσον υπάρχουν, μέσω της βελτίωσης των υφιστάμενων εργαλείων και δράσεων που ανήκουν σε μία ή περισσότερες από τις ακόλουθες κατηγορίες:

   — **συστήματα και τεχνικές προώθησης της συμμόρφωσης** βάσει κινδύνου·

   — **συστήματα και τεχνικές αποτελεσματικής παρακολούθησης της συμμόρφωσης** με τις δεσμευτικές περιβαλλοντικές πράξεις της ΕΕ βάσει κινδύνου, καθώς και λήψη αποδεικτικών στοιχείων και ανάλυση των προβλημάτων συμμόρφωσης στα οποία μπορεί να βασίζεται αξιόπιστα η δράση παρακολούθησης.

([1]) http://susproc.jrc.ec.europa.eu/Efficient_Buildings/· βασικοί δείκτες: http://susproc.jrc.ec.europa.eu/Efficient_Buildings/documents.html.

([2]) Τα έργα θα πρέπει να διασφαλίζουν τα ακαδημαϊκά διαπιστευτήρια των προσόντων και της εκπαίδευσης και να μεγιστοποιούν το δυναμικό της τεχνολογίας των πληροφοριών με τη χρήση μέσων όπως διαδικτυακά σεμινάρια και μαζικά ανοικτά διαδικτυακά μαθήματα (MOOC) ώστε η εξ αποστάσεως εκπαίδευση να μπορεί να προσεγγίσει όσο το δυνατόν περισσότερους επαγγελματίες με το μικρότερο δυνατό κόστος.

— **συστήματα και τεχνικές αποτελεσματικής παρακολούθησης και επιβολής** βάσει κινδύνου, με σκοπό την αντιμετώπιση περιπτώσεων μη συμμόρφωσης ή υποχρεώσεων σχετικών με τις δεσμευτικές περιβαλλοντικές πράξεις της ΕΕ, τα οποία καλύπτουν τη χρήση του διοικητικού δικαίου, του ποινικού δικαίου και της περιβαλλοντικής ευθύνης.

Επεξηγηματική σημείωση

Τα συστήματα και οι τεχνικές βάσει κινδύνου στοχεύουν στην κατανόηση, αφενός, του βαθμού στον οποίο οι ιδιοκτήτες γης, η βιομηχανία, οι ΜΜΕ, οι επιχειρήσεις κοινής ωφελείας ή άλλοι («υπεύθυνοι») πρέπει να συμμορφώνονται με τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τις δεσμευτικές περιβαλλοντικές πράξεις της ΕΕ και, αφετέρου, των επιπτώσεων της μη συμμόρφωσης στο περιβάλλον και την ανθρώπινη υγεία. Με βάση αυτή την κατανόηση, αυτά τα συστήματα και οι τεχνικές επιδιώκουν να ενθαρρύνουν τη συμμόρφωση και να αποθαρρύνουν τη μη συμμόρφωση μέσω της προώθησης, της παρακολούθησης και της επιβολής.

Τα συστήματα και οι τεχνικές προώθησης θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν τη χρήση καθοδήγησης, συμβουλευτικών υπηρεσιών, εκστρατειών ευαισθητοποίησης, συμφωνιών εταιρικής σχέσης ή συστημάτων αυτοπαρακολούθησης που βοηθούν τους υπεύθυνους να συμμορφώνονται. Τα συστήματα και οι τεχνικές παρακολούθησης θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν επιτόπιες επιθεωρήσεις, επιτήρηση (μεταξύ άλλων με τη χρήση δορυφόρων και μη επανδρωμένων εναέριων οχημάτων), επιτόπιους ελέγχους, συλλογή πληροφοριών ασφάλειας, ανάλυση του κλάδου, αστυνομική έρευνα, ανάλυση δεδομένων και περιβαλλοντικούς ελέγχους. Οι τεχνικές παρακολούθησης και επιβολής μπορούν να έχουν παρόμοια ευρεία κάλυψη.

4. **Βελτίωση του χειρισμού των καταγγελιών και παρατηρήσεων του κοινού που αφορούν το περιβάλλον από τις δημόσιες αρχές,** κατά περίπτωση σε συνεργασία με ιδιωτικές οντότητες, μέσω της ανάπτυξης και της παροχής νέων, ή εφόσον υπάρχουν, μέσω της βελτίωσης των υφιστάμενων **συστημάτων και τεχνικών χειρισμού καταγγελιών και των παρατηρήσεων** του κοινού, με σκοπό τη βελτιστοποίηση της αξιοπιστίας των παρεχόμενων πληροφοριών, τη διευκόλυνση της αλληλεπίδρασης μεταξύ των αρχών και του κοινού, την ελαχιστοποίηση του διοικητικού φόρτου και τη συμβολή στην επιτυχή εφαρμογή των δεσμευτικών περιβαλλοντικών πράξεων της ΕΕ.

Επεξηγηματική σημείωση:

Στα συστήματα και τις τεχνικές χειρισμού καταγγελιών και παρατηρήσεων μπορούν να περιλαμβάνονται ηλεκτρονικά συστήματα χειρισμού καταγγελιών, ανοιχτές τηλεφωνικές γραμμές, παρατηρητήρια πολιτών και άλλες επιστημονικές πλατφόρμες για τους πολίτες. Οι επιστημονικές πλατφόρμες για τους πολίτες μπορούν, μεταξύ άλλων, να παρέχουν τη δυνατότητα στις αρμόδιες εθνικές, περιφερειακές και τοπικές αρχές να χρησιμοποιούν τη συμμετοχή των πολιτών στην παρακολούθηση της κατάστασης του περιβάλλοντος και σε άλλες μορφές παρακολούθησης, παράγοντας παράλληλα περισσότερο εναρμονισμένα και χρήσιμα δεδομένα.

5. **Προώθηση της πρόσβασης στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα και/ή στη διαμεσολάβηση** για το κοινό, ΜΚΟ, δικηγόρους, το δικαστικό σώμα, τις δημόσιες διοικήσεις ή άλλους ενδιαφερόμενους, με σκοπό τη βελτίωση της γνώσης, της κατανόησης και της εφαρμογής αυτών των μέσων επίλυσης περιβαλλοντικών διαφορών, με ιδιαίτερη έμφαση στα εξής:

— προστασία της **υγείας και ευημερίας** των ανθρώπων μέσω των απαιτήσεων των πράξεων της ΕΕ σχετικά με τον αέρα, τα ύδατα και τα απόβλητα, που καλύπτονται από τις θεματικές προτεραιότητες του προγράμματος LIFE·

— **προστασία της φύσης, της βιοποικιλότητας** και **της ποιότητας των υδάτων** μέσω των πράξεων σχετικά με τη φύση, τη βιοποικιλότητα και τα ύδατα, που καλύπτονται από τις θεματικές προτεραιότητες του προγράμματος LIFE·

— αποτελεσματική εφαρμογή της **οδηγίας για την περιβαλλοντική ευθύνη** ([1]).

Τα έργα θα πρέπει να βασίζονται στις υφιστάμενες ενότητες κατάρτισης και την τεχνογνωσία που έχει αναπτύξει η Επιτροπή στον τομέα της κατάρτισης στο περιβαλλοντικό δίκαιο ([2]).

4. ΣΥΝΔΕΣΗ ΤΩΝ ΓΕΝΙΚΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΜΕ ΤΙΣ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ ΔΡΑΣΗΣ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΥΠΟΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ «ΔΡΑΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΚΛΙΜΑ»

Σύμφωνα με τους γενικούς στόχους του κανονισμού LIFE και για τη διασφάλιση της απαιτούμενης προστιθέμενης αξίας για την ΕΕ, η διάθεση επιχορηγήσεων δράσης θα συνδέεται με τους τρεις τομείς προτεραιότητας της «Δράσης για το κλίμα» που αναφέρονται στο άρθρο 13 του κανονισμού LIFE: μετριασμός της κλιματικής αλλαγής, προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και κλιματική διακυβέρνηση και ενημέρωση, καθώς και με τους ειδικούς στόχους που καθορίζονται στα άρθρα 14, 15 και 16 του κανονισμού LIFE. Για τις επιχορηγήσεις δράσης που υλοποιούνται βάσει του υποπρογράμματος «Δράση για το κλίμα» δεν προβλέπονται θεματικές προτεραιότητες και θέματα έργων· ωστόσο, οι σχετικοί τομείς πολιτικής της «Δράσης για το κλίμα» παρατίθενται κατωτέρω και οι ετήσιες προσκλήσεις υποβολής προτάσεων περιλαμβάνουν επίσης αναλυτικότερους τομείς εργασιών σε σχέση με τους κάτωθι τομείς πολιτικής.

([1]) Οδηγία 2004/35/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 21ης Απριλίου 2004, σχετικά με την περιβαλλοντική ευθύνη όσον αφορά την πρόληψη και την αποκατάσταση περιβαλλοντικής ζημίας (ΕΕ L 143 της 30.4.2004, σ. 56).

([2]) http://ec.europa.eu/environment/legal/law/training_package.htm

Το πρόγραμμα LIFE θα συμβάλει στον μετασχηματισμό της Ένωσης σε μα κοινωνία με χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα και ανθεκτική στην κλιματική αλλαγή, μέσω της στήριξης της εφαρμογής της πολιτικής της ΕΕ για το κλίμα και της προετοιμασίας της ΕΕ για τις προσκλήσεις της δράσης για το κλίμα κατά τα επόμενα έτη και δεκαετίες. Εν προκειμένω, προτεραιότητα αποτελούν τα εξής: υλοποίηση των στόχων του πλαισίου πολιτικής για το κλίμα και την ενέργεια για το 2030 και του χάρτη πορείας 2050, καθώς και της συμφωνίας του Παρισιού και της πολιτικής προσαρμογής. Η χρήση της αναδυόμενης τεχνολογίας για τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής θα διευκολυνθεί με έργα βέλτιστων πρακτικών, έργα επίδειξης και πιλοτικά έργα, με σκοπό τη διαδοχική χρηματοδότηση σε κατάλληλες περιπτώσεις. Η πολιτική της ΕΕ για το κλίμα θα είναι στενά συνδεδεμένη με τοπικές βέλτιστες πρακτικές και πρωτοβουλίες και με πρακτικά παραδείγματα νέων και καλύτερων προσεγγίσεων για την υλοποίηση της μετάβασης σε μια κοινωνία με χαμηλά επίπεδα εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα και ανθεκτικότητα στην αλλαγή του κλίματος. Για να επιτευχθεί αυτό, οι υφιστάμενες τεχνολογίες/λύσεις χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα θα πρέπει να εξεταστούν επίσης σε σχέση με τους μη τεχνολογικούς φραγμούς που εμποδίζουν τη διείσδυσή τους στην αγορά. Το πρόγραμμα LIFE θα στηρίξει επίσης την εφαρμογή της στρατηγικής της ΕΕ για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, προκειμένου να συμβάλει σε μια Ένωση πιο ανθεκτική σε αυτήν την αλλαγή ([1]).

Όσον αφορά τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής, τα έργα θα πρέπει να επιδεικνύουν σε εθνικό, περιφερειακό ή υποπεριφερειακό επίπεδο την εφαρμογή στρατηγικών για χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα ή σχεδίων διαχείρισης της χρήσης γης. Στο πλαίσιο αυτό, ενσωματώνεται σε όλους τους τομείς μια σειρά από μέτρα για τη μείωση των εκπομπών και την αποδοτικότητα των πόρων και προωθούνται εργαλεία που ενθαρρύνουν την αλλαγή συμπεριφοράς. Στήριξη θα παρασχεθεί επίσης στην ανάπτυξη νέων προσεγγίσεων (πόλεις ή περιφέρειες πρότυπα), κατά περίπτωση μέσω του παγκόσμιου Συμφώνου των Δημάρχων για το κλίμα και την ενέργεια ([2]), στους τομείς της παραγωγής, της κατανάλωσης και της διακυβέρνησης που επιδρούν στον μετασχηματισμό της κοινωνίας.

Όσον αφορά τον τομέα προτεραιότητας της προσαρμογής, θα πρέπει να παρασχεθεί στήριξη για την υλοποίηση στρατηγικών προσαρμογής, με έμφαση σε διάφορους βασικούς τομείς με προστιθεμένη αξία για την ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων έργων σε περιφερειακό ή διασυνοριακό επίπεδο, και μέσω προσαρμογής που βασίζεται στα οικοσυστήματα, κατά περίπτωση. Τα έργα θα διαθέτουν δυναμικό επίδειξης και μεταφοράς των αποτελεσμάτων και θα πρέπει να αφορούν την προώθηση καινοτόμων λύσεων προσαρμογής, ειδικότερα μέσω της κινητοποίησης του ιδιωτικού τομέα και, κατά περίπτωση, μέσω του παγκόσμιου Συμφώνου των Δημάρχων. Τα έργα θα πρέπει επίσης να προωθούν τις συνέργειες μεταξύ της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή και του μετριασμού των συνεπειών της, καθώς και τις πολιτικές για τη μείωση του κινδύνου καταστροφών.

Τόσο η τρέχουσα όσο και η μελλοντική πολιτική της ΕΕ για το κλίμα θα μπορούσε να υποστηριχτεί από εφαρμογές στους ακόλουθους τομείς της πολιτικής για τη δράση για το κλίμα:

α) Μετριασμός της κλιματικής αλλαγής

— προσπάθειες των κρατών μελών και των περιφερειακών/τοπικών αρχών για τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου στους τομείς που δεν καλύπτονται από το σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών της ΕΕ («ΣΕΔΕ της ΕΕ», οδηγία 2003/87/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ([3])) και την απόφαση επιμερισμού των προσπαθειών (απόφαση αριθ. 406/2009/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ([4])): μεταφορές και καύσιμα, γεωργία, κατασκευές (π.χ. ενεργειακή απόδοση των κτιρίων), χρήση της γης, αλλαγή της χρήσης γης και δασοκομία·

— ανάπτυξη και εφαρμογή της λογιστικής καταγραφής των αερίων θερμοκηπίου και του μετριασμού της κλιματικής αλλαγής στον τομέα της χρήσης της γης·

— ανάπτυξη πρακτικών διαχείρισης της γης που έχουν αντίκτυπο στις εκπομπές και στις απορροφήσεις εκπομπών, π.χ. με τη μορφή συμπληρωματικών μέτρων προς εκείνα που λαμβάνουν στήριξη στο πλαίσιο των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων (ΕΔΕΤ)· κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ([5])·

— δράσεις που βελτιώνουν τη λειτουργία του συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών και της βιομηχανικής παραγωγής με μεγάλο ενεργειακό αντίκτυπο και υψηλές εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου·

([1]) Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών: Στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή [COM(2013) 216 final].

([2]) http://www.simfonodimarxon.eu/index_el.html

([3]) Οδηγία 2003/87/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Οκτωβρίου 2003, σχετικά με τη θέσπιση συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου εντός της Κοινότητας και την τροποποίηση της οδηγίας 96/61/ΕΚ του Συμβουλίου (ΕΕ L 275 της 25.10.2003, σ. 32).

([4]) Απόφαση αριθ. 406/2009/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Απριλίου 2009, περί των προσπαθειών των κρατών μελών να μειώσουν τις οικείες εκπομπές αερίων θερμοκηπίου, ώστε να τηρηθούν οι δεσμεύσεις της Κοινότητας για μείωση των εκπομπών αυτών μέχρι το 2020 (ΕΕ L 140 της 5.6.2009, σ. 136).

([5]) Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2013, περί καθορισμού κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006 (ΕΕ L 347 της 20.12.2013, σ. 320).

— φθοριούχα αέρια και ουσίες που καταστρέφουν τη στιβάδα του όζοντος, ειδικότερα έργα που συμβάλλουν στην εφαρμογή του πρωτοκόλλου του Μόντρεαλ και της τροποποίησης του Κιγκάλι, καθώς και του κανονισμού της ΕΕ για τα φθοριούχα αέρια του θερμοκηπίου· και/ή

— παρακολούθηση και υποβολή εκθέσεων από τις αρχές σχετικά με τα αέρια του θερμοκηπίου.

β) Προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή

— αστική προσαρμογή και χωροταξικός σχεδιασμός που περιορίζει τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής·

— ανθεκτικότητα των υποδομών, συμπεριλαμβανομένης της εφαρμογής του δικτύου γαλάζιας-πράσινης υποδομής και της εφαρμογής βασιζόμενων στα οικοσυστήματα προσεγγίσεων της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή·

— βιώσιμη διαχείριση των υδάτων σε επιρρεπείς στην ξηρασία περιοχές και διαχείριση πλημμυρών και παράκτιων ζωνών·

— ανθεκτικότητα των τομέων της γεωργίας, της δασοκομίας και του τουρισμού, μεταξύ άλλων και σε νησιωτικές και ορεινές περιοχές· και/ή

— στήριξη των εξόχως απόκεντρων περιοχών της ΕΕ: ετοιμότητα για ακραία καιρικά φαινόμενα, κυρίως στις παράκτιες περιοχές.

γ) Κλιματική διακυβέρνηση και πληροφόρηση

— ανάπτυξη και εφαρμογή εθνικών στρατηγικών για την ενέργεια και το κλίμα με ορίζοντα το 2030 και/ή στρατηγικές μέχρι τα μέσα του αιώνα·

— ενθάρρυνση της αλλαγής συμπεριφοράς, ενσωμάτωση των δράσεων για τη μείωση των εκπομπών και την ενεργειακή απόδοση σε διάφορους τομείς·

— αξιολόγηση της λειτουργίας του ΣΕΔΕ της ΕΕ από τις αρχές·

— ανάπτυξη ικανοτήτων, ευαισθητοποίηση σχετικά με τα φθοριούχα αέρια σε επίπεδο τελικών χρηστών και αλυσίδας διανομής εξοπλισμού·

— παρακολούθηση, εκτίμηση και εκ των υστέρων αξιολόγηση της πολιτικής για το κλίμα· και/ή

— ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών και δραστηριότητες ευαισθητοποίησης για την κάλυψη των αναγκών προσαρμογής.

5. ΤΕΧΝΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΕΡΓΩΝ ΚΑΙ ΤΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΘΕΣΗΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ [ΑΡΘΡΟ 24 ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 2 ΣΤΟΙΧΕΙΟ Δ) ΤΟΥ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ LIFE]

Στη συνέχεια, περιγράφεται η τεχνική μεθοδολογία για τη διαδικασία επιλογής των έργων και, σε ό,τι αφορά τις επιχορηγήσεις, τα κυριότερα ειδικά κριτήρια επιλεξιμότητας ([1]) και ανάθεσης δυνάμει των άρθρων 2 και 19 του κανονισμού LIFE. Δεδομένου ότι η μεθοδολογία και τα κριτήρια είναι ουσιαστικά τα ίδια για τους ίδιους τύπους έργων στο πλαίσιο και των δύο υποπρογραμμάτων, ρητή αναφορά σε κάποιο από τα υποπρογράμματα γίνεται μόνον όταν υπάρχουν διαφορές.

Για κάθε τύπο επιχορήγησης, η συμπληρωματικότητα και η βέλτιστη χρήση της χρηματοδότησης της ΕΕ –περιλαμβανομένης της χρηματοδότησης για συμπληρωματικές δραστηριότητες που χορηγείται από άλλα χρηματοδοτικά μέσα της Ένωσης, όπως αναφέρεται στο άρθρο 8 του κανονισμού LIFE– θα αξιολογούνται και θα λαμβάνονται υπόψη στο κριτήριο ανάθεσης «Προστιθέμενη αξία για την ΕΕ: συνέργειες». Για να αποφεύγονται ανεπιθύμητες αλληλοεπικαλύψεις, οι αιτούντες πρέπει να αναφέρουν τους λόγους για τους οποίους επέλεξαν να υποβάλουν αίτηση χρηματοδότησης από το πρόγραμμα LIFE και όχι από άλλα χρηματοδοτικά μέσα της Ένωσης, εάν αυτά θα μπορούσαν να στηρίξουν παρόμοια προγράμματα ή παρόμοιες δράσεις.

Τα έργα που χρηματοδοτούνται σε έναν τομέα προτεραιότητας θα πρέπει να μην υπονομεύουν τους περιβαλλοντικούς ή κλιματικούς στόχους σε κάποιον άλλον τομέα προτεραιότητας, εκτός αν ο αντίκτυπος αυτός επεξηγείται και δικαιολογείται με σαφήνεια στην πρόταση και αν οι πιθανές εναλλακτικές επιλογές και τα πιθανά μέτρα μετριασμού και προσαρμογής έχουν σχεδιαστεί ορθά, κατά περίπτωση.

Περισσότερες λεπτομέρειες θα περιλαμβάνονται στις οδηγίες για την υποβολή αίτησης και για την αξιολόγηση, οι οποίες θα δημοσιεύονται παράλληλα με τις σχετικές προσκλήσεις υποβολής προτάσεων. Στο πλαίσιο του παρόντος ΠΠΕ και του κανονισμού LIFE, η διαδικασία επιλογής των έργων μπορεί να αναπροσαρμόζεται και να βελτιώνεται σε κάθε ετήσια πρόσκληση υποβολής προτάσεων.

([1]) Η έννοια του όρου «επιλογή» στο άρθρο 24 παράγραφος 2 στοιχείο δ) του κανονισμού LIFE περιλαμβάνει και την έννοια του όρου «επιλεξιμότητα» που αναφέρεται στο άρθρο 19 του κανονισμού LIFE και στο άρθρο 131 του δημοσιονομικού κανονισμού.

5.1. **Επιχορηγήσεις δράσης**

Δεν θα γίνονται δεκτές προτάσεις από αιτούντες που πρέπει να αποκλειστούν ή που δεν πληρούν τα γενικά κριτήρια επιλεξιμότητας σύμφωνα με το άρθρο 131 του δημοσιονομικού κανονισμού.

Επίσης, οι προτάσεις πρέπει να πληρούν τις προϋποθέσεις παραδεκτού (π.χ. για ορισμένα έργα, η αίτηση πρέπει να υποβάλλεται μόνο ηλεκτρονικά) και τα κριτήρια επιλεξιμότητας (π.χ. συμμόρφωση με τις «Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την επιλεξιμότητα των ισραηλινών οντοτήτων και των δραστηριοτήτων τους στο έδαφος που καταλαμβάνεται από το Ισραήλ από τον Ιούνιο του 1967 όσον αφορά τις επιδοτήσεις, τα έπαθλα και τα χρηματοδοτικά μέσα που θα χρηματοδοτούνται από την ΕΕ από το 2014 και έπειτα» ([1])) που εφαρμόζονται σε όλες τις επιχορηγήσεις δράσης του LIFE και θα αναφέρονται επίσης ρητά στις αντίστοιχες οδηγίες για την υποβολή αιτήσεων.

Τα κριτήρια επιλεξιμότητας που εφαρμόζονται στους διάφορους τύπους έργων αναφέρονται στην αντίστοιχη ενότητα κατωτέρω. Τα κριτήρια που εφαρμόζονται με τον ίδιο τρόπο σε διαφορετικούς τύπους έργων αναφέρονται μόνο στην ενότητα 5.1.1 (Έργα που υπάγονται στο άρθρο 18 στοιχεία α), β), γ) και η) του κανονισμού LIFE).

Σύμφωνα με το άρθρο 6 παράγραφος 2 του κανονισμού LIFE, στα έργα που αναφέρονται στο άρθρο 18 του κανονισμού LIFE μπορούν να συμμετέχουν νομικά πρόσωπα που έχουν συσταθεί εκτός της Ένωσης, υπό τον όρο ότι ο δικαιούχος που συντονίζει το έργο έχει την έδρα του στην Ένωση και κάθε δραστηριότητα που πρόκειται να εκτελεστεί εκτός της Ένωσης πληροί τις απαιτήσεις του άρθρου 6 παράγραφος 1 του κανονισμού LIFE. Ως εκ τούτου, οι εν λόγω δραστηριότητες πρέπει να είναι αναγκαίες για την επίτευξη των περιβαλλοντικών και κλιματικών στόχων της Ένωσης και για τη διασφάλιση της αποτελεσματικότητας των δράσεων των έργων («παρεμβάσεων») που εκτελούνται σε εδάφη των κρατών μελών όπου ισχύουν οι Συνθήκες.

Σύμφωνα με το άρθρο 7 του κανονισμού LIFE, κατά την εξέλιξη της υλοποίησης του προγράμματος LIFE, είναι δυνατή η συνεργασία με συναφείς διεθνείς οργανισμούς, καθώς και με τα ιδρύματα και τους φορείς τους, όταν αυτό απαιτείται για την επίτευξη των γενικών στόχων που αναφέρονται στο άρθρο 3 του κανονισμού LIFE.

Επίσης, οι προτάσεις θα επιλέγονται μόνο αν, με βάση τα ειδικά δικαιολογητικά που βεβαιώνουν τις επιδόσεις του εκάστοτε αιτούντος τα προηγούμενα έτη, μπορεί να αποδειχθεί

— η επιχειρησιακή ικανότητα – ο αιτών πρέπει να διαθέτει τις απαιτούμενες επαγγελματικές ικανότητες και τα απαιτούμενα προσόντα για την ολοκλήρωση του έργου, και

— η χρηματοδοτική ικανότητα – ο αιτών πρέπει να διαθέτει σταθερές και επαρκείς πηγές χρηματοδότησης, ώστε να είναι σε θέση να ασκεί τη δραστηριότητα σε όλη τη διάρκεια του έργου και να συμμετέχει στη χρηματοδότησή του.

Για την επιλογή δημόσιων φορέων και διεθνών οργανισμών θα εφαρμόζεται το άρθρο 131 του δημοσιονομικού κανονισμού όσον αφορά τη χρηματοδοτική τους ικανότητα.

5.1.1. *Έργα που υπάγονται στο άρθρο 18 στοιχεία α), β), γ) και η) του κανονισμού LIFE*

Κατά την επιλογή πιλοτικών έργων, έργων επίδειξης, έργων βέλτιστων πρακτικών και έργων πληροφόρησης, ευαισθητοποίησης και διάδοσης κατά την έννοια του άρθρου 18 στοιχεία α), β), γ) και η) του κανονισμού LIFE, ακολουθείται η ίδια τεχνική μεθοδολογία για την επιλογή έργων και εφαρμόζονται παρόμοια κριτήρια επιλεξιμότητας και ανάθεσης, όπως επισημαίνεται κατωτέρω.

5.1.1.1. Τεχνική μεθοδολογία για την υποβολή έργων και τη διαδικασία επιλογής

Λαμβανομένης υπόψη της πρότασης που διατυπώθηκε στην ενδιάμεση αξιολόγηση και της θετικής πείρας που έχει αποκομιστεί από τις προσεγγίσεις δύο σταδίων σε ορισμένα άλλα προγράμματα της ΕΕ, το παρόν ΠΠΕ LIFE εισάγει μια προσέγγιση δύο σταδίων για τους συγκεκριμένους τομείς προτεραιότητας, στους οποίους, έως σήμερα, δυνητικοί αιτούντες με ιδέες για έργα υψηλής ενωσιακής προστιθέμενης αξίας και χωρίς πείρα στο πρόγραμμα LIFE φαίνεται ότι αποθαρρύνονταν από το να υποβάλουν αίτηση λόγω του επιπέδου λεπτομέρειας που απαιτούνταν για την αξιολόγηση μιας ολοκληρωμένης πρότασης έργου, δεδομένων των σχετικά μικρών πιθανοτήτων επιτυχίας. Στο πλαίσιο της προσέγγισης των δύο σταδίων, μόνο οι αιτούντες των οποίων οι προτάσεις έχουν μεγάλη πιθανότητα να επιλεχθούν θα καλούνται να καταθέσουν ολοκληρωμένη πρόταση [βλ. ενότητα 5.1.1.2 στοιχείο β)].

Ως εκ τούτου, στο πλαίσιο του παρόντος ΠΠΕ LIFE, προβλέπονται δύο διαδικασίες:

— μια προσέγγιση δύο σταδίων που βασίζεται σε συνοπτικό υπόμνημα ακολουθούμενο από ολοκληρωμένη πρόταση·

— μια προσέγγιση ενός σταδίου που βασίζεται μόνο σε ολοκληρωμένη πρόταση.

([1]) Ανακοίνωση αριθ. 2013/C-205/05 της Επιτροπής, ΕΕ C 205 της 19.7.2013, σ. 9.

Η επιλογή μεταξύ των δύο προσεγγίσεων θα πραγματοποιηθεί από τον εκτελεστικό οργανισμό (ΕΟ) κατόπιν συμφωνίας με την Επιτροπή (Γενική Διεύθυνση Δράσης για το Κλίμα) λαμβανομένων υπόψη των οργανωτικών και επιχειρησιακών περιορισμών κάθε πρόσκλησης υποβολής προτάσεων.

Στο πλαίσιο της πρόσκλησης υποβολής προτάσεων του 2018, η προσέγγιση των δύο σταδίων θα χρησιμοποιηθεί για το υποπρόγραμμα «Περιβάλλον». Με βάση τα σχόλια των δικαιούχων, η προσέγγιση μπορεί να επεκταθεί στο υποπρόγραμμα «Δράση για το κλίμα» τα επόμενα έτη.

Η αξιολόγηση των ολοκληρωμένων προτάσεων στο πλαίσιο της προσέγγισης του ενός σταδίου περιγράφεται στις ενότητες 5.1.1.2 και 5.1.1.3.

Η προσέγγιση των δύο σταδίων οργανώνεται ως εξής:

α) Η προσέγγιση των δύο σταδίων

Στάδιο 1:

— Πρόσκληση υποβολής προτάσεων

— Κατάθεση συνοπτικού υπομνήματος

Ο αιτών καταθέτει συνοπτικό υπόμνημα έως 10 σελίδων το οποίο περιλαμβάνει τα εξής:

— διοικητικά έντυπα σχετικά με τους δικαιούχους που συμμετέχουν στο έργο·

— συνοπτική περιγραφή των περιεχομένων του έργου, συμπεριλαμβανομένης περιγραφής του βασικού περιβαλλοντικού αντικειμένου του έργου, της προβλεπόμενης εταιρικής σχέσης, των περιορισμών που ενδέχεται να προκύψουν και του σχεδίου έκτακτης ανάγκης για την αντιμετώπισή τους, καθώς και της στρατηγικής που επιλέγεται για τη διασφάλιση της βιωσιμότητας των αποτελεσμάτων του έργου πέραν της διάρκειάς του· και

— ο προϋπολογισμός του έργου σε επίπεδο κατηγοριών δαπανών.

— Αξιολόγηση και κατάταξη του συνοπτικού υπομνήματος

Κριτήρια επιλεξιμότητας για τα συνοπτικά υπομνήματα

Με βάση το συνοπτικό υπόμνημα, ο ΕΟ εντοπίζει τις προτάσεις που πληρούν τα κριτήρια επιλεξιμότητας [βλ. ενότητα 5.1.1.2 στοιχείο α)].

Κριτήρια ανάθεσης για τα συνοπτικά υπομνήματα

Οι προτάσεις θα κατατάσσονται ανάλογα την αξία τους, δηλαδή ανάλογα με τη βαθμολογία που συγκεντρώνουν βάσει των κριτηρίων ανάθεσης «συνολική ποιότητα της πρότασης» και «συνολική προστιθέμενη αξία για την ΕΕ».

Προτάσεις που δεν επιτυγχάνουν το ελάχιστο όριο όσον αφορά το ένα ή και τα δύο κριτήρια θα αποκλείονται.

Σε περίπτωση προτάσεων που συγκεντρώνουν ίδια βαθμολογία στο κριτήριο ανάθεσης «συνολική ποιότητα της πρότασης», θα δίνεται προτεραιότητα σε προτάσεις που έχουν λάβει υψηλότερη βαθμολογία στο κριτήριο «συνολική προστιθέμενη αξία για την ΕΕ». Σε περίπτωση προτάσεων που συγκεντρώνουν ίδια βαθμολογία και στα δύο κριτήρια, η τελική κατάταξη θα αποφασίζεται από την επιτροπή αξιολόγησης.

— Κατάλογος επιλεγέντων έργων

Στον διευρυμένο κατάλογο των συνοπτικών υπομνημάτων προτάσεων των οποίων οι αιτούντες καλούνται να καταθέσουν ολοκληρωμένη πρόταση θα περιλαμβάνονται οι προτάσεις που έλαβαν την υψηλότερη βαθμολογία, για στους οποίες το άθροισμα στους αιτούμενης συνεισφοράς στους ΕΕ είναι κατά 2 έως 2,5 φορές υψηλότερο από τον διαθέσιμο προϋπολογισμό. Ο ΕΟ θα καθορίζει τον συντελεστή με βάση τα αποτελέσματα στους κατάταξης, λαμβάνοντας υπόψη το μέγεθος των προτάσεων και την πείρα που έχει αποκτηθεί όσον αφορά την προσέγγιση των δύο σταδίων. Στον διευρυμένο κατάλογο περιλαμβάνονται υποκατάλογοι για κάθε τομέα προτεραιότητας. Σε περίπτωση που η ζήτηση για έναν τομέα προτεραιότητας είναι ανεπαρκής, οι κατάλογοι που αντιστοιχούν στους υπόλοιπους τομείς προτεραιότητας μπορούν να επεκταθούν.

Στάδιο 2:

— Κατάθεση της ολοκληρωμένης πρότασης:

Οι αιτούντες των επιλέξιμων συνοπτικών υπομνημάτων που κατατάσσονται ως προτάσεις που θα μπορούσαν να λάβουν χρηματοδότηση καλούνται να καταθέσουν ολοκληρωμένη πρόταση. Μεταξύ του συνοπτικού υπομνήματος και της ολοκληρωμένης πρότασης παρέχεται περιορισμένη ευελιξία όσον αφορά τις δράσεις, την εταιρική σχέση και τον προϋπολογισμό. Ωστόσο, η ευελιξία δεν πρέπει να οδηγεί σε αλλαγή της φύσης του συνοπτικού υπομνήματος της πρότασης. Ο προϋπολογισμός μπορεί να αποκλίνει από αυτόν που προβλέπεται στο συνοπτικό υπόμνημα κατά 10 % κατ' ανώτατο όριο.

— Αξιολόγηση και κατάταξη της ολοκληρωμένης πρότασης

Η αξιολόγηση και η κατάταξη των προτάσεων θα πραγματοποιούνται με βάση τα κριτήρια επιλεξιμότητας και ανάθεσης που περιγράφονται στην ενότητα 5.1.1.2.

— Κατάρτιση του τελικού καταλόγου με τα έργα που πρόκειται να χρηματοδοτηθούν και του εφεδρικού καταλόγου

Μετά το στάδιο της εξέτασης, τα επιλεγμένα έργα θα προτείνονται για χρηματοδότηση στο πλαίσιο του διαθέσιμου προϋπολογισμού. Θα καταρτίζεται εφεδρικός κατάλογος με τα έργα που έλαβαν την υψηλότερη βαθμολογία και δεν μπορούν να χρηματοδοτηθούν με βάση τον διαθέσιμο προϋπολογισμό. Ο εφεδρικός κατάλογος θα καλύπτει ένα επιπλέον 20 % του διαθέσιμου προϋπολογισμού για το πρόγραμμα LIFE.

— Υπογραφή της συμφωνίας επιχορήγησης

β) Η προσέγγιση του ενός σταδίου

— Πρόσκληση υποβολής προτάσεων

— Κατάθεση της ολοκληρωμένης πρότασης

Οι αιτούντες καταθέτουν ολοκληρωμένη πρόταση.

— Αξιολόγηση και κατάταξη της ολοκληρωμένης πρότασης

Η αξιολόγηση και η κατάταξη των προτάσεων θα πραγματοποιούνται με βάση τα κριτήρια επιλεξιμότητας και ανάθεσης που περιγράφονται στην ενότητα 5.1.1.2.

— Κατάρτιση του τελικού καταλόγου με τα έργα που πρόκειται να χρηματοδοτηθούν και του εφεδρικού καταλόγου

Μετά το στάδιο της εξέτασης, τα επιλεγμένα έργα θα προτείνονται για χρηματοδότηση στο πλαίσιο του διαθέσιμου προϋπολογισμού. Θα καταρτίζεται εφεδρικός κατάλογος με τα έργα που έλαβαν την υψηλότερη βαθμολογία και δεν μπορούν να χρηματοδοτηθούν με βάση τον διαθέσιμο προϋπολογισμό. Ο εφεδρικός κατάλογος θα καλύπτει ένα επιπλέον 20 % του διαθέσιμου προϋπολογισμού για το πρόγραμμα LIFE.

— Υπογραφή της συμφωνίας επιχορήγησης

5.1.1.2. Κριτήρια επιλεξιμότητας και ανάθεσης

Τα κριτήρια επιλεξιμότητας α) θα ισχύουν για το συνοπτικό υπόμνημα, στην περίπτωση της προσέγγισης των δύο σταδίων, και για τις ολοκληρωμένες προτάσεις, στην περίπτωση της προσέγγισης του ενός σταδίου.

Τα κριτήρια ανάθεσης β) θα ισχύουν κατά τα οριζόμενα στο σημείο 5.1.1.1 ανωτέρω:

α) Κριτήρια επιλεξιμότητας

Τόσο το συνοπτικό υπόμνημα όσο και η ολοκληρωμένη πρόταση για ένα έργο κατά την έννοια του άρθρου 18 στοιχεία α), β), γ) ή η) του κανονισμού LIFE δεν θα γίνονται δεκτά για να αξιολογηθεί η αξία τους εάν στην πρόταση έργου δεν αποδεικνύεται ότι το έργο:

— συμβάλλει σε έναν ή περισσότερους από τους γενικούς στόχους που ορίζονται στο άρθρο 3 του κανονισμού LIFE και σε έναν ή περισσότερους από τους σχετικούς ειδικούς στόχους των άρθρων 10, 11, 12, 14, 15 και 16 του κανονισμού LIFE,

— εμπίπτει στο πεδίο του τομέα προτεραιότητας του υποπρογράμματος του LIFE όπως ορίζεται στα άρθρα 9 και 13 του κανονισμού LIFE στο πλαίσιο του οποίου υποβλήθηκε η πρόταση έργου, και

— αντιστοιχεί σε έναν από τους ακόλουθους τύπους έργων που ορίζονται στο άρθρο 2 στοιχεία α), β), γ) και η) του κανονισμού LIFE:

«πιλοτικά έργα»: τα έργα που εφαρμόζουν τεχνική ή μέθοδο η οποία δεν έχει εφαρμοστεί ούτε έχει δοκιμαστεί στο παρελθόν ή αλλού, αποφέρουν πιθανά περιβαλλοντικά ή κλιματικά οφέλη σε σύγκριση με τις τρέχουσες βέλτιστες πρακτικές και μπορούν να εφαρμοστούν μεταγενέστερα σε ευρύτερη κλίμακα σε παρόμοιες καταστάσεις·

«έργα επίδειξης»: τα έργα που θέτουν σε εφαρμογή, δοκιμάζουν, αξιολογούν και διαδίδουν ενέργειες, μεθοδολογίες ή προσεγγίσεις που είναι καινούργιες ή άγνωστες στο πλαίσιο του συγκεκριμένου έργου, όπως το γεωγραφικό, οικολογικό, κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο, και οι οποίες θα μπορούσαν να εφαρμοστούν αλλού σε παρόμοιες περιστάσεις·

«έργα βέλτιστων πρακτικών»: τα έργα που εφαρμόζουν κατάλληλες, οικονομικά αποδοτικές, τελευταίου τύπου τεχνικές, μεθόδους και προσεγγίσεις, λαμβάνοντας υπόψη το συγκεκριμένο πλαίσιο του έργου·

«έργα πληροφόρησης, ευαισθητοποίησης και διάδοσης»: τα έργα που αποσκοπούν στην υποστήριξη της επικοινωνίας, της διάδοσης πληροφοριών και της ευαισθητοποίησης στους τομείς του υποπρογράμματος «Περιβάλλον» ή «Δράση για το κλίμα».

Τα πιλοτικά έργα και τα έργα επίδειξης στο πλαίσιο του τομέα προτεραιότητας *Περιβάλλον και αποδοτικότητα των πόρων*, καθώς και τα πιλοτικά έργα, τα έργα επίδειξης και τα έργα βέλτιστων πρακτικών στο πλαίσιο των τομέων προτεραιότητας *Μετριασμός της κλιματικής αλλαγής και Προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή*, πρέπει να περιλαμβάνουν ενέργειες που αποφέρουν ουσιαστικά και μετρήσιμα άμεσα αποτελέσματα στο ή στα υπό εξέταση ζητήματα σχετικά με το περιβάλλον και τη δράση για το κλίμα.

Τα πιλοτικά έργα, τα έργα επίδειξης και τα έργα βέλτιστων πρακτικών στο πλαίσιο του τομέα προτεραιότητας *Φύση και βιοποικιλότητα* πρέπει να διαθέτουν ποσοστό τουλάχιστον 25 % του επιλέξιμου προϋπολογισμού σε συγκεκριμένες ενέργειες διατήρησης (μπορεί να υπάρχουν περιορισμένες εξαιρέσεις ανάλογα με τις εκάστοτε πολιτικές ανάγκες· οι εξαιρέσεις αυτές θα προσδιορίζονται ρητά στις κατευθυντήριες γραμμές για την υποβολή αιτήσεων). Ως συγκεκριμένες ενέργειες διατήρησης νοούνται οι ενέργειες που αποφέρουν ουσιαστικά και μετρήσιμα άμεσα αποτελέσματα στο ή στα υπό εξέταση ζητήματα σχετικά με το περιβάλλον και το κλίμα, εν προκειμένω οι ενέργειες που συνεπάγονται τη βελτίωση ή την επιβράδυνση/ανάσχεση/αντιστροφή του καθεστώτος διατήρησης ή της οικολογικής κατάστασης των στοχευόμενων ειδών, οικοτόπων οικοσυστημάτων ή οικοσυστημικών υπηρεσιών (για περισσότερες λεπτομέρειες, βλέπε τις κατευθυντήριες γραμμές για την υποβολή αιτήσεων).

Τα πιλοτικά έργα, τα έργα επίδειξης, τα έργα βέλτιστων πρακτικών ή τα έργα πληροφόρησης, ευαισθητοποίησης και διάδοσης στο πλαίσιο των τομέων προτεραιότητας *Περιβαλλοντική ή κλιματική διακυβέρνηση και πληροφόρηση* πρέπει να περιλαμβάνουν ενέργειες που αποφέρουν ουσιαστικά και μετρήσιμα άμεσα ή έμμεσα αποτελέσματα στο ή στα υπό εξέταση ζητήματα σχετικά με το περιβάλλον και/ή την κλιματική δράση εξασφαλίζοντας την επίτευξη ουσιαστικών και μετρήσιμων άμεσων αποτελεσμάτων όσον αφορά το ή τα υπό εξέταση ζητήματα που αφορούν τη σχετική με το περιβάλλον και/ή το κλίμα διακυβέρνηση, πληροφόρηση και/ή ευαισθητοποίηση και διάδοση.

Τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα που αφορούν το περιβάλλον, την κλιματική δράση και/ή τη διακυβέρνηση και πληροφόρηση θα πρέπει να είναι ήδη μετρήσιμα και να έχουν μετρηθεί και ή προτυποποιηθεί σε συνάρτηση με τις μετρήσεις που έχουν καταγραφεί κατά τη διάρκεια των έργων.

Ως μέτρο για την αποφυγή των αλληλοεπικαλύψεων με άλλα προγράμματα της ΕΕ ([1]), τα έργα με επίκεντρο την **έρευνα** ([2]) ή με αντικείμενο την κατασκευή **μεγάλων υποδομών** δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του προγράμματος LIFE και, ως εκ τούτου, **δεν είναι επιλέξιμα**.

Τα έργα του LIFE δεν εξυπηρετούν τον σκοπό της χρηματοδότησης μέτρων αντιστάθμισης που απορρέουν από τυχόν υποχρεώσεις δυνάμει του εθνικού ή ενωσιακού δικαίου.

β) Κριτήρια ανάθεσης

Τα μέτρα ανάθεσης ισχύουν για όλους τους τομείς προτεραιότητας, εκτός εάν ορίζεται διαφορετικά. Τα έργα ανταγωνίζονται μεταξύ τους μόνον εντός του ίδιου τομέα προτεραιότητας.

Ειδικά κριτήρια ανάθεσης για συνοπτικά υπομνήματα

Προκειμένου να χαρακτηριστούν επιλέξιμα για κατάταξη, όλα τα συνοπτικά υπομνήματα στο στάδιο 1 της προσέγγισης των δύο σταδίων πρέπει να συγκεντρώσουν την ελάχιστη απαιτούμενη βαθμολογία για τα ακόλουθα κριτήρια ανάθεσης:

1. **Συνολική ποιότητα της πρότασης**: στο πλαίσιο του συγκεκριμένου κριτηρίου δίνεται ιδιαίτερη σημασία στη σαφήνεια των προτάσεων (συμπεριλαμβανομένης της περιγραφής του προεπιχειρησιακού πλαισίου), στη δυνατότητα υλοποίησής τους και στην ενδεικτική σχέση ποιότητας/κόστους. **Μέγιστος αριθμός μονάδων 20 (με ελάχιστη απαιτούμενη βαθμολογία 5)**

2. **Συνολική προστιθέμενη αξία για την ΕΕ**: στο πλαίσιο του συγκεκριμένου κριτηρίου δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στη συμβολή του έργου στις προτεραιότητες του LIFE, στον αναμενόμενο αντίκτυπό του και στη βιωσιμότητα των αποτελεσμάτων του έργου. **Μέγιστος αριθμός μονάδων 30 (με ελάχιστη απαιτούμενη βαθμολογία 10)**

([1]) Αιτιολογική σκέψη 11 του κανονισμού LIFE.

([2]) Οι προτάσεις με επίκεντρο την έρευνα μπορούν να υποβάλλονται σε έλεγχο προκειμένου να διαπιστώνεται αν πληρούν τα κριτήρια των σχετικών προσκλήσεων υποβολής προτάσεων στο πλαίσιο του προγράμματος-πλαισίου «Ορίζων 2020»: http://ec.europa.eu/research/participants/portal/desktop/en/opportunities/index.html.

Κριτήρια ανάθεσης για ολοκληρωμένες προτάσεις

Για αμφότερες τις προσεγγίσεις, των δύο σταδίων και του ενός σταδίου, οι ολοκληρωμένες προτάσεις αξιολογούνται και βαθμολογούνται με βάση την αξία τους, σύμφωνα με τα κριτήρια ανάθεσης και το σύστημα βαθμολόγησης που περιγράφονται κατωτέρω:

— Τεχνική συνοχή και ποιότητα

Με τον όρο τεχνική συνοχή νοείται ότι οι προτεινόμενες δράσεις του έργου θα πρέπει να συνιστούν κατάλληλα και εφικτά μέτρα για την επίτευξη των προβλεπόμενων υλοποιήσεων και αποτελεσμάτων του έργου. Ούτε οι δράσεις ούτε οι υλοποιήσεις και τα αποτελέσματα που προβλέπονται θα πρέπει να έρχονται σε αντίθεση με οποιονδήποτε από τους στόχους που επιδιώκονται στο πλαίσιο του προγράμματος LIFE. Με τον όρο τεχνική ποιότητα νοείται ότι οι δράσεις του έργου θα πρέπει να αποσκοπούν στη μεγιστοποίηση της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητάς τους σε σχέση με τις υλοποιήσεις και τα αποτελέσματα που επιδιώκονται. Οι δράσεις του έργου θα πρέπει να είναι άρτια σχεδιασμένες και να περιγράφονται με σαφήνεια.

— Χρηματοδοτική συνοχή και ποιότητα

Οι χρηματοδοτικές συνεισφορές των δικαιούχων και των φορέων συγχρηματοδότησης, ο προτεινόμενος προϋπολογισμός και η εναρμόνισή του με τις προτεινόμενες δράσεις και τους ισχύοντες κανόνες, καθώς και η αποτελεσματικότητα της προτεινόμενης προσέγγισης ως προς το κόστος και η σχέση ποιότητας/κόστους αξιολογούνται με βάση το συγκεκριμένο κριτήριο όσον αφορά τα αναμενόμενα αποτελέσματα των δράσεων που κρίνονται αρκετά συναφείς από τεχνικής πλευράς και χαρακτηρίζονται από αποδεκτό βαθμό τεχνικής ποιότητας. Ο προϋπολογισμός πρέπει να είναι διαφανής, δηλαδή τα στοιχεία κόστους θα πρέπει να περιγράφονται επαρκώς.

— Προστιθέμενη αξία για την ΕΕ: εύρος και ποιότητα της συμβολής στους ειδικούς στόχους των τομέων προτεραιότητας των δύο υποπρογραμμάτων LIFE

Θα αξιολογούνται το αναμενόμενο εύρος της συμβολής της κάθε πρότασης –υπό την προϋπόθεση ότι κρίνεται αρκετά συναφής από τεχνικής και χρηματοδοτικής πλευράς και χαρακτηρίζεται από αποδεκτό βαθμό ποιότητας– σε έναν ή περισσότερους ειδικούς στόχους των τομέων προτεραιότητας των δύο υποπρογραμμάτων LIFE, όπως ορίζονται στα άρθρα 10, 11 και 12 του κανονισμού LIFE (όσον αφορά το υποπρόγραμμα «Περιβάλλον» του LIFE) και στα άρθρα 14, 15 και 16 (όσον αφορά το υποπρόγραμμα «Δράση για το κλίμα» του LIFE), καθώς και η ποιότητα της εν λόγω συμβολής. Η αξιολόγηση του συγκεκριμένου κριτηρίου καλύπτει, ειδικότερα, το εύρος και την ποιότητα της συμβολής στους επιδιωκόμενους ειδικούς στόχους (αντίκτυπος)· η έκταση των αναμενόμενων αποτελεσμάτων κατά τη λήξη του έργου για το περιβάλλον και/ή το κλίμα λόγω των δράσεων του έργου, σε σύγκριση με την τρέχουσα κατάσταση που εκτιμάται ή μετράται κατά την έναρξη του έργου. Θα λαμβάνεται επίσης υπόψη η καταλληλότητα του εδαφικού, του κοινωνικού και του πολιτικού πλαισίου ([1]) που αναμένεται να επηρεαστεί από τις δράσεις του έργου.

Τα αναμενόμενα αποτελέσματα θα πρέπει να διατυπώνονται λαμβανομένων υπόψη των εφαρμοστέων δεικτών και μονάδων μέτρησης σε επίπεδο έργου, που τα έργα θα πρέπει να υποβάλλουν στη βάση δεδομένων βασικών δεικτών σε επίπεδο έργου του LIFE, η οποία έχει δημιουργηθεί για τον σκοπό αυτό ([2]). Με τον τρόπο αυτό, οι προτάσεις, π.χ., για τα υποπρογράμματα του LIFE «Φύση και βιοποικιλότητα» θα αξιολογούνται βάσει των αναμενόμενων αποτελεσμάτων τους στις δομές και τις λειτουργίες των οικοτόπων, καθώς και στην κατάσταση των ειδών και/ή της οικολογικής κατάστασης των οικοσυστημάτων και στην κατάσταση των υπηρεσιών τους. Στο πλαίσιο αυτής της αξιολόγησης συνεκτιμώνται μόνο οι δράσεις που κρίνονται υλοποιήσιμες βάσει της αξιολόγησης της τεχνικής και χρηματοδοτικής συνοχής.

— Προστιθέμενη αξία για την ΕΕ: βιωσιμότητα (συνέχιση, αναπαραγωγή, μεταφορά):

Η βιωσιμότητα των αποτελεσμάτων του έργου σε μεσοπρόθεσμο και μακροπρόθεσμο ορίζοντα είναι η δυνατότητα διατήρησής τους μετά την υλοποίηση του έργου, από πλευράς δυνατότητας συνέχισης, αναπαραγωγής ή μεταφοράς.

Ως συνέχιση νοείται η συνεχής χρήση, μετά το τέλος του έργου, των λύσεων που υλοποιήθηκαν στο πλαίσιο του έργου μόνο στις οντότητες οι οποίες συμμετείχαν στο έργο, αλλά έχουν τη δυνατότητα περαιτέρω γεωγραφικής εξάπλωσης. Απλώς και μόνο η συνέχιση και διατήρηση των αποτελεσμάτων του έργου θα αποτελεί επαρκές στοιχείο για τη συγκέντρωση της ελάχιστης απαιτούμενης βαθμολογίας, ενώ η περαιτέρω γεωγραφική εξάπλωση θα κριθεί με βάση το αναμενόμενο πεδίο εφαρμογής, που την καθιστά συγκρίσιμη με την αναπαραγωγή ή τη μεταφορά.

Ως αναπαραγωγή νοείται η εκ νέου χρήση των λύσεων που εφαρμόστηκαν στο πλαίσιο του έργου κατά τον ίδιο τρόπο και για τους ίδιους σκοπούς από άλλες οντότητες/άλλους τομείς κατά τη διάρκεια ή μετά τη λήξη του έργου.

([1]) Το συναφές με το έργο ειδικό πλαίσιο που ορίζεται με βάση το ευρύτερο πλαίσιό του (βιογεωγραφική περιοχή· εδαφική έκταση που ορίζεται μέσω του προτύπου γεωκωδικών για τον χαρακτηρισμό των υποδιαιρέσεων των χωρών για στατιστικούς σκοπούς, NUTS· υδατικό σύστημα· οικοσυστημικές και συναφείς υπηρεσίες· τοποθεσία Natura 2000) και οι ειδικές για το έργο ρυθμίσεις που ορίζονται όσον αφορά τη χρονική διάρκεια και/ή το μέγεθος της περιοχής στην οποία θα υλοποιηθούν δράσεις και τον αριθμό των προσώπων που θα επηρεαστούν σε σχέση με την ιδιαίτερη έμφαση που δίνει το έργο στο περιβάλλον, στη δράση για το κλίμα ή στη σχετική διακυβέρνηση και πληροφόρηση.

([2]) Μια έκδοση επίδειξης είναι διαθέσιμη στον δικτυακό τόπο του LIFE, στην ακόλουθη διεύθυνση: http://ec.europa.eu/environment/life/toolkit/pmtools/index.htm.

Ως μεταφορά νοείται η χρήση των λύσεων που εφαρμόστηκαν στο πλαίσιο του έργου με διαφορετικό τρόπο ή για διαφορετικό σκοπό σχετικό με το περιβάλλον, τη δράση για το κλίμα ή τη συναφή διακυβέρνηση και πληροφόρηση από τις ίδιες ή άλλες οντότητες/τους ίδιους ή άλλους τομείς κατά τη διάρκεια ή μετά τη λήξη του έργου.

Οι αιτούντες οφείλουν να αποδεικνύουν στις προτάσεις τους ότι οι λύσεις (δηλαδή οι τεχνικές, οι μέθοδοι, οι μεθοδολογίες, οι προσεγγίσεις και/ή οι δράσεις ή οι υποστηρικτικές δραστηριότητες πληροφόρησης, επικοινωνίας και ευαισθητοποίησης) που επιδιώκουν να αποφέρουν άμεσα και/ή έμμεσα θετικά αποτελέσματα όσον αφορά τους σχετικούς στόχους του κανονισμού LIFE έχουν δυνατότητες συνέχισης, αναπαραγωγής και/ή μεταφοράς.

Η επιτυχής συνέχιση, αναπαραγωγή και/ή μεταφορά προϋποθέτουν τη χάραξη στρατηγικής με ενέργειες που θα πολλαπλασιάζουν τον αντίκτυπο των αποτελεσμάτων των έργων και θα διασφαλίζουν την ευρύτερη διείσδυσή τους σε μεγάλες μάζες του πληθυσμού κατά τη διάρκεια του έργου και/ή σε βραχυπρόθεσμο και μεσοπρόθεσμο ορίζοντα μετά το τέλος του προγράμματος LIFE. Η διαδικασία αυτή υπερβαίνει τη μεταφορά γνώσης και τη δικτύωση και αφορά την εφαρμογή των λύσεων που αναπτύσσονται και/ή εφαρμόζονται στο πλαίσιο του έργου και μετά το τέλος του έργου σε άλλους τομείς ή για διαφορετικό σκοπό.

Οι αιτούντες πρέπει να υποβάλλουν σαφή και αξιόπιστη περιγραφή της στρατηγικής και των μέτρων που προβλέπονται για την επίτευξη του στόχου αυτού, συμπεριλαμβανομένης της παροχής διευκρινίσεων όσον αφορά τα εξής:

— τον τρόπο με τον οποίο αναμένεται να διατηρηθούν οι λύσεις σε επίπεδο έργου μετά το τέλος του έργου, συμπεριλαμβανομένων των σχετικών μακροπρόθεσμων κοινωνικών και οικονομικών αποτελεσμάτων που προβλέπεται να αποφέρουν·

— τον βαθμό στον οποίο αναμένεται να κριθεί αναγκαία ή χρήσιμη η παροχή περαιτέρω δημόσιας στήριξης, μεταξύ άλλων με τη μορφή δανείων μέσω καινοτόμων χρηματοδοτικών μέσων, για την κλιμάκωση, την αναπαραγωγή ή τη μεταφορά των λύσεων· και

— ειδικότερα για έργα με τη συμμετοχή εμπορικών παραγόντων και παραγόντων που δραστηριοποιούνται κατά μήκος των αξιακών αλυσίδων, τον βαθμό στον οποίο αναμένεται να επιτευχθεί ή να διατηρηθεί η «χρηματοδοτική ωριμότητα» («επενδυτική ετοιμότητα» / «δυνατότητα τραπεζικής χρηματοδότησης») για τις εν λόγω λύσεις κατά τη διάρκεια του έργου.

— Προστιθέμενη αξία για την ΕΕ: συνέργειες και διακρατική διάσταση

— Συνέργειες (συμπεριλαμβανομένων των πολλαπλών σκοπών, της ενσωμάτωσης/συμπληρωματικότητας, των πράσινων δημόσιων συμβάσεων, του οικολογικού σήματος και της αξιοποίησης των αποτελεσμάτων της έρευνας που χρηματοδοτείται από την ΕΕ):

Συνέργειες μπορούν να επιτευχθούν με την υιοθέτηση προσεγγίσεων πολλαπλών σκοπών και την ενσωμάτωση και/ή συμπληρωματικότητά τους με άλλες πολιτικές και μηχανισμούς χρηματοδότησης της ΕΕ. Οι προτάσεις θα λαμβάνουν υψηλότερη βαθμολογία για τις συνέργειες, ανάλογα με το εύρος και την ποιότητά τους.

Η χρήση **μηχανισμού υλοποίησης πολλαπλών σκοπών** σημαίνει ότι η πρόταση δεν αποσκοπεί μόνο να επιτύχει τους ειδικούς βασικούς στόχους του έργου όσον αφορά το περιβάλλον και/ή τη δράση για το κλίμα, αλλά επιδιώκει, ταυτόχρονα, να υλοποιήσει και άλλους σκοπούς (π.χ. για τη βελτίωση της διαχείρισης των αποβλήτων και της κοινωνικής ενσωμάτωσης). Η έννοια αυτή εμπερικλείει επίσης στρατηγικές για τη διασφάλιση κοινωνικής και οικονομικής βιωσιμότητας παράλληλα με την οικολογική διάσταση της βιωσιμότητας και/ή τη διάσταση της δράσης για το κλίμα (π.χ. στην κυκλική οικονομία, διάφοροι παράγοντες κατά μήκος της αξιακής αλυσίδας επιτυγχάνουν την παράταση των κύκλων ζωής των προϊόντων και την ένταξη μακροχρόνια ανέργων στην αγορά εργασίας).

Προτάσεις έργων οι οποίες δίνουν έμφαση σε συγκεκριμένο ζήτημα σχετικά με το περιβάλλον ή τη δράση για το κλίμα, ενώ βελτιώνουν παράλληλα την **ενσωμάτωση** αυτών των ειδικών στόχων για το περιβάλλον ή τη δράση για το κλίμα σε άλλους τομείς πολιτικής και/ή επιτυγχάνουν **συμπληρωματικότητα** με αυτούς, δημιουργώντας με τον τρόπο αυτό συνέργειες με τους στόχους άλλων πολιτικών της Ένωσης, θα αξιολογούνται θετικά. Θα παρέχεται η δυνατότητα συγκέντρωσης έως και οκτώ επιπλέον μονάδων για τη χρήση μηχανισμών πολλαπλών σκοπών, την ενσωμάτωση ή τη συμπληρωματικότητα ή τον συνδυασμό οποιωνδήποτε εξ αυτών.

Συνέργειες μπορούν επίσης να επιτευχθούν μέσω των πράσινων δημόσιων συμβάσεων και της χρήσης συστήματος οικολογικής σήμανσης όσον αφορά την ενσωμάτωση στόχων οικολογικής παραγωγής και παροχής υπηρεσιών, καθώς και μέσω της αξιοποίησης των ερευνητικών αποτελεσμάτων στο πλαίσιο του «Ορίζων 2020» ή των προηγούμενων προγραμμάτων. Όσον αφορά τα «παραδοσιακά» έργα, η δέσμευση για τη σύναψη **πράσινων δημόσιων συμβάσεων** ([1]) και/ή η προτίμηση προϊόντων και/ή υπηρεσιών **επίσημα αναγνωρισμένων συστημάτων οικολογικής σήμανσης**, όπως το οικολογικό σήμα της ΕΕ ([2]), μέσω σαφούς μηχανισμού υλοποίησης λαμβάνουν μία επιπλέον μονάδα η καθεμία.

([1]) Για τις πράσινες δημόσιες συμβάσεις, βλ. τις ακόλουθες διευθύνσεις: http://ec.europa.eu/environment/gpp/index_en.htm, και ιδίως http://ec.europa.eu/environment/gpp/buying_handbook_en.htm και http://ec.europa.eu/environment/gpp/eu_gpp_criteria_en.htm.

([2]) http://ec.europa.eu/environment/ecolabel/eu-ecolabel-products-and-services.html.

Επίσης, η **αξιοποίηση** των αποτελεσμάτων έργων έρευνας και καινοτομίας για το περιβάλλον και το κλίμα που έχουν χρηματοδοτηθεί από το «Ορίζων 2020» ή από προηγούμενα προγράμματα-πλαίσια, θα λαμβάνει μία επιπλέον μονάδα, εφόσον υπάρχουν επαρκή στοιχεία που να αποδεικνύουν την προστιθέμενη αξία της εν λόγω αξιοποίησης για το έργο.

— Διακρατική διάσταση

Οι προτάσεις θα ευνοούνται, αν η διακρατική συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών είναι καθοριστικό εχέγγυο για την επίτευξη των στόχων του έργου. Με βάση το συγκεκριμένο κριτήριο, μια πρόταση θα λαμβάνει έως και τέσσερις επιπλέον μονάδες αν υπάρχουν επαρκή στοιχεία που να αποδεικνύουν την προστιθέμενη αξία της διακρατικής προσέγγισης ([1]).

— *Ειδικά κριτήρια και σύστημα βαθμολόγησης για έργα του υποπρογράμματος «Περιβάλλον»*

Τα ειδικά κριτήρια και το σύστημα βαθμολόγησης που εφαρμόζονται στο πλαίσιο του υποπρογράμματος «Περιβάλλον» υποδεικνύουν ότι μόνο στο πλαίσιο του υποπρογράμματος «Περιβάλλον» καθορίζονται θεματικές προτεραιότητες (παράρτημα ΙΙΙ του κανονισμού LIFE) και, κατ' επέκταση, τα σχετικά θέματα έργων (ενότητα 3 ανωτέρω).

— Προστιθέμενη αξία για την ΕΕ: συμβολή στα θέματα έργων

Οι προτάσεις του προγράμματος LIFE που εμπίπτουν σαφώς στα θέματα έργων και στην υλοποίηση των θεματικών προτεραιοτήτων που επισημαίνονται στο παράρτημα ΙΙΙ για το υποπρόγραμμα «Περιβάλλον», όπως ορίζεται στο πολυετές πρόγραμμα εργασίας, θα λαμβάνουν υψηλότερη βαθμολογία αν πληρούν αυτό το κριτήριο.

Οι προτάσεις έργων στο πλαίσιο του τομέα προτεραιότητας Περιβάλλον και αποδοτικότητα των πόρων θα λαμβάνουν 5 μονάδες αν ανταποκρίνονται πλήρως σε ένα από τα θέματα έργων που απαριθμούνται στο τμήμα 3 του συγκεκριμένου τομέα προτεραιότητας. Εάν, επιπλέον, η λύση ή οι λύσεις (δηλαδή οι τεχνικές, οι μέθοδοι, οι ενέργειες, οι μεθοδολογίες ή οι προσεγγίσεις κατά την έννοια του άρθρου 2 του κανονισμού LIFE) για το υπό εξέταση περιβαλλοντικό ζήτημα είναι καινούργιες ή άγνωστες στην Ευρωπαϊκή Ένωση, το έργο θα λαμβάνει άλλες 5 μονάδες.

Οι προτάσεις έργων στο πλαίσιο του τομέα προτεραιότητας Φύση και βιοποικιλότητα και του τομέα προτεραιότητας Περιβαλλοντική διακυβέρνηση και πληροφόρηση θα λαμβάνουν 10 μονάδες αν ανταποκρίνονται πλήρως σε ένα από τα θέματα έργων του συγκεκριμένου τομέα προτεραιότητας.

	Κριτήρια ανάθεσης	Ελάχιστη απαιτούμενη βαθμολογία (*)	Μέγιστη βαθμολογία
Τεχνική και χρηματοδοτική συνοχή και ποιότητα			
1	Τεχνική συνοχή και ποιότητα	10	20
2	Χρηματοδοτική συνοχή και ποιότητα (συμπεριλαμβανομένης της σχέσης ποιότητας/κόστους)	10	20
Προστιθέμενη αξία για την ΕΕ:			
3	Εύρος και ποιότητα της συμβολής στους ειδικούς στόχους των τομέων προτεραιότητας του υποπρογράμματος «Περιβάλλον» του LIFE	10	20
4	Βιωσιμότητα (συνέχιση, αναπαραγωγή, μεταφορά)	8	15
	Συνολική (απαιτούμενη) βαθμολογία	50 (*)	

([1]) Η έννοια του όρου «διακρατικός», ή «διεθνικός» όπως προβλέπεται στον κανονισμό LIFE, καλύπτει μόνο τη συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών, καθώς και τη συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών και των τρίτων χωρών που συμμετέχουν στο πρόγραμμα LIFE σύμφωνα με το άρθρο 5 του κανονισμού LIFE. Οι δραστηριότητες εκτός της Ένωσης ή σε υπερπόντιες χώρες και υπερπόντια εδάφη, όταν αυτό είναι εφικτό κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 6 του κανονισμού LIFE, δεν θα συνεπάγονται τη συγκέντρωση υψηλότερης βαθμολογίας με βάση το συγκεκριμένο κριτήριο ανάθεσης.

	Κριτήρια ανάθεσης	Ελάχιστη απαιτούμενη βαθμολογία (*)	Μέγιστη βαθμολογία
	Επιπλέον μονάδες		
5	Συμβολή στα θέματα έργων	—	0 ή 5 ή 10
6	— Συνέργειες [συμπεριλαμβανομένων των πολλαπλών σκοπών και της ενσωμάτωσης/συμπληρωματικότητας (κατ' ανώτατο όριο 8 μονάδες), των πράσινων δημόσιων συμβάσεων (κατ' ανώτατο όριο 1 μονάδα), του οικολογικού σήματος (κατ' ανώτατο όριο 1 μονάδα) και της αξιοποίησης των ερευνητικών αποτελεσμάτων της ΕΕ (κατ' ανώτατο όριο 1 μονάδα)] — Διακρατική διάσταση (κατ' ανώτατο όριο 4 μονάδες)	—	15
	Μέγιστη βαθμολογία		**100**

(*) Η πρόταση έργου πρέπει να συγκεντρώνει την ελάχιστη απαιτούμενη βαθμολογία για κάθε κριτήριο ανάθεσης, ενώ η συνολική βαθμολογία όσον αφορά τα κριτήρια για τα οποία έχει οριστεί ελάχιστη απαιτούμενη βαθμολογία πρέπει να ισοδυναμεί με τουλάχιστον 50 μονάδες.

— *Ειδικά κριτήρια και σύστημα βαθμολόγησης για τα έργα «Δράση για το Κλίμα»*

Τα ειδικά κριτήρια και το σύστημα βαθμολόγησης που εφαρμόζονται στο πλαίσιο του υποπρογράμματος «Δράση για το κλίμα» υποδεικνύουν την ανάγκη εστίασης στους τομείς προτεραιότητας της «Δράσης για το κλίμα», καθώς και στους τομείς πολιτικής της «Δράσης για το κλίμα» που περιλαμβάνονται στο τμήμα 4. Επιπλέον, οι ετήσιες προσκλήσεις υποβολής προτάσεων θα περιέχουν αναλυτικότερους τομείς εργασιών σε σχέση με τους τομείς πολιτικής, ούτως ώστε οι νέες προκλήσεις και εξελίξεις να αντικατοπτρίζονται στις κλιματικές πολιτικές.

— Προστιθέμενη αξία για την ΕΕ: καταλληλότητα των προτάσεων για τους τομείς πολιτικής και τους αναλυτικούς τομείς εργασιών της «Δράσης για το κλίμα» που περιλαμβάνονται στις ετήσιες προσκλήσεις υποβολής προτάσεων

Οι προτάσεις οι οποίες διαλαμβάνουν τομείς πολιτικής και αναλυτικούς τομείς εργασιών της «Δράσης για το κλίμα» που περιλαμβάνονται στις ετήσιες προσκλήσεις υποβολής προτάσεων δύνανται να λαμβάνουν υψηλότερη βαθμολογία (όπως προβλέπεται στο σημείο 5 του πίνακα κατωτέρω) με βάση το συγκεκριμένο κριτήριο.

	Κριτήρια ανάθεσης	Ελάχιστη απαιτούμενη βαθμολογία (*)	Μέγιστη βαθμολογία
Τεχνική και χρηματοδοτική συνοχή και ποιότητα			
1	Τεχνική συνοχή και ποιότητα	10	20
2	Χρηματοδοτική συνοχή και ποιότητα (συμπεριλαμβανομένης της σχέσης ποιότητας/κόστους)	10	20
Προστιθέμενη αξία για την ΕΕ			
3	Εύρος και βαθμός ποιότητας της συμβολής στους τομείς προτεραιότητας του υποπρογράμματος του LIFE «Δράση για το κλίμα» και στους συναφείς ειδικούς στόχους που περιλαμβάνονται στα άρθρα 14, 15 και 16 του κανονισμού LIFE	10	20
4	Βιωσιμότητα (συνέχιση, αναπαραγωγή, μεταφορά)	8	15
	Συνολική (απαιτούμενη) βαθμολογία	50 (*)	

	Κριτήρια ανάθεσης	Ελάχιστη απαιτούμενη βαθμολογία (*)	Μέγιστη βαθμολογία
Επιπλέον μονάδες Προστιθέμενη αξία για την ΕΕ: συμβολή στην εφαρμογή της συμφωνίας του Παρισιού			
5	Συμβολή στους τομείς πολιτικής της «Δράσης για το κλίμα» που καθορίζονται στο τμήμα 4	—	0 ή 5
	Συμβολή στους αναλυτικούς τομείς εργασιών που περιλαμβάνονται στις ετήσιες προσκλήσεις υποβολής προτάσεων στο πλαίσιο της «Δράσης για το κλίμα» του LIFE	—	0 ή 5
6	— Συνέργειες [συμπεριλαμβανομένων των πολλαπλών σκοπών και της ενσωμάτωσης/συμπληρωματικότητας (κατ' ανώτατο όριο 8 μονάδες), των πράσινων δημόσιων συμβάσεων (κατ' ανώτατο όριο 1 μονάδα), του οικολογικού σήματος (κατ' ανώτατο όριο 1 μονάδα) και της αξιοποίησης των ερευνητικών αποτελεσμάτων της ΕΕ (κατ' ανώτατο όριο 1 μονάδα)] — Διακρατική διάσταση (κατ' ανώτατο όριο 4 μονάδες)	—	15
	Μέγιστη βαθμολογία		**100**

(*) Η πρόταση έργου πρέπει να συγκεντρώνει την ελάχιστη απαιτούμενη βαθμολογία για κάθε κριτήριο ανάθεσης, ενώ η συνολική βαθμολογία όσον αφορά τα κριτήρια για τα οποία έχει οριστεί ελάχιστη απαιτούμενη βαθμολογία πρέπει να ισοδυναμεί με τουλάχιστον 50 μονάδες.

5.1.2. *Ολοκληρωμένα έργα βάσει του άρθρου 2 στοιχείο δ) και του άρθρου 18 στοιχείο δ) του κανονισμού LIFE*

Σύμφωνα με το άρθρο 2 στοιχείο δ) του κανονισμού LIFE, ως «ολοκληρωμένα έργα» νοούνται έργα που υλοποιούν σε εκτεταμένη εδαφική κλίμακα, ιδίως περιφερειακή, πολυπεριφερειακή, εθνική ή διεθνική κλίμακα, στρατηγικές ή έργα για το περιβάλλον ή το κλίμα, κυρίως στους τομείς της φύσης, συμπεριλαμβανομένων μεταξύ άλλων της διαχείρισης του δικτύου Natura 2000, των υδάτων, των αποβλήτων, του αέρα και του μετριασμού της κλιματικής αλλαγής και της προσαρμογής σε αυτήν, ενώ παράλληλα διασφαλίζεται η συμμετοχή των ενδιαφερομένων και προωθείται ο συντονισμός με τουλάχιστον μία ακόμη σχετική ενωσιακή, εθνική ή ιδιωτική χρηματοδοτική πηγή και η ενεργοποίησή της, όπως απαιτείται από συγκεκριμένη νομοθεσία της Ένωσης για το περιβάλλον ή το κλίμα, τα οποία αναπτύσσονται δυνάμει άλλων πράξεων της Ένωσης ή αναπτύσσονται από τις αρχές κρατών μελών.

Η διαδικασία υποβολής και επιλογής ολοκληρωμένων έργων (στο εξής «ΟΕ») περιλαμβάνει δύο στάδια όπως προβλέπεται και στον κανονισμό LIFE. Σκοπός είναι να διευκολύνονται οι υποψήφιοι αιτούντες και να διασφαλίζεται ότι λαμβάνουν όσο το δυνατόν καλύτερη καθοδήγηση από τον εκτελεστικό οργανισμό (ΕΟ) κατά τη διάρκεια της διαδικασίας. Η ροή εργασιών είναι οργανωμένη με τέτοιον τρόπο ώστε να βοηθά στη σταδιακή ανάπτυξη και αναπροσαρμογή της κάθε πρότασης. Στο πλαίσιο των περιορισμών που προβλέπονται από τους κανόνες του κανονισμού LIFE για τη θεματική κατανομή και τον γεωγραφικό καταμερισμό, η αρχή της ίσης μεταχείρισης όλων των προτάσεων θα εφαρμόζεται αυστηρά σε όλα τα στάδια της διαδικασίας αξιολόγησης.

5.1.2.1. Τεχνική μεθοδολογία για την υποβολή έργων και τη διαδικασία επιλογής

Στάδιο 1:

— Πρόσκληση υποβολής προτάσεων

— Κατάθεση συνοπτικού υπομνήματος

Ο αιτών καταθέτει συνοπτικό υπόμνημα στο οποίο περιγράφει συνοπτικά το αντικείμενο του έργου, το σχέδιο ή τη στρατηγική που προτίθεται να υλοποιήσει και το χρηματοδοτικό σχέδιο για τη συνολική εκτέλεση του σχεδίου ή της στρατηγικής.

— Αξιολόγηση του συνοπτικού υπομνήματος και στάδιο ερωτήσεων και απαντήσεων

Με βάση το συνοπτικό υπόμνημα, ο ΕΟ εντοπίζει και παραθέτει σε κατάλογο τις προτάσεις που πληρούν τα κριτήρια επιλεξιμότητας. Οι αιτούντες προτάσεων που πληρούν τα εν λόγω κριτήρια θα κληθούν να συμμετάσχουν σε ένα στάδιο γραπτών ερωτήσεων και απαντήσεων, κατά τη διάρκεια του οποίου μπορούν να υποβάλλουν ερωτήσεις σχετικά με την κατάρτιση ολοκληρωμένης πρότασης. Στο τέλος του συγκεκριμένου σταδίου, ο ΕΟ θα δημοσιεύσει τις ερωτήσεις και απαντήσεις ανώνυμα, προκειμένου να βοηθήσει όλους τους αιτούντες να καταρτίσουν την ολοκληρωμένη τους πρόταση. Αν κρίνεται απαραίτητο, ο ΕΟ θα συμπληρώνει τις ερωτήσεις και απαντήσεις με οδηγίες σχετικά με τις συνήθεις δυσκολίες που αντιμετώπισαν ενδεχομένως οι αιτούντες, οι οποίες αναφέρονταν και στα συνοπτικά υπομνήματα.

Στάδιο 2:

— Κατάθεση της ολοκληρωμένης πρότασης:

Οι αιτούντες των επιλέξιμων συνοπτικών υπομνημάτων καλούνται να καταθέσουν ολοκληρωμένη πρόταση.

— Αξιολόγηση της ολοκληρωμένης πρότασης

Έπειτα από ενδελεχή αξιολόγηση, ο ΕΟ καταρτίζει «προκαταρκτικό διευρυμένο κατάλογο» με τις προτάσεις που έχουν αξιολογηθεί και που θα μπορούσαν να λάβουν χρηματοδότηση. Η κατάταξη πραγματοποιείται σε συνάρτηση με την αξία, δηλαδή τη βαθμολογία που έχει συγκεντρωθεί, και, στο πλαίσιο του υποπρογράμματος «Περιβάλλον», με βάση επίσης τον κανόνα ότι συγκεκριμένο ποσοστό των πόρων που διατίθενται σε επιχορηγήσεις δράσης πρέπει να χορηγούνται για τη διατήρηση της φύσης και της βιοποικιλότητας, καθώς και με βάση τα κριτήρια της γεωγραφικής κατανομής, όπως επισημαίνονται στο άρθρο 19 παράγραφος 4 του κανονισμού LIFE. Η Επιτροπή επαληθεύει επίσης τη χρηματοοικονομική και επιχειρησιακή επάρκεια των αιτούντων για την εκτέλεση του έργου.

— Κατάρτιση του τελικού καταλόγου με τα έργα που πρόκειται να χρηματοδοτηθούν και του εφεδρικού καταλόγου

Μετά το στάδιο της εξέτασης, τα επιλεγμένα έργα θα προτείνονται για χρηματοδότηση στο πλαίσιο του διαθέσιμου προϋπολογισμού. Θα καταρτίζεται εφεδρικός κατάλογος με τα έργα που έλαβαν την υψηλότερη βαθμολογία και δεν μπορούν να χρηματοδοτηθούν με βάση τον διαθέσιμο προϋπολογισμό. Ο εφεδρικός κατάλογος θα καλύπτει ένα επιπλέον 20 % του διαθέσιμου προϋπολογισμού για το πρόγραμμα LIFE.

— Υπογραφή της συμφωνίας επιχορήγησης

Αν και η προσέγγιση των δύο σταδίων θα εφαρμόζεται καθ' όλη τη διάρκεια του πολυετούς προγράμματος εργασίας, η Επιτροπή μπορεί να αναπροσαρμόζει την προαναφερόμενη διαδικασία λαμβάνοντας υπόψη την εφαρμογή της στην πράξη.

Κατά την κατάταξη των ΟΕ, ο ΕΟ διασφαλίζει τη γεωγραφική ισορροπία κατανέμοντας ενδεικτικά τουλάχιστον τρία ΟΕ σε κάθε κράτος μέλος, ώστε να εξασφαλίζεται ότι το άρθρο 19 παράγραφος 4 του κανονισμού LIFE τηρείται καθ' όλη τη διάρκεια της περιόδου χρηματοδότησης 2014-2020.

5.1.2.2. Κριτήρια επιλεξιμότητας και ανάθεσης

Τόσο στο συνοπτικό υπόμνημα όσο και στην ολοκληρωμένη πρόταση θα ισχύουν τα εξής κριτήρια επιλεξιμότητας:

α) Κριτήρια επιλεξιμότητας

Η πρόταση απορρίπτεται αν δεν συμμορφώνεται με ένα τουλάχιστον από τα ακόλουθα κριτήρια:

1. Μεγάλη εδαφική κάλυψη: Η υλοποίηση του υπό εξέταση σχεδίου ή στρατηγικής της Ένωσης θα καλύπτει μεγάλη εδαφική επικράτεια, και κυρίως, περιφερειακή, πολυπεριφερειακή, εθνική ή διακρατική επικράτεια. Για τα ΟΕ που έχουν ως αντικείμενο τη διαχείριση της ποιότητας του αέρα και για τα ΟΕ που εντάσσονται στο υποπρόγραμμα για το κλίμα μπορεί επίσης να γίνει δεκτή μια προσέγγιση που θα εφαρμόζεται σε πολλές πόλεις.

2. Κινητοποίηση άλλων χρηματοδοτικών πόρων: Πέραν του ίδιου του ΟΕ και της ειδικής συγχρηματοδότησης που απαιτείται στο πλαίσιο του κανονισμού LIFE [άρθρο 20 παράγραφος 1 στοιχεία α) και γ)], για την υλοποίηση του υπό εξέταση σχεδίου ή της υπό εξέταση στρατηγικής της Ένωσης θα κινητοποιηθεί μία τουλάχιστον ακόμη σχετική ευρωπαϊκή, εθνική ή ιδιωτική πηγή χρηματοδότησης.

3. Συμμετοχή βασικών ενδιαφερομένων: Οι βασικοί ενδιαφερόμενοι θα συμμετέχουν στην υλοποίηση του υπό εξέταση σχεδίου ή της υπό εξέταση στρατηγικής της Ένωσης.

(i) Ειδικό κριτήριο επιλεξιμότητας για έργα που υποβάλλονται στο πλαίσιο του υποπρογράμματος «Περιβάλλον»

Το ΟΕ δεν είναι επιλέξιμο αν δεν αποσκοπεί στην υλοποίηση ενός εκ των περιβαλλοντικών σχεδίων ή στρατηγικών που παρατίθενται κατωτέρω και που απαιτούνται βάσει της ειδικής περιβαλλοντικής νομοθεσίας της Ένωσης και αναπτύσσονται βάσει άλλων νομοθετικών πράξεων της Ένωσης ή αναπτύσσονται από τις αρχές των κρατών μελών:

α) πλαίσια δράσης προτεραιότητας σύμφωνα με το άρθρο 8 της οδηγίας για τους οικοτόπους τα οποία μπορούν να περιλαμβάνουν δράσεις πράσινης υποδομής που συμβάλλουν στη συνοχή του δικτύου Natura 2000 σε διασυνοριακό πλαίσιο·

β) σχέδια διαχείρισης αποβλήτων σύμφωνα με το άρθρο 28 της οδηγίας-πλαισίου για τα απόβλητα·

γ) σχέδια διαχείρισης λεκανών απορροής ποταμών σύμφωνα με το παράρτημα VII της οδηγίας-πλαισίου για τα ύδατα· ή

δ) σχέδια για την ποιότητα του αέρα σύμφωνα με την οδηγία για την ποιότητα του ατμοσφαιρικού αέρα ή εθνικά προγράμματα ελέγχου της ατμοσφαιρικής ρύπανσης σύμφωνα με την οδηγία για τα εθνικά ανώτατα όρια εκπομπών.

(ii) Ειδικό κριτήριο επιλεξιμότητας για έργα που υποβάλλονται στο πλαίσιο του υποπρογράμματος «Δράση για το κλίμα»

Το ΟΕ πρέπει να αποσκοπεί στην εκτέλεση ενός εκ των σχεδίων ή στρατηγικών για το κλίμα που παρατίθενται κατωτέρω και που απαιτούνται βάσει της ειδικής κλιματικής νομοθεσίας της Ένωσης και αναπτύσσονται βάσει άλλων νομοθετικών πράξεων της Ένωσης ή αναπτύσσονται από τις αρχές των κρατών μελών σε έναν από τους ακόλουθους τομείς:

α) εθνική, περιφερειακή ή τοπική στρατηγική ή σχέδιο δράσης ειδικά για την προσαρμογή·

β) αστικό σχέδιο δράσης ή σχέδιο δράσης με τη συμμετοχή των τοπικών κοινοτήτων το οποίο προετοιμάζει τη μετάβαση σε μια κοινωνία που θα έχει χαμηλά επίπεδα εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα και/ή θα είναι ανθεκτική στην αλλαγή του κλίματος·

γ) εθνική, περιφερειακή ή ειδική ανά βιομηχανία/τομέα στρατηγική μετριασμού των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου ή χάρτης πορείας για μια οικονομία με χαμηλά επίπεδα εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα.

β) Κριτήρια ανάθεσης

Τα ακόλουθα κριτήρια ανάθεσης θα εφαρμόζονται μόνο για τις ολοκληρωμένες προτάσεις. Όλες οι προτάσεις που πληρούν τα κριτήρια επιλεξιμότητας (και επιλογής) υποβάλλονται σε ενδελεχή αξιολόγηση της ποιότητάς τους κατά το στάδιο της ανάθεσης. Οι προτάσεις που γίνονται δεκτές σε αυτό το στάδιο βαθμολογούνται με βάση τα ακόλουθα κριτήρια ανάθεσης:

Κριτήρια ανάθεσης	Ελάχιστη απαιτούμενη βαθμολογία (*)	Μέγιστη βαθμολογία
1. Τεχνική συνοχή και ποιότητα	10	20
2. Χρηματοδοτική συνοχή και ποιότητα (συμπεριλαμβανομένης της σχέσης ποιότητας/κόστους)	10	20
Προστιθέμενη αξία για την ΕΕ		
Κριτήρια επιτυχίας/αποτυχίας		
3. Εύρος και ποιότητα της συμβολής στους στόχους	10	20
4. Βιωσιμότητα (συνέχιση, αναπαραγωγή και/ή μεταφορά)	8	15
Επιπλέον μονάδες:		
5. Μέγεθος και ποιότητα της κινητοποίησης άλλων πόρων, και κυρίως πόρων της Ένωσης	—	10
6. Συνέργειες [συμπεριλαμβανομένων των πολλαπλών σκοπών και της ενσωμάτωσης/συμπληρωματικότητας (κατ' ανώτατο όριο 8 μονάδες), των πράσινων δημόσιων συμβάσεων (κατ' ανώτατο όριο 1 μονάδα), του οικολογικού σήματος (κατ' ανώτατο όριο 1 μονάδα) και της αξιοποίησης των ερευνητικών αποτελεσμάτων της ΕΕ (κατ' ανώτατο όριο 1 μονάδα)] — Διακρατική διάσταση (κατ' ανώτατο όριο 4 μονάδες)	—	15
Συνολική (απαιτούμενη) βαθμολογία	**50** (*)	**100**

(*) Η πρόταση έργου πρέπει να συγκεντρώνει την ελάχιστη απαιτούμενη βαθμολογία για κάθε κριτήριο ανάθεσης, ενώ η συνολική βαθμολογία όσον αφορά τα κριτήρια για τα οποία έχει οριστεί ελάχιστη απαιτούμενη βαθμολογία πρέπει να ισοδυναμεί με τουλάχιστον 50* μονάδες.

Τα ακόλουθα κριτήρια ανάθεσης αφορούν ή περιέχουν στοιχεία που εφαρμόζονται μόνο στα ολοκληρωμένα έργα:

— Προστιθέμενη αξία για την ΕΕ: εύρος και ποιότητα της συμβολής στους στόχους

Θα αξιολογείται το εύρος της συμβολής κάθε πρότασης σε έναν ή περισσότερους από τους γενικούς και ειδικούς στόχους του προγράμματος LIFE, όπως ορίζονται στα άρθρα 3, 10, 11 και 12 (LIFE «Περιβάλλον») και στα άρθρα 3, 14, 15 και 16 (LIFE «Δράση για το Κλίμα») του νέου κανονισμού LIFE.

Θα ελέγχονται σε συνάρτηση με τους τομείς προτεραιότητας στους οποίους εμπίπτει το έργο οι ακόλουθες ειδικές πτυχές:

— *Ειδικά κριτήρια για έργα του υποπρογράμματος «Περιβάλλον»*

— ΟΕ που έχει ως αντικείμενο την υλοποίηση προγραμμάτων-πλαισίων προτεραιότητας (ΠΠΠ) για το NATURA 2000:

Η προστιθέμενη αξία για την ΕΕ θα πρέπει να αποδεικνύεται με βάση τη συμβολή του έργου στην επίτευξη του στόχου 1 της στρατηγικής της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα και τους γενικούς στόχους των οδηγιών για τους οικοτόπους και τα πτηνά, και ιδίως με τη συμβολή του στη βελτίωση του καθεστώτος διατήρησης των ειδών και των διαφόρων οικοτόπων κοινοτικού ενδιαφέροντος (οδηγία για τους οικοτόπους) και/ή του καθεστώτος των διαφόρων πτηνών (οδηγία για τα πτηνά), με ιδιαίτερη επίσης έμφαση στην ενσωμάτωση, κατά περίπτωση, της πράσινης υποδομής.

— ΟΕ που υλοποιούν σχέδια διαχείρισης λεκάνης απορροής ποταμών:

Η προστιθέμενη αξία για την ΕΕ θα πρέπει να αποδεικνύεται με βάση τη συμβολή τους στην επίτευξη των στόχων της οδηγίας-πλαισίου για τα ύδατα. Στο επίκεντρο των προτεινόμενων δράσεων θα πρέπει να βρίσκονται οι σημαντικές πιέσεις που ασκούνται σε βάρος της ικανότητας του περιβάλλοντος να συγκρατεί τα ύδατα και η χρήση μέτρων χαμηλού αντικτύπου (π.χ. πράσινη υποδομή) με σκοπό την απορρύπανση. Οι εν λόγω πιέσεις θα πρέπει να έχουν προσδιοριστεί στις αξιολογήσεις που διενεργούνται από τα κράτη μέλη για την κατάρτιση σχεδίων υλοποίησης στο πλαίσιο της εκάστοτε νομοθεσίας και των εκάστοτε πολιτικών της ΕΕ (π.χ. οδηγία-πλαίσιο για τα ύδατα, οδηγία-πλαίσιο για τη θαλάσσια στρατηγική, οδηγία για την επεξεργασία των αστικών λυμάτων, οδηγία για τα πόσιμα ύδατα, οδηγία για τα ύδατα κολύμβησης, οδηγία για τις πλημμύρες και/ή σχέδια διαχείρισης της ξηρασίας).

Στο επίκεντρο των έργων θα πρέπει να βρίσκονται ο σχεδιασμός και η κατάρτιση μέτρων μεγάλης κλίμακας (π.χ. σε επίπεδο επιμέρους συλλεκτήρα ή λεκάνης απορροής ποταμού και λύσεις βασιζόμενες στη φύση) για την αύξηση της συγκράτησης υδάτων σε αστικές και αγροτικές περιοχές, τη βελτίωση της διείσδυσης των υδάτων, την αύξηση της ικανότητας αποθήκευσης υδάτων και την απομάκρυνση ρύπων μέσω φυσικών ή οιονεί φυσικών διαδικασιών. Θα πρέπει να επιδιώκονται συνέργειες για την υλοποίηση δράσεων που θα απορροφούν τις υπάρχουσες υδρομορφολογικές πιέσεις και θα βελτιώνουν τη βιοποικιλότητα και την αξία του νερού ως δημόσιου αγαθού.

— ΟΕ με αντικείμενο την υλοποίηση σχεδίων διαχείρισης αποβλήτων:

Σκοπός του ΟΕ είναι να υποστηριχθεί η υλοποίηση σχεδίων διαχείρισης αποβλήτων που προβλέπονται στο άρθρο 28 της οδηγίας-πλαισίου 2008/98/ΕΚ για τα απόβλητα και/ή προγραμμάτων για την πρόληψη της δημιουργίας αποβλήτων που προβλέπονται στο άρθρο 29 της οδηγίας-πλαισίου για τα απόβλητα.

Η προστιθέμενη αξία τους για την ΕΕ θα αξιολογείται σε σχέση με τη συμβολή τους στην υλοποίηση της ιεράρχησης των αποβλήτων (άρθρο 4 της οδηγίας-πλαισίου για τα απόβλητα), την επίτευξη των στόχων ανακύκλωσης που προβλέπονται στο άρθρο 11 της οδηγίας-πλαισίου για τα απόβλητα και επιπρόσθετων στόχων που συμπεριλαμβάνονται στη νομοθεσία της ΕΕ για τα απόβλητα, καθώς και σε σχέση με την εφαρμογή των απαραίτητων μέτρων για τη στήριξη των εν λόγω στόχων.

— ΟΕ με αντικείμενο την υλοποίηση σχεδίων και προγραμμάτων για την ποιότητα του αέρα ή την υλοποίηση εθνικών προγραμμάτων ελέγχου της ατμοσφαιρικής ρύπανσης:

Σκοπός του ΟΕ είναι να υποστηρίζει την εφαρμογή και παρακολούθηση τοπικών και περιφερειακών σχεδίων για την ποιότητα του αέρα, όπως ορίζονται στην οδηγία 2008/50/ΕΚ. Αν τα έργα βασίζονται σε τοπικά σχέδια για την ποιότητα του αέρα, θα πρέπει να προβλέπουν τον συντονισμό και τη συνεργασία τουλάχιστον πέντε πόλεων με τέτοια σχέδια· αν τα έργα βασίζονται σε κάποιο περιφερειακό σχέδιο για την ποιότητα του αέρα, θα πρέπει να προβλέπουν τον συντονισμό και τη συνεργασία όλων των τοπικών διοικήσεων με την περιφερειακή διοίκηση. Θα ευνοούνται έργα μεγάλης κλίμακας και/ή έργα που εξασφαλίζουν τη συνοχή με εθνικά προγράμματα ελέγχου της ατμοσφαιρικής ρύπανσης σύμφωνα με την οδηγία (ΕΕ) 2016/2284.

Είναι επίσης δυνατή η ανάπτυξη έργων με πρωταρχικό σκοπό την υλοποίηση των εθνικών προγραμμάτων ελέγχου της ατμοσφαιρικής ρύπανσης (ΕΠΕΑΡ) (στο εξής «ΕΠΕΑΡ») σύμφωνα με την οδηγία (ΕΕ) 2016/2284. Το σχετικό ΟΕ σχεδιάζεται για την υποστήριξη της κατάρτισης, της εφαρμογής και της παρακολούθησης εθνικών προγραμμάτων ελέγχου της ατμοσφαιρικής ρύπανσης, όπως ορίζονται στο άρθρο 6 της οδηγίας (ΕΕ) 2016/2284.

Η προστιθέμενη αξία ενός ΟΕ σχετικού με ΕΠΕΑΡ θα αξιολογείται με βάση α) τον βαθμό στον οποίο οι εθνικές πηγές εκπομπών είναι πιθανό να έχουν επιπτώσεις στην ποιότητα του ατμοσφαιρικού αέρα στην επικράτειά τους και

σε γειτονικά κράτη μέλη, χρησιμοποιώντας, κατά περίπτωση, δεδομένα και μεθοδολογίες που έχουν αναπτυχθεί στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Προγράμματος Παρακολούθησης και Αξιολόγησης (EMEP) δυνάμει του πρωτοκόλλου στη σύμβαση LRTAP για τη διαμεθοριακή ρύπανση της ατμόσφαιρας σε μεγάλη απόσταση, το οποίο αναφέρεται στη μακροπρόθεσμη χρηματοδότηση του προγράμματος συνεργασίας για τη συνεχή παρακολούθηση και την εκτίμηση της μεταφοράς σε μεγάλη απόσταση των ατμοσφαιρικών ρύπων στην Ευρώπη· β) το ΕΠΕΑΡ, λαμβανομένης υπόψη της ανάγκης μείωσης των εκπομπών ατμοσφαιρικών ρύπων για την επίτευξη της συμμόρφωσης με τους στόχους ποιότητας του ατμοσφαιρικού αέρα στην επικράτειά τους και, κατά περίπτωση, στα γειτονικά κράτη μέλη· γ) την κατά προτεραιότητα εστίαση στα μέτρα μείωσης των εκπομπών αιθάλης κατά τη λήψη μέτρων για την τήρηση των εθνικών δεσμεύσεων για μείωση των εκπομπών λεπτών αιωρούμενων σωματιδίων· δ) στη διασφάλιση της συνοχής με άλλα συναφή σχέδια και προγράμματα που έχουν θεσπιστεί δυνάμει των απαιτήσεων της εθνικής ή ενωσιακής νομοθεσίας, ιδίως όσον αφορά τα σχέδια για την ποιότητα του αέρα βάσει της οδηγίας 2008/50/ΕΚ.

— *Ειδικά κριτήρια για έργα του υποπρογράμματος «Δράση για το Κλίμα»*

— ΟΕ με αντικείμενο την υλοποίηση στρατηγικών, σχεδίων και χαρτών πορείας για τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής:

Το συγκεκριμένο είδος ΟΕ υποστηρίζει την υλοποίηση στρατηγικών και σχεδίων για τον μετριασμό των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου ή χαρτών πορείας για μια οικονομία με χαμηλά επίπεδα εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα και αφορά συγκεκριμένους δήμους ή περιφέρειες (βλέπε, π.χ., τις ανακοινώσεις του παγκόσμιου Συμφώνου των Δημάρχων), βιομηχανικούς ή γεωργικούς τομείς (μέσω της εξέτασης της χρήσης γης, σε περιφερειακή κλίμακα, του κοινωνικού και οικονομικού πλαισίου) ή άλλους οικονομικούς τομείς αξιοποιώντας πρακτικές που βασίζονται στην τεχνολογία και στις υπηρεσίες με βιώσιμο και καινοτόμο τρόπο. Η συμβολή του ΟΕ στην υλοποίηση και την κατάρτιση πολιτικής και νομοθεσίας της ΕΕ όσον αφορά τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής θα μπορούσε να περιλαμβάνει το ΣΕΔΕ της ΕΕ, την απόφαση επιμερισμού των προσπαθειών για τομείς που δεν καλύπτονται από το ΣΕΔΕ της ΕΕ, την οδηγία για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας ή τον κανονισμό για τα φθοριούχα αέρια του θερμοκηπίου. Το ΟΕ μπορεί να συνοδεύεται από απαραίτητες επενδύσεις σε υποδομές ή από την ανάπτυξη και την αξιοποίηση καινοτόμων τεχνολογιών και υπηρεσιών σε πόλεις, περιφέρειες και/ή κοινότητες που υποστηρίζονται από άλλα σχετικά χρηματοδοτικά προγράμματα της Ένωσης, τα οποία προσδιορίζονται άλλωστε στη στρατηγική/στο σχέδιο/στον χάρτη πορείας. Η προστιθέμενη αξία τους για την ΕΕ θα αξιολογείται σε σχέση με τη συμβολή του ΟΕ στη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, το επίπεδο ενσωμάτωσης σε διάφορες πολιτικές, την άμεση συμμετοχή ενός ευρύτερου φάσματος ενδιαφερομένων, καθώς και σε σχέση με το κατά πόσον το ΟΕ αποτελεί λειτουργικό μέρος της στρατηγικής/του σχεδίου/του χάρτη πορείας.

— ΟΕ με αντικείμενο την υλοποίηση στρατηγικών, σχεδίων και χαρτών πορείας για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή:

Σκοπός του συγκεκριμένου είδους ΟΕ είναι η υλοποίηση στρατηγικών ή σχεδίων προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή που επικεντρώνονται σε περιοχές ευάλωτες στην κλιματική αλλαγή (π.χ. παράκτιες περιοχές, επιρρεπείς στην ξηρασία ή σε πλημμύρες περιοχές) σε ευάλωτους τομείς (π.χ. ύδατα, γεωργία/δασοκομία, δημόσια υγεία), με τη χρήση, κατά περίπτωση, προσεγγίσεων που βασίζονται στα οικοσυστήματα. Οι συνέργειες με άλλες περιβαλλοντικές και κλιματικές πολιτικές θα πρέπει να αποτελούν βασικό στοιχείο των έργων προσαρμογής, π.χ. θα πρέπει να προωθούνται συνέργειες μεταξύ της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, της μείωσης των κινδύνων καταστροφών, της βιοποικιλότητας και της πολιτικής των υδάτων, όπου κρίνεται απαραίτητο. Η προστιθέμενη αξία για την ΕΕ θα αξιολογείται επίσης σε σχέση με τη συμβολή του ΟΕ στην εκπλήρωση ανθεκτικότητας στην κλιματική αλλαγή, το επίπεδο της ενσωμάτωσής τους σε διάφορους τομείς και τη συμμετοχή ενός ευρύτερου φάσματος ενδιαφερομένων.

— ΟΕ με αντικείμενο την υλοποίηση αστικών σχεδίων δράσης για το κλίμα:

Σκοπός του συγκεκριμένου είδους ΟΕ είναι η υλοποίηση αστικών σχεδίων δράσης για το κλίμα που επιδιώκουν τη μετάβαση σε μια κοινωνία που θα έχει χαμηλά επίπεδα εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα και θα είναι ανθεκτική στην αλλαγή του κλίματος, όπως στο πλαίσιο του «παγκόσμιου Συμφώνου των Δημάρχων για το κλίμα και την ενέργεια». Χρήσιμες εν προκειμένω είναι οι συνεισφορές με σκοπό τη βελτίωση της διακυβέρνησης, της ευαισθητοποίησης και της οικοδόμησης δυναμικού, καθώς και την ενσωμάτωση της δράσης κατά της κλιματικής αλλαγής στους διάφορους τομείς πολιτικής. Θα ευνοούνται έργα μεγάλης κλίμακας που καλύπτουν αρκετές πόλεις.

— Προστιθέμενη αξία για την ΕΕ: μέγεθος και ποιότητα της κινητοποίησης άλλων πόρων, και κυρίως πόρων της Ένωσης: Η ποιότητα του συντονισμού με άλλον χρηματοδοτικό μηχανισμό ή μηχανισμούς και το επίπεδο της κινητοποίησης άλλων προβλεπόμενων συμπληρωματικών πόρων του προγράμματος LIFE (πέραν του ελάχιστου επιπέδου που απαιτείται για την επιλεξιμότητα του έργου), όπως άλλωστε και οι πιθανότητες που υπάρχουν για την πραγματική τους κινητοποίηση και η λειτουργική τους σχέση με το σχέδιο που πρόκειται να υλοποιηθεί, καθορίζουν εάν ένα ΟΕ θα λάβει υψηλότερη βαθμολογία με βάση το συγκεκριμένο κριτήριο. Τα ΟΕ τα οποία είναι πιθανό να κινητοποιήσουν πόρους της Ένωσης που συνδέονται λειτουργικά με το προς υλοποίηση σχέδιο και προβλέπουν αποτελεσματικό μηχανισμό συντονισμού θα λαμβάνουν υψηλότερη βαθμολογία.

— Προστιθέμενη αξία για την ΕΕ: συνέργειες (συμπεριλαμβανομένων των πολλαπλών σκοπών, της συμπληρωματικότητας, της ενσωμάτωσης, των πράσινων δημόσιων συμβάσεων, του οικολογικού σήματος, της αξιοποίησης): Στις προτάσεις ΟΕ θα πρέπει να παρουσιάζονται ιδιαίτερα ποιοτικοί μηχανισμοί υλοποίησης πολλαπλών σκοπών (π.χ. περιβαλλοντικά και κλιματικά

οφέλη, οικοδόμηση δυναμικού κ.λπ.) που θα καθιστούν δυνατή την επίτευξη αποτελεσμάτων σε άλλους τομείς πολιτικής ([1]). Θα πρέπει επίσης να ενισχύουν τη συμπληρωματικότητα με τις εν λόγω πολιτικές και να ενσωματώνουν σε αυτές τους στόχους ως προς το περιβάλλον και τη δράση για το κλίμα. Όσον αφορά τα «παραδοσιακά» έργα, η δέσμευση για τη σύναψη πράσινων δημόσιων συμβάσεων ([2]) και/ή η προτίμηση προϊόντων και/ή υπηρεσιών αναγνωρισμένων συστημάτων οικολογικής σήμανσης, όπως το οικολογικό σήμα της ΕΕ ([3]), μέσω σαφούς μηχανισμού υλοποίησης λαμβάνουν μία επιπλέον μονάδα η καθεμία.

Επίσης, η αξιοποίηση των αποτελεσμάτων έργων έρευνας και καινοτομίας για το περιβάλλον και το κλίμα που έχουν χρηματοδοτηθεί από το «Ορίζων 2020» ή από προηγούμενα προγράμματα-πλαίσια, θα λαμβάνει μία επιπλέον μονάδα, εφόσον υπάρχουν επαρκή στοιχεία που να αποδεικνύουν την προστιθέμενη αξία της εν λόγω αξιοποίησης για το έργο.

5.1.3. *Έργα τεχνικής βοήθειας που υπάγονται στο άρθρο 18 στοιχείο ε) του κανονισμού LIFE*

Τα έργα τεχνικής βοήθειας παρέχουν, μέσω επιχορηγήσεων δράσης, χρηματοδοτική στήριξη βοηθώντας τους αιτούντες να καταρτίσουν ολοκληρωμένα έργα. Στα έργα τεχνικής βοήθειας μπορεί να διατίθεται κατ' ανώτατο όριο το 1 % του ετήσιου προϋπολογισμού που προβλέπεται για τα ολοκληρωμένα έργα. Η ανώτατη συνεισφορά της ΕΕ ανά έργο τεχνικής βοήθειας καθορίζεται σε 100 000 EUR.

5.1.3.1. Τεχνική μεθοδολογία για τη διαδικασία επιλογής των έργων

Για την επιλογή έργων τεχνικής βοήθειας ακολουθείται η ίδια τεχνική μεθοδολογία επιλογής έργων και για τα δύο υποπρογράμματα. Η επιλογή θα πραγματοποιείται με εσπευσμένες διαδικασίες.

Η διαδικασία επιλογής των έργων θα περιλαμβάνει τα εξής στάδια:

— Αξιολόγηση προτάσεων

Ο ΕΟ θα επαληθεύει τη συμμόρφωση της κάθε πρότασης με τα κριτήρια επιλεξιμότητας και επιλογής και θα αξιολογεί τις προτάσεις με βάση τα κριτήρια ανάθεσης.

— Κατάρτιση του τελικού καταλόγου με τα έργα που πρόκειται να χρηματοδοτηθούν και του εφεδρικού καταλόγου

Μετά το στάδιο της εξέτασης, τα επιλεγμένα έργα θα προτείνονται για χρηματοδότηση στο πλαίσιο του διαθέσιμου προϋπολογισμού. Θα καταρτίζεται εφεδρικός κατάλογος με τα έργα που έλαβαν την υψηλότερη βαθμολογία και δεν μπορούν να χρηματοδοτηθούν με βάση τον διαθέσιμο προϋπολογισμό. Ο εφεδρικός κατάλογος θα καλύπτει ένα επιπλέον 20 % του διαθέσιμου προϋπολογισμού για το πρόγραμμα LIFE.

— Υπογραφή της συμφωνίας επιχορήγησης

5.1.3.2. Κριτήρια επιλεξιμότητας και ανάθεσης

Θα εφαρμόζονται τα εξής βασικά ειδικά κριτήρια επιλεξιμότητας και ανάθεσης:

α) Κριτήρια επιλεξιμότητας

Προτάσεις για έργα τεχνικής βοήθειας γίνονται δεκτές για αξιολόγηση με βάση τα κριτήρια ανάθεσης μόνον εάν:

— η πρόταση έργου αποσκοπεί στην κατάρτιση μελλοντικής πρότασης ΟΕ.

([1]) Κυρίως στο θαλάσσιο περιβάλλον, σύμφωνα με τους στόχους της οδηγίας 2008/56/ΕΚ.
([2]) Για τις πράσινες δημόσιες συμβάσεις, βλ. τις ακόλουθες διευθύνσεις: http://ec.europa.eu/environment/gpp/index_en.htm, και ιδίως http://ec.europa.eu/environment/gpp/buying_handbook_en.htm και http://ec.europa.eu/environment/gpp/eu_gpp_criteria_en.htm.
([3]) http://ec.europa.eu/environment/ecolabel/eu-ecolabel-products-and-services.html.

β) Κριτήρια ανάθεσης

Η αξία όλων των επιλέξιμων προτάσεων θα αξιολογείται και θα βαθμολογείται σύμφωνα με τα κριτήρια ανάθεσης και το σύστημα βαθμολόγησης που περιγράφονται κατωτέρω:

Κριτήρια ανάθεσης	Ελάχιστη απαιτούμενη βαθμολογία (*)	Μέγιστη βαθμολογία
1. Τεχνική συνοχή και ποιότητα	30	60
2. Χρηματοδοτική συνοχή και ποιότητα (συμπεριλαμβανομένης της σχέσης ποιότητας/κόστους)	20	40
Συνολική (απαιτούμενη) βαθμολογία	**55**	**100**

(*) Η πρόταση έργου πρέπει να συγκεντρώνει την ελάχιστη απαιτούμενη βαθμολογία για κάθε κριτήριο ανάθεσης, ενώ η συνολική βαθμολογία όσον αφορά τα κριτήρια για τα οποία έχει οριστεί ελάχιστη απαιτούμενη βαθμολογία πρέπει να ισοδυναμεί με τουλάχιστον 55 μονάδες.

— **Τεχνική συνοχή και ποιότητα**

Η σαφήνεια, η συνοχή και η δυνατότητα υλοποίησης της πρότασης θα αξιολογούνται με βάση τους στόχους του έργου και τα αναμενόμενα αποτελέσματά του. Θα λαμβάνεται υπόψη η φύση και το πεδίο εφαρμογής του μελλοντικού ΟΕ.

— **Χρηματοδοτική συνοχή και ποιότητα**

Θα αξιολογείται ο προτεινόμενος προϋπολογισμός και η εναρμόνισή του με τις προτεινόμενες δράσεις και τους ισχύοντες κανόνες, καθώς και η αποτελεσματικότητα της προτεινόμενης προσέγγισης ως προς το κόστος. Επίσης, θα αξιολογείται η σχέση ποιότητας/κόστους της πρότασης.

5.1.4. *Έργα οικοδόμησης δυναμικού που υπάγονται στο άρθρο 18 στοιχείο στ) του κανονισμού LIFE*

Τα έργα οικοδόμησης δυναμικού παρέχουν οικονομική στήριξη στις δραστηριότητες που απαιτούνται για την οικοδόμηση του δυναμικού των κρατών μελών, συμπεριλαμβανομένων των εθνικών ή των περιφερειακών σημείων επαφής LIFE, προκειμένου να έχουν τη δυνατότητα τα κράτη μέλη να συμμετέχουν αποτελεσματικότερα στο πρόγραμμα LIFE.

Οι παρεμβάσεις μπορούν να περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων:

— τον διορισμό νέου προσωπικού και την κατάρτιση για τα εθνικά ή περιφερειακά σημεία επαφής του LIFE·

— τη διευκόλυνση της ανταλλαγής εμπειριών και βέλτιστων πρακτικών και την προώθηση της διάδοσης και χρήσης των αποτελεσμάτων από τα έργα του προγράμματος LIFE·

— πρακτικές «εκπαίδευσης του εκπαιδευτή»·

— προγράμματα ανταλλαγής και υποστήριξης μεταξύ δημόσιων αρχών σε κράτη μέλη, ιδίως δραστηριότητες ανταλλαγών αριστείας.

Παρεμβάσεις που καλύπτονται από το σχέδιο οικοδόμησης δυναμικού μπορούν να περιλαμβάνουν την εξασφάλιση εμπειρογνωμόνων για την αντιμετώπιση συγκεκριμένων τεχνικών και διαδικαστικών κενών, αλλά δεν μπορούν να περιλαμβάνουν την εξασφάλιση εμπειρογνωμόνων των οποίων κύριο καθήκον είναι η κατάρτιση προτάσεων για υποβολή στο πλαίσιο των ετήσιων προσκλήσεων υποβολής προτάσεων.

5.1.4.1. Τεχνική μεθοδολογία για τη διαδικασία επιλογής των έργων

Οι αιτήσεις για έργα οικοδόμησης δυναμικού θα διεκπεραιώνονται με εσπευσμένες διαδικασίες ανάθεσης. Δεδομένου ότι, σύμφωνα με το άρθρο 19 παράγραφος 8, τα έργα οικοδόμησης δυναμικού μπορούν να κατανέμονται μόνο σε προκαθορισμένο αριθμό κρατών μελών και ότι μόνο ένα έργο ανά κράτος μέλος μπορεί να επιδοτηθεί, δεν υφίσταται ανταγωνισμός μεταξύ των αιτήσεων που λαμβάνονται. Ως εκ τούτου, οι αιτήσεις μπορούν να υποβάλλονται σε κυλιόμενη βάση από την ημερομηνία δημοσίευσης της πρόσκλησης υποβολής προτάσεων του 2018 για τις επιχορηγήσεις δράσης του προγράμματος LIFE, η οποία θα περιλαμβάνει όλα τα σχετικά έγγραφα για την υποβολή αίτησης και την επιχορήγηση έργων οικοδόμησης δυναμικού. Οι αιτήσεις πρέπει να υποβληθούν πριν από το τέλος του πρώτου τριμήνου του 2019, προκειμένου να ληφθούν υπόψη για την περίοδο χρηματοδότησης 2018-2020.

Οι αιτήσεις θα αξιολογηθούν με βάση τη συμμόρφωσή τους με τα κριτήρια επιλεξιμότητας και τα κατώτατα όρια ανάθεσης που παρατίθενται παρακάτω.

Οι επιχορηγήσεις θα υπογραφούν μετά την επιτυχή ολοκλήρωση της διαδικασίας αξιολόγησης και αναθεώρησης.

5.1.4.2. Κριτήρια επιλεξιμότητας και ανάθεσης

Θα εφαρμόζονται τα εξής κριτήρια επιλεξιμότητας και ανάθεσης:

α) Κριτήρια επιλεξιμότητας

Η αίτηση πρέπει να πληροί τα ακόλουθα κριτήρια επιλεξιμότητας:

— η αίτηση υποβάλλεται από **κράτος μέλος**

  — του οποίου το κατά κεφαλήν ΑΕΠ κατά το 2012 δεν υπερέβη το 105 % του μέσου όρου της Ένωσης·

  — το μέσο ύψος απορρόφησης του ενδεικτικού εθνικού μεριδίου του εκ μέρους του κράτους μέλους για τα έτη 2014, 2015 και 2016, όπως αναφέρεται στο άρθρο 19 παράγραφος 5 του κανονισμού LIFE, είναι κάτω του 70 %· και

  — το μέσο ύψος απορρόφησης του ενδεικτικού εθνικού μεριδίου του εκ μέρους του κράτους μέλους για τα έτη 2014, 2015 και 2016 έχει αυξηθεί σε σύγκριση με το μέσο ύψος απορρόφησης για τα έτη 2010, 2011 και 2012.

— Εάν σε κράτος μέλος έχει ανατεθεί έργο οικοδόμησης δυναμικού στο πλαίσιο του πολυετούς προγράμματος εργασίας για την περίοδο 2014-2017, το έργο αυτό πρέπει να ολοκληρωθεί πριν από την ημερομηνία έναρξης του δεύτερου έργου οικοδόμησης δυναμικού.

— Η αίτηση περιλαμβάνει **σχέδιο οικοδόμησης δυναμικού** στο οποίο το κράτος μέλος **δεσμεύεται** ότι:

  — για όσο διάστημα διαρκεί το σχετικό πολυετές πρόγραμμα εργασίας, θα διατηρεί τους πόρους που προορίζονται για το πρόγραμμα LIFE, συμπεριλαμβανομένων των επιπέδων στελέχωσης, σε επίπεδα όχι χαμηλότερα από εκείνα που ίσχυαν το 2012·

  — εάν σε κράτος μέλος έχει ανατεθεί έργο οικοδόμησης δυναμικού στο πλαίσιο του πολυετούς προγράμματος εργασίας για την περίοδο 2014-2017, θα διατηρήσει τους πόρους που διατέθηκαν για το προηγούμενο έργο οικοδόμησης δυναμικού, συμπεριλαμβανομένων των επιπέδων στελέχωσης, καθ' όλη τη διάρκεια του πολυετούς προγράμματος εργασίας για την περίοδο 2018-2020.

β) Κριτήρια ανάθεσης

— **Η τεχνική συνοχή και ποιότητα** στα έργα οικοδόμησης δυναμικού αναφέρεται στις προτεινόμενες παρεμβάσεις που έχουν στόχο να αναπτύξουν την ικανότητα των κρατών μελών να υποβάλλουν αποδεκτές αιτήσεις χρηματοδότησης έργων στο πλαίσιο των υποπρογραμμάτων «Περιβάλλον» και «Δράση για το Κλίμα».

  Η αξία όλων των επιλέξιμων προτάσεων θα αξιολογείται και θα βαθμολογείται σύμφωνα με τα κριτήρια ανάθεσης και το σύστημα βαθμολόγησης που περιγράφονται κατωτέρω:

Κριτήρια ανάθεσης	Ελάχιστη απαιτούμενη βαθμολογία (*)	Μέγιστη βαθμολογία
Τεχνική συνοχή και ποιότητα	15	30
Χρηματοδοτική συνοχή και ποιότητα (συμπεριλαμβανομένης της σχέσης ποιότητας/κόστους)	10	20
Ολοκληρωμένη προσέγγιση σε σχέση με τις αδυναμίες που εντοπίστηκαν και οδήγησαν στο χαμηλό ποσοστό συμμετοχής του κράτους μέλους στις προσκλήσεις υποβολής προτάσεων στο πλαίσιο του LIFE κατά την περίοδο 2014-2016	15	30
Παρουσίαση της αναμενόμενης βελτίωσης σε σχέση με την ικανότητα προώθησης της ενσωμάτωσης, της συμπληρωματικότητας, των συνεργειών και της δυνατότητας αναπαραγωγής του προγράμματος LIFE σε πολιτικές, οικονομικές δραστηριότητες και άλλα προγράμματα	10	20
Συνολική (απαιτούμενη) βαθμολογία	**55**	**100**

(*) Η πρόταση έργου πρέπει να συγκεντρώνει την ελάχιστη απαιτούμενη βαθμολογία για κάθε κριτήριο ανάθεσης, ενώ η συνολική βαθμολογία όσον αφορά τα κριτήρια για τα οποία έχει οριστεί ελάχιστη απαιτούμενη βαθμολογία πρέπει να ισοδυναμεί με τουλάχιστον 55 μονάδες.

5.1.5. *Προπαρασκευαστικά έργα που υπάγονται στο άρθρο 18 στοιχείο ζ) του κανονισμού LIFE*

Τα προπαρασκευαστικά έργα καλύπτουν ειδικές ανάγκες που συνδέονται με την ανάπτυξη και την υλοποίηση της ενωσιακής πολιτικής και νομοθεσίας για το περιβάλλον ή το κλίμα.

5.1.5.1. Τεχνική μεθοδολογία για τη διαδικασία επιλογής των έργων

Μία φορά τον χρόνο η Επιτροπή, αφού προβεί σε καταγραφή των συγκεκριμένων αναγκών που αφορούν την ανάπτυξη και την υλοποίηση της ενωσιακής πολιτικής και νομοθεσίας για το περιβάλλον ή το κλίμα και πρέπει να καλυφθούν τα επόμενη έτη, εντοπίζει μεταξύ αυτών τις ανάγκες που θα μπορούσαν να αντιμετωπιστούν με προπαρασκευαστικά έργα.

Πριν δημοσιευθεί η ετήσια πρόσκληση υποβολής προτάσεων, τα κράτη μέλη λαμβάνουν σχέδιο καταλόγου με συγκεκριμένες ανάγκες που θα μπορούσαν να αντιμετωπιστούν με προπαρασκευαστικά έργα και καλούνται να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους. Ο οριστικός κατάλογος καταρτίζεται με βάση τις εν λόγω παρατηρήσεις.

Η Επιτροπή καθορίζει ειδικά κριτήρια επιλογής και ανάθεσης για τα έργα που προκύπτουν με αυτόν τον τρόπο, τη διάρκεια των έργων και τον ενδεικτικό προϋπολογισμό που διατίθεται για κάθε έργο

Η διαδικασία επιλογής των έργων θα περιλαμβάνει τα εξής στάδια:

— Αξιολόγηση προτάσεων

Η Επιτροπή θα επαληθεύει τη συμμόρφωση της κάθε πρότασης με τα κριτήρια επιλεξιμότητας και επιλογής και θα αξιολογεί τις προτάσεις με βάση τα κριτήρια ανάθεσης.

— Κατάρτιση του τελικού καταλόγου με τα έργα που πρόκειται να χρηματοδοτηθούν και του εφεδρικού καταλόγου

Μετά το στάδιο της εξέτασης, τα επιλεγμένα έργα θα προτείνονται για χρηματοδότηση στο πλαίσιο του διαθέσιμου προϋπολογισμού. Αν κριθεί αναγκαίο, μπορεί να καταρτιστεί εφεδρικός κατάλογος.

— Υπογραφή της συμφωνίας επιχορήγησης

5.1.5.2. Κριτήρια επιλεξιμότητας και ανάθεσης

Θα εφαρμόζονται τα εξής κριτήρια επιλεξιμότητας και ανάθεσης:

α) Κριτήρια επιλεξιμότητας

Τα ειδικά κριτήρια επιλεξιμότητας και επιλογής θα καθορίζονται σε κάθε πρόσκληση. Τα κριτήρια αυτά θα βασίζονται στις συγκεκριμένες ανάγκες που πρέπει να αντιμετωπιστούν από τα προπαρασκευαστικά έργα, όπως καθορίζονται από την Επιτροπή σε συνεργασία με τα κράτη μέλη.

β) Κριτήρια ανάθεσης

Τα προπαρασκευαστικά έργα θα ανατίθενται στη νομική οντότητα/οντότητες που καταθέτουν πρόταση η οποία υπερβαίνει την ελάχιστη απαιτούμενη βαθμολογία και η οποία συγκεντρώνει την υψηλότερη βαθμολογία σε σχέση με τα ακόλουθα κριτήρια:

Κριτήρια	Ελάχιστη απαιτούμενη βαθμολογία (*)	Μέγιστη βαθμολογία
Τεχνική συνοχή και ποιότητα της πρότασης σε σχέση με τη συγκεκριμένη ανάγκη που αντιμετωπίζεται	22	45
Ολοκληρωμένη προσέγγιση σε σχέση με τη συγκεκριμένη ανάγκη που αντιμετωπίζεται	15	30
Χρηματοδοτική συνοχή και ποιότητα (συμπεριλαμβανομένης της σχέσης ποιότητας/κόστους)	12	25
Συνολική (απαιτούμενη) βαθμολογία	**55**	**100**

(*) Η πρόταση έργου πρέπει να συγκεντρώνει την ελάχιστη απαιτούμενη βαθμολογία για κάθε κριτήριο ανάθεσης, ενώ η συνολική βαθμολογία όσον αφορά τα κριτήρια για τα οποία έχει οριστεί ελάχιστη απαιτούμενη βαθμολογία πρέπει να ισοδυναμεί με τουλάχιστον 55 μονάδες.

5.1.6. *Έργα που απαιτούνται για την επίτευξη των γενικών στόχων που ορίζονται στο άρθρο 3 του κανονισμού LIFE*

Άλλα έργα (πιλοτικά έργα, έργα επίδειξης ή άλλα) μπορούν να χρηματοδοτούνται σύμφωνα με το άρθρο 190 των κανόνων εφαρμογής του δημοσιονομικού κανονισμού (στο εξής «ΚΕΔ») ή μέσω της προκήρυξης ειδικής πρόσκλησης υποβολής προτάσεων με βάση τα κριτήρια που περιγράφονται κατωτέρω. Για παράδειγμα, επιχορηγήσεις που έχουν ως αντικείμενο σύνθετα έργα για την εδραίωση της κυκλικής οικονομίας κατά μήκος των αξιακών αλυσίδων ή μέσω της βιομηχανικής συμβίωσης θα μπορούσαν να χρηματοδοτηθούν έπειτα από την προκήρυξη ειδικής πρόσκλησης υποβολής προτάσεων, με χρηματοδότηση από τον προϋπολογισμό των επιχορηγήσεων δράσεων για το περιβάλλον και την αποδοτικότητα των πόρων ([1]), ή για την υποστήριξη έργων με δυνατότητα τραπεζικής χρηματοδότησης που είτε συνεπάγεται τη χρηματοδότηση από τον ΜΧΦΚ είτε είναι συμπληρωματική προς αυτή. Στήριξη θα μπορούσε επίσης να παρασχεθεί για την εξασφάλιση προτάσεων έργων με επαρκές επίπεδο ωριμότητας ώστε να προσελκύσουν κεφάλαια από δημόσιες και ιδιωτικέ επενδύσεις. Η εν λόγω στήριξη θα μπορούσε να παρασχεθεί, κυρίως, για καινοτόμες, πρωτόγνωρες ή πρωτότυπες επενδυτικές προτάσεις σε οποιονδήποτε από τους τομείς προτεραιότητας που εμπίπτουν στον κανονισμό LIFE.

5.1.6.1. Τεχνική μεθοδολογία για τη διαδικασία επιλογής των έργων

Εάν η Επιτροπή θεωρεί αναγκαία τη χρηματοδότηση ενός ειδικού έκτακτου έργου για την επίτευξη των γενικών στόχων που ορίζονται στο άρθρο 3 του κανονισμού LIFE, μπορεί να δημοσιεύσει πρόκληση υποβολής προτάσεων.

5.1.6.2. Κριτήρια επιλεξιμότητας και ανάθεσης

α) Κριτήρια επιλεξιμότητας

Τα άλλα έργα πρέπει:

— **να συμβάλλουν** σε έναν ή περισσότερους από τους **γενικούς** στόχους που ορίζονται στο άρθρο 3 του κανονισμού LIFE **και** σε έναν ή περισσότερους από τους **σχετικούς ειδικούς στόχους** των άρθρων 10 έως 12 και 14 έως 16 του κανονισμού LIFE,

— **να εμπίπτουν στο πεδίο του τομέα προτεραιότητας** των υποπρογραμμάτων LIFE, όπως ορίζονται στα άρθρα 9 και 13 του κανονισμού LIFE, βάσει των οποίων υποβλήθηκε η πρόταση έργου. Περιλαμβάνονται έργα που αποσκοπούν στην υλοποίηση σύνθετων δράσεων για την εδραίωση της κυκλικής οικονομίας κατά μήκος των αξιακών αλυσίδων ή μέσω της βιομηχανικής συμβίωσης. Ειδική πρόσκληση υποβολής προτάσεων για έργα τεχνικής βοήθειας στο πλαίσιο της προετοιμασίας της κυκλικής οικονομίας θα δημοσιευθεί με χρηματοδότηση μέγιστου ύψους 1,0 εκατ. EUR ετησίως από τον προϋπολογισμό των επιχορηγήσεων δράσεων για το περιβάλλον και την αποδοτικότητα των πόρων.

β) Κριτήρια ανάθεσης

Τα άλλα έργα θα ανατίθενται στη νομική οντότητα/οντότητες που καταθέτουν πρόταση η οποία υπερβαίνει την ελάχιστη απαιτούμενη βαθμολογία και η οποία συγκεντρώνει την υψηλότερη βαθμολογία σε σχέση με τα ακόλουθα κριτήρια:

Κριτήρια	Ελάχιστη απαιτούμενη βαθμολογία (*)	Μέγιστη βαθμολογία
Τεχνική συνοχή και ποιότητα της πρότασης σε σχέση με τη συγκεκριμένη ανάγκη που αντιμετωπίζεται	30	50
Χρηματοδοτική συνοχή και ποιότητα (συμπεριλαμβανομένης της σχέσης ποιότητας/κόστους)	20	30
Ολοκληρωμένη προσέγγιση σε σχέση με τη συγκεκριμένη ανάγκη που αντιμετωπίζεται	—	10
Συνέργειες (βλ. παραδοσιακά έργα)	—	10
Συνολική (απαιτούμενη) βαθμολογία	**55**	**100**

(*) Η πρόταση έργου πρέπει να συγκεντρώνει την ελάχιστη απαιτούμενη βαθμολογία για κάθε κριτήριο ανάθεσης, ενώ η συνολική βαθμολογία όσον αφορά τα κριτήρια για τα οποία έχει οριστεί ελάχιστη απαιτούμενη βαθμολογία πρέπει να ισοδυναμεί με τουλάχιστον 55 μονάδες.

([1]) Μελέτες καταδεικνύουν ότι επενδυτικά κεφάλαια θα μπορούσαν να καταστούν άμεσα διαθέσιμα από διάφορες πηγές για την υλοποίηση «πράσινων επενδύσεων», ωστόσο δεν υπάρχουν αρκετές άρτια προετοιμασμένες («με δυνατότητα τραπεζικής χρηματοδότησης») προτάσεις. Το κενό αυτό προβλέπεται να καλυφθεί μέσω ειδικής πρόσκλησης υποβολής προτάσεων η οποία θα απευθύνεται σε φορείς υλοποίησης (δυνητικά) βιώσιμων από οικονομική άποψη έργων, με δυνατότητες δημιουργίας σημαντικού αντικτύπου στον τομέα του περιβάλλοντος ή της δράσης για το κλίμα, όπως απαιτείται για την επίτευξη των γενικών στόχων που ορίζονται στο άρθρο 3 του κανονισμού LIFE.

5.2. **Λειτουργικές επιχορηγήσεις**

Το άρθρο 21 του κανονισμού LIFE προβλέπει την υποστήριξη ορισμένων λειτουργικών και διοικητικών δαπανών μη κερδοσκοπικών φορέων οι οποίοι επιδιώκουν σκοπούς γενικού συμφέροντος της Ένωσης, δραστηριοποιούνται κυρίως στον τομέα του περιβάλλοντος και/ή της δράσης για το κλίμα και συμμετέχουν στην ανάπτυξη, υλοποίηση και επιβολή της πολιτικής και νομοθεσίας της Ένωσης.

Το σύστημα των διετών συμφωνιών-πλαισίων εταιρικής σχέσης για τις λειτουργικές επιχορηγήσεις, το οποίο θεσπίστηκε στο πλαίσιο του πολυετούς προγράμματος εργασίας για την περίοδο 2014-2017, θα συνεχιστεί προκειμένου να διατηρηθεί η ισορροπία μεταξύ της ανάγκης βεβαιότητας και σταθερότητας των δικαιούχων και ορισμένου επιπέδου ανταγωνισμού μεταξύ των μη κερδοσκοπικών οντοτήτων. Σε αυτό το πλαίσιο, το 2018 θα προκηρυχθεί κλειστή πρόσκληση υποβολής προτάσεων. Θα απευθύνεται μόνο στις ΜΚΟ που είχαν επιλεγεί για την υπογραφή ΣΠΕΣ κατά τη διαδικασία πρόσκλησης υποβολής προτάσεων για τη σύναψη ΣΠΕΣ το 2017 (αναγνωριστικός κωδικός της πρόσκλησης: LIFE-NGO-FPA-EASME-2017).

Το 2019 θα προκηρυχθεί νέα πρόσκληση υποβολής προτάσεων για τη σύναψη ΣΠΕΣ, με σκοπό την επιλογή των ΜΚΟ για την παροχή επιχορήγησης λειτουργίας που θα καλύπτει τα οικεία οικονομικά έτη 2020 και 2021. Θα ακολουθήσουν στη συνέχεια δύο κλειστές προσκλήσεις υποβολής προτάσεων για τη σύναψη ειδικών συμφωνιών επιχορήγησης με τους εταίρους της ΣΠΕΣ.

Λειτουργικές ενισχύσεις εκτός των προσκλήσεων υποβολής προτάσεων μπορούν να χορηγούνται σε δεόντως αιτιολογημένες εξαιρετικές περιστάσεις, όπως ορίζονται στο άρθρο 190 του κατ' εξουσιοδότηση κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1268/2012 της Επιτροπής ([1]), όταν δεν υπάρχει καμία άλλη επιλογή βάσει των χαρακτηριστικών του δικαιούχου ή όταν ο δικαιούχος αναγνωρίζεται ως τέτοιος από νομική άποψη.

Οι προτάσεις θα ελέγχονται για τη συμμόρφωσή τους με βάση τα κριτήρια επιλεξιμότητας και επιλογής. Όσον αφορά τις προτάσεις που συμμορφώνονται με τα εν λόγω κριτήρια, η συνολική καταλληλότητα και ποιότητα θα αξιολογείται με βάση τα κριτήρια ανάθεσης. Η βαθμολογία που συγκεντρώνει κάθε πρόταση θα δίνεται με βάση τα εν λόγω κριτήρια, ενώ θα πρέπει επίσης να επιτυγχάνεται ένα ελάχιστο επίπεδο ποιότητας. Η τελική απόφαση ανάθεσης θα λαμβάνεται με βάση τα αποτελέσματα της διαδικασίας αξιολόγησης.

5.2.1. *Κριτήρια επιλογής για λειτουργικές επιχορηγήσεις*

Η χρηματοοικονομική και επιχειρησιακή επάρκεια του αιτούντος για την εκτέλεση του προτεινόμενου προγράμματος εργασίας αξιολογείται με βάση τα κριτήρια επιλογής.

Οι αιτούντες θα επιλέγονται μόνον εάν, βάσει των ειδικών δικαιολογητικών που βεβαιώνουν τις επιδόσεις τους τα δύο τελευταία έτη, μπορούν να αποδείξουν:

— **την επιχειρησιακή επάρκεια** – ο αιτών πρέπει να διαθέτει τις απαιτούμενες επαγγελματικές ικανότητες και προσόντα για την εκτέλεση του προτεινόμενου προγράμματος εργασίας, και

— **τη χρηματοοικονομική επάρκεια** – ο αιτών πρέπει να διαθέτει σταθερές και επαρκείς πηγές χρηματοδότησης, ώστε να είναι σε θέση να ασκεί τη δραστηριότητά του καθ' όλη τη διάρκεια του έτους για το οποίο εγκρίθηκε η επιχορήγηση και να συμμετέχει στη χρηματοδότησή της.

Σε ορισμένες εξαιρετικές περιστάσεις, και κυρίως όταν πρόκειται για νέα δίκτυα που έχουν δημιουργηθεί από έμπειρους οργανισμούς, ο ΕΟ μπορεί να χορηγήσει παρέκκλιση από την απαίτηση προσκόμισης δικαιολογητικών για τα δύο τελευταία έτη.

5.2.2. *Κριτήρια ανάθεσης για λειτουργικές επιχορηγήσεις*

5.2.2.1. Ετήσιες λειτουργικές επιχορηγήσεις / Συμφωνίες-πλαίσια εταιρικής σχέσης για μη κυβερνητικές οργανώσεις (ΜΚΟ)

Στο άρθρο 12 στοιχείο δ) και στο άρθρο 16 στοιχείο δ) του κανονισμού LIFE τίθεται συγκεκριμένος στόχος για τους αντίστοιχους τομείς προτεραιότητας «Διακυβέρνηση και πληροφόρηση», ο οποίος έγκειται στην προώθηση της βελτίωσης της περιβαλλοντικής και της κλιματικής διακυβέρνησης, με τη διεύρυνση της συμμετοχής των ενδιαφερομένων, συμπεριλαμβανομένων των ΜΚΟ, στις διαβουλεύσεις για πολιτικές και στην εφαρμογή τους.

Τα κριτήρια ανάθεσης που παρατίθενται κατωτέρω θα εφαρμόζονται για την επιλογή των δικαιούχων των συμφωνιών-πλαισίων εταιρικής σχέσης:

1. Καταλληλότητα πολιτικής: καταλληλότητα του στρατηγικού σχεδίου της ΜΚΟ για τις πολιτικές της Ένωσης όσον αφορά το περιβάλλον και τη δράση για το κλίμα.

([1]) Κατ' εξουσιοδότηση κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1268/2012 της Επιτροπής, της 29ης Οκτωβρίου 2012, σχετικά με τους κανόνες εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) αριθ. 966/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τους δημοσιονομικούς κανόνες που εφαρμόζονται στον γενικό προϋπολογισμό της Ένωσης (ΚΕΔ) (ΕΕ L 362 της 31.12.2012, σ. 1).

2. Διαμόρφωση πολιτικής της ΕΕ: συμβολή της ΜΚΟ στη διαμόρφωση, την ανάπτυξη ή την επικαιροποίηση των πολιτικών της Ένωσης όσον αφορά το περιβάλλον και τη δράση για το κλίμα.

3. Εφαρμογή της πολιτικής της ΕΕ: συμβολή της ΜΚΟ στην εφαρμογή και την επιβολή των πολιτικών της Ένωσης όσον αφορά το περιβάλλον και τη δράση για το κλίμα.

4. Λειτουργία ανίχνευσης: καταλληλότητα ως προς την αντιμετώπιση νέων και αναδυόμενων ζητημάτων σχετικών με το περιβάλλον και το κλίμα.

5. Οργανωτική ανάπτυξη: αναπτυξιακές δυνατότητες του υποψηφίου, ώστε να συμμετάσχει αποτελεσματικότερα στη διαδικασία ανάπτυξης ενωσιακών πολιτικών.

Οι οργανώσεις που επιλέγονται ως εταίροι στο πλαίσιο της συμφωνίας θα καλούνται να υποβάλλουν σε ετήσια βάση το πρόγραμμα εργασίας τους, το οποίο θα αναλύεται σε συνάρτηση με τη χορήγηση ειδικής ετήσιας λειτουργικής ενίσχυσης

Για τη χορήγηση ειδικών ετήσιων επιχορηγήσεων βάσει των συμφωνιών-πλαισίων εταιρικής σχέσης, θα εφαρμόζονται τα ακόλουθα κριτήρια:

1. συμμόρφωση του προγράμματος εργασίας με τους στόχους και τη φύση των δραστηριοτήτων που καθορίζονται στη συμφωνία-πλαίσιο εταιρικής σχέσης·

2. τεχνική συνοχή και ποιότητα του προγράμματος εργασίας·

3. συνοχή μεταξύ του προγράμματος εργασίας και του προτεινόμενου προϋπολογισμού, περιλαμβανομένης της αποδοτικής χρήσης των πόρων.

5.2.2.2. Άλλες λειτουργικές επιχορηγήσεις

Η χορήγηση άλλων λειτουργικών επιχορηγήσεων, μεταξύ άλλων έπειτα από την υπογραφή συμφωνιών-πλαισίων εταιρικής σχέσης, σε μη κερδοσκοπικές οντότητες που επιδιώκουν σκοπούς γενικού συμφέροντος της Ένωσης ή που υπηρετούν σκοπό ο οποίος αποτελεί μέρος της πολιτικής όσον αφορά το περιβάλλον και/ή τη δράση για το κλίμα, την οποία και υποστηρίζει, θα πραγματοποιείται με βάση τα ακόλουθα κριτήρια ανάθεσης:

1. συνάφεια του προγράμματος εργασίας με τους στόχους του κανονισμού LIFE και, κατά περίπτωση, τις θεματικές προτεραιότητες και τα θέματα έργων·

2. δυνατότητα υλοποίησης και εσωτερική συνοχή του προγράμματος εργασίας·

3. αποδοτικότητα των προτεινόμενων δραστηριοτήτων ως προς το κόστος τους.

5.3. **Χρηματοδοτικά μέσα**

Για την επίτευξη των γενικών στόχων που ορίζονται στο άρθρο 3 του κανονισμού LIFE, προβλέπεται η χορήγηση χρηματοδότησης, κατά την έννοια του άρθρου 17 παράγραφος 4 του κανονισμού LIFE, για τα εξής δύο πιλοτικά χρηματοδοτικά μέσα:

— τον μηχανισμό χρηματοδότησης φυσικού κεφαλαίου (ΜΧΦΚ) – ένα νέο χρηματοδοτικό μέσο που εισάγεται και στα δύο υποπρογράμματα προκειμένου να δοκιμαστούν και να παρουσιαστούν καινοτόμες χρηματοδοτικές προσεγγίσεις για έργα που προωθούν τη διαφύλαξη του φυσικού κεφαλαίου στους τομείς προτεραιότητας «Φύση και βιοποικιλότητα» και «Προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή»·

— το μέσο ιδιωτικής χρηματοδότησης για την ενεργειακή απόδοση (PF4EE) – ένα πιλοτικό χρηματοδοτικό μέσο του υποπρογράμματος «Δράση για το Κλίμα». Όπως αποδείχθηκε κατά την περίοδο 2014-2017, στο πλαίσιο του PF4EE παρέχεται μια νέα και αποτελεσματική προσέγγιση για την αντιμετώπιση της περιορισμένης πρόσβασης σε επαρκή και οικονομικά προσιτή εμπορική χρηματοδότηση όσον αφορά τις επενδύσεις ενεργειακής απόδοσης που καθορίζονται στο πλαίσιο των εθνικών προτεραιοτήτων.

Οι διατάξεις για τα χρηματοδοτικά μέσα στο πλαίσιο του δημοσιονομικού κανονισμού, και ιδίως τα άρθρα 139 και 140, τηρούνται όπως ορίζεται στις παραγράφους που ακολουθούν.

Τα χρηματοδοτικά μέσα που υποστηρίζουν έργα μπορούν να λάβουν οποιαδήποτε από τις μορφές που αναφέρονται στον τίτλο VIII του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) αριθ. 966/2012, υλοποιούνται σύμφωνα με τον συγκεκριμένο τίτλο του κανονισμού και μπορούν να συνδυάζονται μεταξύ τους και με επιχορηγήσεις που χρηματοδοτούνται από τον προϋπολογισμό της Ένωσης.

Σύμφωνα με το άρθρο 140 παράγραφος 6, οι ετήσιες επιστροφές, συμπεριλαμβανομένων των κεφαλαιακών επιστροφών, των αποδεσμευμένων εγγυήσεων και των αποπληρωμών του κεφαλαίου δανείων, αποτελούν εσωτερικό έσοδο ειδικού προορισμού και χρησιμοποιούνται για το ίδιο χρηματοδοτικό μέσο επί χρονικό διάστημα που δεν υπερβαίνει την περίοδο των πιστώσεων αναλήψεων υποχρεώσεων προσαυξημένη κατά δύο έτη.

Δεδομένου ότι η ενδιάμεση αξιολόγηση διενεργήθηκε μετά την παρέλευση χρονικού διαστήματος μικρότερου των δύο ετών από την υλοποίηση των δύο χρηματοδοτικών μέσων στην πράξη, τα συμπεράσματα που μπόρεσαν να συναχθούν για τα χρηματοδοτικά μέσα ήταν μόνο προκαταρκτικά, διότι πρόκειται για έναν νέο τρόπο χρηματοδότησης στο πλαίσιο του προγράμματος LIFE. Τα συμπεράσματα αυτά λήφθηκαν υπόψη για την υλοποίηση των δύο χρηματοδοτικών μέσων κατά τα έτη 2018-2020. Ειδικότερα:

— Όσον αφορά τον ΜΧΦΚ, καταβάλλονται προσπάθειες για τη βελτίωση της βοήθειας που θα παρέχεται στους δυνητικούς δικαιούχους για την κατάρτιση των επεξηγηματικών τους υπομνημάτων, ενώ λαμβάνεται παράλληλα υπόψη ότι οι χρηματοδοτικοί πόροι που διατέθηκαν κατά τη διάρκεια του πρώτου πολυετούς προγράμματος εργασίας είναι επαρκείς για ολόκληρη τη διάρκεια του πολυετούς προγράμματος εργασίας κατά την περίοδο 2018-2020.

— Όσον αφορά το PF4EE, αποφασίστηκε η συνέχιση της πιλοτικής φάσης και η αύξηση των διαθέσιμων χρηματοδοτικών πόρων κατά 75 εκατ. EUR, λαμβανομένης υπόψη της υψηλής ζήτησης που έχει καταγραφεί. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα υποβάλλει έκθεση στην επιτροπή του προγράμματος LIFE τουλάχιστον σε ετήσια βάση, αν και μπορούν να πραγματοποιούνται και έκτακτες συναντήσεις όταν προκύπτει ανάγκη.

5.3.1. *Μηχανισμός χρηματοδότησης φυσικού κεφαλαίου (ΜΧΦΚ)*

5.3.1.1. Συνεισφορά στους στόχους του LIFE

Το χρηματοδοτικό μέσο συμβάλει στην εκπλήρωση των στόχων του προγράμματος LIFE, ιδίως σε σχέση με τους τομείς προτεραιότητας «Φύση και βιοποικιλότητα» του υποπρογράμματος LIFE «Περιβάλλον» και «Προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή» του υποπρογράμματος LIFE «Δράση για το Κλίμα», χρηματοδοτώντας αρχικές επενδύσεις και λειτουργικά έξοδα για προσοδοφόρα και αποδοτικά έργα που προωθούν τη διατήρηση, την αποκατάσταση, τη διαχείριση και την αναβάθμιση του φυσικού κεφαλαίου προς όφελος της βιοποικιλότητας και της προσαρμογής, όπως, π.χ., λύσεις με άξονα αναφοράς το οικοσύστημα και με επίκεντρο τις προκλήσεις που συνδέονται με τη γη, το έδαφος, τη δασοκομία, τη γεωργία, το νερό και τα απόβλητα. Ο ΜΧΦΚ, ο οποίος εγκαινιάστηκε το 2015, αποτελεί ένα νέο μέσο άσκησης πολιτικής για καινοτόμα πιλοτικά έργα. Όπως περιγράφεται στο πολυετές πρόγραμμα εργασίας για την περίοδο 2014-2017, ο εν λόγω μηχανισμός προσφέρει τη δυνατότητα βελτίωσης της σχέσης κόστους-αποτελεσματικότητας του προγράμματος LIFE μέσω της μόχλευσης και της συμπληρωματικότητας. Συμβάλλει στην οικοδόμηση πιο μακροπρόθεσμου δυναμικού σε μια καινοτόμο και βιώσιμη δραστηριότητα εμπορικής χρηματοδότησης. Ο ΜΧΦΚ συμπληρώνει και υποστηρίζει τους στόχους πολιτικής των κρατών μελών στον τομέα της βιοποικιλότητας και της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή.

Πιο συγκεκριμένα:

— Όσον αφορά τη φύση και τη βιοποικιλότητα, ο ΜΧΦΚ συμβάλλει στην υλοποίηση της πολιτικής και της νομοθεσίας της Ένωσης στον τομέα της βιοποικιλότητας, συμπεριλαμβανομένης της στρατηγικής της Ένωσης για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2020, της οδηγίες 2009/147/ΕΚ και 92/43/ΕΟΚ, κυρίως μέσω της εφαρμογής, της ανάπτυξης και της δοκιμής έργων και μέσω της επίδειξης της βιωσιμότητάς τους. Επίσης, υποστηρίζει την περαιτέρω ανάπτυξη, υλοποίηση και διαχείριση του δικτύου Natura 2000, το οποίο δημιουργήθηκε με το άρθρο 3 της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ, και αυξάνει την ανθεκτικότητά του μέσω της προστασίας και της αποκατάστασης των οικοσυστημάτων που βρίσκονται και εκτός του δικτύου. Ωστόσο, ορισμένα είδη έργων ενδέχεται να μην αφορούν τις περιοχές Natura 2000 ([1]).

— Όσον αφορά την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, ο ΜΧΦΚ συμβάλλει στην υλοποίηση της πολιτικής της Ένωσης για την προσαρμογή, ιδίως μέσω της ανάπτυξης, της δοκιμής και της επίδειξης προσεγγίσεων που έχουν στο επίκεντρο το οικοσύστημα και αφορούν την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή. Συμβάλλει επίσης στην ανάπτυξη και επίδειξη σχετικών καινοτόμων τεχνολογιών, συστημάτων, μεθόδων και μέσων προσαρμογής που προσφέρονται για αναπαραγωγή, μεταφορά ή ενσωμάτωση.

5.3.1.2. Τρέχουσα κατάσταση του ΜΧΦΚ

Ο ΜΧΦΚ υλοποιείται από την Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων βάσει συμφωνίας ανάθεσης αρμοδιοτήτων που έχει συναφθεί με την Επιτροπή. Κατά τη διάρκεια της πιλοτικής φάσης, η οποία ξεκίνησε στο πλαίσιο του πολυετούς προγράμματος εργασίας του LIFE για την περίοδο 2014-2017 και θα συνεχιστεί έως το 2020, ο ΜΧΦΚ αναμένεται να εκτελέσει 9-12 πράξεις. Εκτιμάται ότι οι χρηματοδοτικοί πόροι που δεσμεύθηκαν για τον ΜΧΦΚ κατά την περίοδο 2014-2017 είναι επαρκείς για ολόκληρη την περίοδο του προγράμματος LIFE. Η Επιτροπή συμφώνησε με την ΕΤΕπ την παράταση της περιόδου εφαρμογής έως το τέλος του 2021.

Τον Φεβρουάριο του 2017 ολοκληρώθηκαν οι διαπραγματεύσεις μίας πράξης, η οποία και υπογράφηκε, ενώ αναμένεται επίσης να συναφθεί άλλη μία πράξη κατά τη διάρκεια του τρέχοντος έτους. Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων συνεχίζει τις εργασίες της για την κατάρτιση μιας σειράς επιλέξιμων πράξεων.

5.3.1.3. Δομή του χρηματοδοτικού μέσου

Η υλοποίηση του χρηματοδοτικού μέσου ανατίθεται στην Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕπ) με τη μέθοδο της έμμεσης διαχείρισης.

Ο ΜΧΦΚ συνδυάζει την άμεση και έμμεση χρηματοδότηση έργων μέσω δανείων, ιδίων κεφαλαίων και ενός σκέλους εγγυήσεων. Παρέχεται μέσο τεχνικής στήριξης, ώστε να διασφαλίζεται ότι τα έργα θα φθάνουν σε επαρκές στάδιο ωρίμανσης για να χρηματοδοτηθούν.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διέθεσε 50 εκατ. EUR για τον μηχανισμό επιμερισμού των κινδύνων και 10 εκατ. EUR για τον μηχανισμό τεχνικής υποστήριξης. Σε αυτή τη βάση, η ΕΤΕπ θα επενδύσει ποσό ύψους έως και 125 εκατ. EUR μέσω δανείων,

([1]) Μολονότι τα έργα που υλοποιούνται για να αντισταθμιστούν οι βλάβες σε βάρος των τοποθεσιών Natura 2000 σύμφωνα με το άρθρο 6 παράγραφος 4 της οδηγίας για τους οικοτόπους δεν είναι επιλέξιμα για χρηματοδότηση στο πλαίσιο του ΜΧΦΚ, αντισταθμιστικά μέτρα που λαμβάνονται για βλάβες σε άλλες τοποθεσίες μπορούν να υλοποιηθούν σε τοποθεσίες Natura 2000 ή με άλλους τρόπους που συμβάλλουν στη συνοχή του δικτύου και είναι επιλέξιμοι στο πλαίσιο του ΜΧΦΚ.

εγγυήσεων δανείων και επενδύσεων μετοχικού κεφαλαίου. Τα δάνεια μπορούν να χορηγούνται στους τελικούς δικαιούχους είτε άμεσα, για τη χρηματοδότηση επενδύσεων και λειτουργικών δαπανών, είτε έμμεσα, μέσω μεσαζόντων, οι οποίοι χρηματοδοτούν στη συνέχεια ένα χαρτοφυλάκιο δανείων. Οι μεσάζοντες μπορούν να λαμβάνουν εγγυήσεις δανείων. Οι επενδύσεις μετοχικού κεφαλαίου μπορούν να χρησιμοποιούνται για την υλοποίηση επενδύσεων σε κεφάλαια που τελούν υπό τη διαχείριση μεσαζόντων. Οι επιλογές αυτές μπορούν να συνδυάζονται με επιχορηγήσεις δράσεων στο πλαίσιο θεματικών προτεραιοτήτων ή να υποστηρίζονται από άλλες πηγές.

Το μέσο περιλαμβάνει μηχανισμό επιμερισμού των κινδύνων με την ΕΤΕπ, διότι τα έργα που υποστηρίζονται από τον ΜΧΦΚ θα είναι έργα στα οποία κατά κανόνα δεν επενδύει η ΕΤΕπ, είτε επειδή είναι πολύ μικρά είτε επειδή ο υψηλός κίνδυνος που ενέχουν δεν συνάδει με την αξιολόγηση ΑΑΑ της τράπεζας. Για να παρακαμφθεί αυτό το εμπόδιο, το μέσο περιλαμβάνει μηχανισμό επιμερισμού των κινδύνων, ο οποίος προβλέπει ότι, σε περίπτωση αποτυχίας του έργου, τα κεφάλαια της ΕΕ θα απορροφήσουν τις πρώτες ζημίες. Οι χρηματοδοτικοί πόροι που διατέθηκαν στο πλαίσιο του πολυετούς προγράμματος εργασίας για την περίοδο 2014-2017 θα παραμείνουν διαθέσιμοι και για την περίοδο χρηματοδότησης 2018-2020. Ο μηχανισμός σχετικά με την ακριβή υλοποίηση της διαδικασίας καθορίστηκε στη συμφωνία ανάθεσης αρμοδιοτήτων μεταξύ της Επιτροπής και της ΕΤΕπ που υπογράφηκε στις 18 Δεκεμβρίου 2014, στην οποία προσδιορίζονται μεταξύ άλλων και τα ακριβή κριτήρια αποκλεισμού/επιλογής των έργων, διασφαλίζοντας την ενσωμάτωση των ορθών προτεραιοτήτων στη διαδικασία επιλογής και την εξασφάλιση επαρκούς τομεακής και γεωγραφικής κάλυψης.

Το τρέχον πολυετές πρόγραμμα εργασίας επεκτείνει τους χρηματοδοτικούς πόρους που παρέχονται στο πλαίσιο του πολυετούς προγράμματος εργασίας για την περίοδο 2014-2017 και στο πολυετές πρόγραμμα εργασίας για την περίοδο 2018-2020. Μετά το τέλος του επιχειρησιακού σταδίου, ο μηχανισμός θα πρέπει να παραμείνει σε ισχύ με απλουστευμένη δομή για τη διαχείριση του χαρτοφυλακίου και τις αποπληρωμές που αναλογούν στις διάφορες πράξεις.

Το χρηματοδοτικό μέσο τελεί υπό τη διαχείριση της ΕΤΕπ. Μια διευθύνουσα επιτροπή αναθεωρεί σε τακτική βάση την πρόοδο της εφαρμογής του χρηματοδοτικού μέσου. Η διευθύνουσα επιτροπή απαρτίζεται από μέλη που διορίζονται από κοινού τόσο από την Επιτροπή –μεταξύ άλλων, τη ΓΔ Περιβάλλοντος, τη ΓΔ Δράσης για το Κλίμα και τη ΓΔ Οικονομικών και Χρηματοδοτικών Υποθέσεων– όσο και από την ΕΤΕπ, ενώ η γραμματειακή υποστήριξη παρέχεται από την ΕΤΕπ.

Η παρακολούθηση των χρηματοδοτικών μέσων ευθυγραμμίζεται με τις απαιτήσεις που προβλέπονται στον δημοσιονομικό κανονισμό (άρθρο 140) και στον κατ' εξουσιοδότηση κανονισμό (άρθρο 225) και όπως ερμηνεύονται συνακολούθως στη χρηματοδοτική και διοικητική συμφωνία-πλαίσιο (FAFA) με την ΕΤΕπ και στη συμφωνία ανάθεσης αρμοδιοτήτων.

Η ΕΤΕπ είναι υπεύθυνη για την παρακολούθηση της υλοποίησης των δραστηριοτήτων στο πλαίσιο του χρηματοδοτικού μέσου και για την κατάρτιση εκθέσεων επιδόσεων και οικονομικών εκθέσεων σύμφωνα με τη μορφή, το περιεχόμενο και την περιοδικότητα που συμφωνούνται· μεταξύ άλλων, θα υποβάλλονται τακτικές και έκτακτες εκθέσεις και θα πραγματοποιούνται επιτόπιες επισκέψεις και έλεγχοι. Για την υποβολή εκθέσεων από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα στην ΕΤΕπ θα χρησιμοποιούνται δείκτες επιδόσεων.

5.3.1.4. Τεχνική μεθοδολογία για τη διαδικασία επιλογής των έργων

Τα έργα κατατάσσονται σε τέσσερις γενικές κατηγορίες:

— Πληρωμές για οικοσυστημικές υπηρεσίες (ΠΟΥ): έργα που περιλαμβάνουν πληρωμές για τα οφέλη από το φυσικό κεφάλαιο· κατά κανόνα, μια εθελοντική μικρής κλίμακας διμερή συναλλαγή με επακριβώς καθορισμένο αγοραστή και πωλητή οικοσυστημικής υπηρεσίας. Βασίζονται στην αρχή «ο επωφελούμενος πληρώνει», καθώς οι ενισχύσεις καταβάλλονται για να διασφαλιστούν κομβικές οικοσυστημικές υπηρεσίες.

— Πράσινη Υποδομή (ΠΥ): η ΠΥ είναι ένα στρατηγικά προγραμματισμένο δίκτυο φυσικών και ημιφυσικών περιοχών, καθώς και άλλων χαρακτηριστικών στοιχείων του περιβάλλοντος, ο σχεδιασμός και η διαχείριση του οποίου αποσκοπούν στην παροχή ευρέος φάσματος οικοσυστημικών υπηρεσιών. Το εν λόγω δίκτυο περιλαμβάνει χώρους πρασίνου (ή γαλάζιου, προκειμένου για υδάτινα οικοσυστήματα) και άλλα φυσικά χαρακτηριστικά στοιχεία των χερσαίων (συμπεριλαμβανομένων των παράκτιων) και των θαλάσσιων περιοχών. Στην ξηρά συναντάται ΠΥ σε αγροτικό και αστικό περιβάλλον. Τα έργα ΠΥ έχουν τη δυνατότητα να παράγουν έσοδα ή να εξοικονομούν δαπάνες στο πλαίσιο της παροχής αγαθών και υπηρεσιών, όπως η διαχείριση υδάτων, η ποιότητα του αέρα, η δασοκομία, η αναψυχή, ο έλεγχος πλημμυρών/διάβρωσης/πυρκαγιών, η επικονίαση και η αυξημένη ανθεκτικότητα στις συνέπειες της κλιματικής αλλαγής.

— Αντισταθμιστικές δραστηριότητες για τη βιοποικιλότητα: πρόκειται για δραστηριότητες διατήρησης που έχουν στόχο να αντισταθμίσουν την αναπόφευκτη βλάβη που προκαλούν στη βιοποικιλότητα τα αναπτυξιακά έργα μετά την ολοκλήρωσή τους. Βασίζονται στην αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει», καθώς οι δραστηριότητες αντιστάθμισης πραγματοποιούνται για λόγους συμμόρφωσης ή για την άμβλυνση του κινδύνου επιπτώσεων στη φήμη. Τα έργα που υλοποιούνται για να αντισταθμιστούν οι βλάβες σε βάρος των τοποθεσιών Natura 2000 σύμφωνα με το άρθρο 6 παράγραφος 4 της οδηγίας για τους οικοτόπους δεν είναι επιλέξιμα για χρηματοδότηση στο πλαίσιο του ΜΧΦΚ.

— Καινοτόμες επενδύσεις υπέρ της βιοποικιλότητας και της προσαρμογής: πρόκειται για έργα που αφορούν την προμήθεια αγαθών και υπηρεσιών, κυρίως από ΜΜΕ, τα οποία αποσκοπούν στην προστασία της βιοποικιλότητας ή στην αύξηση της ανθεκτικότητας των τοπικών κοινοτήτων και άλλων επιχειρηματικών τομέων.

Σκοπός είναι ο καθορισμός και η χρηματοδότηση έργων με επαρκή γεωγραφική και τομεακή κάλυψη και η δοκιμή διαφόρων χρηματοδοτικών μηχανισμών, προκειμένου να εξασφαλιστεί η δυνατότητα αναπαραγωγής τους σε ολόκληρη την ΕΕ κατά τη διάρκεια του επιχειρησιακού σταδίου. Οι κανόνες επιλεξιμότητας των έργων και η επενδυτική πολιτική για τον μηχανισμό (καθορισμός ανώτατων ορίων σε σχέση με τους τομείς και τη γεωγραφική κάλυψη, καθώς και ελάχιστων κριτηρίων και αρχών που πρέπει να τηρούνται, π.χ. ιεράρχηση των ενεργειών μετριασμού ([1])) έχουν καθοριστεί στη συμφωνία ανάθεσης αρμοδιοτήτων.

Τα κριτήρια επιλεξιμότητας θα ευθυγραμμίζονται με τους στόχους που αφορούν τη φύση, τη βιοποικιλότητα και την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή που καθορίζονται στον κανονισμό LIFE, ενώ θα λαμβάνουν παράλληλα υπόψη τις προτεραιότητες πολιτικής των κρατών μελών στον τομέα της προστασίας της βιοποικιλότητας και της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή.

Τα επιλέξιμα έργα διαχείρισης φυσικού κεφαλαίου θα πρέπει να δικαιολογούνται από οικονομική αξιολόγηση η οποία θα βασίζεται σε τυπική ανάλυση κόστους-οφέλους, δηλαδή το καθαρό τρέχον κόστος του έργου κατά τη διάρκεια ζωής του θα είναι μικρότερο από την καθαρή τρέχουσα αξία των αναμενόμενων κερδών, περιλαμβανομένων των εξωτερικών παραγόντων. Πέραν των τυποποιημένων κριτηρίων που επιβάλλονται από την ΕΤΕπ για όλες τις δραστηριότητες, θα υπάρχουν επιπλέον κριτήρια που θα καθορίζουν το είδος των έργων και τους καλυπτόμενους τομείς.

Σε κάθε περίπτωση, οι τελικοί δικαιούχοι του χρηματοδοτικού μέσου πρέπει να είναι νομικές οντότητες και/ή φυσικά πρόσωπα που επενδύουν σε έργα διαχείρισης φυσικού κεφαλαίου και μπορούν:

— να αποδείξουν ότι τα έργα έχουν θετικό αντίκτυπο στην κατάσταση και στην ανθεκτικότητα του οικοσυστήματος, και στην παροχή οικοσυστημικών υπηρεσιών με τη βοήθεια ειδικής αξιολόγησης περιβαλλοντικού αντικτύπου·

— να καθιερώσουν νέα επιχειρηματικά πρότυπα για τη διαχείριση φυσικού κεφαλαίου στις προαναφερόμενες κατηγορίες, όπως, π.χ., πράσινη υποδομή, πληρωμές για οικοσυστημικές υπηρεσίες, αντισταθμιστικές δραστηριότητες για τη βιοποικιλότητα ή καινοτόμες επιχειρήσεις ή μονάδες υπέρ της βιοποικιλότητας/προσαρμογής·

— να πληρούν ένα από τα ακόλουθα κριτήρια:

  — προώθηση της διατήρησης, της αποκατάστασης, της διαχείρισης και της αναβάθμισης των οικοσυστημάτων, μεταξύ άλλων μέσω λύσεων που βασίζονται στο οικοσύστημα και εφαρμόζονται στους τομείς της γης, του εδάφους, της δασοκομίας, της γεωργίας, της υδατοκαλλιέργειας, του νερού και των αποβλήτων,

  — προώθηση προσεγγίσεων με επίκεντρο το οικοσύστημα που παρέχουν τη δυνατότητα στις επιχειρήσεις και στις τοπικές κοινότητες να αντιμετωπίζουν αναγνωρισμένους κινδύνους που συνδέονται με τις τρέχουσες και αναμενόμενες επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, μεταξύ άλλων μέσω αστικών, αγροτικών και παράκτιων έργων πράσινης υποδομής.

Για να είναι επιλέξιμα, τα έργα θα πρέπει να βρίσκονται σε ένα τουλάχιστον κράτος μέλος της ΕΕ.

Όταν τα έργα χρηματοδοτούνται έμμεσα από εισφορές που καταβάλλονται σε εταιρείες επενδύσεων οι οποίες τελούν υπό τη διαχείριση ενδιάμεσων χρηματοπιστωτικών οργανισμών, η επιλογή των εν λόγω οργανισμών θα καθορίζεται από τη ζήτηση και θα βασίζεται στις αρχές της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης, της διαφάνειας, της απαγόρευσης των διακρίσεων και της εκπλήρωσης εκ μέρους των οργανισμών, μεταξύ άλλων, των ακόλουθων απαιτήσεων:

i) να είναι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί του ιδιωτικού τομέα ή βασισμένοι στην αγορά·

ii) να δεσμεύονται και να αποδεικνύουν την επιχειρησιακή τους επάρκεια για την κατανομή του χρηματοδοτικού μέσου·

iii) να αποδεικνύουν ότι μπορούν να προσεγγίζουν τους τελικούς δικαιούχους οι οποίοι αποτελούν τον στόχο των πολιτικών της ΕΕ ή των κρατών μελών για τη βιοποικιλότητα ή την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή·

iv) να αναλαμβάνουν τις υποχρεώσεις και τις απαιτήσεις που συνδέονται με την κατανομή του χρηματοδοτικού μέσου·

v) να συμμορφώνονται με τα σχετικά πρότυπα και την εφαρμοστέα νομοθεσία όσον αφορά την πρόληψη της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και της φοροδιαφυγής·

vi) να παρέχουν τις πληροφορίες που απαιτούνται από το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο για την εκπλήρωση των καθηκόντων του· και

vii) να είναι αποδεκτοί ως δανειστές της ΕΤΕπ σύμφωνα με την πιστωτική πολιτική της.

([1]) Η ιεράρχηση των ενεργειών μετριασμού περιλαμβάνει: 1) την αποφυγή ή την πρόληψη αρνητικών επιπτώσεων για το περιβάλλον γενικότερα και για τη βιοποικιλότητα ειδικότερα· 2) την ελαχιστοποίηση και την αποκατάσταση των επιπτώσεων που επιφέρει στον συγκεκριμένο τόπο η ανάπτυξη του έργου, εάν δεν είναι δυνατή η αποφυγή των επιπτώσεων· και 3) μέτρα επαναφοράς/αντιστάθμισης που λαμβάνονται ως ύστατο μέσο (επιτόπου ή όχι) για τις μόνιμες δυσμενείς επιπτώσεις.

5.3.2. *Μέσο ιδιωτικής χρηματοδότησης για την ενεργειακή απόδοση (PF4EE)*

5.3.2.1. Συνεισφορά στους στόχους του LIFE

Το PF4EE συνεισφέρει στην επίτευξη των γενικών στόχων του κανονισμού LIFE που ορίζονται στο άρθρο 3 και προσδιορίζονται περαιτέρω στον τομέα προτεραιότητας «Μετριασμός της κλιματικής αλλαγής». Συγκεκριμένα, το PF4EE:

— άπτεται ενός σημαντικού ζητήματος κλιματικής πολιτικής, συμβάλλοντας στην επίτευξη των στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» και «Ευρώπη 2030» για την εξασφάλιση εξοικονόμησης ενέργειας και την επακόλουθη μείωση των εκπομπών·

— παρέχει το αναγκαίο επίπεδο πιλοτικής εφαρμογής και επίδειξης ενός νέου μέσου πολιτικής, το οποίο έχει τεράστιες δυνατότητες να προσφέρει προστιθέμενη αξία για την ΕΕ·

— συμπληρώνει και υποστηρίζει τις ευθύνες των κρατών μελών δυνάμει των εθνικών σχεδίων δράσης για την ενεργειακή απόδοση (ΕΣΔΕΑ)·

— παρέχει τη δυνατότητα βελτίωσης της σχέσης κόστους-αποτελεσματικότητας του προγράμματος LIFE μέσω της μόχλευσης και της συμπληρωματικότητας·

— οικοδομεί πιο μακροπρόθεσμη δυναμικότητα σε μια βιώσιμη δραστηριότητα εμπορικής χρηματοδότησης, διασφαλίζοντας έτσι τη συνεχιζόμενη και μακροπρόθεσμη στήριξη της βιώσιμης ανάπτυξης·

— υποστηρίζει την αλληλεγγύη και τον καταμερισμό των επιβαρύνσεων· και

— παρέχει τη δυνατότητα ενσωμάτωσης της πρωτοβουλίας στα προγράμματα των κρατών μελών (μέσω των ΕΣΔΕΑ και πιθανόν άλλων προγραμμάτων και πρωτοβουλιών).

5.3.2.2. Τρέχουσα κατάσταση και κλιμάκωση του PF4EE

Το 2014 αναμενόταν ότι το μέσο θα μπορούσε να στηρίξει επενδύσεις ύψους έως και 540 εκατ. EUR. Ωστόσο, έπειτα από τις πράξεις που υπογράφηκαν το 2015 και το 2016, και λαμβάνοντας υπόψη την τρέχουσα σειρά έργων, η ΕΤΕπ θέτει πλέον ως στόχο την επίτευξη νέων επενδύσεων αξίας άνω του 1 δισ. EUR έως το τέλος του 2017 (600-650 εκατ. EUR από την ΕΤΕπ και τουλάχιστον 500 εκατ. EUR από ενδιάμεσους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς), που θα καλύπτουν 9-10 κράτη μέλη.

Οι 6 συμφωνίες που υπογράφηκαν έως το τέλος του 2016 είναι οι εξής:

— Komercni Banka, Τσεχική Δημοκρατία: δάνεια ενεργειακής απόδοσης, αξίας 75 εκατ. EUR, για εταιρείες και συστήματα φωτισμού κτιρίων και βιομηχανικών χώρων

— Banco Santander, Ισπανία: δάνεια ενεργειακής απόδοσης, αξίας 50 εκατ. EUR, για ξενοδοχειακά και άλλα τουριστικά κτίρια

— Credit Cooperatif, Γαλλία: δάνεια ενεργειακής απόδοσης, αξίας 75 εκατ. EUR, για ξενοδοχειακά και άλλα τουριστικά κτίρια

— BELFIUS, Βέλγιο: στοχευμένα δάνεια ενεργειακής απόδοσης, αξίας 75 εκατ. EUR, για ΜΜΕ

— Banco BPI, Πορτογαλία: στοχευμένα δάνεια, αξίας 50 εκατ. EUR, για επιχειρήσεις

— BPER, Ιταλία: δάνεια ενεργειακής απόδοσης, αξίας 50 εκατ. EUR, για τον ιδιωτικό τομέα

Το 2017 θα μπορούσαν να υπογραφούν νέες συμφωνίες στην Κροατία, το Ηνωμένο Βασίλειο, την Ελλάδα και την Κύπρο.

Παρότι οι επενδύσεις επί τόπου έχουν υποστηριχθεί μέχρι στιγμής μόνο στην Τσεχική Δημοκρατία και τη Γαλλία, το έντονο ενδιαφέρον των τραπεζών και ο στόχος αυξημένων επενδύσεων της ΕΤΕπ αποτελούν ένδειξη της υποκείμενης ζήτησης της αγοράς και, κατ' επέκταση, των δυνατοτήτων κλιμάκωσης. Στην πραγματικότητα, το PF4EE συμβάλλει στη δημιουργία ενός νέου χρηματοπιστωτικού προϊόντος στην αγορά το οποίο έχει ως στόχο την ενεργειακή απόδοση και, κατά συνέπεια, συμβάλλει άμεσα στην απαλλαγή της οικονομίας της ΕΕ από τις ανθρακούχες εκπομπές, σύμφωνα με τους στόχους της CO P21.

Στο τέλος του 2016, τα δάνεια της ΕΤΕπ που είχαν δεσμευθεί και εκταμιευθεί ανέρχονταν σε 375 εκατ. EUR και 35 εκατ. EUR αντίστοιχα. Όσον αφορά τον μέσο όρο μόχλευσης στο τέλος του 2016, ο σχετικός συντελεστής ήταν 9,8 (υπολογιζόμενος ως συνεισφορά ΕΤΕπ / Ευρωπαϊκής Επιτροπής).

Κατά την περίοδο 2014-2017, η συνεισφορά της ΕΕ που διατέθηκε για το PF4EE ανήλθε σε 80 εκατ. EUR. Κατά την περίοδο 2018-2020 προβλέπεται να διατεθούν για τη συνέχιση της πιλοτικής φάσης άλλα 75 εκατ. EUR, εκ των οποίων 10 εκατ. EUR θα χορηγηθούν αποκλειστικά για τον μηχανισμό υποστήριξης εμπειρογνωμόνων, με σκοπό την παροχή τεχνικής βοήθειας σε ενδιάμεσους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς.

5.3.2.3. Δομή του χρηματοδοτικού μέσου

Η εφαρμογή του μέσου PF4EE ανατίθεται στην Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕπ) μέσω έμμεσης διαχείρισης.

Το μέσο PF4EE έχει δύο βασικούς στόχους:

— να καταστήσει τον δανεισμό για έργα ενεργειακής απόδοσης πιο βιώσιμη δραστηριότητα για τα ευρωπαϊκά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, παρέχοντας κίνητρα σε ιδιωτικές εμπορικές τράπεζες και άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα (αμφότερα «ενδιάμεσοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί») για την αντιμετώπιση του τομέα της ενεργειακής απόδοσης ως διακριτού τμήματος της αγοράς και

— να αυξήσει τη διαθεσιμότητα της χρηματοδότησης με δανειακά κεφάλαια για έργα που υποστηρίζουν τις προτεραιότητες ενεργειακής απόδοσης των κρατών μελών που ορίζονται στα ΕΣΔΕΑ.

Το μέσο PF4EE παρέχει i) μηχανισμό συμμετοχής στον κίνδυνο (μηχανισμός επιμερισμού των κινδύνων) και ii) υποστήριξη εμπειρογνωμόνων για τους ενδιάμεσους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς (μηχανισμός υποστήριξης εμπειρογνωμόνων), σε συνδυασμό με iii) μακροπρόθεσμη χρηματοδότηση από την ΕΤΕπ (δάνειο από την ΕΤΕπ για την ενεργειακή απόδοση).

— Το PF4EE παρέχει ένα χρηματοδοτικό μέσο επιμερισμού των κινδύνων, ο τρόπος λειτουργίας του οποίου είναι συγκρίσιμος με μια ανώτατη εγγύηση για τον επιμερισμό των κινδύνων μεταξύ της Επιτροπής (ως φορέα χρηματοδότησης) και των ενδιάμεσων χρηματοπιστωτικών οργανισμών (ως δανειστών).

— Σκοπός του μηχανισμού επιμερισμού των κινδύνων είναι να περιορίσει τον πιστωτικό κίνδυνο που αντιμετωπίζουν οι ενδιάμεσοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί όταν δανείζουν σε έργα του τομέα της ενεργειακής απόδοσης και να ενθαρρύνουν τη συμμετοχή τους. Ο αντίκτυπος εξαρτάται από τις συνθήκες της αγοράς και τα ειδικά χαρακτηριστικά των έργων. Ο μηχανισμός επιμερισμού των κινδύνων αυξάνει τις δανειοδοτικές δραστηριότητες και την πρόσβαση σε χρηματοδότηση, ενώ βελτιώνει επίσης τις συνθήκες χρηματοδότησης για τους τελικούς αποδέκτες, συμπεριλαμβανομένων, μεταξύ άλλων, των χαμηλότερων τιμών, των μεγαλύτερων προθεσμιών λήξης, των χαμηλότερων εγγυήσεων (ασφαλειών) ή άλλων μεθόδων.

— Για τη μόχλευση της συνεισφοράς του LIFE, τα δάνεια της ΕΤΕπ παρέχονται σε ενδιάμεσους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς με ανταγωνιστικά επιτόκια για επαναχορήγηση δανείων. Τα προνομιακά επιτόκια θα μεταφέρονται στους τελικούς αποδέκτες για την ενθάρρυνση της ανάληψης των δανείων.

— Οι αποδέκτες αναμένεται επίσης να συνεισφέρουν στο κόστος του έργου, με αποτέλεσμα την αύξηση της μόχλευσης που υπολογίζεται επί του επενδυτικού κόστους.

— Εάν ένας συμμετέχων ενδιάμεσος χρηματοπιστωτικός οργανισμός έχει απώλειες στο χαρτοφυλάκιο δανείων του (χαρτοφυλάκιο δανείων ενεργειακής απόδοσης), οι εν λόγω απώλειες καλύπτονται εν μέρει από τον μηχανισμό επιμερισμού των κινδύνων.

— Η χρηματοδότηση του προγράμματος LIFE θα χρησιμοποιείται για την παροχή της χρηματοδοτικής συνεισφοράς που απαιτείται για τον μηχανισμό επιμερισμού των κινδύνων και για τον μηχανισμό υποστήριξης εμπειρογνωμόνων, καθώς και για τη διαχείριση και το άμεσο κόστος που συνεπάγονται για την ΕΤΕπ η θέσπιση και διαχείριση του μέσου.

— Σε κάθε ενδιάμεσο χρηματοπιστωτικό οργανισμό θα διατεθεί μέγιστο χρηματικό ποσό (εγγύηση ασφαλειών) για την αντιστάθμιση των ζημιών στο χαρτοφυλάκιο δανείων ενεργειακής απόδοσης. Το εν λόγω ποσό θα υπολογιστεί με βάση συγκεκριμένο ποσοστό του συνολικού στοχευόμενου χαρτοφυλακίου δανείων ενεργειακής απόδοσης, ανάλογα με το προφίλ κινδύνου των στοχευόμενων τελικών αποδεκτών. Σε περίπτωση που ο ενδιάμεσος χρηματοπιστωτικός οργανισμός δεν εξασφαλίσει το στοχευόμενο μέγεθος του χαρτοφυλακίου, το ποσοστό θα ισχύει για το μέγεθος του χαρτοφυλακίου που έχει επιτευχθεί.

— Οι στοχευόμενοι τελικοί αποδέκτες για το μέσο PF4EE περιλαμβάνουν ΜΜΕ και μεγαλύτερες επιχειρήσεις μεσαίας κεφαλαιοποίησης και ιδιώτες, αλλά μπορεί επίσης να περιλαμβάνουν μικρούς δήμους ή άλλους φορείς του δημοσίου τομέα που πραγματοποιούν μικρές επενδύσεις ενεργειακής απόδοσης, και οι οποίοι είναι σε θέση να χρησιμοποιήσουν την ενέργεια που θα εξοικονομήσουν για να αποπληρώσουν τα προκαταβολικά δάνεια.

— Στόχος του PF4EE για την περίοδο 2014-2017 ήταν η υπογραφή 10 συμφωνιών (δάνεια της ΕΤΕπ για την ενεργειακή απόδοση και μηχανισμοί επιμερισμού των κινδύνων/υποστήριξης εμπειρογνωμόνων). Έως το τέλος του 2016 είχαν υπογραφεί ήδη 6 συμφωνίες (βλ. ενότητα 5.3.2.2).

— Κατά την περίοδο 2018-2020 θα μπορούσαν να υπογραφούν άλλες 10 συμφωνίες, οι οποίες θα μπορούσαν να αυξήσουν τον συνολικό αριθμό των υπογραφεισών συμφωνιών σε 20 έως το τέλος του 2020.

Κατά την περίοδο 2018-2020, η προβλεπόμενη συνεισφορά της ΕΕ για το PF4EE θα ανέλθει σε 75 εκατ. EUR, εκ των οποίων 10 εκατ. EUR θα διατεθούν αποκλειστικά για τον μηχανισμό υποστήριξης εμπειρογνωμόνων. Επιπλέον, η ΕΤΕπ θα δύναται να υπογράψει περισσότερες από μία συμφωνίες ανά κράτος μέλος.

Η επιλογή των ενδιάμεσων χρηματοπιστωτικών οργανισμών θα συνεχίσει να εξαρτάται από τη ζήτηση και θα βασίζεται στις αρχές της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης, της διαφάνειας, της απαγόρευσης των διακρίσεων και της εκπλήρωσης εκ μέρους των οργανισμών, μεταξύ άλλων, των ακόλουθων απαιτήσεων:

i) να είναι χρηματοπιστωτικά ιδρύματα του ιδιωτικού τομέα ή να δραστηριοποιούνται στην αγορά κατά τρόπο συγκρίσιμο με χρηματοπιστωτικό ίδρυμα του ιδιωτικού τομέα·

ii) να δεσμευτούν και να επιδείξουν την επιχειρησιακή επάρκειά τους να κατανείμουν το μέσο PF4EE·

iii) να αποδείξουν την ικανότητά τους να προσεγγίσουν τους τελικούς αποδέκτες στους οποίους στοχεύει το οικείο καθεστώς προτεραιότητας και/ή στήριξης της ενεργειακής απόδοσης του ΕΣΔΕΑ και/ή από τις οδηγίες της ΕΕ που αφορούν την ενεργειακή απόδοση στο οικείο κράτος μέλος·

iv) να αναλάβουν τις υποχρεώσεις και τις απαιτήσεις που συνδέονται με την κατανομή του μέσου PF4EE·

v) να συμμορφώνονται με τα σχετικά πρότυπα και την εφαρμοστέα νομοθεσία όσον αφορά την πρόληψη της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και της φοροδιαφυγής·

vi) να παράσχουν τις πληροφορίες που απαιτούνται από το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο για την εκπλήρωση των καθηκόντων του· και

vii) να είναι αποδεκτοί ως αντισυμβαλλόμενοι της ΕΤΕπ σύμφωνα με τις εσωτερικές πολιτικές και κατευθυντήριες γραμμές της και να ανταποκρίνονται στους όρους γεωγραφικής κατανομής που τίθενται στο πλαίσιο του PF4EE.

Η ευρεία γεωγραφική κατανομή του χρηματοδοτικού μέσου καθ' όλη τη διάρκεια του προγράμματος θα διασφαλιστεί με την παροχή κινήτρων στην ΕΤΕπ για να ενθαρρυνθεί η συμμετοχή ενδιάμεσων χρηματοπιστωτικών οργανισμών από όλα τα κράτη μέλη. Ωστόσο, οι γεωγραφικοί περιορισμοί της πιλοτικής φάσης θα αρθούν και η ΕΤΕπ θα δύναται να υπογράψει περισσότερες από μία συμφωνίες ανά κράτος μέλος, σε συνάρτηση με τις απαιτήσεις της αγοράς.

Ανάλογα με το ενδιαφέρον που θα εκφράσουν οι ενδιάμεσοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί, η ΕΤΕπ δύναται να δώσει προτεραιότητα στους οργανισμούς που επιθυμούν να δραστηριοποιηθούν σε κράτος μέλος στο οποίο οι επενδυτικές ανάγκες (απόσταση από τον στόχο) είναι μεγαλύτερες. Ο μηχανισμός επιμερισμού των κινδύνων θα δώσει κίνητρα στους ενδιάμεσους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς για να δραστηριοποιηθούν σε κράτη μέλη με υψηλότερους κινδύνους, στα οποία, για παράδειγμα, δεν είναι καθόλου ανεπτυγμένη η χρήση της χρηματοδότησης μέσω δανεισμού για έργα ενεργειακής απόδοσης ή στα οποία θεωρείται πιθανό να υπάρχει ιδιαίτερα χαμηλή δυνατότητα σύναψης δανείων.

Από την πείρα που αποκτήθηκε κατά την περίοδο 2014-2017 προκύπτει ότι η παροχή τεχνικής βοήθειας στους ενδιάμεσους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς είναι καίριας σημασίας για τη μεγιστοποίηση της δυνατότητας στοχοθέτησης των επενδύσεων ενεργειακής απόδοσης. Κατά συνέπεια, ο μέγιστος προϋπολογισμός του μηχανισμού υποστήριξης εμπειρογνωμόνων θα αυξηθεί από 3,2 εκατ. EUR, που διατέθηκαν κατά την περίοδο 2014-2017 (δηλαδή το 4 % της συνεισφοράς που διατέθηκε από την ΕΕ για το PF4EE κατά το πρώτο μέρος της πιλοτικής φάσης) σε 10 εκατ. EUR καθ' όλη τη διάρκεια της περιόδου 2018-2020.

Το PF4EE πρέπει να διατηρηθεί σε ισχύ για όσο χρονικό διάστημα παραμένουν ανεξόφλητα τα υποκείμενα δάνεια που καλύπτονται από τον μηχανισμό επιμερισμού των κινδύνων. Η μέγιστη επιτρεπόμενη διάρκεια των δανείων στο πλαίσιο του μηχανισμού επιμερισμού των κινδύνων θα είναι 20 έτη. Συνεπώς, το PF4EE θα είναι λειτουργικό έως 20 έτη από τη λήξη της περιόδου εφαρμογής (2045).

Η κατανομή των κεφαλαίων θα ισχύει μέχρι την πλήρη ολοκλήρωση της τελευταίας συναλλαγής στο πλαίσιο του προγράμματος.

Το χρηματοδοτικό μέσο τελεί υπό τη διαχείριση της ΕΤΕπ. Μια διευθύνουσα επιτροπή αναθεωρεί σε τακτική βάση την πρόοδο της εφαρμογής του χρηματοδοτικού μέσου. Η διευθύνουσα επιτροπή απαρτίζεται από μέλη που διορίζονται από κοινού από την Επιτροπή –μεταξύ άλλων, από υπηρεσίες της Επιτροπής, όπως η ΓΔ Δράσης για το Κλίμα, η ΓΔ Οικονομικών και Χρηματοδοτικών Υποθέσεων και η ΓΔ Ενέργειας– και από την ΕΤΕπ, ενώ η γραμματειακή υποστήριξη παρέχεται από την ΕΤΕπ.

Θεσπίστηκε μηχανισμός παρακολούθησης και αναφοράς και οι πληροφορίες κοινοποιούνται στην επιτροπή του προγράμματος LIFE.

Η παρακολούθηση των χρηματοδοτικών μέσων θα ευθυγραμμίζεται με τις απαιτήσεις που καθορίζονται στον δημοσιονομικό κανονισμό (άρθρο 140) και στον κατ' εξουσιοδότηση κανονισμό (άρθρο 225) και όπως ερμηνεύονται συνακολούθως στη χρηματοδοτική και διοικητική συμφωνία-πλαίσιο (FAFA) με την ΕΤΕπ και στην επακόλουθη συμφωνία ανάθεσης αρμοδιοτήτων.

Η ΕΤΕπ θα είναι υπεύθυνη για την παρακολούθηση της υλοποίησης των δραστηριοτήτων στο πλαίσιο του χρηματοδοτικού μέσου και για την κατάρτιση εκθέσεων επιδόσεων και οικονομικών εκθέσεων σύμφωνα με τη μορφή, το περιεχόμενο και την περιοδικότητα που συμφωνούνται· μεταξύ άλλων, θα υποβάλλονται τακτικές και έκτακτες εκθέσεις και θα πραγματοποιούνται επιτόπιες επισκέψεις και έλεγχοι. Για την υποβολή εκθέσεων από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα στην ΕΤΕπ θα χρησιμοποιούνται δείκτες επιδόσεων ενεργειακής απόδοσης.

5.3.2.4. Τεχνική μεθοδολογία για τη διαδικασία επιλογής έργων

Στους αποδέκτες περιλαμβάνονται ιδιώτες, ενώσεις ιδιοκτητών κατοικιών, ΜΜΕ, εταιρείες και/ή δημόσιοι οργανισμοί/φορείς, που πραγματοποιούν επενδύσεις στον τομέα της ενεργειακής απόδοσης σύμφωνα με το ΕΣΔΕΑ κάθε κράτους μέλους.

Το ύψος των δανείων ενεργειακής απόδοσης που παρέχονται στους αποδέκτες κυμαίνεται από 10 000 EUR (ή λιγότερο, για τις μικρές επενδύσεις στον τομέα των κατοικιών) έως 5 εκατ. EUR (σε εξαιρετικές περιπτώσεις έως και 15 εκατ. EUR).

Τα κράτη μέλη είναι σε θέση να επηρεάσουν τη σειρά των έργων και, συνεπώς, με έμμεσο τρόπο, την επιλογή των έργων μέσω των προτεραιοτήτων του ΕΣΔΕΑ. Οι δανειολήπτες είναι νομικές οντότητες και/ή φυσικά πρόσωπα που:

— πραγματοποιούν επένδυση ενεργειακής απόδοσης στο πλαίσιο ενός συστήματος στήριξης κράτους μέλους και/ή σύμφωνα με τις προτεραιότητες του ΕΣΔΕΑ και/ή των οδηγιών της ΕΕ που σχετίζονται με την ενεργειακή απόδοση·

— λαμβάνουν δάνειο ενεργειακής απόδοσης που χορηγείται από συμμετέχοντα ενδιάμεσο χρηματοπιστωτικό οργανισμό·

Επιπλέον, οι υποστηριζόμενες επενδύσεις ενεργειακής απόδοσης έχουν υποβληθεί σε οικονομική ανάλυση που περιλαμβάνει το κόστος των εξωτερικών παραγόντων του άνθρακα, ούτως ώστε το καθαρό παρόν κόστος του έργου κατά τη διάρκειά του να είναι μικρότερο από την καθαρή παρούσα αξία της ενέργειας που εξοικονομείται.

5.4. **Λοιπές δραστηριότητες**

Για την επίτευξη των γενικών στόχων που ορίζονται στο άρθρο 3 του κανονισμού LIFE, θα παρέχεται χρηματοδότηση, κατά την έννοια του άρθρου 17 παράγραφος 1 του κανονισμού LIFE, σε οποιεσδήποτε άλλες παρεμβάσεις που κρίνονται αναγκαίες.

Η διαχείριση των εν λόγω παρεμβάσεων θα πραγματοποιείται σύμφωνα με τις διατάξεις του δημοσιονομικού κανονισμού και του κανονισμού LIFE.

Οι πόροι που πρόκειται να διατεθούν για τέτοιου είδους παρεμβάσεις, ανεξαρτήτως της νομικής τους μορφής, δεν θα συνυπολογίζονται στους ελάχιστους πόρους που διατίθενται για έργα σύμφωνα με το άρθρο 17 παράγραφος 4 του κανονισμού LIFE.

Οι εν λόγω παρεμβάσεις θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν τα εξής:

— Απονομή βραβείων για έργα που επιλέγονται μεταξύ των έργων του LIFE+ και των «παραδοσιακών» έργων του LIFE που έχουν λάβει τη δεύτερη πληρωμή προχρηματοδότησης και θεωρούνται ιδιαιτέρως ελπιδοφόρα όσον αφορά τη συμβολή τους στους ειδικούς στόχους των τομέων προτεραιότητας του υποπρογράμματος LIFE «Περιβάλλον» ή «Δράση για το κλίμα», καθώς και τη συνέχιση, την αναπαραγωγή και/ή τη μεταφορά τους.

— Επιχορηγήσεις δράσεων για έργα του LIFE+ και «παραδοσιακά» έργα του LIFE που έχουν λάβει τη δεύτερη πληρωμή προχρηματοδότησης και θεωρούνται ιδιαιτέρως ελπιδοφόρα όσον αφορά τη συμβολή τους στους ειδικούς στόχους των τομέων προτεραιότητας του υποπρογράμματος LIFE «Περιβάλλον» ή «Δράση για το κλίμα», καθώς και την εμπορευσιμότητα και τη δυνατότητα τραπεζικής χρηματοδότησης των λύσεων που υλοποιήθηκαν στο πλαίσιο των εν λόγω έργων. Οι συγκεκριμένες επιχορηγήσεις δράσεων θα μπορούσαν να προβλέπουν τη χορήγηση κατ' αποκοπή ποσών για την υποστήριξη των δράσεων που θεωρούνται απαραίτητες για την εξασφάλιση της εμπορευσιμότητας και/ή της δυνατότητα τραπεζικής χρηματοδότησης έως το τέλος του έργου του LIFE(+) βάσει ανάλυσης ελλείψεων που πρέπει να υποβάλουν οι αιτούντες.

— Επιχειρηματική καθοδήγηση για έργα του LIFE+ και «παραδοσιακά» έργα του LIFE που έχουν λάβει τη δεύτερη πληρωμή προχρηματοδότησης και θεωρούνται ιδιαιτέρως ελπιδοφόρα όσον αφορά τη συμβολή τους στους ειδικούς στόχους των τομέων προτεραιότητας του υποπρογράμματος LIFE «Περιβάλλον» ή «Δράση για το κλίμα», καθώς και την εμπορευσιμότητα και τη δυνατότητα τραπεζικής χρηματοδότησης των λύσεων που υλοποιήθηκαν στο πλαίσιο των εν λόγω έργων.

— Καθοδήγηση περί συνεργατικών σχηματισμών και δικτύων για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

6. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΠΡΟΣΚΛΗΣΕΙΣ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ [ΑΡΘΡΟ 24 ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 2 ΣΤΟΙΧΕΙΟ Ε) ΤΟΥ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ LIFE]

6.1. **Ενδεικτικά χρονοδιαγράμματα για τις επιχορηγήσεις**

Τύποι έργων	Υποπρόγραμμα	2018	2019	2020
Έργα κατά την έννοια του άρθρου 18 στοιχεία α), β), γ) και η) του κανονισμού LIFE	ENV	2ο τρίμηνο	2ο τρίμηνο	2ο τρίμηνο
	CLIMA	2ο τρίμηνο	2ο τρίμηνο	2ο τρίμηνο
Ολοκληρωμένα έργα [άρθρο 18 στοιχείο δ) του κανονισμού LIFE]	ENV	2ο τρίμηνο	2ο τρίμηνο	2ο τρίμηνο
	CLIMA	2ο τρίμηνο	2ο τρίμηνο	2ο τρίμηνο
Έργα τεχνικής βοήθειας [άρθρο 18 στοιχείο ε) του κανονισμού LIFE]	ENV	2ο τρίμηνο	2ο τρίμηνο	2ο τρίμηνο
	CLIMA	2ο τρίμηνο	2ο τρίμηνο	2ο τρίμηνο

Τύποι έργων	Υποπρόγραμμα	2018	2019	2020
Έργα οικοδόμησης δυναμικού [άρθρο 18 στοιχείο στ) του κανονισμού LIFE]	ENV και CLIMA από κοινού	1ο τρίμηνο του 2018		
Προπαρασκευαστικά έργα [άρθρο 18 στοιχείο ζ) του κανονισμού LIFE]	ENV	2ο τρίμηνο	2ο τρίμηνο	2ο τρίμηνο
Λειτουργικές επιχορηγήσεις (άρθρο 21 του κανονισμού LIFE)	ENV και CLIMA από κοινού	2ο τρίμηνο κοινή πρόσκληση υποβολής προτάσεων για λειτουργικές επιχορηγήσεις για το οικονομικό έτος 2019	2ο τρίμηνο συμφωνίες-πλαίσια εταιρικής σχέσης και λειτουργικές επιχορηγήσεις για το οικονομικό έτος 2020	2ο τρίμηνο λειτουργικές επιχορηγήσεις για το οικονομικό έτος 2021

6.2. **Ενδεικτικά χρονοδιαγράμματα για τα χρηματοδοτικά μέσα**

Χρηματοδοτικό μέσο	Υποπρόγραμμα	2018	2019	2020
ΜΧΦΚ	ENV	Σε συνεχή βάση		
	CLIMA	Σε συνεχή βάση		
PF4EE	CLIMA	Σε συνεχή βάση		

7. ΠΟΙΟΤΙΚΑ ΚΑΙ ΠΟΣΟΤΙΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ, ΔΕΙΚΤΕΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ ΓΙΑ ΚΑΘΕ ΤΟΜΕΑ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΥΠΟ ΕΡΓΩΝ [ΑΡΘΡΟ 24 ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 2 ΣΤΟΙΧΕΙΟ Γ) ΤΟΥ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ LIFE]

Σύμφωνα με τους **δείκτες επιδόσεων** (άρθρο 3 παράγραφος 3 του κανονισμού LIFE) και με τους **ειδικούς στόχους** του εκάστοτε τομέα προτεραιότητας, για κάθε **τομέα προτεραιότητας και τύπο έργων** ορίζονται ποιοτικά και ποσοτικά **αποτελέσματα, δείκτες και στόχοι** [άρθρο 24 παράγραφος 2 στοιχείο γ) του κανονισμού LIFE].

Μέσω του περιορισμού του πεδίου εφαρμογής των ολοκληρωμένων έργων στην υλοποίηση ειδικών στρατηγικών, σχεδίων και χαρτών πορείας δυνάμει της νομοθεσίας της ΕΕ στους τομείς της φύσης, των υδάτων, των αποβλήτων και του αέρα, του μετριασμού της κλιματικής αλλαγής και της προσαρμογής σε αυτήν, μπορεί να εξασφαλιστεί η εστίαση στα αναμενόμενα αποτελέσματα και στους στόχους που πρέπει να επιτευχθούν από αυτά τα έργα.

Στο πλαίσιο του υποπρογράμματος «Περιβάλλον», οι θεματικές προτεραιότητες δυνάμει του παραρτήματος ΙΙΙ του κανονισμού LIFE και τα θέματα έργων που αναφέρονται στο σημείο 3 του παρόντος ΠΠΕ αυξάνουν επίσης την εστίαση στους στόχους των χρηματοδοτούμενων έργων, με αποτέλεσμα να έχουν περισσότερο απτό αντίκτυπο στην κατάσταση του περιβάλλοντος. Σύμφωνα με την αξιολόγηση του εκτιμώμενου αντικτύπου του προγράμματος LIFE έχουν οριστεί κάποια γενικά αναμενόμενα αποτελέσματα και στόχοι, με βάση την καταλυτική λειτουργία του προγράμματος και, κατά συνέπεια, τη σημασία της δυνατότητας αναπαραγωγής επιτυχημένων έργων, όταν αφορούν την ανάπτυξη και την υλοποίηση [άρθρο 3 παράγραφος 3 στοιχείο β) του κανονισμού LIFE].

Εντούτοις, ο αριθμός και το πεδίο εφαρμογής των επιτυχημένων έργων στο πλαίσιο ενός τομέα προτεραιότητας εξαρτάται κυρίως από τον αριθμό των επιλέξιμων αιτήσεων που υποβλήθηκαν, οι οποίες συμμορφώνονται με τα κριτήρια επιλογής και ανάθεσης, και από τεχνικούς και κοινωνικοοικονομικούς παράγοντες που δεν εμπίπτουν στο πεδίο επιρροής της Επιτροπής.

Με βάση τα ανωτέρω, και προκειμένου να αυξηθεί η δυνατότητας μέτρησης της συνεισφοράς του προγράμματος LIFE στους στόχους του 7ου Περιβαλλοντικού Προγράμματος Δράσης της ΕΕ [άρθρο 3 στοιχείο δ) του κανονισμού LIFE], στις περιπτώσεις που κρίθηκε δυνατόν, τα αναμενόμενα αποτελέσματα ορίστηκαν και ως προβλεπόμενα αποτελέσματα σε επίπεδο έργου. Οι δικαιούχοι των έργων θα πρέπει να ορίσουν τα σημεία αναφοράς κατά την έναρξη του έργου τους και το τελικό αποτέλεσμα σε σχέση με τους επιδιωκόμενους στόχους. Για τον σκοπό αυτό δημιουργήθηκε η βάση δεδομένων βασικών δεικτών έργων του προγράμματος LIFE, η οποία θα καταστεί διαθέσιμη στους δικαιούχους έως το τέλος του 2017 (οι δείκτες υποβλήθηκαν επιτυχώς σε δοκιμή στην πρωτότυπη βάση δεδομένων το 2015 στο πλαίσιο της ενδιάμεσης αξιολόγησης του προγράμματος LIFE ([1])). Οι περιβαλλοντικοί/κλιματικοί στόχοι κάθε έργου πρέπει να επιτυγχάνουν ή να υπερβαίνουν τους ειδικούς και τους γενικούς στόχους, καθώς και τα όρια εκπομπών που ορίζονται στις οικείες πολιτικές και στη νομοθεσία της Ένωσης.

([1]) http://ec.europa.eu/environment/life/toolkit/pmtools/life2014_2020/monitoring.htm.

Ο ρόλος του LIFE είναι καταλυτικός και, συνεπώς, η συνέχιση, αναπαραγωγή και/ή μεταφορά των δράσεων και των αποτελεσμάτων των έργων είναι καθοριστική για τη διασφάλιση της αποτελεσματικότητας του προγράμματος όσον αφορά την επίτευξη θετικών αποτελεσμάτων για το περιβάλλον και το κλίμα. Παρότι στόχος όλων των προτάσεων έργων είναι η συνέχιση, η αναπαραγωγή και/ή η μεταφορά στον αντίστοιχο τομέα περιβάλλοντος ή κλιματικής αλλαγής, με βάση την πείρα που αποκτήθηκε από τα προηγούμενα προγράμματα, μόνο το 80 % των πιλοτικών έργων και των έργων επίδειξης αναμένεται ότι θα μπορέσει τελικά να αναπαραχθεί, καθώς υπάρχει κίνδυνος οι τεχνικές και οι μεθοδολογίες που θα δοκιμαστούν και θα επιδειχθούν να μην αποφέρουν τα αναμενόμενα αποτελέσματα. Επιπλέον, λόγω των ενδεχόμενων οικονομικών και διοικητικών δυσκολιών, ανεξάρτητα από τέτοιου είδους τεχνικούς περιορισμούς, δεν αναμένεται να ολοκληρωθούν όλα τα έργα με επιτυχία.

Θα πρέπει να επισημανθεί ότι λίγα έργα στο πλαίσιο του προγράμματος LIFE της περιόδου 2014-2020 θα έχουν ολοκληρωθεί έως το 2020, καθώς η μέση διάρκεια των έργων LIFE κυμαίνεται από 3 έως 6 έτη, ανάλογα με τον τομέα προτεραιότητας. Ως εκ τούτου, όταν οι στόχοι αναφέρονται σε υπό εξέλιξη έργα, πρέπει να εκλαμβάνονται περισσότερο ως ορόσημα. Τα εν λόγω ορόσημα σημαίνουν ότι τα έργα βρίσκονται σε σημείο που δείχνει ότι μπορούν να επιτύχουν τους στόχους έως το τέλος της περιόδου του έργου, η οποία συνήθως εκτείνεται μετά το 2020.

Για να αποφευχθούν τυχόν αλληλεπικαλύψεις, οι τύποι έργων κατά την έννοια των άρθρων 2 και 18 του κανονισμού LIFE που προβλέπονται για την επίτευξη των σχετικών στόχων αναφέρονται συγκεντρωτικά στο πλαίσιο κάθε τομέα προτεραιότητας όταν είναι δυνατόν. Οι τύποι έργων που δεν εμπίπτουν σε τομείς προτεραιότητας, όπως τα έργα οικοδόμησης δυναμικού, αναφέρονται χωριστά.

Οι δείκτες περιλαμβάνονται στην περιγραφή των αποτελεσμάτων και των στόχων και, κατά συνέπεια, δεν αναφέρονται χωριστά στους κατωτέρω πίνακες.

7.1. **Υποπρόγραμμα «Περιβάλλον»**

Για το υποπρόγραμμα «Περιβάλλον» λαμβάνονται υπόψη οι γενικοί στόχοι που ορίζονται στο άρθρο 3 παράγραφος 1, οι ειδικοί στόχοι που ορίζονται για κάθε τομέα προτεραιότητας στα άρθρα 10, 11 και 12, καθώς και οι δείκτες επιδόσεων που ορίζονται στο άρθρο 3 παράγραφος 3 του κανονισμού LIFE.

Περιβάλλον και αποδοτικότητα των πόρων			
Έργα σύμφωνα με το άρθρο 18 στοιχεία α) και β) του κανονισμού LIFE			
Θεματικές προτεραιότητες	Ποσοτικά αποτελέσματα [1]	Ποιοτικά αποτελέσματα	Στόχοι/Ορόσημα 2020
ΥΔΑΤΑ (συμπεριλαμβανομένου του θαλάσσιου περιβάλλοντος)	Αριθμός υπό εξέλιξη ή περατωμένων έργων που αφορούν υδατικά συστήματα (εσωτερικά/μεταβατικά/παράκτια) σε κακή οικολογική κατάσταση	Ποσοστό υπό εξέλιξη ή περατωμένων έργων τα οποία υλοποιούν δράσεις που μπορούν να αναπαραχθούν ή να μεταφερθούν και σημειώνουν πρόοδο προς την επίτευξη καλής οικολογικής κατάστασης σε επίπεδο έργου	80 %
	Αριθμός υδατικών συστημάτων σε κακή οικολογική κατάσταση που αποτελούν στόχο υπό εξέλιξη ή περατωμένων έργων	Υδατικά συστήματα (εσωτερικά/μεταβατικά/παράκτια) που καλύπτονται από υπό εξέλιξη ή περατωμένα έργα τα οποία υλοποιούν δράσεις που μπορούν να αναπαραχθούν ή να μεταφερθούν και στοχεύουν στη βελτίωση της οικολογικής τους κατάστασης	100 [2]
ΑΠΟΒΛΗΤΑ	Αριθμός υπό εξέλιξη ή περατωμένων έργων που στοχεύουν στην επίτευξη των προβλεπόμενων από τη νομοθεσία της ΕΕ στόχων για τα απόβλητα και στην εφαρμογή της ιεράρχησης των αποβλήτων (κατάλληλη διαχείριση των αποβλήτων)	Ποσοστό υπό εξέλιξη ή περατωμένων έργων τα οποία υλοποιούν δράσεις που μπορούν να αναπαραχθούν ή να μεταφερθούν και σημειώνουν πρόοδο προς την κατάλληλη διαχείριση των αποβλήτων	80 %
	Αριθμός πρόσθετων δήμων ή περιφερειών στην Ένωση με ακατάλληλη διαχείριση αποβλήτων που αποτελούν στόχο υπό εξέλιξη ή περατωμένων έργων	Δήμοι ή περιφέρειες που καλύπτονται από υπό εξέλιξη ή περατωμένα έργα τα οποία υλοποιούν δράσεις που μπορούν να αναπαραχθούν ή να μεταφερθούν και στοχεύουν στην κατάλληλη διαχείριση των αποβλήτων	20
ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΠΟΡΩΝ (συμπεριλαμβανομένων του εδάφους και των δασών, και της πράσινης και κυκλικής οικονομίας)	Αριθμός υπό εξέλιξη ή περατωμένων έργων που υλοποιούν τους στόχους της πολιτικής και της νομοθεσίας της Ένωσης στον τομέα της **αποδοτικότητας των πόρων** (μη συμπεριλαμβανομένων του εδάφους και των δασών)	Ποσοστό υπό εξέλιξη ή περατωμένων έργων τα οποία υλοποιούν δράσεις που μπορούν να αναπαραχθούν ή να μεταφερθούν και σημειώνουν πρόοδο προς την υλοποίηση πτυχών της πράσινης κυκλικής οικονομίας	80 %
	Αριθμός πρόσθετων επιχειρήσεων στην Ευρώπη που αποτελούν στόχο υπό εξέλιξη ή περατωμένων έργων	Πρόσθετες επιχειρήσεις που καλύπτονται από υπό εξέλιξη ή περατωμένα έργα τα οποία υλοποιούν δράσεις που μπορούν να αναπαραχθούν ή να μεταφερθούν και στοχεύουν στην υλοποίηση της πράσινης ή κυκλικής οικονομίας	10

Περιβάλλον και αποδοτικότητα των πόρων			
Έργα σύμφωνα με το άρθρο 18 στοιχεία α) και β) του κανονισμού LIFE			
Θεματικές προτεραιότητες	Ποσοτικά αποτελέσματα ([1])	Ποιοτικά αποτελέσματα	Στόχοι/Ορόσημα 2020
	Αριθμός υπό εξέλιξη ή περατωμένων έργων που υλοποιούν τους στόχους της πολιτικής της Ένωσης στον τομέα της προστασίας του **εδάφους**.	Ποσοστό υπό εξέλιξη ή περατωμένων έργων τα οποία υλοποιούν δράσεις που μπορούν να αναπαραχθούν ή να μεταφερθούν και σημειώνουν πρόοδο προς τη διατήρηση ή τη βελτίωση των λειτουργιών του εδάφους	80 %
	Εκτάρια γης στην Ένωση που αποτελούν στόχο υπό εξέλιξη ή περατωμένων έργων	Εκτάσεις που καλύπτονται από υπό εξέλιξη ή περατωμένα έργα τα οποία υλοποιούν δράσεις που μπορούν να αναπαραχθούν ή να μεταφερθούν και στοχεύουν στη διατήρηση και τη βελτίωση των λειτουργιών του εδάφους	2 000
	Αριθμός υπό εξέλιξη ή περατωμένων έργων που προωθούν την υλοποίηση της ευρωπαϊκής **δασικής** στρατηγικής.	Ποσοστό υπό εξέλιξη ή περατωμένων έργων τα οποία υλοποιούν δράσεις που μπορούν να αναπαραχθούν ή να μεταφερθούν και σημειώνουν πρόοδο προς την υλοποίηση της ευρωπαϊκής δασικής στρατηγικής	80 %
		Ποσοστό υπό εξέλιξη ή περατωμένων έργων τα οποία υλοποιούν δράσεις που μπορούν να αναπαραχθούν ή να μεταφερθούν και στοχεύουν στην παροχή δεδομένων σχετικά με τους δείκτες τα οποία μπορεί να είναι χρήσιμα για το Ευρωπαϊκό Κέντρο Δεδομένων για τα Δάση (EFDAC)	80 %
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ και ΥΓΕΙΑ (συμπεριλαμβανομένων των χημικών ουσιών και του θορύβου)	Αριθμός υπό εξέλιξη ή περατωμένων έργων που υλοποιούν τους στόχους της πολιτικής της Ένωσης για τις **χημικές ουσίες**, συμπεριλαμβανομένων έργων που προωθούν την υποκατάσταση ουσιών και την ελαχιστοποίηση της έκθεσης	Ποσοστό υπό εξέλιξη ή περατωμένων έργων τα οποία υλοποιούν δράσεις που μπορούν να αναπαραχθούν ή να μεταφερθούν και σημειώνουν πρόοδο προς την επίτευξη ή την υπέρβαση του σχετικού στόχου της Ένωσης για τις χημικές ουσίες σε επίπεδο έργου	80 %
	Αριθμός ατόμων στην Ένωση που αποτελούν στόχο υπό εξέλιξη ή περατωμένων έργων για τη μείωση των χημικών ουσιών	Άτομα που καλύπτονται από υπό εξέλιξη ή περατωμένα έργα, τα οποία υλοποιούν δράσεις που μπορούν να αναπαραχθούν ή να μεταφερθούν και στοχεύουν στη μείωση των δυσμενών επιπτώσεων των χημικών ουσιών στην υγεία και το περιβάλλον, συμπεριλαμβανομένων εκτιμήσεων σχετικά με τις μακροπρόθεσμες επιπτώσεις	50 000

Περιβάλλον και αποδοτικότητα των πόρων

Έργα σύμφωνα με το άρθρο 18 στοιχεία α) και β) του κανονισμού LIFE

Θεματικές προτεραιότητες	Ποσοτικά αποτελέσματα (1)	Ποιοτικά αποτελέσματα	Στόχοι/Ορόσημα 2020
	Αριθμός χρηματοδοτούμενων υπό εξέλιξη ή περατωμένων έργων που αποσκοπούν στη **μείωση του θορύβου**	Ποσοστό υπό εξέλιξη ή περατωμένων έργων τα οποία υλοποιούν δράσεις που μπορούν να αναπαραχθούν ή να μεταφερθούν και σημειώνουν πρόοδο προς την επίτευξη ή την υπέρβαση του σχετικού στόχου της Ένωσης για τη μείωση του θορύβου σε επίπεδο έργου	80 %
		Ποσοστό υπό εξέλιξη ή περατωμένων έργων τα οποία υλοποιούν δράσεις που μπορούν να αναπαραχθούν ή να μεταφερθούν και αποσκοπούν στη μείωση του θορύβου και σημειώνουν πρόοδο προς τη μείωση της έκθεσης στο θόρυβο κατά τουλάχιστον 3 dB	80 %
	Αριθμός ατόμων στην Ένωση που αποτελούν στόχο υπό εξέλιξη ή περατωμένων έργων σχετικά με τον θόρυβο	Άτομα που επωφελούνται από υπό εξέλιξη ή περατωμένα έργα τα οποία υλοποιούν δράσεις που μπορούν να αναπαραχθούν ή να μεταφερθούν και στοχεύουν στη μείωση των επιπέδων θορύβου κατά τουλάχιστον 3 dB	10 000
Ποιότητα του ΑΕΡΑ και εκπομπές (συμπεριλαμβανομένου του αστικού περιβάλλοντος)	Αριθμός υπό εξέλιξη ή περατωμένων ολοκληρωμένων έργων που αποσκοπούν στην υλοποίηση σχεδίων και προγραμμάτων για την ποιότητα του αέρα και εθνικών προγραμμάτων ελέγχου της ατμοσφαιρικής ρύπανσης	Ποσοστό ολοκληρωμένων έργων που επιδιώκουν την υλοποίηση συμβατών και αποδοτικών σχεδίων και προγραμμάτων για την ποιότητα του αέρα στις καλυπτόμενες περιοχές, σύμφωνα με το άρθρο 23 της οδηγίας 2008/50/ΕΚ για την ποιότητα του ατμοσφαιρικού αέρα και καθαρότερο αέρα για την Ευρώπη, ή τη δημιουργία συμβατών και αποδοτικών εθνικών προγραμμάτων ελέγχου της ατμοσφαιρικής ρύπανσης στα κράτη μέλη, σύμφωνα με το άρθρο 6 της οδηγίας (ΕΕ) 2016/2284 σχετικά με τα εθνικά ανώτατα όρια εκπομπών.	80 %
	Αριθμός ατόμων που αποτελούν στόχο υπό εξέλιξη ή περατωμένων έργων σχετικά με την ποιότητα του αέρα	Άτομα που καλύπτονται από υπό εξέλιξη ή περατωμένα έργα τα οποία υλοποιούν δράσεις που μπορούν να αναπαραχθούν ή να μεταφερθούν και σημειώνουν πρόοδο προς την επίτευξη ή την υπέρβαση του σχετικού στόχου της Ένωσης για την ποιότητα του αέρα	1 εκατ.

(1) Λόγω της προσέγγισης από κάτω προς τα πάνω και του μεγάλου αριθμού προκλήσεων σχετικά με το περιβάλλον και την κλιματική αλλαγή τις οποίες αντιμετωπίζει το πρόγραμμα LIFE, καθώς και των περιορισμένων κεφαλαίων που διατίθενται για την αντιμετώπισή τους, παρά τη θέσπιση θεματικών προτεραιοτήτων και θεμάτων έργων, η εκτέλεση έργων σε ορισμένους τομείς είναι αβέβαιη και, κατά συνέπεια, οι ποσοτικοί στόχοι δεν μπορούν να προσδιοριστούν εκ των προτέρων για τους περισσότερους τομείς προτεραιότητας που καλύπτονται και τους στόχους που επιδιώκονται, εξαιρουμένων των θεματικών προτεραιοτήτων για τη φύση.

(2) Αναμένεται ότι, μεταξύ του 2015 και του 2017, θα βελτιωθεί η οικολογική κατάσταση 6 900 υδατικών συστημάτων σε ολόκληρη την Ένωση· για το 1,4 % των εν λόγω συστημάτων (100) αυτό θα οφείλεται στη συνεισφορά του LIFE.

Φύση και βιοποικιλότητα

Έργα σύμφωνα με το άρθρο 18 στοιχεία α), β) και γ) του κανονισμού LIFE

Θεματικές προτεραιότητες	Ποσοτικά αποτελέσματα	Ποιοτικά αποτελέσματα	Στόχοι/Ορόσημα 2020
ΦΥΣΗ	Αριθμός υπό εξέλιξη ή περατωμένων έργων που αφορούν οικοτόπους ή είδη που βρίσκονται σε μη ικανοποιητική/μη ασφαλή κατάσταση διατήρησης	Ποσοστό υπό εξέλιξη ή περατωμένων έργων που στοχεύουν στη βελτίωση της κατάστασης διατήρησης κατά την έννοια της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ και της οδηγίας 2009/147/ΕΚ	100 %
	Αριθμός οικοτόπων που αποτελούν στόχο υπό εξέλιξη ή περατωμένων έργων και που βρίσκονται σε μη ικανοποιητική/μη ασφαλή κατάσταση διατήρησης	Ποσοστό των οικοτόπων ή ειδών ή περιοχών Natura 2000 που αποτελούν στόχο υπό εξέλιξη ή περατωμένων έργων τα οποία σημειώνουν πρόοδο προς την επίτευξη βελτιωμένης κατάστασης διατήρησης	10 % των στοχευόμενων οικοτόπων
	Αριθμός ειδών που αποτελούν στόχο υπό εξέλιξη ή περατωμένων έργων και που βρίσκονται σε μη ικανοποιητική/μη ασφαλή κατάσταση διατήρησης		10 % των στοχευόμενων ειδών
	Αριθμός περιοχών Natura 2000/εκτάρια περιοχών Natura 2000 που αποτελούν στόχο υπό εξέλιξη ή περατωμένων έργων		10 % των στοχευόμενων περιοχών Natura 2000/των εκταρίων των περιοχών Natura 2000
ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑ	Αριθμός υπό εξέλιξη ή περατωμένων έργων που αποσκοπούν στην υλοποίηση των στόχων 2, 3, 4 και 5 της στρατηγικής της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2020.	Ποσοστό υπό εξέλιξη ή περατωμένων έργων τα οποία υλοποιούν δράσεις που μπορούν να αναπαραχθούν ή να μεταφερθούν για τη βελτίωση ή αποκατάσταση των στοχευόμενων οικοσυστημάτων	80 %
	Αριθμός τύπων οικοσυστημάτων και εκταρίων εκτάσεων οικοσυστημάτων που αποτελούν στόχο υπό εξέλιξη ή περατωμένων έργων	Ποσοστό τύπων ή εκτάσεων οικοσυστημάτων που αποτελούν στόχο υπό εξέλιξη ή περατωμένων έργων τα οποία υλοποιούν δράσεις που μπορούν να αναπαραχθούν ή να μεταφερθούν και σημειώνουν πρόοδο προς τη βελτίωση ή την αποκατάστασή τους	10 % των στοχευόμενων τύπων οικοσυστημάτων
			10 % των στοχευόμενων εκτάσεων οικοσυστημάτων

Ολοκληρωμένα έργα - σύμφωνα με το άρθρο 18 στοιχείο δ) του κανονισμού LIFE

Θεματικές προτεραιότητες	Ποσοτικά αποτελέσματα	Ποιοτικά αποτελέσματα	Στόχοι/Ορόσημα 2020
ΥΔΑΤΑ (συμπεριλαμβανομένου του θαλάσσιου περιβάλλοντος)	Συνολικός αριθμός περιοχών λεκάνης απορροής ποταμού στην Ένωση που αποτελούν στόχο υπό εξέλιξη ή περατωμένων ολοκληρωμένων έργων για τα ύδατα	Ποσοστό περιοχών λεκάνης απορροής ποταμού που καλύπτονται από ολοκληρωμένα έργα για τα ύδατα	3 %

Ολοκληρωμένα έργα - σύμφωνα με το άρθρο 18 στοιχείο δ) του κανονισμού LIFE

Θεματικές προτεραιότητες	Ποσοτικά αποτελέσματα	Ποιοτικά αποτελέσματα	Στόχοι/Ορόσημα 2020
	Αριθμός υπό εξέλιξη ή περατωμένων ολοκληρωμένων έργων που αποσκοπούν στην υλοποίηση σχεδίων διαχείρισης λεκάνης απορροής ποταμού	Ποσοστό ολοκληρωμένων έργων που στοχεύουν στην υλοποίηση συμβατών και αποδοτικών σχεδίων διαχείρισης λεκάνης απορροής ποταμού στην καλυπτόμενη περιοχή, σύμφωνα με την οδηγία-πλαίσιο για τα ύδατα	100 %
	Αριθμός υπό εξέλιξη ή περατωμένων ολοκληρωμένων έργων που αποσκοπούν στην υλοποίηση σχεδίων διαχείρισης λεκάνης απορροής ποταμού	Ποσοστό ολοκληρωμένων έργων στα οποία η συμπληρωματική χρηματοδότηση που κινητοποιήθηκε μέσω των ολοκληρωμένων έργων είναι μεγαλύτερη από τη συνολική αξία των προϋπολογισμών των εν λόγω έργων	100 %
ΑΠΟΒΛΗΤΑ	Αριθμός περιοχών στην Ένωση που καλύπτονται από υπό εξέλιξη ή περατωμένα ολοκληρωμένα έργα για τα απόβλητα	Ποσοστό περιοχών που καλύπτονται από ολοκληρωμένα έργα για τα απόβλητα	2 %
	Αριθμός υπό εξέλιξη ή περατωμένων ολοκληρωμένων έργων που αποσκοπούν στην υλοποίηση σχεδίων διαχείρισης αποβλήτων και/ή προγραμμάτων για την πρόληψη της δημιουργίας αποβλήτων	Ποσοστό ολοκληρωμένων έργων που στοχεύουν στην παροχή συμβατών και αποδοτικών σχεδίων διαχείρισης αποβλήτων και/ή προγραμμάτων για την πρόληψη της δημιουργίας αποβλήτων στην καλυπτόμενη περιοχή, σύμφωνα με τα άρθρα 28 και 29 της οδηγίας-πλαίσιο για τα απόβλητα 2008/98/ΕΚ	100 %
	Αριθμός υπό εξέλιξη ή περατωμένων ολοκληρωμένων έργων που αποσκοπούν στην υλοποίηση σχεδίων διαχείρισης αποβλήτων και/ή προγραμμάτων για την πρόληψη της δημιουργίας αποβλήτων	Ποσοστό ολοκληρωμένων έργων στα οποία η συμπληρωματική χρηματοδότηση που κινητοποιήθηκε μέσω των ολοκληρωμένων έργων είναι μεγαλύτερη από τη συνολική αξία των προϋπολογισμών των εν λόγω έργων	100 %
Ποιότητα του ΑΕΡΑ και εκπομπές (συμπεριλαμβανομένου του αστικού περιβάλλοντος)	Αριθμός ατόμων από περιοχές σε ολόκληρη την Ένωση που αποτελούν στόχο υπό εξέλιξη ή περατωμένων ολοκληρωμένων έργων για τον αέρα	Ποσοστό του συνολικού πληθυσμού της Ένωσης από περιοχές που καλύπτονται από ολοκληρωμένα έργα για την ποιότητα του αέρα	3 %
	Αριθμός υπό εξέλιξη ή περατωμένων ολοκληρωμένων έργων που αποσκοπούν στην υλοποίηση σχεδίων και προγραμμάτων για την ποιότητα του αέρα	Ποσοστό ολοκληρωμένων έργων που στοχεύουν στην υλοποίηση συμβατών και αποδοτικών σχεδίων και προγραμμάτων για την ποιότητα του αέρα στις καλυπτόμενες περιοχές, σύμφωνα με το άρθρο 23 της οδηγίας 2008/50	100 %
	Αριθμός υπό εξέλιξη ή περατωμένων ολοκληρωμένων έργων που αποσκοπούν στην υλοποίηση σχεδίων και προγραμμάτων για την ποιότητα του αέρα	Ποσοστό ολοκληρωμένων έργων στα οποία η συμπληρωματική χρηματοδότηση που κινητοποιήθηκε μέσω των ολοκληρωμένων έργων είναι μεγαλύτερη από τη συνολική αξία των προϋπολογισμών των εν λόγω έργων	100 %

Ολοκληρωμένα έργα - σύμφωνα με το άρθρο 18 στοιχείο δ) του κανονισμού LIFE

Θεματικές προτεραιότητες	Ποσοτικά αποτελέσματα	Ποιοτικά αποτελέσματα	Στόχοι/Ορόσημα 2020
ΦΥΣΗ	Αριθμός περιοχών Natura 2000 που αποτελούν στόχο υπό εξέλιξη ή περατωμένων ολοκληρωμένων έργων για τη φύση	Ποσοστό περιοχών Natura 2000 που καλύπτονται από ολοκληρωμένα έργα για τη φύση	4 %
	Αριθμός υπό εξέλιξη ή περατωμένων ολοκληρωμένων έργων που αποσκοπούν στην υλοποίηση πλαισίων δράσης προτεραιότητας	Ποσοστό ολοκληρωμένων έργων που στοχεύουν στην υλοποίηση πλαισίων δράσης προτεραιότητας για τη διασφάλιση της κατάλληλης διαχείρισης των περιοχών Natura 2000	100 %
	Αριθμός υπό εξέλιξη ή περατωμένων ολοκληρωμένων έργων που αποσκοπούν στην υλοποίηση πλαισίων δράσης προτεραιότητας	Ποσοστό ολοκληρωμένων έργων στα οποία η συμπληρωματική χρηματοδότηση που κινητοποιήθηκε μέσω των ολοκληρωμένων έργων είναι μεγαλύτερη από τη συνολική αξία των προϋπολογισμών των εν λόγω έργων	100 %

Πληροφόρηση και διακυβέρνηση

Έργα σύμφωνα με το άρθρο 18 στοιχείο η) του κανονισμού LIFE

Θεματικές προτεραιότητες	Ποσοτικά αποτελέσματα	Ποιοτικά αποτελέσματα	Στόχοι/Ορόσημα 2020
ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ ΚΑΙ ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗ	Αριθμός υπό εξέλιξη ή περατωμένων έργων με στόχο την αύξηση της ευαισθητοποίησης πολιτών, επιχειρήσεων, τοπικών αρχών, εγγεγραμμένων μη κυβερνητικών οργανώσεων (ΜΚΟ) και άλλων οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών (ενδιαφερομένων και πολιτών)	Ποσοστό υπό εξέλιξη ή περατωμένων έργων τα οποία υλοποιούν δράσεις που μπορούν να αναπαραχθούν ή να μεταφερθούν και σημειώνουν πρόοδο προς την κάλυψη περισσότερων από δύο περιοχών πέραν της περιοχής του έργου και περισσότερων της μίας γλωσσών	80 %
	Αριθμός ενδιαφερομένων και πολιτών που αποτελούν στόχο υπό εξέλιξη ή περατωμένων έργων, οι οποίοι δεν γνωρίζουν τους περιβαλλοντικούς στόχους για τους οποίους πρόκειται να αυξηθεί η ευαισθητοποίηση	Ποσοστό αύξησης των ενδιαφερομένων και των πολιτών οι οποίοι αποτελούν στόχο έργων ευαισθητοποίησης που υλοποιούν δράσεις που μπορούν να αναπαραχθούν και να μεταφερθούν και οι οποίοι ευαισθητοποιούνται σχετικά με τους στόχους της περιβαλλοντικής πολιτικής αυτών των έργων όπως υπολογίζεται μέσω εκ των προτέρων και εκ των υστέρων ερευνών (οι οποίες διεξάγονται από έργα του LIFE ή από άλλες οντότητες)	25 %

Πληροφόρηση και διακυβέρνηση			
Έργα σύμφωνα με το άρθρο 18 στοιχείο η) του κανονισμού LIFE			
Θεματικές προτεραιότητες	Ποσοτικά αποτελέσματα	Ποιοτικά αποτελέσματα	Στόχοι/Ορόσημα 2020
	Αριθμός ενδιαφερομένων και πολιτών που αποτελούν στόχο υπό εξέλιξη ή ολοκληρωμένων έργων	Ενεργή συμμετοχή ενδιαφερομένων και πολιτών σε δραστηριότητες ευαισθητοποίησης που προσφέρονται από έργα τα οποία υλοποιούν δράσεις που μπορούν να αναπαραχθούν ή να μεταφερθούν (π.χ. συμμετοχή σε έρευνες, εθελοντισμός, συμμετοχή σε ξεναγήσεις, μεταφόρτωση πληροφοριών, υποβολή ερωτήσεων)	> 500 000
ΕΠΙΒΟΛΗ	Αριθμός έργων που αποσκοπούν στη βελτίωση της συμμόρφωσης και της επιβολής της περιβαλλοντικής νομοθεσίας της ΕΕ	Ποσοστό υπό εξέλιξη ή περατωμένων έργων τα οποία υλοποιούν δράσεις που μπορούν να αναπαραχθούν ή να μεταφερθούν και τα οποία σημειώνουν πρόοδο προς την επίτευξη βελτιωμένης συμμόρφωσης ή επιβολής	10 %
ΜΚΟ	Αριθμός παρεμβάσεων από ΜΚΟ που λαμβάνουν λειτουργικές επιχορηγήσεις σε διαβουλεύσεις σχετικά με την περιβαλλοντική πολιτική της ΕΕ	Ποσοστό αύξησης των παρεμβάσεων που υποστηρίζουν την πολιτική της ΕΕ	12 %

Άλλα έργα			
Έργα σύμφωνα με το άρθρο 18 στοιχεία ε) και στ) του κανονισμού LIFE			
	Ποσοτικά αποτελέσματα	Ποιοτικά αποτελέσματα	Στόχοι/Ορόσημα 2020
Έργα τεχνικής βοήθειας	Αριθμός υπό εξέλιξη ή περατωμένων έργων τεχνικής βοήθειας	Υπό εξέλιξη ή περατωμένα έργα τεχνικής βοήθειας για την εκπόνηση ολοκληρωμένων έργων	10 για την εκπόνηση ολοκληρωμένων έργων για τη φύση, 5 για την εκπόνηση ολοκληρωμένων έργων για τα απόβλητα, τα ύδατα ή τον αέρα
	Αριθμός υπό εξέλιξη ή περατωμένων έργων τεχνικής βοήθειας	Ποσοστό υπό εξέλιξη ή περατωμένων έργων τεχνικής βοήθειας που οδηγούν σε ολοκληρωμένα έργα βελτιωμένης ποιότητας του προγράμματος LIFE της ΕΕ	90 %

Άλλα έργα			
Έργα σύμφωνα με το άρθρο 18 στοιχεία ε) και στ) του κανονισμού LIFE			
	Ποσοτικά αποτελέσματα	Ποιοτικά αποτελέσματα	Στόχοι/Ορόσημα 2020
Έργα οικοδόμησης δυναμικού	Αριθμός έργων που αφορούν την οικοδόμηση δυναμικού	Ποσοστό υπό εξέλιξη ή περατωμένων έργων οικοδόμησης δυναμικού που σημειώνουν πρόοδο προς την αύξηση της απορρόφησης στα οικεία κράτη μέλη	90 %
	Αριθμός αιτήσεων για επιχορηγήσεις δράσης που έγιναν δεκτές και προέρχονται από κράτη μέλη στα οποία βρίσκονται υπό εξέλιξη έργα οικοδόμησης δυναμικού	Αύξηση σχετικού ποσοστού αιτήσεων που έγιναν δεκτές και προέρχονται από κράτη μέλη στα οποία βρίσκονται υπό εξέλιξη ή έχουν περατωθεί έργα οικοδόμησης δυναμικού σε σύγκριση με την απορρόφηση μεταξύ του 2010 και του 2012 (σε ποσοστό)	5 %

7.2. **Υποπρόγραμμα «Δράση για το κλίμα»**

Μετριασμός			
	Ποσοτικά αποτελέσματα	Ποιοτικά αποτελέσματα	Στόχοι/Ορόσημα 2020
Ολοκληρωμένα έργα	Αριθμός έργων Αριθμός και εδαφική κάλυψη και πολίτες που καλύπτονται από υλοποιούμενες στρατηγικές ή σχέδια δράσης μετριασμού της κλιματικής αλλαγής Αριθμός και όγκος συμπληρωματικών έργων που χρηματοδοτούνται με άλλα κονδύλια της Ένωσης ή με άλλα κεφάλαια	Αύξηση του αριθμού των κρατών μελών/περιφερειών που εφαρμόζουν ολοκληρωμένες προσεγγίσεις, με την υποστήριξη ολοκληρωμένου έργου ή μέσω της αναπαραγωγής των αποτελεσμάτων ενός ολοκληρωμένου έργου Αύξηση του αριθμού των συμπληρωματικών μέτρων σε ολοκληρωμένα έργα που χρηματοδοτούνται με άλλα κονδύλια της Ένωσης Τόνοι αερίων θερμοκηπίου που μειώνονται χάρη σε νέες τεχνολογίες, συστήματα, μέσα και/ή άλλες προσεγγίσεις βέλτιστων πρακτικών που αναπτύσσονται και εφαρμόζονται με βάση παραδείγματα του προγράμματος LIFE	7 κράτη μέλη που εφαρμόζουν ολοκληρωμένες προσεγγίσεις, με την υποστήριξη ολοκληρωμένου έργου ή μέσω της αναπαραγωγής των αποτελεσμάτων ενός ολοκληρωμένου έργου Η συμπληρωματική χρηματοδότηση που κινητοποιήθηκε μέσω των ολοκληρωμένων έργων είναι μεγαλύτερη από τη συνολική αξία των προϋπολογισμών των εν λόγω έργων.
Έργα τεχνικής βοήθειας	Αριθμός έργων Ποσοστό των έργων τεχνικής βοήθειας που οδηγούν σε ολοκληρωμένο έργο του LIFE	Αύξηση του αριθμού και βελτίωση της ποιότητας των ολοκληρωμένων έργων που συνδέονται με τεχνική βοήθεια	Το 100 % των έργων οδήγησε σε ολοκληρωμένο έργο του LIFE.

Μετριασμός			
	Ποσοτικά αποτελέσματα	Ποιοτικά αποτελέσματα	Στόχοι/Ορόσημα 2020
Έργα οικοδόμησης δυναμικού	Αριθμός έργων	Αύξηση του ποσοστού των αιτήσεων που έγιναν δεκτές και προέρχονται από κράτη μέλη επιλέξιμα για έργα οικοδόμησης δυναμικού	7 κράτη μέλη έχουν τουλάχιστον ένα έργο μετριασμού που χρηματοδοτείται από το υποπρόγραμμα του LIFE για το κλίμα.
Άλλα έργα	Αριθμός έργων Αριθμός χρηματοδοτούμενων έργων που προάγουν καινοτόμες τεχνολογίες, συστήματα και μέσα και/ή άλλες λύσεις βέλτιστων πρακτικών για τη μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου	Αύξηση του αριθμού των καινοτόμων τεχνολογιών, συστημάτων και μέσων και/ή άλλων λύσεων βέλτιστων πρακτικών για τη μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου Αύξηση του ποσοστού των επικαιροποιημένων ή νέων προσεγγίσεων που αναπτύσσονται μέσω του προγράμματος LIFE και οι οποίες έχουν χρησιμοποιηθεί συστηματικά ή έχουν βελτιωθεί από τον ιδιωτικό και τον δημόσιο τομέα Τόνοι αερίων θερμοκηπίου που μειώνονται χάρη σε νέες τεχνολογίες, συστήματα, μέσα και/ή άλλες προσεγγίσεις βέλτιστων πρακτικών που αναπτύσσονται και εφαρμόζονται με βάση παραδείγματα του προγράμματος LIFE	Το 80 % των έργων που έχουν ξεκινήσει δημιουργούν βιώσιμες καινοτόμες τεχνολογίες, συστήματα και μέσα και/ή άλλες λύσεις βέλτιστων πρακτικών για τη μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου
Προσαρμογή			
	Ποσοτικά αποτελέσματα	Ποιοτικά αποτελέσματα	Στόχοι/Ορόσημα 2020
Ολοκληρωμένα έργα	Αριθμός έργων Αριθμός και εδαφική κάλυψη και πολίτες που καλύπτονται από στρατηγικές ή σχέδια δράσης προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή ή από άλλα σχέδια προσαρμογής με μεγάλο εδαφικό πεδίο εφαρμογής που υλοποιούνται μέσω του LIFE Αριθμός διαπεριφερειακών ή διασυνοριακών έργων προσαρμογής Αριθμός και όγκος συμπληρωματικών έργων που χρηματοδοτούνται με άλλα κονδύλια της Ένωσης ή με άλλα κεφάλαια	Θετικός αντίκτυπος όσον αφορά την ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή σε μια περιφέρεια και σε οικονομικούς τομείς μέσω δράσεων που χρηματοδοτούνται από το LIFE και άλλα συμπληρωματικά έργα Αύξηση του αριθμού των κρατών μελών/περιφερειών που εφαρμόζουν ολοκληρωμένες προσεγγίσεις, με την υποστήριξη ολοκληρωμένου έργου ή μέσω της αναπαραγωγής των αποτελεσμάτων ενός ολοκληρωμένου έργου Αύξηση του αριθμού των συμπληρωματικών μέτρων που χρηματοδοτούνται με άλλα κονδύλια της Ένωσης Θετικός αντίκτυπος των έργων του LIFE στην ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή ιδιαίτερα ευάλωτων περιοχών που προσδιορίζονται στη στρατηγική προσαρμογής της ΕΕ	7 κράτη μέλη που εφαρμόζουν ολοκληρωμένες προσεγγίσεις, με την υποστήριξη ολοκληρωμένου έργου ή μέσω της αναπαραγωγής των αποτελεσμάτων ενός ολοκληρωμένου έργου Η συμπληρωματική χρηματοδότηση που κινητοποιήθηκε μέσω των ολοκληρωμένων έργων είναι μεγαλύτερη από τη συνολική αξία των προϋπολογισμών των εν λόγω έργων

Προσαρμογή			
	Ποσοτικά αποτελέσματα	Ποιοτικά αποτελέσματα	Στόχοι/Ορόσημα 2020
Έργα τεχνικής βοήθειας	Αριθμός έργων Ποσοστό έργων τεχνικής βοήθειας που οδηγούν σε ολοκληρωμένο έργο του LIFE	Αύξηση του αριθμού και βελτίωση της ποιότητας των ολοκληρωμένων έργων που συνδέονται με τεχνική βοήθεια	Το 100 % των έργων οδήγησε σε ολοκληρωμένο έργο του LIFE
Έργα οικοδόμησης δυναμικού	Αριθμός έργων	Αύξηση του ποσοστού αιτήσεων που έγιναν δεκτές και προέρχονται από κράτη μέλη επιλέξιμα για έργα οικοδόμησης δυναμικού	7 κράτη μέλη έχουν τουλάχιστον ένα έργο προσαρμογής που χρηματοδοτείται από το LIFE.
Άλλα έργα	Αριθμός έργων Αριθμός χρηματοδοτούμενων έργων που προάγουν καινοτόμες τεχνολογίες, συστήματα και μέσα και/ή άλλες λύσεις βέλτιστων πρακτικών για την ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή Αριθμός εκτιμήσεων ευπάθειας, στρατηγικών ή σχεδίων δράσης προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή που έχουν αναπτυχθεί μέσω του LIFE Αριθμός διαπεριφερειακών ή διασυνοριακών έργων προσαρμογής	Αποδοτέα ανά τομέα αύξηση της ανθεκτικότητας στην κλιματική αλλαγή λόγω των επιδεικνυόμενων νέων τεχνολογιών, συστημάτων, μέσων και/ή άλλων προσεγγίσεων βέλτιστων πρακτικών που αναπτύσσονται και εφαρμόζονται με βάση παραδείγματα του προγράμματος LIFE Θετικός αντίκτυπος των έργων του LIFE στην ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή ιδιαίτερα ευάλωτων περιοχών που προσδιορίζονται ως επιλέξιμες για χρηματοδότηση από το LIFE στη στρατηγική της ΕΕ για την προσαρμογή	Το 80 % των έργων που έχουν ξεκινήσει δημιουργούν καινοτόμες τεχνολογίες, συστήματα και μέσα και/ή άλλες λύσεις βέλτιστων πρακτικών για την αύξηση της ανθεκτικότητας στην κλιματική αλλαγή.
Διακυβέρνηση			
	Ποσοτικά αποτελέσματα	Ποιοτικά αποτελέσματα	Στόχοι/Ορόσημα 2020
Έργα πληροφόρησης, ευαισθητοποίησης και διάδοσης	Αριθμός έργων Αριθμός πολιτών, επιχειρήσεων, τοπικών αρχών, εγγεγραμμένων μη κυβερνητικών οργανώσεων (ΜΚΟ) και άλλων οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών που καλύφθηκαν Γεωγραφική εξάπλωση και καλυπτόμενη περιοχή	Αυξημένη ευαισθητοποίηση όσον αφορά την ανθρωπογενή κλιματική αλλαγή και τις λύσεις, η οποία μετράται με έρευνες του Ευρωβαρόμετρου Αυξημένη συμμετοχή σε διαβουλεύσεις με τους ενδιαφερομένους ή σε συζητήσεις πολιτικής που αφορούν την κλιματική πολιτική και τις νομοθετικές πράξεις	Αύξηση κατά 25 % της συμμετοχής των ενδιαφερομένων και των πολιτών σε δράσεις ευαισθητοποίησης Αύξηση κατά 10 % των πολιτών στους οποίους στοχεύουν τα έργα του LIFE και θεωρούν ότι η ανθρωπογενής κλιματική αλλαγή είναι ένα ιδιαίτερα σοβαρό πρόβλημα

Διακυβέρνηση			
	Ποσοτικά αποτελέσματα	Ποιοτικά αποτελέσματα	Στόχοι/Ορόσημα 2020
Έργα βέλτιστων πρακτικών και άλλα έργα	Αριθμός έργων Αριθμός αποδοτέων ολοκληρωμένων πρακτικών με τη χρήση δεικτών ή εργαλείων που αναπτύσσονται και δοκιμάζονται με βάση παραδείγματα του προγράμματος LIFE. Αριθμός προσεγγίσεων πολιτικής ή προτάσεων νομοθεσίας βάσει αποτελεσμάτων έργων	Αύξηση του αριθμού των βέλτιστων πρακτικών που υιοθετούνται από νοικοκυριά, επιχειρήσεις, δημόσιες αρχές ή που ενσωματώνονται σε εθνικά/περιφερειακά προγράμματα ή σχέδια δράσης. Μείωση του αριθμού των περιπτώσεων παράβασης της νομοθεσίας της ΕΕ που οφείλεται σε παρεμβάσεις του προγράμματος LIFE	Το 25 % των πρακτικών ή προσεγγίσεων των έργων ενσωματώνονται σε εθνικά/περιφερειακά προγράμματα ή σχέδια δράσης. Το 80 % των έργων του LIFE που αφορούν την κλιματική διακυβέρνηση είχαν ως αποτέλεσμα τη βελτίωση της κλιματικής διακυβέρνησης

Ειδικά αποτελέσματα, δείκτες και στόχοι για χρηματοδοτικά μέσα:

Κοινοί δείκτες για όλα τα χρηματοδοτικά μέσα

Τα αποτελέσματα, οι δείκτες και οι στόχοι για τα χρηματοδοτικά μέσα θα συμφωνηθούν με την οντότητα παράδοσης. Θα πρέπει να καλύπτουν κατ' ελάχιστο:

— τον αριθμό των συμφωνιών (δάνεια, εγγυήσεις κ.λπ.) με ενδιάμεσους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς (αριθμός)·

— το ύψος της χρηματοδότησης που διατέθηκε από τα χρηματοδοτικά μέσα (εκατ. EUR)·

— το ύψος της ιδιωτικής χρηματοδότησης που κινητοποιήθηκε από τα χρηματοδοτικά μέσα (εκατ. EUR)·

— τον αριθμό των τελικών αποδεκτών (αριθμός)·

— τον αριθμό των κρατών μελών στα οποία χρηματοδοτήθηκαν έργα από τα χρηματοδοτικά μέσα (αριθμός).

Ειδικοί δείκτες για το ΜΧΦΚ

— Χρηματοδότηση που διατέθηκε από τους ενδιάμεσους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς στο πλαίσιο του χρηματοδοτικού μέσου ως αποτέλεσμα των χρηματοδοτούμενων έργων (εκατ. EUR)

— Χρηματοδότηση που διατέθηκε σε περιοχές Natura 2000 ως αποτέλεσμα των χρηματοδοτούμενων έργων (εκατ. EUR)

— Αντίκτυπος στην ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή (έκθεση στην κλιματική αλλαγή και ευαισθησία στις επιπτώσεις της) περιφερειών και οικονομικών τομέων, ιδιαίτερα σε ευάλωτες περιοχές που έχουν προσδιοριστεί ως περιοχές προτεραιότητας για τη χρηματοδότηση του LIFE στη στρατηγική της ΕΕ για την προσαρμογή ως αποτέλεσμα των χρηματοδοτούμενων έργων

— Αντίκτυπος στην κατάσταση του οικοσυστήματος ως αποτέλεσμα των χρηματοδοτούμενων έργων

— Δημιουργία θέσεων εργασίας: αριθμός θέσεων εργασίας που δημιουργήθηκαν ως αποτέλεσμα των χρηματοδοτούμενων έργων (αριθμός θέσεων εργασίας σε μονάδες ισοδυνάμου πλήρους απασχόλησης)

Ειδικοί δείκτες για το PF4EE

— Ιδιωτική χρηματοδότηση που κινητοποιήθηκε (εκατ. EUR) ως αποτέλεσμα των δανείων του PF4EE

— Εξοικονόμηση ενέργειας που επιτεύχθηκε (GWh) ως αποτέλεσμα των δανείων του PF4EE

— Μείωση των εκπομπών CO_2 (τόνοι CO_2) ως αποτέλεσμα των δανείων του PF4EE

— Δημιουργία θέσεων εργασίας: αριθμός θέσεων εργασίας που δημιουργήθηκαν ως αποτέλεσμα των δανείων του PF4EE (αριθμός θέσεων εργασίας σε μονάδες ισοδυνάμου πλήρους απασχόλησης)

Αναμενόμενα αποτελέσματα του ΜΧΦΚ

Κατά την πιλοτική του φάση, το ΜΧΦΚ αναμένεται να εκτελέσει 9-12 πράξεις (συμπεριλαμβανομένων έμμεσων πράξεων). Οι μεμονωμένες επενδύσεις θα παραμείνουν κάτω των 10-15 εκατ. EUR.

Η εκτιμώμενη μόχλευση της αξίας του μέσου είναι 2,2 έως 3,2 φορές μεγαλύτερη από την παροχή του LIFE. Λαμβανομένης υπόψη της πιθανής συμμετοχής των τελικών αποδεκτών στο κόστος του έργου κατά περίπου 25 %, η μόχλευση της συνολικής επένδυσης θα μπορούσε να είναι από 2,8 έως 4,2 φορές μεγαλύτερη από την παροχή του LIFE. Η συνολική επένδυση σε έργα διαχείρισης φυσικού κεφαλαίου μόνο κατά τη διάρκεια της πιλοτικής φάσης μπορεί να ανέλθει σε 420 εκατ. EUR.

Κατά τη διάρκεια της λειτουργικής φάσης που θα ακολουθήσει, η αναμενόμενη μόχλευση μπορεί να είναι εξαπλάσια, ιδίως εάν άλλοι επενδυτές συμμετάσχουν στο μέσο και πραγματοποιηθούν περισσότερες επενδύσεις μέσω ενδιάμεσων οργανισμών και κεφαλαίων.

Αναμενόμενα αποτελέσματα του PF4EE

Στο πλαίσιο του PF4EE, έως 10 συμφωνίες χρηματοδότησης (δάνεια της ΕΤΕπ για την ενεργειακή απόδοση και μηχανισμοί επιμερισμού του κινδύνου/υποστήριξης εμπειρογνωμόνων) θα πρέπει να υπογραφούν με ενδιάμεσους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς κατά την περίοδο 2014-2017 (δηλ. κατά τη διάρκεια της πιλοτικής φάσης) και άλλες 10 κατά την περίοδο 2018-2020. Οι συμφωνίες χρηματοδότησης μπορούν να καλύπτουν την εφαρμογή του χρηματοδοτικού μέσου σε περισσότερα από ένα κράτη μέλη, ενώ οι ενδιάμεσοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί μπορούν να υπογράψουν περισσότερες από μία συμφωνίες χρηματοδότησης.

Όταν ξεκίνησε η εφαρμογή του PF4EE, αναμενόταν στήριξη συνολικών επενδύσεων έως 540 εκατ. EUR. Ωστόσο, μετά την υπογραφή 6 συμφωνιών το 2015 και το 2016 και με δεδομένο τον τρέχοντα αριθμό αναμενόμενων συμφωνιών, η ΕΤΕπ αποσκοπεί πλέον στην επίτευξη νέων επενδύσεων σε ενεργειακή απόδοση ύψους 1 δισ. EUR κατά τη διάρκεια της περιόδου 2014-2017. Όσον αφορά την περίοδο 2018-2020, θα παρασχεθούν νέες επενδύσεις ενεργειακής απόδοσης ύψους 1 δισ. EUR, χάρη στην υπογραφή 10 επιπλέον συμφωνιών PF4EE μετά το 2017. Αυτό σημαίνει ότι οι συνολικές επενδύσεις που θα παραγάγει το PF4EE θα ανέλθουν σε 2 δισ. EUR κατά τη διάρκεια της περιόδου 2014-2020.

Κατά τον χρόνο σχεδιασμού του PF4EE, η εκτιμώμενη μόχλευση της αξίας του χαρτοφυλακίου δανείων ήταν 6 φορές μεγαλύτερη από την παροχή του LIFE για την πιλοτική φάση. Λαμβανομένης υπόψη της πιθανής συμμετοχής των τελικών αποδεκτών στο κόστος του έργου κατά περίπου 25 %, η μόχλευση της συνολικής επένδυσης αναμενόταν να είναι έως και οκταπλάσια της παροχής του LIFE έως το τέλος του 2017. Ο ελάχιστος αυτός στόχος μόχλευσης θα ισχύει επίσης για την περίοδο 2018-2020.

ISSN 1977-0669 (ηλεκτρονική έκδοση)
ISSN 1725-2547 (έντυπη έκδοση)

Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης
2985 Λουξεμβούργο
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ

EL